

Jaarstukken 2018

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Algemeen.....	3
Voorwoord	4
Bestuurlijke hoofdlijnen.....	4
Financiële hoofdlijnen	4
Leeswijzer	6
JAARVERSLAG	8
Programma's.....	9
0.Bestuur en ondersteuning.....	10
1.Veiligheid.....	27
2.Verkeer, vervoer en waterstaat	31
3.Economie.....	41
4.Onderwijs	50
5.Sport, cultuur en recreatie	59
6.Sociaal domein	70
7.Volksgezondheid en duurzaamheid	85
8.Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	96
Paragrafen	105
Lokale heffingen.....	106
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	114
Onderhoud kapitaalgoederen	120
Financiering.....	126
Bedrijfsvoering.....	134
Verbonden partijen	138
Grondbeleid	151
JAARREKENING.....	158
Financiën	159
Resultaat	160
Overzicht van baten en lasten	175
Overzicht van baten en lasten per taakveld	177
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen.....	182
Overzicht van incidentele baten en lasten	184
Begrotingsrechtmatigheid.....	186
Wet Normering Topinkomens (WNT)	189
Balans en de toelichting.....	190
Bijlagen	218
Kerngegevens.....	218
Kredietoverzicht	219
Overzicht reserves	230
Overzicht voorzieningen	231
Overzicht langlopende geldleningen.....	232
Overzicht grondexploitaties.....	233
Overzicht gewaarborgde geldleningen	234
Single information, Single audit (SiSa).....	235

ALGEMEEN

VOORWOORD

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Voor u ligt de jaarrekening 2018 van de gemeente Zevenaar; de eerste rekening in het bestaan van de nieuwe gemeente Zevenaar.

In 2018 heeft de gemeente op verschillende manieren vorm gegeven aan haar ambitie om samen met inwoners, bedrijven en organisaties plannen voor de gemeente te maken en om hun ideeën en initiatief daarvoor zo veel mogelijk ruimte te geven. Daarvoor zijn leidend geweest de Meerjarenbegroting 2018-2022 en de Kadernota 2018-2022. Als gevolg van de gemeentelijke herindeling was de Meerjarenbegroting 2018-2022 nog vooral een beleidsarm document. De vertaling van het coalitieakkoord "Vernieuwend Verder" heeft plaatsgevonden in de in juli 2018 vastgestelde Kadernota 2018-2022.

Daarin zijn de zes belangrijke thema's uit het coalitieakkoord verder uitgewerkt in ambities, doelstellingen en uiteindelijk concrete activiteiten. De thema's uit het coalitieakkoord zijn participatie, sociaal domein en leefbaarheid, economie en vrijetijdseconomie, duurzaamheid, mobiliteit en bereikbaarheid en verbeteren van de bestuurscultuur.

Daarnaast richten de inspanningen in de eerste jaren na de gemeentelijke herindeling zich vooral op het op orde krijgen van de basis en "in control" komen.

Hoewel na de vaststelling van de Kadernota 2018-2022 de resterende tijd voor het opstarten van nieuwe activiteiten in het verslagleggingsjaar 2018 beperkt bleef, zijn we erin geslaagd toch al een aantal betekenisvolle stappen te zetten. Voor meer informatie verwijzen wij naar het overzicht verderop in dit document. De betaalbaarheid van het sociale domein blijft zorgen baren. Ook de komende jaren zijn de rijksbudgetten ontoereikend, waarmee Zevenaar inteert op haar eigen vermogen. Er worden stappen gezet om het tij te keren en daarnaast blijft de lobby richting het Rijk voor meer financiële ondersteuning bij de grote sociale opgaven onverminderd van kracht.

Een positieve ontwikkeling in de jaarrekening 2018 valt te melden als het gaat om de grondexploitatie. De economische groei zorgt voor een aantrekkelijke woningmarkt en versnelde uitgifte van bedrijventerreinen.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel, + is een voordeel)

De jaarstukken 2018 sluiten met een voordelig resultaat van € 3.782.000. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging is € 207.000. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van € 3.575.000.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten	109.827	143.354	153.046	9.691
Lasten	107.850	143.147	149.263	-6.116
Resultaat 2018	1.979	207	3.783	3.575

Toelichting op hoofdlijnen

Het totale voordeel van € 3.575 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
Herziening van de grondexploitaties en het bijstellen van de verliesvoorzieningen	5.200	I
Zorgkosten voor de Jeugd, Wmo, Hulp bij het Huishouden (HbH) en WMO Begeleiding (BG)	- 1.950	S
Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN (Doelgroepenvervoer)	-490	S
Lagere subsidie aan de peuterspeelzalen	370	I
Hogere leges voor de omgevingsvergunningen	350	I
Lagere eigen bijdragen van zorgcliënten via het Centraal Administratiekantoor	-320	I

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen onze gemeente kunnen manifesteren. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{28.000.000}{12.000.000} = 2,3$$

De nu berekende ratio duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

LEESWIJZER

Inleiding

Door de jaarstukken leggen wij als college verantwoording af aan uw raad over het gevoerde beleid. Tevens zijn deze jaarstukken een instrument om uw raad te ondersteunen bij de kaderstellende en controlerende taken. De jaarstukken hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording hierna BBV). Verder hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. De komende jaren willen wij hierin in overleg met u nog verdere stappen zetten.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid ten aanzien van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële jaarrekening gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente.

Thema's

In het coalitieakkoord zijn enkele belangrijke speerpunten benoemd waar wij ons de komende jaren op richten. Wij hebben deze speerpunten vertaald naar thema's in het collegeprogramma. Deze thema's en de activiteiten die wij betreffende deze onderwerpen uitvoeren, monitoren wij gedurende onze collegeperiode. Wij hebben ze daarom een plaats gegeven in de reguliere planning & control cyclus. Het gaat hierbij om de volgende thema's:

1. Participatie
2. Sociaal domein en leefbaarheid
3. Economie en vrijetijdseconomie
4. Duurzaamheid
5. Mobiliteit en bereikbaarheid
6. Verbeteren bestuurscultuur

Op de website hebben we de thema's opgenomen en niet in de fysieke jaarstukken. In onze digitale jaarstukken presenteren wij ook de activiteiten die binnen het betreffende thema vallen. Bij de programma's zijn alle activiteiten opgenomen.

Programma's

Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat wilden we bereiken?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het Besluit Begroting en verantwoording.

Bij het onderdeel 'Wat hebben we gedaan?' staan de activiteiten die wij in 2018 in het kader van autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand en nieuw beleid uitgevoerd hebben. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij deze jaarstukken leggen wij hier verantwoording over af. Wij presenteren ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage hebben geleverd aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat heeft het gekost?). Hier hebben we de ontwikkelingen aangegeven en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten per programma. Hetzelfde geldt voor de mutaties in de reserves en voorzieningen per programma.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA'S

o.BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we bereiken?

We willen een faciliterende netwerkgemeente zijn. We willen open staan voor initiatieven van onze inwoners, organisaties en bedrijven. We richten ons op digitale dienstverlening en persoonlijke contacten.

We willen dat onze inwoners onze dienstverlening als goed en betrouwbaar ervaren. Onze gemeenteraad en college richten zich op integer, democratisch bestuur, waarbij het ons doel is transparant en open te zijn als bestuur.

Beleidskaders

- [Besturingsfilosofie](#)
- [Dienstverleningsvisie](#)
- Inkoop- en aanbestedingenbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- [Coalitieakkoord 2018-2022 \(2018\)](#)
- [Collegeprogramma 2018-2022 \(2018\)](#)
- [Financiële verordening Zevenaar 2018 \(2018\)](#)
- Notitie participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente (2018)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

o.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.

We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Apparaatskosten (in € per inwoner)	2018		621,00	468,00	621,00	153
Toelichting	De formatie is in de loop van 2018 uitgebreid als gevolg van besluitvorming Kadernota 2018-2022. Dit heeft een stijging tot gevolg bij salarissen, inhuur, I&A, intern beheer en P&O-uitgaven.					
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)	2018		6,55	5,36	6,55	1,19
Toelichting	De bezetting is eind 2018 267 fte. Het afgelopen jaar is de bezetting met eigen medewerkers toegenomen. We hebben afscheid genomen van inhuurkrachten en externen, zodat de opgebouwde kennis in de organisatie wordt behouden.					
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)	2018		25,00	7,14	25,00	17,86
Toelichting	Het gaat hier om de werkelijk inhuurlasten als % van de begrote loonsom; landelijk komt deze in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 17%. Onze doelstelling is om niet boven het landelijk gemiddelde te scoren. In 2018 komt de externe inhuur uit op 25%, te verklaren als					

gevolg van de afronding van de herindeling, andere grote projecten en vacature-ruimte die is ingevuld met inhuur van derden.

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)	2018	7,23	6,76	7,23	0,47
Toelichting	De formatie zoals die is vastgesteld ten behoeve van de begroting voor het jaar 2018 bedraagt 292 fte. Zie ook de paragraaf bedrijfsvoering uit de begroting 2018. Door uitvoering van de activiteiten zoals besloten in de Kadernota 2018-2022 heeft in de loop van 2018 een uitbreiding in de formatie plaatsgevonden naar 311 fte. Per 1.000 inwoners is het aantal fte's per 31-12-2018 gestegen tot 7,23 fte.				
Overhead (in % van totale lasten)	2018	9,96	11,37	9,96	1,41
Toelichting	Het totaal van de loonkosten, ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld o.4 overhead. De totale lasten zijn exclusief mutaties in de reserves.				

o.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

o.3 Financieel beleid

We willen een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

o.1 Goed bestuur

o.1.1 Verbeteren bestuurscultuur

Jaar realisatie 2020

We verbeteren de bestuurscultuur en samenwerking om er zo optimaal mogelijk te kunnen zijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarbij streven we naar een meer open en transparante samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie. We werken als eenheid met duidelijkheid over eigen rollen.

Stand van zaken

2e VGR **Jaarstukken**

 Volgens plan Bijsturing raad

Informeren en kennismaken

In maart 2018 hebben we een eerste bijeenkomst georganiseerd rondom de verbetering van de bestuurscultuur. Belangrijkste uitkomsten hiervan zijn dat het belangrijk is dat de rolverdeling helder is tussen raad, college en organisatie en dat het goed is dat we elkaar kennen. Om die reden hebben wij u bij diverse activiteiten (bijvoorbeeld de zomermarkt, Zevenaars Academie etc.) uitgenodigd om deel te nemen. Daarnaast zorgden we voor meer ambtelijke vertegenwoordiging bij commissie- en raadsvergaderingen. We stimuleerden contacten tussen medewerkers en raadsleden met als doel dat dit de besluitvorming en onderlinge verhoudingen ten goede komt. Op 7 juni 2018 was er een informatiemarkt voor u rondom het sociaal en ruimtelijk domein. In het najaar is er een raadsconferentie geweest, dat voor een groot deel in het teken stond van de verbetering van de bestuurscultuur. Als conclusie is er een aantal uitgangspunten,

suggesties voor verbetering en afspraken gemaakt, dat door allen is onderschreven.

Ontwikkelagenda voor sterk Zevenaar

Vanuit het proces van de herindeling is door de beide gemeenteraden gevraagd om een gedegen evaluatieonderzoek over de bestuurskracht van de nieuwe gemeente. De afgelopen periode is dit met de provincie verder besproken. Raadsleden zijn benaderd om deel te nemen aan de werkateliers om tot een "Ontwikkelagenda voor een sterk Zevenaar" te komen. In 2019 geven we hier, met alle geledingen van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie en sleutelfiguren uit de samenleving, verdere uitwerking aan.

0.1.2 Groeien naar een verbindende gemeente

Jaar realisatie

2022

We staan voor een gemeente die weet wat er leeft in de samenleving en in de verschillende kernen van de gemeente. We zetten in op nabijheid. Dit betekent korte lijnen met onze inwoners, verenigingen, dorps- en wijkraden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We ontwikkelen nieuwe vormen van participatie waarbij initiatief vanuit inwoners centraal staat. Vanuit het programma 'Zevenaar Verbindt' zetten wij in op het verder versterken van de verbinding met de inwoner, de verbinding tussen bestuur en organisatie en de verbinding binnen de organisatie.

We werken vanuit de focuspunten: gastvrij, verbindend en service op maat. Daarbij hebben we een ja, mits....houding.

- Nieuw beleid ontwikkelen we samen met inwoners. We betrekken hen in een vroeg stadium.
- Bij nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen worden initiatiefnemers verantwoordelijk om in een vroeg stadium met de omgeving te overleggen. We faciliteren waar nodig.
- We delen goede voorbeelden van participatie met elkaar en met onze samenleving.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Contacten met dorpen en wijken

Vanaf 1 juni 2018 zijn 3 contactpersonen voor dorps- en wijkraden aan de slag gegaan. Samen met de contactpersonen hebben we de afgelopen tijd geïnvesteerd in de contacten met de dorpsraden en hebben we alle dorpen bezocht. Voor de wijken in Zevenaar is een start gemaakt met het opbouwen van overlegstructuren door zoveel mogelijk aan te sluiten op initiatieven uit de samenleving. Daarnaast hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor alle dorps- en wijkraden voor een nadere kennismaking en het verder opbouwen van een gezamenlijk netwerk. Deze bijeenkomsten vinden twee keer per jaar plaats.

Spreekuur burgemeester

Vanaf maandag 2 juli 2018 kunnen inwoners van Zevenaar eens in de twee weken in gesprek gaan met onze burgemeester. Dit spreekuur is goed bezocht. Eind 2018 is een evaluatie gemaakt van het spreekuur met een advies voor de nieuwe burgemeester over een mogelijk vervolg.

Inwonerpeiling en inwonerpanel

In april 2018 hebben we een inwonerpeiling gehouden onder onze inwoners. In dit onderzoek zijn inwoners uitgenodigd om deel te nemen aan een inwonerpanel, ruim 170 inwoners hebben zich hiervoor aangemeld. Eind 2018 zijn we gestart met het inwonerpanel Zevenaar Verbindt, op dat moment was het inwonerpanel gegroeid naar ruim 200 personen. Alle inwoners van Zevenaar kunnen hieraan meedoen. Het inwonerpanel kent een eigen website waar de inwoners zich kunnen aanmelden en waar ook de resultaten worden gepubliceerd (www.zevenaarverbindt.nl). De eerste peiling onder het inwonerpanel Zevenaar Verbindt betrof het onderwerp Toezicht en handhaving. De resultaten van deze peiling nemen we mee in het nieuw op te stellen programma Handhaving.

Krachtlokaal

Het Krachtlokaal bevordert de sociale samenhang en leefbaarheid door initiatieven van inwoners te ondersteunen. In 2018 is erop ingezet om het Krachtlokaal ook meer bekendheid te geven in de kernen van het Gelders Eiland. Er is in oktober o.a. een postercampagne uitgevoerd, waarin mensen die zich inzetten voor de samenleving hun bijzondere verhaal vertellen. Daarnaast zijn de dorpsraden geïnformeerd over de

mogelijkheden van het Krachtlokaal.

Visie (burger)participatie

Participatie van inwoners is onze nieuwe standaard. Daarom is in 2018 nieuw beleid rondom participatie opgesteld. In december 2018 heeft u de visie (Notitie participatie- een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente) ter kennisgeving aangenomen.

0.1.3 Invullen bestuurlijke rol als samenwerkingspartner

Jaar realisatie

2022

Voor de uitvoering van een aantal taken werken we samen in verbonden partijen. Meer dan voorheen gaan wij ons als samenwerkingspartner inzetten om binnen de samenwerkingsverbanden de gezamenlijk bepaalde doelstellingen te halen. Dat kan door posities in te vullen binnen het dagelijks bestuur of door een trekkersrol binnen een portefeuilleoverleg of bestuurscommissie te vervullen. Dit vraagt de inzet van meer ambtelijke en bestuurlijke capaciteit. In een nog op te stellen kadernota Verbonden partijen stellen we medio 2018 een afwegingskader voor over het aangaan van samenwerkingsverbanden. Ook geven we aan hoe we de positie van de gemeenteraad ten aanzien van die verbonden partijen kunnen versterken.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Wij hebben meer regie in de samenwerkingsverbanden genomen. Dit met als doel om te komen tot meer efficiency en betere kwaliteit in de uitvoering van de doelstellingen van de samenwerkingsverbanden. Dat is in 2018 de inzet van Zevenaar in de bestuurlijke overleggen van de verbonden partijen geweest.

Wij hebben eind 2018 de nota verbonden partijen aan u aangeboden. Deze nota moet leiden tot nieuwe en werkbare afspraken over een betere sturing van de verbonden partijen.

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

0.2.1 Afronden lopende projecten voor start nieuwe projecten

Jaar realisatie

2022

We willen de basis op orde hebben. Dit betekent dat we lopende projecten afronden, voordat we met nieuwe projecten beginnen. We willen 'in control' zijn. Deze gedachte past binnen de professionalisering van het planmatig werken, dat een onderdeel is van het programma organisatieontwikkeling. Binnen dit programma worden de komende jaren vele activiteiten en projecten opgezet en uitgevoerd. Eén daarvan is de genoemde professionalisering. Dit traject draagt bij aan de verbetering en groei van onze kernwaarden: Resultaatgericht, Klantgericht en Samenwerkingsgericht.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In 2018 is een vijftal aantal trainingen verzorgd dat bijdraagt aan de gewenste professionalisering van het planmatig werken. Aan deze trainingen hebben ruim 80 medewerkers deelgenomen. Ook is een project procesgericht werken gestart, waarbij het de bedoeling is een goede basis te leggen voor het beter en gestructureerd in beeld brengen van de werkprocessen. In 2018 is een drietal pilots uitgevoerd, te weten inkomende subsidies, KCC Zorg en passende zorg en ondersteuning. De ervaringen en resultaten van de inspanningen zijn geëvalueerd en er zijn afspraken gemaakt over de activiteiten die in 2019 worden ondernomen. Hiermee wordt bijgedragen aan een verdere groei van onze kernwaarden.

0.2.2 Datagedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk

Jaar realisatie

2020

Datagedreven sturen

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Landelijk blijkt dat datagedreven sturen de meerwaarde vergroot die gemeenten hebben voor inwoners, bedrijven en instellingen. Door de voortschrijdende technische ontwikkelingen is datagedreven sturen steeds

beter bruikbaar voor gemeenten en kunnen wij niet meer om deze ontwikkeling heen. In 2018 leerden we van pilots, hielden we inspiratiebijeenkomsten en begonnen we met ontwikkeling van dashboards (onder ander rond zorggebruik, HRM en dienstverlening). Ook stelden we een plan van aanpak op om de gemeentelijke organisatie die datagedreven stuurt systematisch vorm te geven. Hierbij betrokken we leerervaringen uit genoemde experimenten. Wij kozen voor de positie van "slimme volger". Vanaf het begin besteden we ook aandacht aan de vraag hoe we omgaan met ethische vraagstukken bij het verzamelen en gebruik van data.

o.2.3 Harmoniseren gemeentelijke regelingen

Jaar realisatie

2019

Eind 2018 is er een nieuwe planning voorgelegd aan het college. Begin 2019 is de gewijzigde planning ook gedeeld met de raad. Per kwartaal zal via het managementoverleg bekeken worden hoe het staat met de voortgang. Eventuele afwijkingen zullen gerapporteerd worden richting college en via de P&C cyclus ook richting de raad.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet geheel
volgens plan

Volgens plan

De planning is geactualiseerd. Per kwartaal wordt bekeken worden hoe het staat met de voortgang. Eventuele afwijkingen zullen gerapporteerd worden richting college en via de P&C cyclus ook richting de raad.

o.2.4 Ontwikkelen naar een moderne en professionele organisatie

Jaar realisatie

2022

We zijn een aantrekkelijke en professionele werkgever en mensen werken graag bij ons in Zevenaar. Medewerkers zijn toegerust om in steeds veranderende contexten hun werk te doen. Ze zijn goed opgeleid, flexibel in hun gedrag en communicatie. We zijn in staat het werk af te stemmen op de uitdagingen in de samenleving. We nemen medewerkers mee in veranderingen en toekomstige ontwikkelingen. Zij zijn zelf actief in hun eigen loopbaanontwikkeling. We volgen de resultaten van ons HR-beleid. Er is een veilig werkklimaat waarin we transparant en open zijn. Onze processen en werkafspraken ondersteunen dit.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Kadernota HR

We zijn gestart met het opstellen van een nieuwe kadernota HR, waarin voor de komende jaren (2019-2022) onze ambities worden weergegeven. De aanbevelingen uit de raadsenquête worden hierbij betrokken.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek

In juni 2018 hebben we een medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgezet onder alle medewerkers, 83% heeft hieraan deelgenomen. 78% van de deelnemers geeft aan tevreden te zijn over het werken bij de organisatie. Natuurlijk zijn er ook aandachtspunten uit naar voren gekomen, zoals taakduidelijkheid en werkdruk. De resultaten van het onderzoek zijn in het najaar met de medewerkers in de afdelingen besproken. Dit heeft geresulteerd in plannen van aanpak met organisatie-brede en specifieke maatregelen per afdeling.

Teambuilding

Als nieuwe gefuseerde organisatie is het belangrijk om te werken aan goede samenwerking tussen de medewerkers. Alle afdelingen hebben in 2018 een teambuildingstraject gevolgd. Deze sessies stonden in het teken van elkaar en jezelf beter leren kennen om de samenwerking te versterken.

Werving en selectie

Door de herindeling was er sprake van een vacaturestop en daardoor veel inhuur. Vanaf begin 2018 is gestart met het invullen van vacatures. Hiervoor hebben we op vernieuwende wijze de arbeidsmarkt benaderd en actief sociale media ingezet. Dit levert een positieve bijdrage aan het imago van de gemeente als werkgever. In totaal zijn 52 nieuwe medewerkers (44,9 fte) aangetrokken in 2018. Al deze nieuwe medewerkers hebben een introductieprogramma gevolgd.

Zevenaar Academie

Op 22 mei 2018 is de Zevenaar Academie gestart. Het doel is om medewerkers te stimuleren zich te blijven ontwikkelen en hun kracht en talent optimaal in te zetten zodat goed ingespeeld kan worden op de ontwikkelingen in de samenleving. Ook raads- en commissieleden kunnen deelnemen aan de academie. Met de Zevenaar Academie maken we effectiever gebruik van het opleidingsbudget, faciliteren we meer ontmoeting tussen collega's en benutten we de aanwezige talenten in onze organisatie. In 2018 heeft 40% van de medewerkers een training gevolgd, er zijn 37 verschillende trainingen gegeven en de trainingen zijn gemiddeld met een 8 beoordeeld. Daarnaast is er actief gebruik gemaakt van de mogelijkheid om online te leren. Het opleidingsbudget is in 2018 volledig benut.

Veilig werkklimaat

Het Handboek wederzijds respect is geactualiseerd en onder de aandacht gebracht bij medewerkers en bezoekers. De medewerkers die veel klantcontacten hebben volgden in 2018 een training omgaan met agressie.

Gesprekkencyclus

In 2018 is 79% van de planning-, voortgangs- en resultaat-gesprekken gevoerd. Samen met een afvaardiging van de medewerkers en leidinggevend is een nieuwe opzet ontwikkeld voor de gesprekkencyclus. Medewerkers voeren zogenaamde POWER-gesprekken en krijgen hiermee meer eigen regie. POWER staat voor Persoonlijke Ontwikkeling, Werkplezier, Eigenaarschap en Resultaat. Iedere medewerker voert vanaf 2019 jaarlijks minimaal een gesprek met een leidinggevende en daarnaast ook met een collega of maatschappelijk partner.

0.2.5 Verbeteren dienstverlening aan inwoners en ondernemers

Jaar realisatie

2022

We onderzoeken manieren om onze inwoners en ondernemers beter van dienst te kunnen zijn en ontwikkelen hiervoor passende middelen. De drie focuspunten uit de Dienstverleningsvisie 2018-2022 'Samen Sterker': service op maat, verbindend en gastvrij zijn hiervoor de basis. Met de Monitor Dienstverlening meten we onze dienstverlening en brengen we ambities, doelstellingen en resultaten in beeld en kunnen we gericht onze dienstverlening verbeteren. In 2018 ligt hierbij de focus op de basis op orde te krijgen.

Service op maat

We zorgen voor een optimale bereikbaarheid door extra capaciteit in te zetten op piekmomenten aan de telefoon en aan onze balies. In 2018 willen we dat 60% van de telefonische oproepen in het KCC wordt opgenomen binnen 20 seconden en dat 60% van de contactverzoeken binnen 2 werkdagen worden afgehandeld. In 2021 moeten beide percentages minimaal 80% zijn.

We werken digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is. We verhogen onze digitale volwassenheid door aan te sluiten op landelijke voorzieningen en steeds meer formulieren digitaal en met DigiD beschikbaar te maken. We geven uitvoering aan het plan 'doorontwikkeling digitale dienstverlening' zodat we voldoen aan wet- en regelgeving zoals eIDAS (elektronische identificatie voor ondernemers) en onze digitale volwassenheid verhogen. In 2018 maken we een inhaalslag en is het doel om maximaal 5% onder het landelijk gemiddelde te zitten. In 2020 zitten we op het landelijk percentage digitale volwassenheid.

Verbindend

We nodigen klanten uit om hun ervaring met ons te delen in de (spreekwoordelijke) reis die ze maken tijdens de oriëntatie, aanschaf en het gebruik van een product of dienst bij de gemeente. Dit noemen we een klantreis. Verbeteracties die hieruit voorkomen pakken we direct op. In 2018 vragen we 4.000 inwoners naar hun mening over de gemeente in de inwonerpeiling van waarstaategemeente. We onderzoeken hoe we de tevredenheid van inwoners verder kunnen verbeteren en voeren verbeteracties uit. In 2018 voeren we een o-meting uit, en in 2021 willen we hier 5% boven scoren.

Gastvrij

We verbeteren de vaardigheid om klantgericht en gastvrij te werken bij alle medewerkers door hier trainingen voor aan te bieden in de Zevenaar Academie.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren ontwikkelden we afgelopen jaar de Monitor Dienstverlening. We brengen hiermee onze ambities, doelstellingen en resultaten op het gebied van dienstverlening in beeld. Om de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren stelden we onszelf concrete doelen voor 2018 en verder. Na de herindeling zorgden we ervoor dat we de basis op orde hadden. De meeste doelen die we onszelf voor 2018 stelden behaalden we, en we legden de basis voor structurele groei komende jaren.

Service op Maat

Om service op maat te bieden werkten we aan een optimale bereikbaarheid. In 2018 werd 63% van de telefonische oproepen in het klant contact centrum opgenomen binnen 20 seconden.

Wanneer het klant contact centrum de vraag van de inwoner niet direct kan beantwoorden, maken we een contactverzoek aan zodat er kan worden teruggebeld. In 2018 werd 61% van de aangemaakte contactverzoeken afgehandeld binnen 2 werkdagen.

We werkten in 2018 aan onze digitale volwassenheid. We sloten aan op de BerichtenBox van MijnOverheid en we zorgden ervoor dat inwoners hun aanvragen steeds meer digitaal en met DigiD kunnen indienen. Afgelopen jaar voegden we 26 e-formulieren toe waarvan 22 met DigiD. We sloten aan op de meldingenapplicatie FIXI zodat inwoners zelf direct een melding openbare ruimte kunnen doen. Ongeveer 38% van het totaal aantal meldingen openbare ruimte werd door de inwoner zelf gedaan via de website of de app.

Met een digitale volwassenheid van 67% zaten we volgens de Monitor Doelgerichte Digitalisering van de VNG 9% onder het landelijk gemiddelde van 76%.

Verbindend

In april 2018 vroegen we onze inwoners naar hun mening over de gemeente Zevenaar in de inwonerpeiling van waarstaattjegemeente.nl. Uit deze peiling is gebleken dat onze inwoners onze directe dienstverlening met een 6,7 waarderen. Onze digitale dienstverlening kreeg een 6,8. Deze resultaten zijn ongeveer gelijk aan de rest van Nederland. In 2018 hebben ook we een start gemaakt met het in beeld brengen van klantreizen, maar zijn hier nog geen concrete acties uit voortgekomen.

Gastvrij

In 2018 bood de Zevenaar Academie de trainingen Klantgericht telefoneren en Klantgerichte brieven en e-mails schrijven aan. 19 medewerkers volgden een van deze trainingen.

o.2.6 Opstellen integraal huisvestingsplan (IHP)

Jaar realisatie

2019

Voor de uitvoering van het vastgoedbeleid voor alle gebouwen van de gemeente stellen wij een IHP op. Een IHP draagt bij aan het op peil houden van voorzieningen en daarmee ook aan de leefbaarheid in Zevenaar en de dorpen. Het beslaat meerdere accommodaties die ook meer beleidsvelden raken. Naast gemeentelijke gebouwen heeft het IHP ook betrekking op sport-, onderwijs-, sociaal-maatschappelijke en culturele accommodaties.

Het IHP is een strategisch plan dat aangeeft welke accommodaties wij willen behouden en welke wij op korte of lange termijn willen afstoten. Dit plan is een sturend instrument dat op termijn leidt tot besparingen op onderhoudsinvesteringen. Wij hebben dan grip op de middelen om onze gemeentelijke accommodaties goed, duurzaam en veilig te beheren en onderhouden. Om verwarring te voorkomen met het IHP onderwijs gaan wij nu uit van het opstellen van een Integraal Accommodatieplan (IAP)

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet geheel
volgens plan

Volgens plan

Omdat het Integraal Huisvestingsplan (IHP) een ingeburgerde term voor sector onderwijs is en het in dit geval alle accommodaties van de gemeente Zevenaar betreft, hebben wij de werknaam gewijzigd in Integraal Accommodatieplan (IAP).

In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen om in 2019 tot vaststelling van het IAP over te kunnen gaan

0.3 Financieel beleid

0.3.1 Uitvoeren Planning & Controlcyclus

Jaar realisatie

2022

Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportage en jaarstukken. Beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. In 2019 gaan wij extra investeren in de doorontwikkeling van de P&C-cyclus. In 2019 voeren wij daarnaast een project 'Financiële basis op orde' uit. Binnen dit project brengen wij het financieel beheer op orde, verbeteren wij de kwaliteit van het budgetbeheer, de budgetten en de financiële informatievoorziening.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De planning- en control cyclus is in 2018 doorlopen. U heeft de Jaarstukken van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar op 4 juli 2018 vastgesteld. Vervolgens is de Kadernota 2018-2022 op 5 juli, de Voortgangsrapportage 2018 op 24 oktober en de Meerjarenbegroting 2019-2022 op 7 november 2018 vastgesteld. Met ingang van de P&C-cyclus 2018 hebben wij alle stukken ook in digitale vorm gepresenteerd. Dit betekent voor u eenvoudiger navigeren en zoeken, meer informatie en de mogelijkheid tot het maken van aantekeningen. Bovendien heeft u alle stukken, dus ook uw aantekeningen, altijd beschikbaar. De nota Reserves en voorzieningen heeft u op 19 december 2018 vastgesteld. Eind 2018 is gestart met de eerste voorbereidingen voor het project 'Financiële basis op orde.'

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	81.074	85.765	85.768	3
Lasten	21.839	25.413	25.681	-268
Resultaat voor bestemming	59.235	60.352	60.087	-265

Mutaties reserves

Baten	110	17.995	17.831	-164
Lasten	1.602	19.049	19.101	-52
Totaal mutaties reserves	-1.491	-1.054	-1.269	-215

Resultaat na bestemming	57.744	59.298	58.818	-480
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	-------------

Verschillenanalyse

o. Bestuur en ondersteuning

0.10 Mutatie reserves -52.000 N I

Betreft een toevoeging aan de algemene reserve van de niet bestede gelden in 2018 voor Hal12. In 2019 zal dit bedrag weer worden onttrokken.

0.10 Mutaties reserves -163.000 N I

Betreft een lagere onttrekking aan de Algemene Reserve door het verschuiven naar 2019 van:

Budget € 54.000 voor het invoeren van de Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren;

Budget € 25.000 voor de aanschaf van GIS apparatuur

Resterend budget van € 108.000 voor het invoeren van de Omgevingswet

Het restant betreft overige kleine verschillen.

0.11 Resultaat 207.000 V I

Door wijziging van de BBV voorschriften wordt het resultaat van de baten en lasten onder dit programma opgenomen. Na wijziging resteert een begroot voordelig saldo van € 207.000. Het werkelijk voordelige resultaat van de jaarstukken 2018 bedraagt € 3.782.604 zodat een bedrag resteert van € 3.575.604 om te verklaren in de programma's o tot en met 8.

0.4 Afschrijvingen -268.000 N I

Hogere afschrijvingslasten van investeringen leiden tot een nadeel van € 268.000.

Een verschil van € 298.000 heeft geen effect op het resultaat van deze jaarstukken. Het betreft de volgende afwijkingen waar respectievelijk herindelingsgelden voor worden ontvangen van het rijk (Arhi-gelden) en een onttrekking uit een reserve tegenover staat (zie analyse afschrijvingen):

- ICT-plan herindeling (uit ARHI-gelden) € 272 N

- ICT-Samenwerking Liemers € 26 N

Overige kleine verschillen die wel een effect resulteren op het saldo € 30 V

0.4 Overhead 76.000 V I

Doorbelastingen hebben binnen dit programma een voordelig effect van € 76.000. Echter elders in de jaarrekening hebben de doorbelastingen een tegengesteld nadelig effect, dus per saldo geen effect.

0.4 overhead -189.000 N I

Personeelslasten en inhuur derden resulteren binnen dit programma in een nadeel van € 189.000. De totale afwijking over alle programma's van de personeelslasten komt uit op een voordeel van € 112.000. De toelichting vindt u centraal bij het onderdeel Financiën, Resultaat, Analyse personeelslasten.

0.5 Treasury 58.000 V I

Het renteresultaat op Treasury is € 56.000 voordelig ten opzichte van de raming na wijziging. Het betreft het verschil van de per saldo berekende door te rekenen rente aan de taakvelden en de werkelijke rente. Het restant betreft overige kleine verschillen.

Voordeel in de directe lasten op dit programma is per saldo € 59.000 V 59.000 V I

De toelichting van deze afwijking van € 59.000 is als volgt:

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Gemeentelijke gebouwen € 77.000 V

Als gevolg van de relatief zachte winter is minder gas verbruikt. Door preventief onderhoud uit te voeren, zijn de kosten voor het dagelijks onderhoud van de gemeentelijke gebouwen lager. Het opstellen van de energielabels is voordeliger uitgevoerd dan begroot.

Beheer gemeentelijke gronden € 108.000 V

Het grootste deel van de afwijking is het gevolg van eenmalige vergoedingen voor vestiging recht van opstal Liander in verband met het verleggen kabels en leidingen als gevolg van de verbreding A12. Verder is € 25.000 bedoeld voor aanschaf GIS-apparaten niet uitgegeven in 2018. De aanschaf vindt plaats in 2019. Er is meer voorbereidingstijd

nodig om hierin de juiste keuze te maken.

o.8 overige baten en lasten

Post voor onvoorziene uitgaven voordeel € 116.500 V

De raming voor onvoorziene uitgaven in de gemeentelijke begroting is niet volledig ingezet. Daarom is een voordeel zichtbaar van € 116.500.

o.4 overhead

Advieskosten juridisch - € 65.000 N

In de voortgangsrapportage 2018 is al aangegeven dat een overschrijding werd verwacht. Deze hield verband met de afhandeling van een aantal oude personeelsdossiers met een juridische procedure, af te handelen WOB-verzoeken en juridisch advies

Onderwijshuisvesting aan de Platanenlaan. Het budget is in de voortgangsrapportage 2018 verhoogd van € 60.000 naar € 100.000. Opnieuw melden wij een overschrijding van € 65.000, toe te rekenen aan de procedures Onderwijshuisvesting, Aanbestedingsprocedure revitalisering Giesbeek, De Boskuul en Stichting Popmuziek.

Informatisering & Automatisering - € 238.000 N

Er zijn kosten verantwoord van zogenaamde Maatwerkprojecten, van Squit en Burgerzaken. In eerdere jaren zijn de (project)kosten op kredieten geboekt die nog beschikbaar waren. Vanaf 2018 komen de kosten echter in de exploitatie terecht, zodat we in 2019 en verder de structurele kosten moeten bijramen. Er zijn hogere personele lasten bij de RID gemaakt, met name voortkomend uit een aantal noodzakelijke uitbreidingen ten behoeve van informatiebeveiliging en applicatiebeheer die in de begroting 2019 en verder structureel zijn aangevraagd en geraamd. Echter nu in 2018 leiden de uitbreidingen tot een incidenteel financieel nadeel. Verder is sprake van een stijging van het onderhoud van de applicaties. De raming voor I&A in de begroting 2018 van de nieuwe gemeente Zevenaar is een samengevoegde 1+1 raming. Destijds was er nog niet voldoende onderbouwing om de begroting te verhogen.

o.7 Algemene uitkering nadeel - € 77.000 N

De belangrijkste oorzaken voor het nadeel zijn enerzijds een daling van het accres doordat het Rijk in 2018 minder heeft uitgegeven door lagere loon- en prijsontwikkelingen dan aanvankelijk werd geraamd. Daarnaast treedt echter ook een aanzienlijke daling van het accres op doordat gemeenten meer gebruik maken van de mogelijkheid om BTW te compenseren dan eerder verwacht; de hiervoor aangewende rijks gelden worden verrekend met het gemeentefonds. Anderzijds ontvangen we een hogere rijksbijdrage ten behoeve van het sociaal domein. Het ministerie geeft helaas geen nadere toelichting op deze aanpassing. Uit onderliggende gegevens kan echter worden afgeleid dat deze verhoging waarschijnlijk een gevolg is van een stijging van het aantal huishoudens – en daarbinnen met name een hoger aantal ouderen – met een laag inkomen in onze gemeente.

Overige diverse verschillen € 7.500 V

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten					
0.1	Bestuur		1.795	2.068	273
0.2	Burgerzaken	782	782	772	-10
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	391	1.435	1.471	36
0.4	Overhead	3.072	2.017	1.897	-120
0.5	Treasury	912	740	753	13
0.61	OZB woningen	6.132	6.221	6.266	45
0.62	OZB niet-woningen	3.841	3.457	3.392	-65
0.63	Parkeerbelasting	1.221	1.221	1.269	48
0.64	Belastingen overig	2.700	2.700	2.701	1
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.763	64.545	64.467	-78
0.8	Overige baten en lasten	260	851	712	-139
Totaal baten		81.074	85.764	85.768	4
Lasten					
0.1	Bestuur	1.988	4.096	4.347	-251
0.2	Burgerzaken	816	794	836	-42
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.341	1.866	1.597	269
0.4	Overhead	15.440	13.853	14.190	-337
0.5	Treasury	1.327	1.545	1.495	50
0.61	OZB woningen	358	369	365	4
0.62	OZB niet-woningen			5	-5
0.63	Parkeerbelasting	-1	-1	3	-4
0.64	Belastingen overig	227	313	326	-13
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-11			
0.8	Overige baten en lasten	355	2.578	2.516	62
Totaal lasten		21.840	25.413	25.680	-267
Saldo voor bestemming					
0.1	Bestuur	-1.988	-2.301	-2.280	21
0.2	Burgerzaken	-34	-12	-63	-51
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-951	-431	-126	305
0.4	Overhead	-12.368	-11.836	-12.293	-457
0.5	Treasury	-415	-805	-743	62
0.61	OZB woningen	5.774	5.853	5.901	48
0.62	OZB niet-woningen	3.841	3.457	3.387	-70
0.63	Parkeerbelasting	1.222	1.222	1.266	44
0.64	Belastingen overig	2.473	2.387	2.375	-12
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.774	64.545	64.467	-78
0.8	Overige baten en lasten	-95	-1.727	-1.804	-77
Totaal saldo voor bestemming		59.233	60.352	60.087	-265

o.1o Mutaties reserves

Baten	110	17.995	17.831	-164
Lasten	1.602	19.049	19.101	-52
Totaal mutaties reserves	-1.491	-1.054	-1.269	-215
Resultaat na bestemming	57.744	59.298	58.818	-480

Incidentele baten en lasten

Het is van groot belang voor de interne toezichthouders (provinciale staten/gemeenteraad) als voor de externe toezichthouders (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties/Provincies) helder inzicht bestaat in de financiële positie op korte en langere termijn. Zo is in de BBV artikelen 19- c en 28-c bepaald dat in de toelichting op het overzicht van baten en lasten bij de begroting en bij de jaarrekening, een overzicht van incidentele baten en lasten wordt gevoegd. In de toelichting bij het BBV staat dat voor een nadere invulling van het begrip incidenteel kan worden gedacht aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het gaat er bij de bedoelde voorschriften echter vooral om inzicht te krijgen in de variabele posten in de begroting en meerjarenraming. In dat kader kunnen tijdelijke geldstromen die (nog) langer lopen dan drie jaar dus ook relevant zijn.

Het verschil tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht.

Deze gegevens zijn ontleend aan de Notitie van 2012.

De nieuwe notitie structurele en incidentele baten en lasten geldt vanaf 2019 en verduidelijkt het onderscheid tussen de incidentele en structurele baten en lasten. De opzet van het overzicht zal anders zijn door "stellige uitspraken" die leidend zijn en "aanbevelingen" die steun en richting geven voor een transparant inzicht in de financiële positie.

De incidentele lasten en baten zijn toegelicht op de programma's. De toelichtingen van de afwijkingen op de reserves zijn vermeld bij de analyse van de reserves onder resultaat.

Lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Programma o					
Voorziening pensioenen wethouders	Toevoeging aan de voorziening voor de pensioenen	71	100	154	
Voorziening wachtgelden vm wethouders	Toevoeging aan de voorziening voor wachtgelden	210	210	210	
Raadsondersteuning	Rekenkameronderzoek	0	6	6	
Herindelingsbudgetten	Hiervoor wordt een rijksuitkering ontvangen	0	2.068	2.068	ja
Suppletie belastingdienst 2017	Betreft suppletie voorm. gemeente Rijnwaarden	0	0	92	ja
Dotatie aan voorziening dubieuze debiteuren	Betreft dubieuze debiteuren 2016 t/m 2018	0	777	777	
Totaal		281	3.161	3.307	

Baten (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met lasten
Programma o					
Verkoop gem eigendom	Verkoop van Huize Rijk	0	350	350	
Verkoop gem eigendom	Verkoop Dorstraat	0	120	120	
Verkoop gem eigendom	Verkoop voormalig gemeentehuis Rijnwaarden	0	540	541	
Suppletie belastingdienst	Betreft suppleties 2013 t/m 2016	0	485	463	ja
Afdeling Ruimtelijke ontwikkeling	Provinciale subsidie JOGG 2018	3	3	0	
Herindelingsbudgetten	Betreft Rijksuitkering (ARHI-gelden)	0	2.068	2.068	ja
Totaal		03	3.566	3.542	

Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Mutaties reserves Progr. o	zie toelichting bij analyse reserves	-1.491	-1.054	-1.269	-215

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve		Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Nummer Naam		01-01-2018	2018	2018	31-12-2018
9000	Algemene reserve	17.572	22.065	3.915	35.723

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Toevoeging	In 2018 is in totaal € 22.065.000 toegevoegd aan de algemene reserve. Een bedrag van € 17.770.000 komt voort uit de besluiten in de nota reserves en voorzieningen. Het betreft voor € 16.681.00 de overboeking van de afzonderlijke reserve voor risico's naar de algemene reserve. Het resterende bedrag uit de nota reserves en voorzieningen betreft het opheffen van diverse bestemmingsreserves die niet meer nodig zijn. Naast de besluitvorming uit de nota reserves en voorzieningen is € 2.583.000 vanwege uitbreiding van de grondexploitatie Zevenaar Oost conform raadsbesluit aan de algemene reserve toegevoegd. De overige toevoegingen zijn: meeropbrengst Huis Rijk (€ 51.000), correctie middelen Hal 12 (€ 108.000) en vrijval van de reserve Sociaal domein (€ 310.000).
Onttrekking	In 2018 is in totaal € 3.915.000 aan de algemene reserve onttrokken. Het grootste deel hiervan bestaat uit de aanvulling van diverse kapitaallastenreserves. Conform de nota reserves en voorzieningen is daarvoor een bedrag van € 2,7 miljoen onttrokken. Twee grote onttrekkingen zijn: achterstallig onderhoud wegen € 430.000 en het amendement voor de zachte landing van de OZB niet-woningen € 245.000. Het restant bestaat uit diverse kleinere onttrekkingen.

9011	Algemene reserve - risico's	16.681	0	16.681	0
------	-----------------------------	--------	---	--------	---

In 2014 is in de gemeente Zevenaar een aparte risicoreserve gevormd toen de ratio weerstandsvermogen onder de 1,0 was gekomen. Deze risicoreserve moest op termijn voldoende zijn om alle risico's af te dekken. Inmiddels is de ratio weerstandscapaciteit ruim boven de vereiste 1,0 en is de noodzaak voor een aparte risicoreserve vervallen. De risicoreserve kan vervallen en worden samengevoegd met de algemene reserve.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is het saldo van deze risicoreserve van € 16.681.000 overgeboekt naar de algemene reserve. Dit is conform de nota reserves en voorzieningen 2018. De reserve vervalt per 31 december 2018.

Totaal algemene reserve	34.253	22.065	20.596	35.723
-------------------------	--------	--------	--------	--------

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9009	Fricties bezuinigingen vernieuwingskosten	503	0	0	503

Deze reserve is ingesteld om noodzakelijke vernieuwingskosten in het kader van eerder genomen efficiencymaatregelen (Zevenaar van Morgen) te kunnen doen. In de Nota reserves en voorzieningen 2018 is deze reserve herbestemd voor een viertal projecten uit de Kadernota 2018-2022; ondersteuning Wet normalisering ambtenaren (€ 54.000), doorontwikkeling Planning & control (€ 50.000), Project "basis op orde" (€ 75.000) en ondersteuning invoering veranderen grondslag WOZ (€ 50.000). Na besteding voor deze projecten wordt het restant van de reserve in 2020 toegevoegd aan de algemene reserve (raming € 220.000)

Toevoeging

Onttrekking In 2018 was een onttrekking aan de reserve begroot van € 54.000 voor ondersteuning invoering Wet normalisering ambtenaren. Hiervoor zijn nog geen uitgaven gedaan waardoor het bedrag niet aan de reserve is onttrokken.

9023	Opleiding personeel	12	0	12	0
------	---------------------	----	---	----	---

Deze reserve komt vanuit voormalig gemeente Rijnwaarden en dient ter egalisatie van kosten van opleidingen van personeel.

Toevoeging

Onttrekking Conform besluitvorming in de Nota reserves en voorzieningen is het saldo van deze reserve (€ 11.861) in 2018 toegevoegd aan de algemene reserve en is de reserve eind 2018 opgeheven.

9024	Automatisering	152	0	25	127
------	----------------	-----	---	----	-----

Deze reserve is ingesteld in de voormalige gemeente Rijnwaarden en werd gebruikt ter egalisatie van de kosten voor automatisering. In Zevenaar werd niet met een egalisatiereserve gewerkt.

Toevoeging

Onttrekking Wij hebben conform begroting € 25.000 onttrokken voor uitgaven datagedreven sturing. De begrote uitgave voor aanschaf van GIS-apparatuur heeft nog niet plaatsgevonden en is daarom nog niet aan de reserve onttrokken.

9025	Collegeprogramma	91	0	91	0
------	------------------	----	---	----	---

Bij de vaststelling van de begroting 2015-2019 van de gemeente Rijnwaarden heeft de raad besloten een reserve voor uitvoering van het collegeprogramma 2014-2018 te vormen.

Toevoeging

Onttrekking Het restant van deze reserve is in 2018 besteed aan diverse onderdelen van het collegeprogramma van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Het betreft o.a. uitgaven voor handhaving milieu in Lobith, praktijkondersteuning huisartsen en toeristische ontwikkeling. Voor het onderdeel handhaving milieu is € 49.000 onttrokken aan de reserve collegeprogramma. Na aftrek van de daarvoor in 2018 gemaakte kosten van € 18.000 resteert op het taakveld milieubeheer een voordeel van € 31.000. De reserve heffen wij eind 2018 op.

9033	Organisatieontwikkeling	7	0	7	0
------	-------------------------	---	---	---	---

Deze reserve komt vanuit voormalig gemeente Rijnwaarden en dient ter egalisatie van kosten van organisatieontwikkeling.

Toevoeging

Onttrekking Conform besluitvorming in de Nota reserves en voorzieningen is het saldo van deze reserve (€ 7.004) in 2018 toegevoegd aan de algemene reserve en is de reserve eind 2018 opgeheven.

9040	Besteding jaarrekeningresultaat	282	0	282	0
------	---------------------------------	-----	---	-----	---

De raad van de gemeente Rijnwaarden heeft bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 besloten een deel van het jaarrekeningresultaat (€ 925.000) te besteden aan het afronden van diverse projecten om in de overgang naar de nieuwe gemeente "schoon door de poort" te gaan.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is € 240.000 overgeboekt naar de reserves afschrijvingslasten voor aanleg fietspad Geitenwaard, herinrichting Tengnagelwaard en speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. € 42.305 is gebruikt voor uitgaven in de exploitatie voor Mantelzorg, ICT-steunpunten, praktijkondersteuners en bijdrage Cultuurpact.

9041	Onderzoekscommissie P&O-beleid	35	0	35	0
------	--------------------------------	----	---	----	---

De reserve dient als dekking van de onderzoekskosten van de P&O-enquete. Alhoewel het onderzoek is afgerond, heeft de onderzoekscommissie aangegeven de reserve beschikbaar te willen houden voor eventueel kosten die nog komen gaan.

Het onderzoek is in 2016 gestart en in 2017 afgerond.

Toevoeging

Onttrekking Conform besluitvorming in de Nota reserves en voorzieningen is het saldo van deze reserve in 2018 toegevoegd aan de algemene reserve omdat geen kosten meer verwacht worden. De reserve is per eind 2018 opgeheven.

9042	Aanpassing patio	31	0	31	0
------	------------------	----	---	----	---

In 2017 is een claim op de algemene reserve omgezet in een aparte reserve aanpassing patio.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is € 31.000 aan deze reserve onttrokken voor uitgaven van de aanpassing van de patio. De reserve is per eind 2018 opgeheven.

9044	Extra kosten herindeling	17	0	17	0
------	--------------------------	----	---	----	---

Deze reserve is ingesteld voor de dekking van de kosten van het herindelingskrediet van de vorige herindeling met de gemeente Angerlo. Het krediet is enkele jaren geleden afgesloten.

Toevoeging

Onttrekking Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 hebben wij het saldo van deze reserve van € 16.159 toegevoegd aan de algemene reserve. De reserve is daarna opgeheven.

9045	ICT-samenwerking Liemers	26	0	26	0
------	--------------------------	----	---	----	---

De reserve is in 2008 gevormd ter dekking van de projectkosten van de oprichting van de Regionale ICT Dienst (RID), in totaal geraamd op € 693.000. In 2018 wordt het restantkrediet ingezet voor de bekostiging van maatwerkprojecten.

Toevoeging

Onttrekking In de Nota reserves en voorzieningen 2018 is het restant van deze reserve ad € 26.105 bestemd voor dekking van de kosten van maatwerkprojecten. De uitgaven zijn in 2018 gedaan en onttrokken aan de reserve. De reserve is per eind 2018 opgeheven.

9047	Onderhoud gebouwen	108	0	0	108
------	--------------------	-----	---	---	-----

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.

De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden.

Toevoeging

Onttrekking

9048	Rekenkameronderzoek informatieveiligheid	7	0	7	0
------	--	---	---	---	---

Reserve dient ter dekking van de kosten van het krediet rekenkameronderzoek informatieveiligheid.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is € 6.388 aan de reserve onttrokken voor uitgaven i.v.m het rekenkameronderzoek. Het restant van de reserve (€ 1.012) is daarna overgeboekt naar de algemene reserve. De reserve is per eind 2018 opgeheven.

Totaal bestemmingsreserves		1.271	0	533	738
-----------------------------------	--	--------------	----------	------------	------------

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	505

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Toevoeging

Onttrekking

9027	Balansverkortings	230	0	27	203
------	-------------------	-----	---	----	-----

In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkortings), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

Toevoeging

Onttrekking In de Nota reserves en voorzieningen is geconstateerd dat de reserve € 9.773 te hoog was. Dit bedrag is overgeboekt naar de algemene reserve. daarnaast is conform begroting € 17.466 onttrokken ter dekking van afschrijvingslasten.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		735	0	27	708
--	--	------------	----------	-----------	------------

Voorzieningen					
Nummer Naam		Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
8001	WW verplichtingen (ambtenaren)	166	0	166	0
Voorziening dient er dekking van kosten van mobiliteitstrajecten een drietal oud-medewerkers van de voormalige gemeente Rijnwaarden.					
Toevoeging					
Onttrekking	De kosten van mobiliteitstrajecten van drie oud medewerkers zijn in 2018 ten laste van de voorziening gebracht. Voor deze medewerkers zijn er nu geen verplichtingen meer zodat deze voorziening is opgeheven.				
8002	Pensioenen wethouders	1.905	154	92	1.967
Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.					
Toevoeging	Conform de begroting is in 2018 € 100.000 toegevoegd aan de voorziening. Op basis van nieuwe actuariële berekeningen bleek een extra toevoeging aan de voorziening nodig van € 54.000.				
Onttrekking	Aan pensioenen van voormalige wethouders is in 2018 € 92.000 uitgekeerd en onttrokken aan de voorziening.				
8004	Onderhoud gebouwen	595	245	145	695
Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.					
Toevoeging	Conform de begroting is een bedrag van € 244.601 aan de voorziening toegevoegd.				
Onttrekking	Voor het opstellen van een integraal huisvestingsplan hebben wij € 50.000 onttrokken aan deze voorziening. Daarnaast is € 95.000 aangewend voor onderhoud gebouwen.				
8013	Wachtgelden wethouders	294	210	283	221
Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.					
Toevoeging	In de tweede voortgangsrapportage is de benodigde toevoeging aan de voorziening geraamd op € 210.000.				
Onttrekking	De kosten van wachtgelden van voormalige wethouders bedroegen in 2018 € 283.000 en zijn ten laste van de voorziening gebracht.				
Totaal voorzieningen		2.961	609	687	2.883

1. VEILIGHEID

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we bereiken?

Een gemeente waarin inwoners, ondernemers en organisaties zich veilig voelen in hun eigen woon- en werkomgeving.

Beleidskaders

- [Kadernota Integrale Veiligheid gemeente Zevenaar 2016-2019 \(2016\)](#)
- Handhavingsnota 'Een zaak van afwegen' Zevenaar
- Handhavingsbeleid Rijnwaarden
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)
- [Jaarplan Integrale Veiligheid 2018 \(2018\)](#)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

Onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers zijn en voelen zich veilig in onze gemeente.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	2,70	1,60	2,10	1,60	0,5
Toelichting	Het aantal diefstallen uit woning is lager dan verwacht. Hiermee voldoen we aan de doelstelling.					
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2018	4,00	2,80	2,50	2,80	0,3
Toelichting	Ten opzichte van 2016 ligt het cijfer iets hoger. Ten opzichte van 2012 is er een alsnog een mooie daling te zien.					
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	2018	3,60	2,80	4,55	2,80	1,75
Toelichting	Het aantal neemt de laatste jaren af, maar schommelt rond de 4 à 5 de afgelopen jaren. Voor Rijnwaarden was de score in 2007 nog 6,4, in 2016 was dit afgenomen tot 4,1 vernielingen of beschadigingen per 1.000 inwoners. Voor Zevenaar bedroeg de score in 2007 nog 10,8, in 2016 was dit gedaald naar 4,8. Gemiddeld betekent dit voor 2016 een score van 4,60. Landelijk is er duidelijke dalende trend te zien, wij denken dat in Zevenaar, mede op basis van de activiteiten in het kader van de uitvoering van de Integraal Veiligheidsplan, het aantal de komende jaren nog iets gaat dalen.					
	De cijfers die gebruikt zijn voor de meting in 2018 zijn voorlopig, er kan nog een correctie plaatsvinden.					
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	2018		37,50	45,00	37,50	7,5

Toelichting	Het aantal doorverwijzingen is lager dan verwacht. We voldoen hiermee aan de doelstelling.					
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	1,70	0,60	1,30	0,60	0,7
Toelichting	Het aantal diefstallen is lager dan verwacht. Hiermee voldoen we aan de doelstelling.					

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen

Jaar realisatie

2022

Wij stimuleren inwonerinitiatieven die ontstaan om het Zevenaarse AED-netwerk te vergroten. Wij zorgen voor scholing van vrijwilligers.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In 2018 hebben we kunnen zien dat meerdere buurten/wijken crowdfundingacties hebben opgezet om hun leefomgeving te voorzien van een AED.

In samenwerking met de VGGM is in 2018 onderzocht op welk vlak de gemeente haar faciliterende rol zou kunnen pakken op het gebied van het vergroten van het AED-netwerk.

De punten die hierin naar voren kwamen waren:

- communicatiecampagne om bedrijven en particulieren te bewegen hun AED aan te melden bij HartslagNu.
- scholing van burgerhulpverleners
- collectieve verzekering AED's via de gemeente
- nazorg na verrichten reanimatie.

Bovenstaande onderdelen zullen in 2019 worden opgestart.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

1.2.1 Bestrijden ondermijning

Jaar realisatie

2022

We nemen preventieve en repressieve maatregelen om vermenging van de onderwereld met de bovenwereld tegen te gaan. Het ondermijningsbeeld voor Zevenaar leverden we in 2018 op. Naar aanleiding van dit beeld stellen we een plan van aanpak op en voeren we de eerste acties uit. Verder verwachten wij een toename van de inzet van burgemeestersbevoegdheden voor het bestrijden van ondermijning.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De burgemeester stelde in december 2018 het plan van aanpak ondermijning vast. Vanaf september begonnen we actief met de aanpak van ondermijning door criminele inmenging te voorkomen. Zo actualiseerden we het Bibob- beleid in oktober 2018 en passen we dit structureel toe in de organisatie. Ook zijn er integrale overlegstructuren om signalen uit te wisselen en de aanpak per casus af te stemmen. De burgemeester sloot in 2018 vijf keer een pand op basis van het 13b Opiumwetbeleid. In alle gevallen is er hennep aangetroffen.

1.2.2 Vergroten veiligheid in de gemeente

Jaar realisatie

2021

We zetten in op en ondersteunen initiatieven van inwoners zoals buurtpreventie in de vorm van Buurtpreventie WhatsApp-groepen. We willen in het kader van buurtpreventie de WhatsAppgroepen verder professionaliseren. Hierbij brengen we beheerders uit verschillende groepen met elkaar in contact, waardoor een groter netwerk ontstaat, waarin beheerders van elkaar kunnen leren. De groepen op het Gelders Eiland moeten hiervoor nog een inhaalslag maken. We ondersteunen, bestendigen en faciliteren minimaal 6 nieuwe inwonersinitiatieven op het gebied van sociale veiligheid.

Vanuit de gebiedsteams zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en

overlastgevende personen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is hierin van cruciaal belang.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Het gaat goed met de Buurtpreventie Whatsappgroepen. We hebben er in onze gemeente meer dan zestig. Er komen nog steeds meldingen binnen voor nieuwe initiatieven. De doelstelling van zes initiatieven behaalden we. De inhaalslag voor groepen op het Gelders Eiland slaagde. Er is daar nu een beheerdersgroep en we organiseren bijeenkomsten voor beheerders.

We werkten aan de implementatie van de programmatische aanpak voorkoming van escalatie (AVE). Doel hiervan was om de zorg- en veiligheidsketen beter op elkaar te laten aansluiten zodat de samenwerking gestructureerd verloopt. Ook startten we een overleg Zorg & Veiligheid.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	72	72	66	-6
Lasten	2.844	2.946	2.905	41
Resultaat voor bestemming	-2.772	-2.875	-2.838	37

Mutaties reserves

Baten

Lasten

Totaal mutaties reserves

Resultaat na bestemming	-2.772	-2.875	-2.838	37
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	-----------

Verschillenanalyse

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer 30.000 V I

Op het product "preventieve maatregelen" is de raming voor onderhoud brandkranen niet ingezet hetgeen in een voordeel resulteert op het programma Veiligheid.

1.2 Openbare orde en veiligheid 20.000 V I

Op het product integraal veiligheidsbeleid is het integraal veiligheidsbudget niet volledig nodig gebleken. Het overschot heeft te maken met het budget van de Veiligheidsmonitor. De Monitor is vervroegd in 2017 uitgevoerd, als opmaat naar de herindeling. Daarnaast is het budget voor advieskosten voor het bestrijden van ondermijning, waarmee we in september 2018 zijn gestart, niet volledig ingezet.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht -13.770 N I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	16	16	13	-3
1.2 Openbare orde en veiligheid	56	56	53	-3
Totaal baten	72	72	66	-6

Lasten

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.472	2.394	2.354	40
1.2 Openbare orde en veiligheid	372	552	551	1
Totaal lasten	2.844	2.946	2.905	41

Saldo voor bestemming

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-2.488	-2.378	-2.340	38
1.2 Openbare orde en veiligheid	-316	-496	-498	-2
Totaal saldo voor bestemming	-2.860	-2.874	-2.838	36

0.10 Mutaties reserves

Baten

Lasten

Totaal mutaties reserves				
Resultaat na bestemming	-2.860	-2.875	-2.838	37

Incidentele baten en lasten

Lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Programma 1					
Integraal veiligheidsbeleid	Uitvoeren Veiligheidsmonitor	9	9	11	

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we bereiken?

Wij willen een goede en veilige bereikbaarheid van de kernen en buitengebied voor alle verkeersdeelnemers. Het is ons doel een verkeersveilige gemeente te zijn met een goede bereikbaarheid en doorstroming van zowel het personen- als vrachtverkeer. Een optimale bereikbaarheid over de weg is een voorwaarde voor een gezonde economische structuur, onze aantrekkelijkheid voor de transportsector en daarmee voor het versterken van het logistieke profiel van Zevenaar. Ook de bereikbaarheid over water (onder andere laad- en losplaats) is hier onderdeel van. Deze optimale bereikbaarheid willen wij voor onze gemeente realiseren. De nieuwe ontsluiting van de gemeente op het rijkswegennet (A12 en A15) en de aanpassing van het onderliggende wegennet hierop, waaronder het mogelijk doortrekken van het Witte Kruis, zijn hiervoor van cruciaal belang. Als afgeleide van de infrastructuur voor het gemotoriseerde verkeer willen we een fietsvriendelijke en -veilige gemeente zijn. We beoordelen daarvoor de bestaande fietsvoorzieningen en maken inzichtelijk waar schakels niet voldoen, niet veilig zijn of ontbreken.

Beleidskaders

- [Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 \(2013\)](#)
- Verkeer- en vervoersplan Zevenaar (2000)
- Tracébesluit A15/A12
- Wegenbeleidsplan Zevenaar en Rijnwaarden
- Beleidsplan openbare verlichting 2016 - 2025 Zevenaar
- Beleidsplan Openbare verlichting 2015 - 2023 Rijnwaarden
- [Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 \(2017\)](#)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

2.2 Parkeren

Wij willen de parkeerdruk in het centrum van de stad Zevenaar door middel van betaald parkeren blijven reguleren.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

2.1 Verkeer en vervoer

2.1.1 Aanleggen 2e viaduct 7Poort

Jaar realisatie 2021

Bereikbaarheid van onze gemeente en de bedrijventerreinen in Zevenaar is belangrijk. Wij stimuleren de uitgifte van de kavels op 7Poort volop (zie programma 3). Een belangrijke bijdrage hieraan levert het aanleggen van een 2e viaduct.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In de raadsvergadering van 26 september 2018 hebt u een besluit genomen over de aanleg van het 2e viaduct.

Uitvoeren noodzakelijk achterstallig onderhoud

De raad heeft het gewenste onderhoudsniveau op beeldkwaliteit van de openbare ruimte vastgesteld. Het is noodzakelijk dat wij op diverse wegen achterstallig onderhoud uitvoeren. Deze wegen zijn nu verkeersonveilig en uitstel van onderhoud is niet langer te verantwoorden. Wanneer wij geen maatregelen nemen, vallen de wegen onder de norm van wettelijke aansprakelijkheid en zijn schadeclaims te verwachten. In 2018 hebben wij op de volgende wegen een nieuwe asfaltverharding aangebracht:

- de fietspaden langs de Pannerdenseweg, Batavenweg, Berghoofdseweg, Oliemolen;
- Barlestraat;
- Zwalmstraat.

Verder hebben wij op diverse 30 km/u wegen slijtlagen aangebracht waardoor de levensduur van deze wegen met 10 jaar is verlengd.

Vervangen brug Eltenseweg

Op basis van uitgevoerde constructiemetingen en de daaruit blijkende slechte conditie van de brug mogen zware vrachtoertuigen (> 40 t) geen gebruik meer maken van deze brug. Deze tijdelijke maatregel kan tot claims lijden van diverse transportbedrijven, doordat ze ongeveer 10km moeten omrijden. Het overige vrachtverkeer hebben we moeten beperken door eenrichtingsverkeer in te stellen. We kunnen de brug nu met een noodmaatregel (een extra pijler aanbrengen) weer toegankelijk maken voor al het vrachtverkeer. De begrote kosten hiervan bedragen ongeveer € 50.000. Deze kosten dekken wij uit het krediet (€ 650.000) van de 'vervanging brug Eltenseweg' welke aangevraagd is in de Kadernota 2018-2022. Door deze tijdelijke maatregel kan het restant krediet (€ 600.000) doorschuiven van 2019 naar 2022. Dit uitstel geeft mogelijkheden om samen met Kreis Kleve (D) een integraal plan te maken om het gebied verder in te richten, waardoor er mogelijk kosten bespaard kunnen worden en een meer passende oplossing mogelijk wordt.

Reconstructie Halve Maan Lobith

Het projectgebied 'reconstructie Halve Maan' omvat het gebied tussen de rotonde Batavenweg en Herwensedijk. In dit projectgebied realiseren wij een fietsverbinding en vervangen wij ook alle verhardingen en renoveren we het grootste gedeelte van het openbare groen. Verder wordt er op de Halve Maan geparkeerd op de rijbaan. Na de herinrichting kan er alleen nog geparkeerd worden in de parkeervakken. Dit project schuift door naar 2019.

Herinrichting Kop van Tolkamer

De aanleiding voor de projecten is de achterstand in onderhoud openbare ruimte (verpaupering). De Kop van Tolkamer onderscheidt zich van de omgeving. Door de kwaliteitsimpuls en het opknappen van de openbare ruimte ontstaat in de Kop van Tolkamer een toeristische meerwaarde, het zet de Kop van Tolkamer op de kaart. Dit project schuift door naar 2019.

Stand van zaken**2e VGR**

Niet geheel
volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Uitvoeren noodzakelijk achterstallig onderhoud

Op diverse wegen hebben wij slijtlagen aangebracht om de wegen weer veilig te maken. Het budget voor 2018 hebben wij volgens plan besteed. In 2019 hebben we alle asfalteringswerkzaamheden afgerond.

Vervangen brug Eltenseweg

Het onderzoek naar tijdelijke maatregelen om de brug Eltenseweg weer open te stellen voor vrachtverkeer hebben wij afgerond met een positieve conclusie. Deze conclusie houdt in dat met behulp van tijdelijke maatregelen begin 2019 de brug weer toegankelijk gemaakt wordt voor al het verkeer inclusief het zware vrachtverkeer.

Reconstructie Halve maan Lobith

Het plan hebben wij voorbereid en verder hebben wij diverse voorbereidende onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben o.a. betrekking op asfalt, de bodemgesteldheid, kabels en leidingen en verkeersstructuur.

Herinrichting Kop van Tolkamer

In november 2018 heeft u een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Daar hebben wij diverse onderzoeken voor uitgevoerd.

Wegenlegger

Wij hebben in 2018 extern opdracht gegeven om de wegenlegger op te stellen. De afronding vindt plaats in 2019.

2.1.3 Infrastructuur voorbereiding en uitvoering	Jaar realisatie	2022
De komende vier jaar (en verder) worden bestaande wegen heringericht en voeren we planstudies uit naar nieuwe (rand-)wegen. Er is een krediet nodig voor capaciteit, onderzoek en uitvoering.		
De investering heeft betrekking op de volgende projecten:		
·Coördinatie en regie infrastructurele projecten in de uitvoering		
·Project A15/A12		
·Aanpassing Arnhemseweg en weg Hengelder (waaronder Herinrichting parkeerplaatsen sportvelden Hengelder, Oversteek Douwe Dekkerstraat en onvoorziene werken)		
·Planvorming herinrichting Edisonstraat		
·Planvorming herinrichting Mercurion		
·Planvorming herinrichting Doesburgseweg		
·Spoorverdubbeling Zevenaar-Didam		
·Herinrichting Babberichseweg		
·Planstudie Noordelijke Randweg		
·Planstudie doortrekking Witte Kruis/MER		
·Monitoring geluid, fijnstof en trillingen		
·Onderzoeken akoestische maatregelen onderliggend wegennet		
·Effecten realisatie Vliegveld Lelystad voor Zevenaar		

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

 Volgens plan

 Volgens plan

Alle projecten lopen op schema of moeten nog worden opgestart. Onderstaand een korte samenvatting:

- Coördinatie en regie infrastructurele projecten

Doel van het overleg is om de verkeersoverlast tijdens de uitvoering in Zevenaar te beperken. In het overleg stemmen we (tijdelijke) afsluitingen en omleidingen op elkaar af. Er vindt afstemming plaats tussen verantwoordelijke partijen die betrokken zijn in het ruimtelijk domein en dan specifiek de uitvoering van de projecten in en rondom Zevenaar. De betrokken partijen zijn de gemeente Zevenaar, buurgemeenten, provincie, RWS, Prorail en uitvoerende aannemers. Wij hebben een website 'opweginzevenaar' gelanceerd en een app waar de laatste informatie te vinden is over de werkzaamheden en afsluitingen en omleidingen.

- Project A15/A12

Wij hebben overeenkomsten gesloten met RWS en de provincie en Waterschap Rijn en IJssel. In de overeenkomsten staan afspraken over de uitvoering van de werkzaamheden en de leges.

- Aanpassing Arnhemseweg

Wij hebben concept plannen uitgewerkt in definitieve plannen en diverse onderzoeken uitgevoerd. Er hebben voorbereidende werkzaamheden plaats gevonden zoals het verwijderen van de bomen en verleggen kabels en leidingen. Ook is de aanbesteding gestart met als resultaat een gunning in 2018. Wij hebben de omgeving via diverse kanalen geïnformeerd en de communicatie opgezet ter voorbereiding van de uitvoering. De capaciteit en organisatie voor de uitvoering is voorbereid en op orde gemaakt. Per kwartaal stellen wij een voortgangsrapportage op over de stand van zaken. Deze zijn toegevoegd in de digitale map A15/A12.

- Aanpassing weg Hengelder

Wij hebben concept plannen uitgewerkt in definitieve plannen en diverse onderzoeken uitgevoerd. De aanbesteding is opgestart. Wij hebben met het Waterschap Rijn en IJssel een gebiedsvisie ontwikkeld voor

het gebied Hengelder/Edisonstraat. Met RWS en het Waterschap is een financiële compensatie overeengekomen voor deze gebiedsvisie. De capaciteit en organisatie voor de uitvoering is voorbereid en op orde gemaakt. De scope van het project hebben wij uitgebreid met drie projecten: herinrichting parkeerplaats sportveld Hengelder, Gebiedsvisie Hengelder en oversteek Douwe Dekkerstraat. U heeft hiervoor geld beschikbaar gesteld. Per kwartaal stellen wij een voortgangsrapportage op over de stand van zaken. Deze zijn toegevoegd in de digitale map A15/A12.

- Planvorming Edisonstraat

Wij hebben de herinrichting van de weg afstemd met de realisatie van de snelfietsroute F12. Wij zijn begonnen met een variantenstudie om de Edisonstraat te verbinden met het bedrijventerrein Mercurion.

- Planvorming Mercurion en Doesburgseweg

Beide projecten staan 'on hold'. Aanpassing van beide wegen/gebieden kan pas plaatsvinden nadat de Griethse Poort gesloten is.

- Spoorverbetering Zevenaar-Didam

De voorbereiding is in 2018 gestart en ProRail heeft de aannemer geselecteerd.

- Herinrichting Babberichseweg

Als gevolg van de spoorverbetering wordt de spoorwegovergang Babberichseweg heringericht. Wij pakken dit op na afronding van de spoorverbetering in 2020. Wij hebben met de bewoners van de Poelwijkerlaan en het restaurant en partijen zoals ProRail, Landgoed en crematorium één sessie gehouden over de ontwikkelingen die in het gebied plaatsvinden.

- Planstudie Noordelijke Randweg

De basis voor deze weg ligt in het op te stellen Verkeers- en Vervoersplan. In 2018 zijn wij hiermee gestart. Deze is in concept gereed en wordt in 2019 aan u ter beschikking gesteld.

- Monitoring van geluid en fijnstof.

De ODRA heeft een Plan van Aanpak opgesteld en is gestart met de uitvoering.

- Effecten van vliegveld Lelystad

Wij hebben samen met Duiven mogelijke gevolgen van het project in beeld gebracht en beoordeeld. Wij zijn bij diverse (informatie)bijeenkomsten van het Rijk en de provincie geweest.

2.1.4 Investeren in veilige wegen

Jaar realisatie

2019

Bij de uitvoering van groot onderhoud en grootschalige reconstructies is de verkeersveiligheid een vast onderdeel van de weginrichting. Daarnaast zijn de volgende specifieke verkeersveiligheidsmaatregelen voorbereid:

Heilige Huisjes/Zuiderlaan

Bewoners wensen verkeersremmende maatregelen in Heilige Huisjes/Zuiderlaan. De lange rechte weg nodigt uit tot een hoge rijsnelheid. De bewoners ervaren dit als onveilig. Uit verkeersmetingen blijkt dat er inderdaad te hard wordt gereden. De weg is onvoldoende ingericht als een 30 km/u zone. Er is gekeken naar verschillende typen maatregelen. Vanwege het verkeersaanbod stellen wij voor drempels aan te leggen. Bewoners staan positief tegenover deze plannen. Het definitieve ontwerp is in 2018 afgerond met instemming van de buurt.

Fietsoversteek rotonde Landeweerdijk

De Landeweerdijk, Ringbaan Oost en Babberichseweg in Zevenaar zijn met elkaar verbonden door een rotonde (hierna: rotonde N336). Rtonde N336 heeft voor vele weggebruikers een belangrijke functie. De rotonde vormt de verbinding tussen de nieuwbouwwijk Groot Holthuizen en het centrum van Zevenaar. Maar ook vervult rotonde N336 een belangrijke rol in de verbinding tussen Zevenaar en de middelbare school het Liemers College. Rtonde N336 is ruim opgezet, wat kan uitnodigen tot verkeerd gebruik. Zo wordt er met enige regelmaat tegen de richting in gefietst. Er is behoefte aan het creëren van een veiligere situatie. Een veilige oversteek is van belang, onder meer door de grote snelheidsverschillen (80 km/u vs. 20 km/u). Wij willen aan de noordzijde van de rotonde een fietsoversteek in twee richtingen maken. De voetgangers op de oversteek moeten net als nu voorrang geven aan het kruisende verkeer. Een dubbele oversteek voorkomt

tegen de richting in fietsen en maakt de verkeerssituatie daarmee veiliger. Ook vormt een dubbele oversteek een logische verbinding tussen de wijk Groot Holthuizen en Zevenaar. Wij stellen voor om de zuidelijke oversteek aan de rotonde te verwijderen.

Aanpassing Dorpstraat/Babberichseweg

Op aandrigen van aanwonenden heeft de provincie een plan opgesteld om de verkeersveiligheid van deze verkeerssituatie te verbeteren. Uit het onderzoek is gebleken dat de doorstroming van de provinciale wegen goed is, maar dat de verkeersveiligheid op een aantal punten verbeterd kan worden. Deze plaatsen zijn: fietsstrook langs de N811, oversteek Schutterspad over de N336 en insteek N812 ter hoogte van het Baborgaplein. Tussen provincie en onze gemeente is een kostenverdeling van respectievelijk 75% en 25% afgesproken. Voor fietsoversteek Bettestraatje is nog nader onderzoek nodig. In 2018 is vooral gewerkt aan het optimaliseren van de ontwerpplannen. Voor de fietsoversteeken op de Babberichseweg (Bettestraatje en Uiversweg) zijn twee varianten ontwikkeld die nadere uitwerking behoeven.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

In 2018 zijn wij gestart met de voorbereidende werkzaamheden. De planning verloopt volgens schema en kan in 2019 uitvoering vinden

Heilige Huisjes/Zuiderlaan

In 2018 hebben wij verschillende bijeenkomsten gehouden met aanwonenden en belanghebbenden over de inrichting van de Zuiderlaan en de Heilige Huisjes. Wij starten na de winter met wegonderhoud. Hierin nemen we de aanpassingen aan de Heilige Huisjes mee.

Fietsoversteek rotonde Landeweerdijk

De aanpassingen aan de rotonde N336 voeren wij in de eerste helft van 2019 uit. De exacte startdatum is nog niet bekend omdat ondernemers wensen dat de werkzaamheden aan de Babberichseweg weg zoveel mogelijk gebundeld worden uitgevoerd.

Aanpassing Dorpstraat/Babberichseweg

We zijn in 2018 gestart met de voorbereiding van de werkzaamheden. De provincie is leidend voor de werkzaamheden in Babberich en verwacht voor de zomer van 2019 klaar te zijn.

2.1.5 Verbeteren en verduurzamen openbare verlichting

Jaar realisatie

2019

Onze gemeente kent nog een aanzienlijk aantal verouderde lichtmasten met energieverblindende armaturen. In de huidige beleidsplannen Openbare Verlichting zijn voor het hele grondgebied van onze gemeente budgetten beschikbaar voor vervanging naar duurzame armaturen en materialen. Om een impuls te geven aan de wens om de openbare verlichting verder te verduurzamen stellen wij voor de bestaande verouderde en energieverblindende lichtmasten versneld te vervangen. De masten zijn economisch, en grotendeels ook technisch, afgeschreven. Vervanging leidt op termijn tot besparingen in het energieverbruik. In het vierde kwartaal 2018 zijn wij gestart met de vervanging. De vervanging ligt op schema.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Wij hebben opdracht verleend voor levering van duurzame masten en armaturen. In 2018 zijn wij gestart met het vervangen van een deel van verouderde verlichting in duurzamere verlichting. De vervangingen worden in 2019 afgerond.

2.1.6 Opstellen Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

Jaar realisatie

2019

Gelet op het toenemende belang van de bereikbaarheid van onze gemeente in relatie tot de toenemende verkeersdruk gaan wij in 2019 een gemeentelijke visie op verkeer en vervoer opstellen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Om invulling te geven aan uw raadsopdracht rondom de noordelijke randweg, zijn wij gestart met het opstellen van een Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP). Hierin benoemen we structuren voor verkeer, waarmee we de noordelijke randweg een plek kunnen geven in de verkeersstructuur van onze gemeente. Het GVVP verwachten we in het eerste kwartaal van 2019 inhoudelijk af te ronden, waarna we dit aan u ter vaststelling aanbieden.

Voor Witte Kruis loopt een studie, met als doel na te denken over de verbinding van het Gelders Eiland naar de hoofdwegenstructuur. Dit raakt het GVVP en de daarin uit te werken verkeersstructuren. Het Plan van Aanpak is gereed en er is overeenstemming met de provincie. Het Plan van Aanpak zal ter besluitvorming aangeboden worden aan het college van de gemeente en provincie.

2.2 Parkeren

2.2.1 Verbeteren parkeervoorzieningen

Jaar realisatie

2019

Parkeerautomaten

De aanbesteding voor de parkeerautomaten is voorbereid en begin januari 2019 gepubliceerd. We verwachten na de zomer van 2019 de nieuwe parkeerautomaten te kunnen plaatsen. Deze nieuwe parkeerautomaten werken volgens de nieuwste technieken, waardoor meer onderhoud op afstand kan plaatsvinden.

Pollers (zuilen automatische afsluiting)

Het groot onderhoud aan de centrumafsluiting is inmiddels uitgevoerd. Er is een start gemaakt met een meer jaren onderhoudsplan en een meer jaren begroting.

Pilot achteraf betalen parkeren

Vanwege wisselingen in het centrummanagement is de pilot achteraf betaald parkeren nog niet uitgevoerd. Het plan was bedoeld om de voordelen van achteraf betalen voor het parkeren te belichten. Onderdeel van dit PvA is een pilot waarin iedereen die gebruik maakt van belparkeren (ook stadsparkeren) het tweede uur parkeren gratis te geven. Wij gaan onderzoeken of de pilot in combinatie met plaatsing van nieuwe parkeerautomaten uitgevoerd kan worden.

Digitaliseren van de parkeervergunningen

In 2018 hebben wij een voorstel voor het digitaliseren van de parkeervergunningen opgesteld. Vanwege andere prioriteiten en beperkte inzet op het beleidsgebied parkeren blijft dit voorstel nog even op de plank liggen. Het uitrollen van dit project heeft namelijk een grote impact op de stad. Voor de invoering moeten we goed voorbereid en bezet zijn.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Parkeerautomaten

De aanbesteding voor de parkeerautomaten hebben wij in 2018 voorbereid. We verwachten na de zomer van 2019 de nieuwe parkeerautomaten te kunnen plaatsen. Deze nieuwe parkeerautomaten werken volgens de nieuwste technieken.

Pollers (zuilen automatische afsluiting)

Het groot onderhoud aan de centrumafsluiting hebben wij in 2018 uitgevoerd. Verder hebben we een start gemaakt met het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan.

Pilot achteraf betalen parkeren

Vanwege wisselingen in het centrummanagement hebben wij in afstemming met de centrumondernemers de pilot achteraf betaald parkeren nog niet uitgevoerd. De pilot was bedoeld om de voordelen van achteraf betalen voor het parkeren te belichten. Met deze pilot willen wij iedereen die gebruik maakt van belparkeren (ook stadsparkeren) het tweede uur parkeren gratis geven. We onderzoeken of we de pilot samen met de plaatsing van de nieuwe parkeerautomaten uit kunnen voeren in 2019.

Digitaliseren van de parkeervergunningen

In 2018 hebben wij voorbereidingen getroffen voor het digitaliseren van de parkeervergunningen.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten	52	64	264	200
Lasten	4.378	5.071	4.984	87
Resultaat voor bestemming	-4.326	-5.007	-4.720	287
Mutaties reserves				
Baten	1	958	975	17
Lasten		491	508	-17
Totaal mutaties reserves	1	467	467	0
Resultaat na bestemming	-4.325	-4.540	-4.253	287

Verschillenanalyse

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

0.10 Mutaties reserves - Actualisatie nota reserves

N I

Op basis van de nota Reserves en voorzieningen is er een mutatie voorgesteld binnen de reserve wegen. Per saldo is deze budgettair neutraal. De mutatie geeft een negatief saldo bij de toevoegingen en een positief saldo bij de onttrekkingen van € 16.500. Per saldo is dit € 0,-

2.1. Verkeer en vervoer - Openbare verlichting

23.000 V I

Voordeel op de lasten van € 23.000 wordt verklaard door een voordeel op de kosten aan electriciteit en dat er minder is uitgegeven aan innovatiekosten dan begroot wegens het geven van prioriteit aan achterstallig onderhoud.

2.1. Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid

21.000 V I

De gemeentelijke eigen bijdrage voor de subsidieaanvraag kwaliteitsverbetering Openbaar Vervoer is door vertraging van werkzaamheden niet uitgegeven. De werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd. Dit betekent een voordeel van € 21.000 in 2018.

2.1. Verkeer en vervoer - Verkeersmaatregelen

40.000 V I

Er is een voordeel behaald op de kosten van verkeersmaatregelen van € 40.000. Dit is met name toe te wijzen aan het feit dat de kosten voor klein onderhoud in dit jaar zijn meegevallen.

2.1. Verkeer en vervoer - Wegen BOR

145.000 V I

Op het product wegen is een voordeel behaald van € 145.000. Dit is met name te wijten aan een voordeel van € 100.000 op uitbestede diensten en op een voordeel op de afschrijvingslasten van € 70.000 wegens uitgestelde investeringen. Er staan wat kleine diverse nadelen tegenover voor zo'n € 25.000.

2.2 Parkeren - Parkeerbeheer

17.000 V I

Parkeerbeheer laat een voordeel zien van € 17.000 op de begrote lasten. Dit is voornamelijk toe te wijzen aan twee factoren.

Er zijn in 2018 voor € 20.000 meer kosten gemaakt voor het onderhoud van de parkeerautomaten dan begroot. Deze parkeerautomaten worden in 2019 vervangen. In de begroting zijn de huurkosten van het parkeerterrein van de NS voor een heel jaar opgenomen. De huur is echter pas per 1 november 2018 ingegaan. Hierdoor zijn de kosten eenmalig € 33.000 lager

2.2. Parkeren - Parkeergarage	21.000	V	I
De parkeergarage Masiusplein heeft een voordeel van € 21.000 op de begrote lasten. Het voordeel komt voort uit een besparing op klein onderhoud en electriciteitskosten in 2018.			
Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.	20.000	V	I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	52	64	264	200
Totaal baten	52	64	264	200
Lasten				
2.1 Verkeer en vervoer	3.391	4.043	3.998	45
2.2 Parkeren	968	1.010	972	38
2.5 Openbaar vervoer	18	17	14	3
Totaal lasten	4.378	5.070	4.984	86
Saldo voor bestemming				
2.1 Verkeer en vervoer	-3.391	-3.979	-3.734	245
2.2 Parkeren	-968	-1.010	-972	38
2.5 Openbaar vervoer	-18	-17	-14	3
Totaal saldo voor bestemming	-4.326	-5.006	-4.720	286
0.10 Mutaties reserves				
Baten	1	958	975	17
Lasten		491	508	-17
Totaal mutaties reserves	1	467	467	0
Resultaat na bestemming	-4.325	-4.540	-4.253	287

Incidentele baten en lasten

Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Mutaties reserves Progr. 2	zie toelichting bij analyse reserves	1	467	467	

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9002	Betaald parkeren	182	0	0	182

Deze reserve is in 2010 gevormd en bedoeld ter dekking van de jaarlijkse tekorten van betaald parkeren.

Toevoeging

Onttrekking

9003	Visie en planvorming station Zevenpoort	32	0	0	32
------	---	----	---	---	----

In 2013 en 2014 is in totaal € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort.

Toevoeging

Onttrekking

9032	Wegen	387	375	0	762
------	-------	-----	-----	---	-----

In 2016 is deze reserve in de voormalige gemeente Rijnwaarden gevormd vanuit de voorziening wegen. Deze voorziening wegen moest volgens de BBV-voorschriften worden opgeheven, omdat er geen actueel beheersplan meer aanwezig was. Na vaststelling van een beheersplan wegen van de nieuwe gemeente Zevenaar wordt deze reserve weer overgeboekt naar de voorziening wegen.

Toevoeging Conform de begroting is het jaarbudget voor onderhoud wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden in de reserve wegen gestort. Daarnaast is een bedrag van € 16.447 vanuit de reserve volkshuisvesting in deze reserve gestort voor inrichting van de openbare ruimte rondom de woningbouwlocatie Graaf Reinaldstraat in Lobith.

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserves	602	375	0	976
----------------------------	-----	-----	---	-----

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9004	Plankosten en voorbereiding A15/A12	67	24	11	79

Deze reserve is ingesteld in 2015 om de eerste plankosten en voorbereiding A15/A12 te dekken.

Toevoeging In 2018 is het in de 2e VGR 2018 aangepaste bedrag van € 24.093 uit de algemene reserve toegevoegd aan deze reserve afschrijvingslasten.

Onttrekking In 2018 is € 11.427 aan de reserve onttrokken ter dekking van afschrijvingslasten.

9012	Snelfietsroute F12	383	0	163	221
------	--------------------	-----	---	-----	-----

In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd van € 383.490 ter dekking van de afschrijvingslasten. In de nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve verlaagd met € 162.162 omdat de reserve hoger dan noodzakelijk was om de toekomstige afschrijvingslasten te dekken.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is conform de Nota reserves en voorzieningen een bedrag van € 162.162 aan de reserve onttrokken en aan de algemene reserve toegevoegd. De reserve was hoger dan noodzakelijk om de jaarlijkse afschrijvingslasten te dekken.
Daarnaast is een bedrag van € 735 onttrokken voor afschrijvingslasten.

9021	Onderzoek randweg nabij A15	0	150	0	150
------	-----------------------------	---	-----	---	-----

In de raad van 26 januari 2017 is een krediet beschikbaar gesteld voor verkenning van de haalbaarheid van de Noordelijke Randweg.

Toevoeging In 2018 is conform begroting een bedrag uit de algemene reserve van € 150.000 in deze reserve gestort.

Onttrekking

9036	Fietspad Geitenwaard	0	100	0	100
------	----------------------	---	-----	---	-----

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Toevoeging Conform begroting is in 2018 een bedrag van € 100.000 uit de reserve besteding rekeningresultaat 2016 overgeboekt naar deze reserve ter dekking van de afschrijvingslasten van de investering in het fietspad Geitenwaard.

Onttrekking

9037	Herinrichting Tengnagelwaard	0	55	0	55
------	------------------------------	---	----	---	----

In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Toevoeging Conform begroting is in 2018 een bedrag van € 55.000 uit de reserve besteding rekeningresultaat 2016 overgeboekt naar deze reserve ter dekking van de afschrijvingslasten van de investering in de herinrichting van de Tengnagelwaard.

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	450	329	174	605
--	------------	------------	------------	------------

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
8005	ANWB-bewegwijzering	9	0	9	0

In de voormalige gemeente Rijnwaarden is deze voorziening ingesteld om de kosten groot onderhoud van ANWB-bewegwijzering te bekostigen. In Zevenaar zijn deze kosten opgenomen in de exploitatie.

Toevoeging

Onttrekking Conform de nota reserves en voorzieningen 2018 is het saldo van deze voorziening (€ 8.819) toegevoegd aan de algemene reserve. De jaarlijkse toevoeging aan de voorziening is toegevoegd aan het budget verkeersmaatregelen. De voorziening is eind 2018 opgeheven.

8006	Openbare verlichting	158	26	0	184
------	----------------------	-----	----	---	-----

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting op te vangen.

Toevoeging In 2018 hebben wij conform de begroting en gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan € 25.700 aan de voorziening toegevoegd.

Onttrekking

8007	Wegen	301	1.716	1.804	213
------	-------	-----	-------	-------	-----

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in een meerjarenonderhoudsplan. Na het vaststellen van de geharmoniseerde meerjarenonderhoudsplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging Conform begroting is een bedrag van € 1.482.000 toegevoegd aan de voorziening. Dit is inclusief € 400.000 voor achterstallig onderhoud. Daarnaast is € 213.000 aan vergoedingen straatwerk en aan subsidie voor infrastructuur Ringbaan-Oost aan de voorzieningen toegevoegd.

Onttrekking Aan gepland en achterstallig onderhoud is in totaal € 1.804.000 ten laste van de voorziening gebracht.

8008	Bruggen	52	18	37	32
------	---------	----	----	----	----

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging In 2018 is conform begroting en conform het meerjarenonderhoudsplan € 17.500 toegevoegd aan deze voorziening.

Onttrekking Aan onderhoud bruggen is in 2018 € 37.000 besteed.

Totaal voorzieningen	520	1.759	1.850	429
-----------------------------	------------	--------------	--------------	------------

3.ECONOMIE

Omschrijving

Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Het behouden en versterken van de bestaande economische structuur. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het onderwijs zijn op elkaar afgestemd. We behouden de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau.

Beleidskaders

- [Recreatie & Toerisme in Rijnwaarden 2010-2020 \(2010\)](#)
- [Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven \(2013\)](#)
- [Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied \(2014\)](#)
- [Zevenaar: de koers van recreatie en toerisme 2013-2018 \(2013\)](#)
- [Masterplan Hal12 \(2016\)](#)
- Herindelingsadvies 2016 (2016)
- [Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 \(2017\)](#)
- [Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 \(2012\)](#)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Economisch beleidsplan gemeente Zevenaar 2008 – 2020 (2008)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Vershil
Funciemenging (%)	2017	52,80	45,90	46,00	45,90	0,1
Toelichting	Het percentage funciemenging geeft de verhouding weer tussen het aantal banen en het aantal woningen. In Zevenaar zijn iets meer woningen dan banen (funciemenging <50). De verwachting is dat het percentage funciemenging iets toeneemt, door een verwachte sterkere stijging van het aantal banen dan de bouw van het aantal woningen. De stijging van banen en vestiging van bedrijven is niet alleen het gevolg van de aantrekkende economie. Lokale en regionale activiteiten om de economie te versterken en het beter promoten en verbinden van wat Zevenaar toeristisch en recreatief gezien te bieden heeft, worden ingezet om zodoende de werkgelegenheid in de gemeente te vergroten.					
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 74 jaar)	2017	115,50	100,60	101,00	100,60	0,4
Toelichting	De stijgende trend die we zien, is gelijk aan die in Gelderland. Het verschil is te verklaren uit het relatief grote aandeel ouderen van de Zevenaarse bevolking.					

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

Een goede waardering van onze dienstverlening door ondernemers.

3.4 Gebiedsmarketing

Wij willen de naamsbekendheid van onze gemeente vergroten en economische groei realiseren. Economische groei zorgt voor behoud van het bovenlokale voorzieningenniveau. Het is ons doel de toeristische en recreatieve kwaliteiten van onze prachtige gemeente te promoten en bezoekersaantallen te verhogen. We willen ondernemers aantrekken door hen bekend te maken met het positieve vestigingsklimaat voor bedrijven in onze gemeente.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.1 Bijdragen aan Logistiek Innovatiehuis Achterhoek Liemers

Jaar realisatie

2019

In 2017 is door de Liemerse gemeenten besloten bij te dragen aan het Logistiek Innovatiehuis Achterhoek Liemers. Deze vereniging is onderdeel van Logistics Valley. De A12 regio is hierin 1 van de 3 hotspots.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De bijdrage voor 2018 is voldaan. Het Lila heeft in 2018 de logistieke hotspot de Liemers vertegenwoordigd in Logistics Valley en heeft de brede lobby gevoerd om de logistieke sector als positieve economische drager op de kaart te zetten.

3.1.2 Ondersteunen aanleg snelle en betrouwbare internetvoorziening in buitengebied

Jaar realisatie

2019

Het buitengebied van de Zevenaars is nog niet voorzien van snel en betrouwbaar internet. In oktober 2018 hebben de gemeenten uit de regio Arnhem-Nijmegen de samenwerking afgerond, omdat de mogelijkheden om glasvezel in het buitengebied aan te laten leggen inzichtelijk waren gemaakt. Twee marktpartijen hebben onafhankelijk van elkaar interesse getoond in de aanleg van glasvezel in het buitengebied.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Wij hebben in 2018 gesprekken gevoerd met verschillende marktpartijen die geïnteresseerd zijn om in het buitengebied glasvezel aan te leggen. Deze gesprekken lopen nog.

3.1.3 Opstellen economische visies Liemers en Zevenaar

Jaar realisatie

2019

In 2018 wordt een Economische visie Liemers opgesteld. Aansluitend hierop werken we een visie met uitvoeringsplan uit voor de gewenste economische ontwikkeling in onze gemeente.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De Economische visie Liemers is in concept gereed. In aansluiting hierop hebben wij gewerkt aan de Zevenaarse visie, met name de positionering van Zevenaar in het economische speelveld en een stakeholderanalyse. Deze is opgesteld in samenwerking met de ondernemers. Dit is de basis voor de nog vast te stellen economische agenda Zevenaar.

3.1.4 Uitvoeren en monitoren Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Jaar realisatie

2021

Om vraag en aanbod naar werklocaties (bedrijventerreinen, kantoorlocaties en perifere detailhandel) in de regio voor 2021 in balans te brengen, is het RPW opgesteld en door de provincie vastgesteld en juridisch verankerd in de provinciale omgevingsverordening. Dit RPW moet nu worden uitgevoerd. Hiervoor is een werkplan, met een werkorganisatie, opgesteld, dat de komende jaren wordt uitgevoerd. De kosten hiervoor zijn begroot op € 95.000 op jaarbasis. Dit is geaccordeerd in het regionaal portefeuillehoudersoverleg EZ en de kosten worden door de regio doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Deze bijdrage is afhankelijk van het aantal inwoners.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In september is de jaarlijkse Monitoring RPW opgeleverd. Naar aanleiding hiervan is besloten dat in de volgende monitor de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12 wordt meegenomen. Bovendien is gewerkt aan het opstellen van de Ruimtelijke Uitwerking RPW, waarin staat aangegeven waar en hoeveel m2-ers werklocaties er geschrapt moet worden per 1 januari 2021.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

3.2.1 Bruisend maken centrum Zevenaar - activiteiten 2018

Jaar realisatie

2018

In 2017 is het Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar opgesteld. Op basis hiervan wordt een aantal maatregelen voorgesteld om het centrum toekomstbestendig te maken. Voor 2018 zetten we in op het opruimen van onnodige obstakels, handhaving van uitstallingen en reclame, het vergroenen van stegen en het fietsparkeren.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

Wij zijn gestart met het opruimen van overtollige paaltjes, het handhaven op de uitstallingen en reclame en het vergroenen rondom de kerk. In het inrichtingsontwerp wordt het fietsparkeren, het verder vergroenen van het centrum en het opwaarderen van het straatmeubilair opgenomen.

Voorstel raad

Deze activiteit loopt over in de activiteiten voor 2019. Deze staan in een afzonderlijke activiteit.

3.2.2 Bruisend maken centrum Zevenaar - activiteiten 2019

Jaar realisatie

2019

In 2017 is het Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar opgesteld. Op basis hiervan wordt een aantal maatregelen voorgesteld om het centrum toekomstbestendig te maken. Hieraan wordt gefaseerd uitvoering gegeven. In 2019 richten we ons op het planten van beeldbepalende bomen bij de entrees van het centrum, het verder opwaarderen van de stegen en het structureren van het fietsparkeren.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet gestart

Niet gestart

Deze activiteiten zijn gepland voor 2019.

3.2.3 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Raadhuisplein

Jaar realisatie

2020

In 2019 wordt het voormalig gemeentehuis aan het Raadhuisplein herontwikkeld door de eigenaar. In aansluiting hierop richten wij het plein opnieuw in, waarbij wij de uitgangspunten van het Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar toepassen. De voorbereiding van het ontwerpproces voor de inrichting het Raadhuisplein is gestart in 2018, waarbij wij ook de discussie voeren over het wel of niet realiseren van een semi-permanente overkapping over het plein.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet geheel
volgens plan

Volgens plan

Conform projectplan zijn de wensen en behoeften van verschillende betrokken partijen geïnventariseerd. In de kadernota is een totale investering voor dit project opgenomen voor een bedrag van € 690.000 in het jaar 2019. Onderdeel van deze investering is het voorbereidingskrediet van € 40.000. Dit budget is nog niet volledig benut. De eerste sessies om wensen en ideeën van betrokkenen op te halen hebben plaatsgevonden.

3.2.4 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Markt en Muldershof

Jaar realisatie

2022

In 2017 is het Inspiratiedocument opwaardering openbare ruimte centrum Zevenaar opgesteld. Op basis hiervan wordt voorgesteld om de Markt en Muldershof te herinrichten om deze pleinen toekomstbestendig te maken.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet gestart

Niet gestart

We hebben nog geen start gemaakt met de planvoorbereiding.

3.2.5 Herstructureren bedrijventerreinen

Jaar realisatie

2022

Om de economische waarde van bedrijventerreinen te behouden, knappen we verouderde bedrijventerreinen op. Dit gebeurt op logische momenten. De bedrijventerreinen die we als eerste herstructureren zijn Tatelaar in Zevenaar en Halve Maan in Lobith. We kunnen nog niet aangeven wanneer we hiermee starten, omdat we eerst belangrijke verkeerskundige maatregelen moeten nemen. In de economische visie en het uitvoeringsprogramma die we opstellen is herstructurering van bedrijventerreinen een thema.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet gestart

Niet gestart

Niet gestart Niet gestart

We zijn nog niet gestart met de uitwerking. Deze is afhankelijk van het uitvoeringsprogramma van het nog op te stellen economisch beleidsplan, de verkeerskundige aanpassingen rondom de ontsluiting van de A12 en de ontwikkelingen op de Halve Maan. De Zevenaarse economische agenda is nog niet gereed.

3.2.6 Invullen gebouw Raadhuisplein 1 Jaar realisatie 2019

Wij gaan diverse activiteiten uitvoeren in en om het gebouw Raadhuisplein 1. De warmte koude opslag wordt afgedicht en het voormalige gemeentehuis zal deels worden gehuurd voor de functies: openbaar toilet, fietsenstallen en kantoorruimte voor de marktmeester en evenementen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Conform planning. De WKO is gedicht en de studie naar het Freulebos is uitgevoerd. De sloop van het pand is gestart, maar heeft vertraging opgelopen vanwege onverwacht aanwezige asbest in het pand en vanwege te verwachten claims van omwonenden voor verzakkingen als gevolg van de bouw. De asbest is in 2018 verwijderd. Er liggen geen afspraken vast over de planning. De ontwikkelaar is in dit proces leidend. De rol van de gemeente is beperkt.

3.2.7 Ontwikkelen bedrijventerrein BusinessPark 7Poort Jaar realisatie 2021

We gaan tot en met 2021 de nog circa 40 hectare beschikbare gronden op BusinessPark 7Poort uitgeven. Hiervoor zijn versnellingsmaatregelen in gang gezet. Dit zijn onder andere de herinrichting van de Wal Masqué, het aanleggen van de hoofdlaan 7Poort en het (inter)nationaal op de kaart zetten van 7Poort door actieve marketing, acquisitie en de aanleg van een 2e viaduct (zie activiteit 2.1.1). De kosten en opbrengsten zijn verwerkt in de GREX Zevenaar Oost.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

We zijn in 2018, en uiteraard ook nu nog, volop met gesprekken en onderhandelingen bezig. Begin 2019 heeft dit geleid tot overeenstemming over de uitgifte van de 19 ha kavel. Afgelopen jaar zijn de voorbereidingen gestart voor de aanpak van de Wal Masqué, de waterpartijen en de aanleg van de resterende infrastructuur. De realisatie hiervan start medio 2019 en zal doorlopen tot medio 2020.

3.2.8 Ontwikkelen van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) op BusinessPark 7Poort Jaar realisatie 2021

Het ontwikkelen van de FOZ op BusinessPark 7Poort is in de 'voorbereidingsfase'. Dat betekent dat we werken aan de planuitwerking, de omgevingsvergunning en de voortgang van het Actieplan (convenant).

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Nadat in 2017 het bestemmingsplan is vastgesteld en de koopovereenkomst met de ontwikkelaar is getekend zijn de plannen voor de Fashion Outlet in 2018 verder uitgewerkt. Begin 2019 heeft de ontwikkelcombi de aanvraag omgevingsvergunning ingediend. De verwachting is dat de ontwikkelcombi in de tweede helft van 2019 gaat starten met de realisatie. De grond wordt dan ook geleverd.

3.2.9 Ruimte geven aan agrarische sector Jaar realisatie 2019

We geven agrarische bedrijven in het bestemmingsplan binnen de wettelijke mogelijkheden de ruimte om te ontwikkelen en ondernemen. Dit betekent dat de bouwregels het mogelijk maken grotere bouwvolumes te hanteren en nevenactiviteiten te ontwikkelen, in het bijzonder op het gebied van recreatie en toerisme, natuur en landschap en agrarisch verwante activiteiten. Mogelijkheden voor bestemmingswijziging bij beëindiging van het agrarisch bedrijf worden ook in het bestemmingsplan opgenomen. Hierbij hanteren we als uitgangspunt, dat ruimte krijgen voor ondernemen gepaard gaat met verantwoordelijkheid nemen naar de omgeving.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet geheel
volgens plan

Volgens plan

Een actueel planologisch kader is opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan buitengebied Zevenaar. Het ontwerpbestemmingsplan is december 2018 ter inzage gelegd. Dit is een vertraging van 6 maanden op de planning. De raad heeft voor het Gelders eiland de nota van uitgangspunten vastgesteld. In 2019 volgt het voorontwerpplan.

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

3.3.1 Inkopen bij lokale Liemerse bedrijven

Jaar realisatie

2019

'Kansen voor lokale ondernemers' is één van de aandachtsvelden van het (Liemers) inkoopbeleid. We leggen hier meer focus op, zodat de kansen van lokale ondernemers vergroot worden.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Medio 2018 zijn via een raadsinformatiebrief stappen aangekondigd om de bekendheid van het inkoopbeleid bij gemeentelijke inkopers te versterken. Dat is gebeurd. Inmiddels is op de website www.inkoopapp-deliemers.nl een lijst van verwachte onderhandse aanbestedingen gepubliceerd. Regionale ondernemers kunnen hun belangstelling voor zo'n aanbesteding kenbaar maken.

Uit de meest recente spend-analyse, over 2017, blijkt dat de Liemerse gemeenten 67,6 miljoen euro besteedden aan beïnvloedbare uitgaven. Daarvan is 28,5 miljoen besteed in de regio, dat wil zeggen bij bedrijven binnen een straal van 25 kilometer. Dat is 42,1%. Dit cijfer is niet vergelijkbaar met cijfers in raadsinformatiebrief over inkoopbeleid van medio 2018 (nummer 2018-063). Cijfers over 2018 zijn nog niet beschikbaar.

3.3.2 Stimuleren start-ups

Jaar realisatie

2022

We stimuleren startende bedrijven om de werkgelegenheid in onze gemeente te verhogen. Wat de beste manier is om dit te doen zal blijken uit de nog op te stellen economische visie Zevenaar. In de economische visie Zevenaar gaan we bepalen welk resultaat we nastreven met deze maatregel.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet gestart

Niet gestart

Na afronding van de Zevenaarse Economische Agenda starten we met de uitvoering van deze activiteit.

3.3.3 Verminderen regeldruk voor midden- en kleinbedrijf (MKB)

Jaar realisatie

2022

Wij willen overbodige regels voor het MKB verminderen. De inventarisatie van regels waarvan de meerwaarde niet duidelijk is, gebruiken we als startpunt voor het formeren van een 'paarse krokodillenbrigade'. Hierin gaan wij samen met ondernemers op zoek naar mogelijkheden om processen te vereenvoudigen en regeldruk te verminderen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De ondernemerspeiling 2017 is de basis geweest voor het voeren van gesprekken met ondernemersverenigingen over overbodige regels. Regeldruk is één van de thema's binnen het uit te werken economisch beleidsplan.

3.4 Gebiedsmarketing

3.4.1 Opstellen en uitvoeren marketingplan stad Zevenaar

Jaar realisatie

2022

We stellen een marketingplan voor de stad Zevenaar op, omdat wij moeten concurreren met andere gemeenten als het gaat om financiers, bewoners, bedrijven en recreanten. Deze doelgroepen zoeken een passende, relevante omgeving voor hun activiteiten. Die omgeving is de optelsom van locaties, voorzieningen en andere factoren. City marketing richt zich op het beïnvloeden van keuzes ten aanzien van ruimtelijk gedrag. In het marketingplan bepalen we welke gemeente we willen zijn in de toekomst. De basis voor het marketingplan ligt in de nog op te stellen economische visie voor Zevenaar.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet gestart

Niet gestart

Na afronding van de Zevenaarse Economische Agenda starten we met de uitvoering van deze activiteit.

3.4.2 Verbeteren toeristische informatievoorziening en promotie

Jaar realisatie

2019

We bepalen hoe en met welke partners we onze inwoners en toeristen op adequate wijze informeren over en enthousiasmeren voor het toeristisch aanbod in onze gemeente.

We blijven de regiocampagne 'De Liemers Helemaal Goed' (DLHG) ondersteunen. Daarmee wordt het merk Liemers gebruikt en verder versterkt voor de interne branding van het gebied. Dit leidt tot meer trots op hun woonomgeving bij de eigen bewoners, die ook ons visitekaartje en onze ambassadeurs zijn.

Daarnaast zoeken we, samen met het Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem-Nijmegen (RBT KAN), het Toeristisch Informatiecentrum 't Gelders Eiland (TIC), de diverse VVV-punten en DLHG, naar een optimale structuur en samenwerking op het gebied van toeristische informatievoorziening en het stroomlijnen van de marketing van ons toeristisch product (gebied, routes, points of interest, accommodaties). Dit betreft zowel de digitale als de fysieke kant. Hierin wordt ook de relatie met Hal12 en de Fashion Outlet Zevenaar gelegd. Waarop (op welke thema's en doelgroepen) de toeristische promotie zich in de nabije toekomst vooral zal richten (welke poppen zetten we vooral in de etalage), bepalen we bij de totstandkoming van het beleidsplan vrijetijdseconomie.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In 2018 hebben wij - net als de jaren ervoor - de regiocampagne De Liemers Helemaal Goed (DLHG) gefinancierd. De opdracht voor het Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem-Nijmegen (nu Visit Arnhem Nijmegen) is in 2018 doorgelopen. Net zoals de subsidie voor het Toeristisch Informatiecentrum (TIC) in Tolkamer. TIC heeft uitdrukkelijk de opdracht gekregen niet alleen het Gelders Eiland, maar ook de rest van Zevenaar te bedienen. Met deze drie partijen (DLHG, Visit Arnhem_Nijmegen en TIC) zijn wij in 2018 op de oude voet verder gegaan in afwachting van de bredere ontwikkelingen en discussie die wordt gevoerd op provinciaal niveau hoe gastheerschap van de toekomst eruit komt te zien. De (mogelijke) invulling van "informatie & inspiratie" in Hal12 en de FOZ nemen we daarin mee.

We zijn gestart met het opstellen van het beleidsplan vrijetijdseconomie. Toeristische informatievoorziening en promotie maken daar onderdeel van uit.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten	3.150	1.145	2.998	1.853
Lasten	3.127	1.397	1.196	201
Resultaat voor bestemming	23	-253	1.802	2.055
Mutaties reserves				
Baten		122	80	-42
Lasten				
Totaal mutaties reserves	0	122	80	-42
Resultaat na bestemming	23	-131	1.882	2.013

Verschillenanalyse

3. Economie

0.10 Mutaties reserves - economie

42.000 N I

In programma 3 Economie zijn een aantal onttrekkingen uit de algemene reserve geraamd om exploitatiekosten te dekken. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven voor de invulling van het Raadhuisplein, het opstellen van een Economische visie Liemers, ontwikkeling van de Fashion Outlet op 7Poort. In 2018 zijn de kosten lager uitgevallen, waardoor er ook minder uit de algemene reserve wordt onttrokken.

3.2 Fysiek bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar Oost: Bedrijven

2.030.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke in 2019 door het college is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2018. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar Oost Bedrijven becijferd op € 80.000 negatief, op basis van Netto Contante Waarde per 01-01-2019. Ten opzichte van de situatie in de jaarrekening 2017 is dit een verbetering van het resultaat van € 2.030.000 Netto Contante Waarde waarmee de reeds gevormde verliesvoorziening kan komen vrij te vallen. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. In februari 2019 is een koopovereenkomst gesloten met een ontwikkelaar voor de levering van 19 hectare bedrijventerrein. Deze kavel zal naar verwachting in de 2e helft van 2019 in erfpacht worden uitgegeven. Deze levering levert - ten opzichte van de tot heden vigerende gronduitgifte van 2 hectare per jaar - een aanzienlijk rentevoordeel op. De looptijd van de grondexploitatie wordt hierdoor immers korter. In de overeenkomst omtrent deze kavel zijn ook rentebetalingen en erfpachtvergoedingen overeen gekomen welke niet waren geraamd.

2. Toekomstige geraamde opbrengststijgingen zijn naar beneden bijgesteld hoofdzakelijk doordat de uitgifte van de 19 hectare-kavel een snellere uitgifte betekent waardoor de opbrengststijgingen wegvallen. Dit heeft een nadelig effect. Het omgekeerde geldt voor toekomstige kostenstijgingen. Door verkorting van de looptijd worden deze lager wat een voordelig gevolg heeft.

3. De gehanteerde rente is van 2,42% naar 2,28% verlaagd. Voor de deelgrondexploitaties met een hoge boekwaarde betekent deze verlaging een reductie in de rentekosten gedurende de resterende looptijd. Dit heeft een voordelig effect.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.

-60.000 N I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
---	----------------------	--------------	------------	---------

Baten

3.1 Economische ontwikkeling	62	62	62	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.589	590	2.453	1.863
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	44	39	-5
3.4 Economische promotie	454	448	444	-4
Totaal baten	3.150	1.144	2.998	1.854

Lasten

3.1 Economische ontwikkeling	218	440	410	30
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.589	590	423	167
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	123	133	117	16
3.4 Economische promotie	198	234	246	-12
Totaal lasten	3.127	1.397	1.196	201

Saldo voor bestemming

3.1 Economische ontwikkeling	-155	-378	-347	31
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			2.030	2.030
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-78	-89	-78	11
3.4 Economische promotie	257	214	198	-16
Totaal saldo voor bestemming	23	-253	1.803	2.056

0.10 Mutaties reserves

Baten		122	80	-42
Totaal mutaties reserves	0	122	80	-42
Resultaat na bestemming	23	-131	1.882	2.013

Incidentele baten en lasten

Lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi-tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Programma 3					
Economische zaken	Plan van aanpak opwaardering openbare ruimte	0	8	8	
Economische zaken	Uitgaven centrummanagement	0	35	35	ja uit reserve
Totaal		0	43	43	

Baten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi-tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met lasten
Programma 3					
Economische zaken	Zandwinning Carvium	63	63	63	
Economische zaken	Zevenaar- Oost : Bedrijven	0	0	2.030	
Totaal		63	63	2.093	

Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Ver- schil
Mutaties reserves Progr. 3	zie toelichting bij analyse reserves		122	80	-42

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9005	Centrummanagement	140	0	35	105

In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is een bedrag van € 35.000 voor kosten van Centrummanagement (voorschot subsidie) aan deze reserve onttrokken.

9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500
------	--------------------------------	-----	---	---	-----

Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

Toevoeging

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	640	0	35	605
---	-----	---	----	-----

4. ONDERWIJS

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we bereiken?

We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs.

Beleidskaders

- [Beleidsplan Onderwijs en Jeugd Zevenaar 2015-2019 \(vastgesteld in 2015\)](#)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- [Integraal Huisvestingsplan 2014-2024 \(vastgesteld in 2014\)](#)
- Kansen voor Morgen visiedocument Lokaal onderwijsbeleid Rijnwaarden 2016-2018 (vastgesteld in 2016)
- [Visiedocument 'De verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers' \(2015\) \(vastgesteld in 2015\)](#)
- Visiedocument 'Ouderbetrokkenheid: 1+1=3' OOGO De Liemers 2015 (vastgesteld in 2015)
- [Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. \(vastgesteld in 2018\)](#)
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)
- [Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs 2015 en Beleidsregel 2015 gemeente Zevenaar \(vastgesteld in 2015\)](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Zevenaar 2015 \(vastgesteld in 2015\)](#)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Rijnwaarden 2015 (vastgesteld in 2015)
- [Nota Vastgoedbeleid gemeente Zevenaar \(2016\)](#)
- [Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs \(2015\)](#)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2017	2,28	1,13		1,13	
Toelichting	Van absoluut verzuim is sprake als leerplichtige jongeren tussen de 5 en 16 jaar of een jongeren van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op school en ook niet is vrijgesteld van de inschrijvingsplicht. De waarden hebben betrekking op het schooljaar 2016-2017. Het aantal leerplichtigen met absoluut verzuim, op basis van de waarden www.waarstaatjegemeente.nl ligt beneden het provinciale maar ook landelijke niveau (1,75). Het jaarverslag van het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre, 2017-2018 meldt dat het absolute verzuim 6 is. Het genereren van verzuimcijfers is altijd een momentopname. Voortijdig Schoolverlaten (VSV) is vrijwel nooit het gevolg van					

één enkele gebeurtenis of situatie. Het integrale beleid (samen met de samenwerkingspartners) streeft naar een haalbaar doel van de reductie van het percentage VSV-ers: de landelijke norm (1,75%)

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2017	21,73	30,56	23,95	30,56	6,61
Toelichting	Het aantal leerplichtige leerlingen waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken is 30,5% (144 leerlingen). Landelijk is het verzuimpercentage 26,58% Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1.000 inwoners leeftijd 5-18 jaar) laat een wisselend beeld zien. In Zevenaar lijkt er sprake van een stijging. Doordat de verzuimmeldingen beter worden geregistreerd door de onderwijsorganisaties krijgen we een steeds beter beeld bij het relatief verzuim van leerlingen.					

Het jaarverslag 2017-2018 van het Regionaal Bureau Leerplichtzaken geeft een gedetailleerd overzicht van de afhandeling dan wel herplaatsing van de verzuimende leerling. Voor Leerplicht is totaal 268 maal (11%) een verzuimmelding van een Zevenaarse leerling door het RBL in behandeling genomen. Daarvan is in 67 gevallen regelmatig schoolbezoek hervat.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)	2017	1,70	1,55	1,55
Toelichting	De landelijke norm voor het aantal voortijdig schoolverlaters (VSV) per onderwijssoort is voor het schooljaar 2016-2017 door het ministerie vastgesteld op 1,75%. De gemeente Zevenaar maakt deel uit van de RMC-regio Arnhem-Nijmegen. De RMC-regio laat een lichte stijging zien van het aantal VSV-ers van 1,79% naar 1,84%. Met een percentage van 1,55 % ligt het Zevenaarse aantal voortijdig schoolverlaters beneden het provinciale percentage en de landelijke norm.			
	15/16	16/17	deelnemers	VSV-ers
Zevenaar	1,51	1,55	3.422	53
VO	0,38%	0,34%	2.379	8
MBO	4,16%	4,31%	1.043	45

Bron voor de actuele VSV-kengetallen is www.waarstaategemeente.nl en de regionale VSV-analyse 2016-2017.

De voorlopige landelijk VSV jaarcijfers 2017-2018 worden door OCW eind maart 2019 bekend gemaakt

4.2 Kinderopvang

Peuters, vanaf 2 jaar, krijgen toegang tot een kwalitatieve peutervoorziening binnen de kinderopvang. Een betekenisvolle speelleeromgeving stimuleert de ontwikkeling van peuters. Daarmee leggen we voor alle peuters een sterke basis voor een goede start in het onderwijs.

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

Wij willen dat inwoners, waaronder kinderen, in staat zijn om bewuste keuzes te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

4.1 Onderwijs

4.1.1 Opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) Onderwijs

Jaar realisatie 2019

Met het opstellen van een Integraal Huisvestings Plan (IHP) Onderwijs anticiperen wij op het onderwijs van de toekomst. We borduren voort op de harmonisatiemaatregelen in de voorschoolse voorzieningen. Het IHP is intercategoriaal (primair onderwijs, buitengewoon basisonderwijs en voortgezet onderwijs) en integraal (onderwijs- en aanpalende welzijnsvoorzieningen). Het realiseren van een kindcentrum maakt onderdeel uit van het IHP. Daarnaast vertalen wij onze ambities met betrekking tot duurzaamheid in het IHP. De verwachte activiteiten ter uitvoering van het IHP hebben wij opgenomen bij de activiteit: 'Bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen'.

Stand van zaken

2e VGR

Niet geheel
volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

In 2018 is verder gewerkt aan het IHP 2020-2036 samen met de schoolbesturen van de nieuwe gemeente Zevenaar.

4.1.2 Bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen

Jaar realisatie 2022

We bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen en waar mogelijk een Kindcentrum. De schoolgebouwen worden gebouwd op basis van het nog op te stellen IHP. We reserveren al middelen voor de onderwijshuisvesting, waarvan wij verwachten dat deze vanaf 2018 nodig zullen zijn. Het gaat hierbij om investeringen voor basisscholen en voor aanpassingen van de locaties van het Voortgezet Onderwijs. Bij het beoordelen van de ingediende aanvragen voor schoolgebouwen nemen we duurzaamheidsaspecten in overweging.

Stand van zaken

2e VGR

Bijsturing raad

Jaarstukken

Volgens plan

In 2018 hebben we verder gewerkt aan het opstellen van het IHP 2020-2036 met de schoolbesturen van het Primair (PO) en Voortgezet Onderwijs (VO). Het concept programma 2019 en concept overzicht 2019 met daarin de benodigde investeringen in 2019 zijn door het college vastgesteld.

4.1.3 Beleid maken huisvesting voortgezet onderwijs

Jaar realisatie 2019

We gaan de huisvesting van het voortgezet onderwijs herzien. Dit is nodig vanwege de daling van leerlingenaantallen en wijziging van het onderwijsconcept. In overleg met het schoolbestuur van het Liemers college en de gemeenten Duiven en Montferland gaan wij bepalen welke voorzieningen wanneer gerealiseerd moeten zijn. Wij dragen voor ongeveer 40% bij in de totale kosten van de investeringen. Om in 2020/2021 aanpassingen te kunnen realiseren, hebben wij in 2019 een investering in de begroting opgenomen.

Stand van zaken

2e VGR

Niet geheel
volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

In 2018 heeft het schoolbestuur een start gemaakt met de herhuisvesting.

Vanaf het schooljaar 2018-2019 gaan de HAVO en VWO-leerlingen (brugklassers) naar de locatie Heerenmäten.

4.1.4 Organiseren brede basisvoorziening voor jongste kinderen

Jaar realisatie 2019

Met de wettelijke harmonisatie van de kinderdagopvang, peuterspeelzalen en voor- en voorschoolse educatie (VVE) streven wij naar een kwalitatieve peutervoorziening met 100% bereik. Stimuleren van het jonge kind vormt de kern van het onderwijsachterstandenbeleid. We geven de kinderen een stevige basis mee voor hun verdere schoolloopbaan en het functioneren in onze maatschappij. Dit doen we door in te zetten op gerichte en speelse stimulering van de ontwikkeling op jonge leeftijd. Zo krijgen alle peuters de kans op een goede start in het onderwijs. In 2019 bieden wij peuters met risico op onderwijsachterstand extra ondersteuning door deelname aan een kwalitatief VVE-programma.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand

Jaar realisatie

2021

We streven ernaar dat meer inwoners in de gemeente Zevenaar de reken- en taalbasisvaardigheden beheersen zodat zij beter mee kunnen doen in onze samenleving. Het draagt bij aan inclusie, aan een betere gezondheid, een betere financiële positie en meer kansen op de arbeidsmarkt. Het draagt ook bij aan de ontwikkeling van hun kinderen. Een taalrijke thuisomgeving verlaagt het risico op laaggeletterdheid op latere leeftijd en is daarmee een belangrijke factor in preventie. Naast de doorontwikkeling van de netwerksamenwerking binnen het Taalhuis blijft het gemeentelijk (preventieve) beleid t.b.v. lees- en taalstimulering, een aanjager voor het bewustwordingsproces dat Lezen Loont!

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Wij hebben de verplichting om op regionaal niveau samen te werken op het gebied van volwasseneneducatie. In dat kader stelde het Portefeuillehoudersoverleg Onderwijszaken het Regionaal Educatie Programma Midden-Gelderland 2018 vast.

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het Taalhuis hun krachten, kennis en kunde om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Met de netwerkpartners hebben we in 2018 stilgestaan bij waar we nu staan en waar we in de komende jaren naar toe willen werken. De algemene constatering was dat laaggeletterden met Nederlands als moedertaal zijn ondervetegenwoordigd in de educatieve trajecten. Subthema's die daar daarbij sterk naar voren kwamen zijn: het bereiken van de doelgroep en de verbinding met het sociale domein. Ook is duidelijk geworden dat de participerende gemeenten, de beleidsaccenten uit het Regionaal Educatie Programma, meer op lokale behoefte gaan inzetten.

In het kader van het uitvoeringsprogramma Taalhuis 2018 werd met inzet van de regionale subsidieregeling non-formele educatie Midden-Gelderland, het project Sterk door Taal! uitgerold en de Zomerschool 2018 voor ouder en kind georganiseerd. Ook de pilot Koken binnen je budget, kon in november 2018 van start gaan.

Ook startte het Taalhuis een uniforme manier van screenen om een eenduidige werkwijze te ontwikkelen. Daardoor sluit het proces van aanmelding en doorverwijzing naar een passend traject beter (regionale pilot). Caleidoz Welzijn (Sterk door Taal!) en Kunstwerk! de Bibliotheek Liemers (BoekStart-coach) zijn in november 2018 binnen hun projecten een intensieve samenwerking gestart; de verwachting is dat daardoor het aantal deelnemende opvoeder(s) met lage taalvaardigheden aan educatietrajecten substantieel stijgt.

In 2018 schoolde en ondersteunde Rijn IJssel 12 vrijwilligers die actief zijn in het educatieaanbod: (digi)taal en rekenen.

4.2 Kinderopvang

4.2.1 Toegang bieden tot kinderopvang

Jaar realisatie

2022

Wij zetten in op een kwalitatieve voorschoolse voorziening voor alle jonge kinderen. Dit geldt voor het aanbod voor peuters van ouders die recht hebben op Kinderopvangtoeslag en ouders die gebruik maken van een gesubsidieerde peuterplek. De uitvoering van de wettelijke taken gericht op Toezicht (Inspectie en Handhaving) registreren wij in het Landelijk Register Kinderopvang, waardoor we de uitvoering ook kunnen toetsen volgens de wettelijke kaders.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Vanaf 2018 zijn er door de verschillende kinderopvangorganisaties subsidies aangevraagd en volgens de wettelijke regelingen toegekend tot een bedrag van € 372.678.

Alle kinderopvangorganisaties zijn geregistreerd in het Landelijk Register kinderopvang.

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

4.3.1 Voorlichten over voeding, beweging en gezondheid in relatie met natuur en milieu

Jaar realisatie

2018

De NME geeft mede invulling aan thema's voeding, beweging en gezondheid. Binnen de NME worden inwoners, waaronder kinderen, voorzien van kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van natuur en milieu. Gecombineerd met een goed ontwikkeld waardebesef wordt er een basis gelegd om bewuste keuzen te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

We hebben in 2018 gekeken naar de toekomst van de NME. In het in 2017 uitgebrachte rapport aangaande kinderboerderij Rosorum en de NME werd nog uitgegaan van een samenvoeging van deze 2 partijen. Omdat de NME een onderdeel van de gemeentelijke organisatie is bleek deze samenvoeging niet mogelijk. Dit omdat een onderdeel van de gemeentelijke organisatie niet kan fuseren met een vrijwilligersorganisatie.

De NME heeft zich in 2018 bezig gehouden met het verzorgen van lesprogramma's en voorlichting op het gebied van Natuur en Milieu. Met het oog op de toekomst en de beoogde overgang naar de afdeling Ruimtelijke Ordening hebben we ons daarbij naast het speerpunt Natuur vanuit het speerpunt Milieu meer gericht op Duurzaamheid.

Voorstel raad

Wij stellen u voor de activiteit af te sluiten

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten	251	324	473	149
Lasten	5.316	5.340	4.817	523
Resultaat voor bestemming	-5.065	-5.017	-4.344	673
Mutaties reserves				
Baten	38	2.366	2.344	-22
Lasten	3	2.290	2.290	
Totaal mutaties reserves	36	76	54	-22
Resultaat na bestemming	-5.029	-4.940	-4.290	650

Verschillenanalyse

4. Onderwijs

4.2 Onderwijs - huisvesting primair onderwijs	50.000	V	I
In 2018 zijn weinig kosten gemaakt voor het herstel van schades als gevolg van vandalisme, weersinvloeden e.d. (1x kosten als gevolg van schade door vandalisme en 1x kosten door stormschade).			
4.3 Onderwijs - Leerlingenvervoer	201.000	V	I
De kosten voor het Doelgroepenvervoer, ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling BVO DRAN voor het onderdeel leerlingenvervoer, en het vervoer in natura zijn beduidend lager. Voor de kosten van de gemeenschappelijke regeling, voor het vervoer in het kader van de wmo, jeugdzorg en begeleiding, wordt verwezen naar de verschillenanalyse onder programma 6 'Sociaal Domein'.			
4.3 Onderwijs - Onderwijsachterstandenbeleid/Lokaal onderwijsbeleid	35.000	V	I
Een deel van de kosten voor het lokaal onderwijsbeleid/gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (voor de onafhankelijk voorzitter LEA en de extra doelgroepplaatsen) die opgenomen zijn in het gemeentelijk budget voor onderwijsbegeleiding, zijn ondergebracht bij de specifieke regeling onderwijsachterstanden (middelen van het rijk).			
4.3 Peuterspeelzalen - Subsidie	372.000	V	I
Er is minder subsidie aangevraagd dan begroot. We halen nog niet de uitgesproken ambitie om 100% van alle peuters te bereiken. Hierop investeren wij opnieuw in 2019 in samenspraak met alle kinderopvangorganisaties, het consultatiebureau en basisscholen. Screening van 2 jarigen en verbetering van de communicatie worden ingezet als nieuwe activiteiten.			
Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.	-7.600	N	I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten					
4.2	Onderwijshuisvesting	1	1		-1
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	250	323	473	150
Totaal baten		251	324	473	149
Lasten					
4.1	Openbaar basisonderwijs	3	9	9	
4.2	Onderwijshuisvesting	2.910	2.902	2.854	48
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.402	2.430	1.955	475
Totaal lasten		5.315	5.341	4.818	523
Saldo voor bestemming					
4.1	Openbaar basisonderwijs	-3	-9	-9	
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.909	-2.900	-2.854	46
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.152	-2.108	-1.482	626
Totaal saldo voor bestemming		-5.064	-5.017	-4.345	672
o.10 Mutaties reserves					
Baten		38	2.366	2.344	-22
Lasten		3	2.290	2.290	
Totaal mutaties reserves		36	76	54	-22
Resultaat na bestemming		-5.029	-4.940	-4.290	650

Incidentele baten en lasten

Lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi-tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Programma 4					
Huisvesting primair onderwijs	Onderhoud leegstaande onderwijslocaties	50	50	41	
Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primi-tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Ver-schil
Mutaties reserves Progr. 4	zie toelichting bij analyse reserves	36	54	54	

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer Naam		Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9008	Verhuizing peuterspeelzaalwerk	24	0	0	24

In 2017 is een claim op de Algemene reserve voor de verhuizing van het peuterspeelzaalwerk omgezet in een aparte reserve.

Toevoeging

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserves	24	0	0	24
----------------------------	----	---	---	----

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer Naam		Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9028	Onderwijshuisvesting	84	249	14	319

In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

Toevoeging Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

Onttrekking Conform begroting is een bedrag van € 13.750 onttrokken voor de jaarlijkse afschrijvingslast van onderwijshuisvesting

9029	Basisschool 't Scathe	512	1.738	62	2.187
------	-----------------------	-----	-------	----	-------

In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

Toevoeging Conform de Nota reserves en voorzieningen is de reserve afschrijvingslasten 't Scathe vanuit de algemene reserve aangevuld met een bedrag van € 1.737.809.

Onttrekking Conform begroting is een bedrag van € 62.482 onttrokken voor de afschrijvingslasten van de basisschool.

9034	De Cirkel/De Duim	41	562	0	603
------	-------------------	----	-----	---	-----

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 281.651 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

Toevoeging In 2018 is 280.000 uit de algemene reserve overgeboekt naar deze reserve voor de verbouw en verhuizing van de Cirkel/de Duim. Daarnaast is op basis van de Nota reserves en voorzieningen de reserve vanuit de algemene reserve aangevuld met € 281.651 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de verbouwing/verhuizing te kunnen dekken.

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	637	2.548	76	3.109
---	-----	-------	----	-------

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
8003	Onderwijsachterstandbeleid	22	0	22	0
Deze voorziening is ingesteld bij de jaarrekening 2015 (voormalige gemeente Zevenaar). Het betreft gelden van het rijk die ingezet kunnen worden voor het gemeentelijk deel van het onderwijsachterstandenbeleid. De betreffende middelen voor onderwijsachterstandsbeleid over de periode 2011-2014 van het rijk zijn in 2015 afgerekend. Het doel is om, het resterende deel, in de komende jaren in te zetten voor ontwikkeling van 'Brede Scholen'. Toevoeging Onttrekking Volgens het besluit over de nota reserves en voorzieningen 2018 is het saldo van deze voorziening toegevoegd aan de algemene reserve. De voorziening is vervolgens eind 2018 opgeheven.					
Totaal voorzieningen		22	0	22	0

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we bereiken?

We willen een gemeente zijn waar inwoners prettig wonen en waar voldoende mogelijkheden zijn om te sporten, culturele activiteiten te ontplooiën of hieraan deel te nemen en te recreëren.

Beleidskaders

- Beleidsnota Sport 2013-2020
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)
- Projectplan ZO Zevenaar (2016)
- Notitie kunstbezit
- Camperplaatsenbeleid Rijnwaarden (2014)
- Recreatie & Toerisme in Rijnwaarden 2010-2020 (2010)
- Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven (2013)
- Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied (2014)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Zevenaar: de koers van recreatie en toerisme 2013-2018
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. (2018)
- Beleidsplan IBOR (integraal beheer openbare ruimte) Zevenaar (2018)
- Bomenbeleidsplan Zevenaar 2016-2026 (2016)
- Groenbeleidsplan Rijnwaarden 2016-2026 (2016)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030
- Cultuurhistorische waardenkaart Rijnwaarden 2013
- Cultuurhistorische waardenkaart Zevenaar 2013
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Erfgoedverordening Zevenaar 2018
- Subsidieverordening monumenten Zevenaar 2018
- Beleidsplan Stedelijk Groen 2006-2016

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

5.1 Sport

Het is ons doel is dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Niet sporters (%)	2016	46,80	50,40	50,00	50,40	0,4
Toelichting	Op dit moment zijn er geen actuele metingen beschikbaar. Waarschijnlijk vindt er weer een onderzoek plaats in 2020.					

5.2 Kunst en cultuur

Wij willen een divers cultureel en educatief aanbod, dat kwalitatief sterk is en voor inwoners gemakkelijk toegankelijk en dat bijdraagt aan welbevinden, creatief denken en plezier. Daarbij is cultuur belangrijk om de aantrekkingskracht van onze gemeente verhogen. Ons doel is dat cultuur bijdraagt aan het versterken van leefbaarheid, zelfredzaamheid, ontmoeting en verbinding.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

5.4 Vrijtijdseconomie

Vrijtijdsbesteding van Nederlandse en buitenlandse gasten draagt bij aan de Zevenaarse economie en daarmee ook aan de werkgelegenheid in de regio. Daarnaast heeft vrijetijdseconomie een positief effect op de leefbaarheid in onze gemeente. Wij streven naar een toename van het aantal banen in de sector recreatie-toerisme ten opzichte van het totaal aantal banen in onze gemeente stijgt van 6,6% in 2016 naar 6,8% in 2022.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

5.1 Sport

5.1.1 Harmoniseren subsidiebeleid

Jaar realisatie 2019

Vanaf 2018 harmoniseren wij het subsidiebeleid. We koppelen dit aan activiteiten en prestaties die bijdragen aan doelstellingen van onze gemeente op de diverse beleidsterreinen. Sport, culturele en welzijnsverenigingen en organisaties betrekken we actief bij de totstandkoming van het nieuwe subsidiebeleid. De discussie rondom de OZB wordt meegewogen. Het nieuwe subsidiebeleid wordt van toepassing op subsidies die we verlenen vanaf 2020.

Stand van zaken

In 2018 hebben we alle betrokken partijen en verenigingen geconsulteerd. De doorlooptijd van het harmonisatieproces is langer dan verwacht. Besluitvorming vindt na de zomer 2019 plaats. Dit is op tijd om het subsidiebeleid per januari 2020 in te laten gaan. Wij hebben belanghebbenden op de hoogte gebracht van dit uitstel. Zij kunnen hun aanvragen voor 2020 later indienen en we behandelen deze in het vierde kwartaal van 2019.

Voorstel raad

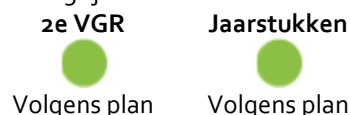
De raad wordt voorgesteld de planning aan te passen.

5.1.2 Ondersteunen samengaan sportverenigingen

Jaar realisatie 2022

Verenigingen zijn belangrijk voor de sociale contacten en leefbaarheid binnen een stad, wijk, dorp of gemeenschap. We zien echter dat verenigingen steeds meer onder druk komen te staan. We sporten steeds meer, maar minder in verenigingsverband. Initiatieven van sportverenigingen om samen te gaan dienen nadrukkelijk vanuit de verenigingen zelf te komen. We ondersteunen en begeleiden hierin om de plannen ook daadwerkelijk uit te kunnen laten voeren. We stellen vrijwilligers bij verenigingen in staat om met vernieuwing aan de slag te gaan. Onze verenigingsverbinder speelt hier een belangrijke rol in.

Stand van zaken

De verenigingsverbinder in onze gemeente is aanspreekpunt voor de verenigingen. Onze opdracht is verenigingen vitaler en toekomstbestendig maken. Het persoonlijke en warme contact met verenigingen is hiervoor de basis. Het verbeteren, vernieuwen en verbinden van verenigingen heeft centraal gestaan. We stimuleren de verenigingen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen, samen te werken en kennis te delen.

In 2018 heeft u de motie 'Ondersteunen samengaan sportverenigingen' unaniem aangenomen. Begin 2019 zal er gestart worden met een draagvlakonderzoek onder de sportverenigingen in de gemeente Zevenaar, ter verkenning van de wensen en mogelijkheden voor samenwerking. Dit om op de langere termijn een gevarieerd sport- en beweegaanbod in de gemeente te behouden.

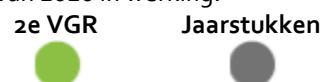
De gemeente Zevenaar werkt samen met "Sportcontact Zevenaar". Gezamenlijk gaan we in gesprek met de verenigingen.

5.1.3 Onderzoeken compensatie OZB voor verenigingen

Jaar realisatie 2018

Wij onderzoeken de mogelijkheid om een subsidieregeling voor verenigingen en stichtingen van de voormalige gemeente Rijnwaarden in te stellen in verband met OZB verhoging naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling. Deze regeling betreft het belastingjaar 2018 en 2019. De nieuwe subsidieregeling waarin de effecten worden meegewogen treedt volgens planning met ingang van 2020 in werking.

Stand van zaken

Volgens plan Gerealiseerd

De verordening voor compensatie van OZB maatschappelijke objecten in de voormalige gemeente Rijnwaarden 2018-2019 heeft u vastgesteld. Wij zijn gestart met de uitvoering van de regeling. Eventuele voortzetting van de regeling vanaf 2020 nemen wij in 2019 mee in het traject harmonisering subsidiebeleid.

Voorstel raad

De raad wordt voorgesteld deze taak af te sluiten

5.1.4 Realiseren Beachveld

Jaar realisatie 2018

De korfbal-, volleybal- en handbalverenigingen willen gaan sporten op een beachveld. Hiervoor hebben zij samen met Ataro een aanvraag ingediend. Voor deze aanvraag is uitgegaan van een beachveld van 35x50 meter. Met deze afmetingen is multifunctioneel gebruik mogelijk en kan er ook competitie worden gespeeld. De initiatiefnemers vragen onze gemeente om een gedeelte te financieren voor de aanleg van dit multifunctioneel beachveld.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

De Zwaluwen (korfbal), OBW (handbal) en Labyllow hebben samen met Ataro B.V. bij de accommodatie van korfbalvereniging De Zwaluwen een multifunctioneel beachveld van 33 x 44 meter aangelegd. Het veld voldoet hiermee aan de A-status. Met deze afmetingen is het mogelijk om verschillende beachsporten op competitieniveau te spelen.

Het plan is gerealiseerd en het veld aangelegd. Wij stellen u voor deze activiteit af te sluiten.

Voorstel raad

Wij stellen u voor de activiteit af te sluiten.

5.2 Kunst en cultuur

5.2.1 Beheren en behouden kunstcollectie

Jaar realisatie 2019

Wij mogen trots zijn op ons kunstbezit. Voor een gemeente hebben wij een bijzonder kunstbezit. Hier is meer mee mogelijk dan tot nu toe bereikt wordt. Door het beheer te intensiveren kan de tentoongestelde kunst in ons gemeentehuis twee maal per jaar vernieuwd worden. Dit komt het behoud van de werken ten goede en biedt tegelijkertijd afwisseling en prikkeling voor de medewerkers en bezoekers. Door meer in te zetten op toegankelijkheid en communicatie neemt de bekendheid toe. Hierdoor wordt de kunst als het ware het visitekaartje voor onze gemeente, kunnen inwoners de kunst beter ervaren en kan deze haar oorspronkelijke grandeur van art in the factory weer tonen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Niet geheel
volgens plan

Wij hebben de overeenkomst met Kunstwerk! het Liemers museum voor het beheer van de kunstcollectie vernieuwd. In 2018 is het niet gelukt de kunstcollectie in het gemeentehuis tweemaal te vervangen. Dit heeft geleid tot een onderbesteding op het budget subsidie.

Het onderhoud van de kunstwerken in de openbare ruimte is voor 2018 conform het vierjaarlijkse onderhoudsplan afgerond. Twee werken zijn aanvullend gerestaureerd.

Voorstel raad

De raad wordt voorgesteld om de planning aan te passen, om in 2019 te kunnen monitoren op de toepassing van kunst in Hal 12.

5.2.2 Ondersteunen verenigingen

Jaar realisatie 2018

Wij bieden (waar mogelijk) maatwerk voor verenigingen waar het gaat om drank- en horecabeleid, evenementenbeleid en subsidiebeleid. Verder gaan wij een vast ambtelijk aanspreekpunt voor het verenigingsleven inrichten. Dit aanspreekpunt wordt de schakel tussen de verenigingen en onze gemeente.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

Er is een verenigingsondersteuner aangesteld binnen de gemeente Zevenaar.

In 2018 zijn voor verenigingen meerdere themabijeenkomsten georganiseerd (o.a. AVG, Veilig sportklimaat

en toekomst ontwikkelingen)

Ook is er een enquête Sport en Cultuur uitgezet om de behoefte in dit kader te onderzoeken.

Voorstel raad

Wij stellen u voor deze activiteit af te sluiten

5.2.3 Ondersteunen culturele activiteiten	Jaar realisatie	2020
Wij zetten in op een divers en kwalitatief sterk cultureel aanbod en het behoud van een breed en hecht verenigingsleven. Dit verhoogt de aantrekkingskracht van onze gemeente. We stimuleren het maken, delen en ontmoeten door culturele festivals te ondersteunen. Hiermee dragen we ook bij aan de profilering van onze gemeente en de kernen in het bijzonder. Samen met de gemeenten Duiven en Westervoort en de provincie investeren we met het Cultuur- en Erfgoedpact 2017-2020 in de Liemers € 480.000 in kunst, cultuur en erfgoed (bestaand beleid). Inwoners, verenigingen en organisaties voeren samen de activiteiten en projecten uit. Dit draagt bij aan een sterke, trotse en leefbare regio.		

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Vanuit het Cultuur- en Erfgoedpact zijn in 2018, naast de doorlopende projecten, stimuleringsubsidies voor 25 kleine initiatieven verstrekt. Alle activiteiten vallend onder het Cultuur- en Erfgoedpact zijn te volgen via de website [Leven in de Liemers](#).

Aan Muziekstad is voor 2018 een aanvullende garantiesubsidie van € 10.000 verleend, conform motie M12 2018. Voor 2019 is budget voor deze aanvullende subsidie opgenomen in de begroting.

Wij hebben aanvullende subsidieaanvragen voor Buitenvak en Kulturhus Giesbeek afgewezen.

5.2.4 Ondersteunen Meer Muziek in de Klas	Jaar realisatie	2018
---	-----------------	------

Samen met basisscholen, muziekverenigingen, Pabo en Artez hogescholen, Kunstwerk! en de Liemerse gemeenten stimuleren we de komende jaren muzieklessen op school. Muziek maken en luisteren draagt bij aan het welzijn van kinderen en stimuleert creativiteit en sociale vaardigheden. Dankzij 'Meer Muziek in de Klas' bereiken we alle basisschoolleerlingen. Dit doen we zoveel mogelijk met bestaande middelen.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Gerealiseerd

De samenwerkingspartners hebben op 27 juni 2018 in het bijzijn van koningin Maxima een convenant ondertekend. Een stuurgroep is gevormd. Vanaf de start van het nieuwe schooljaar 2018-2019 rolt Kunstwerk! samen met muziekverenigingen en de basisscholen Meer Muziek in de Klas verder uit. Steeds meer verenigingen haken aan. Wij hebben deze uitrol in 2018 ondersteund met een impuls subsidie.

Voorstel raad

Wij stellen u voor de activiteit af te sluiten

5.2.5 Ondersteunen organisatie Kunstwerk!	Jaar realisatie	2019
---	-----------------	------

Cultuur is de smaakmaker van onze gemeente en een gezonde culturele infrastructuur vormt de basis van een bloeiend cultureel leven. Kunstwerk!, de fusie van de vier Liemerse professionele culturele organisaties het Musiater, Bibliotheek de Liemers, het Liemers museum en de Volksuniversiteit voor Zevenaar e.o., vormt hier een belangrijk onderdeel van.

Wij subsidiëren het op elkaar afgestemde productaanbod op het gebied van kunst en cultuur, erfgoed, muziekonderwijs, lezen en literatuur, debat en educatie dat Kunstwerk! biedt. Middels prestatieafspraken zorgen wij er voor dat de producten van Kunstwerk! bijdragen aan identiteitsvorming, ontmoeting en ontplooiing. We zorgen dat Kunstwerk! actief de samenwerking met verenigingen zoekt.

De wettelijke educatie-taken van Bibliotheek de Liemers zijn volop in ontwikkeling. Wij zorgen er voor dat deze (het volgen van) goed onderwijs, het vinden van een baan of het aangaan van sociale contacten ondersteunen. Het betreft onder meer lees- en taalbevorderingsactiviteiten, doorlopende leerlijnen en burgerschapsvorming.

Omdat de culturele infrastructuur in de Liemers over de gemeentegrenzen heen ligt, stemmen we in deze af met de gemeenten Duiven, Westervoort en Montferland.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Niet geheel volgens plan

Met Kunstwerk! zijn wij in 2018 nieuwe prestatie afspraken overeengekomen. Deze zien toe op de te leveren prestaties van Kunstwerk! op het gebied van kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, lezen en literatuur, cultuurhistorie en kunst en muziek en podiumkunsten. De gemaakte afspraken vormen de basis voor de prestaties voor de komende jaren. Wij volgen de ontwikkeling van Kunstwerk! bestuurlijk en ambtelijk, in afstemming met de andere Liemerse gemeenten.

Voorstel raad

De raad wordt voorgesteld om de planning aan te passen, om blijvend te kunnen monitoren.

5.2.6 Ontwikkelen Hal 12	Jaar realisatie	2019
Hal 12 biedt straks naast de publieksbalies van onze gemeente en de Regionale Sociale Dienst, producten en diensten op het gebied van cultuur, cinema, media, educatie en erfgoed. Geconcentreerd onder één dak ontstaat een gevarieerd aanbod voor een breed publiek, waarbij ontmoeten, ervaren en beleven centraal staat. Hal 12 wordt daarmee een podium voor samenwerking en biedt een belangrijke impuls voor het centrum.		

Stand van zaken

2e VGR	Jaarstukken
	
Volgens plan	Niet geheel volgens plan

De verbouwing van Hal 12 is in 2018 gestart en verloopt conform planning. Op het gebied van de governance, de exploitatie, programmering en dienstverlening en de horeca zijn in 2018 concrete stappen gezet. Hiermee is een stevige basis gelegd om Hal 12 in 2019 te kunnen openen.

Het beschikbare krediet is door ontwikkelingen (met name bouwkundig en m.b.t. de advieskosten) niet meer toereikend. In 2019 wordt hiertoe een voorstel aan uw raad voorgelegd zodat het project ook financieel goed afgerond kan worden.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed	Jaar realisatie	2022
5.3.1 Zorgdragen voor historisch erfgoed		

We ontwikkelen beleid om de verduurzaming van monumenten te bevorderen. Het archeologisch beleid is in 2019 10 jaar oud. We moeten dit herzien. Hierbij brengen we WOII archeologie in kaart. De archeologische kaarten van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar stemmen we op elkaar af. De archeologische restanten van de Romeinse Limes worden mogelijk Unesco Werelderfgoed. We gaan het in ieder geval beschermen door het aan te wijzen als monument. De Limes wordt meegenomen in het VTE-beleid.

In het kader van harmonisering wordt het niveau van bescherming van monumentale objecten in de voormalige gemeente Rijnwaarden vanaf 2019 op het niveau gebracht van de oude gemeente Zevenaar, door inventariseren, onderzoeken en mogelijk aanwijzen als gemeentelijk monument.

Steeds meer monumentale kerken komen leeg te staan. Samen met de kerken en samenleving ontwikkelen we beleid om te kijken hoe we de kerken toekomstbestendig maken.

Stand van zaken

2e VGR	Jaarstukken
	
Niet gestart	Volgens plan

We hebben u een harmonisatievoorstel voorgelegd voor de Erfgoedverordening Zevenaar 2018 en de Subsidieverordening monumenten Zevenaar 2018. U heeft de geharmoniseerde verordeningen vastgesteld.

Limes: Ten zuiden van Herwen is uit een archeologisch vervolgonderzoek gebleken dat er resten liggen van drie opeenvolgende Romeinse militaire kampen. Dit terrein wordt met daaromheen een beschermende bufferzone opgenomen in het Nominatiedossier van de Nedergermaanse-Limes - de Romeinse rijksgrens langs de Rijn.

5.4 Vrijetijdseconomie	Jaar realisatie	2019
5.4.1 Investeren in speelvoorzieningen		

Kwaliteit van de speelplekken is van groot belang voor het gebruik. Met name de ondergrond van trapveldjes heeft het bij intensief gebruik zwaar te verduren. Hierdoor gaan kinderen er geen gebruik meer van maken. Vooral in de nabijheid van scholen kan een kunstgrasveld in de wijk uitkomst bieden. Zowel de kinderen uit de buurt als van de school kunnen er gebruik van maken. Wij hebben goede ervaringen opgedaan met het Cruiff Court in Zevenaar. Kinderen gaan weer naar buiten en bewegen.

Wij verwijzen hierbij naar de uitvoeringsagenda jeugd en maatschappelijke ondersteuning in het kader van kansrijk opgroeien. Hierin zijn activiteiten opgenomen voor het creëren van een kindvriendelijke omgeving en het bevorderen van een gezonde levensstijl.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De voorbereiding voor het vervangen van de Cruyff Court hebben wij in samenwerking met de Cruyff foundation gestart. Uitvoering vindt plaats 1e kwartaal 2019.

5.4.2 Oppakken kansen recreatie en toerisme

Jaar realisatie

2022

Recreatie en toerisme is een van de speerpunten van onze gemeente. Ter uitvoering hiervan stellen wij samen met de sector een beleidsplan vrijetijdseconomie op.

Lopende projecten, onder andere in het kader van de subsidie Sterk Bestuur, handelen wij eerst af, zoals redoute Geuzenwaard, de augmented reality app met een route langs de redoutes. Zie ook de activiteit 5.4.3 Verder ontwikkelen toeristische infrastructuur.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De activiteit loopt volgens planning:

- Op 23 april 2018 hebben we de augmented reality app rondom de redoutes gelanceerd.
- Redoute (hoornwerk) Geuzenwaard is op 24 juni 2018 feestelijk geopend in het bijzijn van gedeputeerde Schouten.
- Voor de nieuwe redoute Revensweert is de zoektocht gestart naar de beste locatie.
- We hebben een projectvoorstel ingediend en gehonoreerd gekregen bij de provincie voor het zichtbaar en beleefbaar maken van de Romeinse Limes.
- We hebben een projectvoorstel ingediend en gehonoreerd gekregen bij de provincie om tot een overkoepelend 'verhaal' te komen van cultuurhistorische linies in Zevenaar (e.o.).
- We zijn gestart met het opstellen van het beleidsplan vrijetijdseconomie.
- Bij de ontwikkeling van de nieuwe Oranjietsroute door Gelderland is ervoor gezorgd dat deze méér door Zevenaar loopt dan aanvankelijk het plan was.

5.4.3 Verder ontwikkelen toeristische infrastructuur

Jaar realisatie

2020

We zorgen dat de basis op orde komt en maken af waar we aan begonnen zijn, waaronder een aantal projecten vanuit de subsidie Sterk Bestuur. Zo maken we het wandelkeuzen netwerk af en realiseren vier klompenpaden. Ook brengen we de toeristische bebording op orde. Het ruiter- en menrouten netwerk breidt zich uit. In het kader van Rivierklimaatpark onderzoeken we de mogelijkheden van een fietsbrug over de IJssel. We onderzoeken of de paardensport ook van deze fietsbrug gebruik kan maken.

We kijken of we samen met Stadt Emmerich en de Euregio de fietsverbinding tussen Lobith (bruggetje over Oude Rijn) en Elten kunnen verbeteren.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Betreffende deze activiteit zijn de volgende zaken te melden:

- Wandelkeuzen netwerk: we zijn na de zomer van 2018 gestart met de volgende fase om te komen tot het wandelkeuzen netwerk. Eind 2018 zijn betrokken partijen geïnformeerd over de stand van zaken.
- Klompenpaden: het Rijnstrangenpad is in het vierde kwartaal van 2018 opgeleverd. We zijn gestart met de ontwikkeling van overige klompenpaden (Pannerdense Waard, Babberich en Angerlo (Bingerden)).
- Toeristische bebording: er is een aantal groene nostalgische toeristische borden aangepast. We zijn in 2018 nog niet gestart met harmonisatie van de toeristische bebording.
- Ruiter- en menrouten netwerk: het grootste deel op het Gelders Eiland is in 2018 afgerond.
- Onderzoek naar fietsbrug over de IJssel: de in het kader van het project Rivierklimaatpark beoogde opdracht aan een bureau voor het opstellen van een economische visie voor Rhederlaag is niet doorgegaan. Dit geldt ook voor het onderzoek, wat er misschien zou komen naar de mogelijke effecten van een brug over de IJssel op de gebieden Veluwe en Rhederlaag. De brug is nog wel opgenomen in één van de twee varianten voor Rivierklimaatpark.
- Doordat besloten is de brug Eltenseweg met behulp van tijdelijke maatregelen in 2019 weer toegankelijk te maken, is er ruimte om verder met Emmerich en de Euregio te gaan bekijken of we de fietsverbinding tussen Lobith en Elten kunnen verbeteren.

5.4.4 Vergroten verblijfsmogelijkheden in gemeente	Jaar realisatie	2022
--	-----------------	------

We gaan in gesprek met toeristisch-recreatieve ondernemers over hoe zij hun aanbod kunnen verbeteren en welke rol de gemeente daarbij speelt. Dit onderwerp nemen wij ook mee in de ontwikkeling van het beleidsplan vrijetijdseconomie en wordt in 2019 vervolgd met concrete maatregelen.

We actualiseren en harmoniseren het camperplaatsenbeleid.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In contact met toeristisch-recreatieve ondernemers spreken we regelmatig over het verbeteren van hun aanbod. Dit is een doorlopende activiteit, zoals bijvoorbeeld bij bedrijfsbezoeken.

In het vierde kwartaal van 2018 zijn wij gestart met het opstellen van het beleidsplan vrijetijdseconomie.

Toeristisch-recreatief aanbod maakt daar onderdeel van uit.

5.4.5 Goed en netjes onderhouden openbaar gebied	Jaar realisatie	2018
--	-----------------	------

Verbeteren beeldkwaliteit openbare ruimte (onderhoudskwaliteit)

Uit de monitor kwaliteit openbare ruimte kwam naar voren dat de kwaliteit gemiddeld laag tot basis scoort. Met name het vele onkruid in het openbaar groen en op verhardingen leidt tot een lage waardering. Ook de kwaliteit van de wegen scoort gemiddeld laag. Een kwaliteitsimpuls is nodig. We willen de beeldkwaliteit van de openbare ruimte verhogen. We stellen voor om voor het centrum, de begraafplaatsen, de hoofdwegen en accentplekken het niveau hoog voor de beeldkwaliteit na te streven. Voor de woonwijken, parken en bedrijventerreinen stellen we het niveau basis voor. Daarnaast willen we oude beplantingen renoveren om de kwaliteit van de woonomgeving te verbeteren.

Vervangen en verbeteren gemeentelijk bomenbestand

Beide voormalige gemeenten hebben recent een bomenbeleidsplan opgesteld. De plannen zijn op elkaar afgestemd. We zetten in op het behoud van het groene karakter van onze gemeente. We versterken dit door bomen aan te planten en te streven naar een duurzaam bomenbestand. We verbeteren of vervangen de bestaande structuren en realiseren nieuwe structuren. Ziekten, zoals essentaksterfte brengt de vervanging van een aantal boomstructuren in een versnelling.

Invoeren beheerpakket openbare ruimte

De Liemerse gemeenten hebben besloten te gaan werken met een integraal beheerpakket openbare ruimte. In dit pakket zijn alle onderdelen van de openbare ruimte opgenomen. Dit pakket is noodzakelijk voor het verstrekken van correcte informatie aan bestuur, organisatie en inwoners. Ook is dit pakket essentieel voor het maken van correcte beheerbegrotingen op basis van vastgestelde onderhoudsniveaus. Het heeft de voorkeur om dit systeem in één keer te vullen met data om snel de kwaliteitsslag te kunnen maken. Het vullen van het systeem is tijdrovend en kan niet binnen met de huidige formatie in eigen beheer geschieden.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

Verbetering beeldkwaliteit openbare ruimte (onderhoudskwaliteit)

We hebben onderhoudsbestekken omgezet naar beeldkwaliteitsbestekken volgens vastgesteld beleid.

Vervangen en verbeteren gemeentelijk bomenbestand

De groeiplaatsen van bomen langs de hoofdgroenstructuur zijn verbeterd.

Invoeren beheerpakket Openbare Ruimte

Wij hebben het Product Openbaar groen ingevoerd in beheersysteem Kikker en opgeleverd.

Voorstel raad

We stellen u voor om de activiteit te sluiten.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten	1.103	1.636	1.046	-590
Lasten	7.933	9.472	8.812	660
Resultaat voor bestemming	-6.830	-7.835	-7.767	68
Mutaties reserves				
Baten		639	601	-38
Lasten		107	107	
Totaal mutaties reserves	0	531	494	-37
Resultaat na bestemming	-6.830	-7.304	-7.273	31

Verschillenanalyse

5. Sport, cultuur en recreatie

5.2 Sportaccommodaties - Overige baten -63.000 N S

De dienstverleningsovereenkomst tussen gemeente en het Sportbedrijf Ataro B.V. is beëindigd. In 2018 zijn door Ataro nog maar een beperkt aantal diensten (ureninzet van personeel in dienst van de gemeente t.b.v. Ataro) afgenomen bij de de gemeente.

5.7 Sport, cultuur en recreatie - Onderhoud groen 40.000 V I

Afgelopen najaar zijn er minder bomen gesnoeid en zijn er minder bomen vervangen. Dit is veroorzaakt doordat de visuele boomcontrole nog niet was uitgevoerd. Dit kon niet eerder omdat de gegevens in het beheersysteem 'Kikker' nog niet beschikbaar waren. Daarnaast zijn de kosten voor het maaien van de bermen in het Gelders Eiland lager uitgevallen doordat een deel door eigen dienst is uitgevoerd.

5.7 Sport, cultuur en recreatie - Speelvoorzieningen 34.000 V I

In 2018 zijn minder speeltoestellen vervangen. De inspecties gaven hiertoe geen noodzaak. In 2018 is de herinrichting van enkele speelplaatsen opgestart. De uitvoering hiervan is gepland in 2019.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht. 20.007 V I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten					
5.2	Sportaccommodaties	675	610	555	-55
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	347	347	344	-3
5.4	Musea	34	34	35	1
5.5	Cultureel erfgoed	20	20	18	-2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	28	626	94	-532
Totaal baten		1.104	1.637	1.046	-591
Lasten					
5.1	Sportbeleid en activering	495	906	909	-3
5.2	Sportaccommodaties	2.436	2.504	2.490	14
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.270	1.318	1.304	14
5.4	Musea	216	222	234	-12
5.5	Cultureel erfgoed	122	112	106	6
5.6	Media	585	590	593	-3
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.808	3.819	3.176	643
Totaal lasten		7.932	9.471	8.812	659
Saldo voor bestemming					
5.1	Sportbeleid en activering	-495	-906	-909	-3
5.2	Sportaccommodaties	-1.761	-1.894	-1.935	-41
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-923	-971	-960	11
5.4	Musea	-182	-188	-199	-11
5.5	Cultureel erfgoed	-102	-92	-88	4
5.6	Media	-585	-590	-593	-3
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.780	-3.193	-3.082	111
Totaal saldo voor bestemming		-6.830	-7.834	-7.766	68
0.10 Mutaties reserves					
Baten			639	601	-38
Lasten			107	107	
Totaal mutaties reserves		0	531	494	-37
Resultaat na bestemming		-6.830	-7.304	-7.273	31

Incidentele baten en lasten

Lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Programma 5					

Openbaar groen	Privatisering De Breuly	0	16	16	
----------------	-------------------------	---	----	----	--

Baten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met lasten
Programma 5					

Sportbedrijf	Dienstverleningsovereenkomst Technische dienst	54	54	6	
--------------	---	----	----	---	--

Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Ver- schil
---	--------------	------------------------------	-----------------	------------	---------------

Mutaties reserves Progr. 5	zie toelichting bij analyse reserves		531	494	-38
----------------------------	---	--	-----	-----	-----

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Ottrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9039	Inrichtingskosten jeugdsoos de Duim	0	8	8	0

In de jaarrekening 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden besloten uit het resultaat 2017 een bedrag van € 7.500 te storten in een bestemmingsreserve voor een bijdrage aan jeugdsoos de Duim voor inrichtingskosten van de verbouwde multifunctionele accommodatie de Cirkel.

Toevoeging Vanuit het resultaat 2017 van de gemeente Rijnwaarden is het bedrag van € 7.500 toegevoegd aan deze reserve.

Ottrekking In 2018 is € 7.500 onttrokken voor de inrichtingskosten van de Duim.

9043	Privatisering sportaccommodaties	397	0	397	0
------	----------------------------------	-----	---	-----	---

Op 25 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van voormalig Zevenaar besloten eenmalig een bedrag van € 397.000 beschikbaar te stellen aan vv Angerlo Vooruit voor de renovatie/nieuwbouw van de accommodaties in het kader van privatisering.

Toevoeging

Ottrekking De privatisering heeft in 2018 plaatsgevonden en het bedrag is beschikbaar gesteld. Hierdoor kan de reserve per 31 december 2018 worden opgeheven.

Totaal bestemmingsreserves	397	8	405	0
----------------------------	-----	---	-----	---

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Ottrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9035	Sportvelden RKPSC	120	7	26	102

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

Toevoeging In 2018 is vanuit de algemene reserve € 7.448 gestort in deze reserve om de reserve op het juiste niveau te brengen. Dit is besloten in de Nota reserves en voorzieningen.

Onttrekking In 2018 is een bedrag van € 25.560 onttrokken voor afschrijvingslasten sportvelden RKPSC.

9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	0	85	0	85
------	---	---	----	---	----

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Toevoeging In 2018 is € 85.000 vanuit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 overgeboekt naar deze reserve ter dekking van toekomstige afschrijvingslasten.

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	120	92	26	187
---	-----	----	----	-----

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	117	2	0	119

Deze voorziening dient om de aanspraken op schades van derden die het gevolg zijn van eventuele overstromingen in Riverparc te financieren. Als de Stichting Woonbelangen Zevenaar (SWR) de hoogte van de oever aanpast aan de norm of als de oever door andere omstandigheden voldoet aan de norm, wordt de bijdrage inclusief de opgebouwde rente terugbetaald aan de SWR.

Toevoeging In 2018 is conform de begroting € 2.340 rente toegevoegd aan de voorziening.

Onttrekking

Totaal voorzieningen	117	2	0	119
----------------------	-----	---	---	-----

6. SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.

Om de doelstellingen op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning te bereiken hebben en de zorg in onze gemeente beter te organiseren, hebben we 10 integrale ontwikkelroutes opgesteld. Hiermee kunnen we inzet van duurdere zorg voorkomen en kostenbesparingen in maatwerkvoorzieningen realiseren. De 10 ontwikkelroutes zijn:

1. Vergroten van opgroeikansen
2. Bevorderen gezonde leefstijl van inwoners
3. Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid
4. Bevorderen regie woonsituatie van kwetsbare inwoners (beschermd wonen)
5. Bevorderen zelfstandig wonen ouderen
6. Versterken van samenwerking maatschappelijke partners
7. Vergroten van ruimte voor initiatieven
8. Vergroten toegankelijkheid van informatie, advies, ondersteuning en zorg
9. Vergroten grip op kosten en flexibiliteit om in te spelen op innovatie inkoop en initiatieven van inwoners en andere partners
10. Versterken van het tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen (verhalen inwoners, cliëntervaring, kwantitatieve informatie).

Wat willen we bereiken?

Wij willen de kansen en mogelijkheden van (kwetsbare) inwoners vergroten.

Beleidskaders

- [Visie 'Frisse wind in de wijk' \(2013\)](#)
- [Visie op een krachtige en samenhangende aanpak op het sociale domein in de regio Arnhem \(2013\)](#)
- [Beleidsnota 'Meedoen in tijden van schaarste' \(2013\)](#)
- [Visiedocument 'Verbinding Jeugd en Passend Onderwijs in de Liemers' \(2015\)](#)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- [Beleidsplan onderwijs en jeugd 2015-2019](#)
- [Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar \(2016\)](#)
- [Notitie mantelzorgersbeleid Rijnwaarden 2016-2019 'Rijnwaarden in actie voor mantelzorgers' \(2016\)](#)
- [Kaders professioneel welzijnswerk 2016-2019 gemeente Rijnwaarden \(2016\)](#)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)
- [Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015-2019 \(2015\)](#)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en

verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

We gaan op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning uit van de kracht van de samenleving en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners en gezinnen. Onze activiteiten zijn erop gericht de inwoners in hun kracht te zetten en de samenleving actiever te maken. Hierbij houden we oog voor kwetsbaarheid, vergrijzing en voor jeugd en gezin. Daarbij zijn we gericht op het verminderen van de kosten van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners)	2018	75,00	56,00	72,00	56,00	16
Toelichting	Het aantal cliënten met een Wmo maatwerkarrangement (per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep) is in 2018 afgenomen. De afname is veroorzaakt door een administratieve herziening van de einddata van onze verstrekte maatwerkvoorzieningen. Deze administratieve aanpassing heeft tot gevolg dat het aantal is gedaald van 72 naar 66 (afhankelijk van wat er op waarsstaatjegemeente.nl komt te staan). Zonder deze aanpassing was de realisatie stabiel gebleven.					
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2015	1,29	0,82		0,82	
Toelichting	Als gemeente hebben wij geen directe invloed op het aantal jongeren dat met een delict voor de rechter is verschenen. Wel hebben wij als gemeente de mogelijkheden om de kans dat een jongere op het slechte pad gaat te verminderen. Dit doen we door onder andere de ontwikkelroute kansrijk opgroeien. We organiseren activiteiten en projecten zoals aandacht voor veilige hechting en thuissituaties, gemeenschap goed betrekken bij goed opgroeien, jonge inwoners ondersteunen in de eigen kracht, aanpak van voor- en vroegtijdig schoolverlaten, jongeren van 18- en 18 + rond de aansluiting onderwijs en werk en waar nodig via de inzet van door ons ingekochte jeugdhulp. Ook kopen we HALT voorlichtingslessen in voor het onderwijs.					
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2018	1,00	1,10	1,10	1,10	0
Toelichting	Deze beleidsindicator betreft het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Dit percentage ligt in onze gemeente (1,1%) ongeveer op het niveau van de Gelderse gemeenten. De cijfers over de eerste helft van 2018 zijn hetzelfde als de cijfers over 2017. Ons beleid is er, via de ontwikkellijnen uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning, op gericht deze cijfers zo laag mogelijk te laten zijn. Dit doen wij door erin te investeren jongeren kansrijk en veilig op te laten groeien en waar nodig jeugdhulp aan te bieden. Wij zetten daarop lokaal en regionaal activiteiten in om de toegang te versterken en wij investeren in preventie en voorliggende voorzieningen.					
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2017	9,60	12,70	13,00	12,70	0,3
Toelichting	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar is zowel in Zevenaar als Gelderland					

stijgende. Ons beleid is erop gericht via de ontwikkelijnen uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning, te investeren in jongeren kansrijk en veilig te laten opgroeien, maar zeker ook om jeugdhulp aan te bieden waar nodig. Wij zetten daarop lokaal en regionaal activiteiten in om de toegang te versterken en wij investeren in preventie en voorliggende voorzieningen. In de eerste helft van 2018 is dit cijfer in Zevenaar volgens CBS gedaald naar 12,1 t.o.v. 9,2 in Gelderland.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)	2018	0,40	0,30	0,42	0,30	0,12
Toelichting						

Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) is in Gelderland stabiel. Dit is al jaren 0,4. In Zevenaar was er van 2015 tot 2016 een stijging te zien van 0,1 naar 0,5. In de tweede helft van 2017 is dit teruggelopen naar 0,4 en in de eerste helft van 2018 naar 0,3. Gelet op onze activiteiten op basis van de Kadernota Integrale Veiligheid en onze aanpak op de ontwikkelijn zorg & veiligheid uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning verwachten wij dat het percentage, door de preventieve werking, de komende jaren nog iets daalt.

6.3 (Arbeids)Participatie

Wij willen de zelfredzaamheid van onze inwoners, de sociale cohesie en de lokale economie bevorderen. Daarom streven wij naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt waaraan alle inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen, ongeacht leeftijd, achtergrond of arbeidshandicap. Inwoners die minder zelfredzaam zijn, ondersteunen wij door middel van verschillende voorzieningen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)	2017	641,30	505,90		505,90	
Toelichting	Vervulde positie. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 74 jaar. Aantal banen Nederland (per 1000):651,5 Aantal banen Gelderland (per 1000):641,3 Aantal banen Zevenaar (per 1000):505,9					
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	2018	19,00	16,40		16,40	
Toelichting	Aantal re-integratievoorzieningen eerste halfjaar 2018 (Zevenaar):16,4 Aantal re-integratievoorzieningen eerste halfjaar 2018 (Gelderland):19,0 Aantal re-integratievoorzieningen eerste halfjaar 2018 (Nederland):26,1					
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)	2017	67,20	64,40		64,40	
Toelichting	Netto arbeidsparticipatie (%) 2017 gemeente Zevenaar:64,4					

Netto arbeidsparticipatie (%) 2017 Nederland:66,6
 Netto arbeidsparticipatie (%) 2017 Gelderland:67,2

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)	2018	34,30	30,50	30,50
Toelichting	Betreft aantal personen met bijstandsuitkering (per 1000 inwoners van 18 jaar en ouder) Nederland:40,1 Gelderland:34,3 Zevenaar: 30,5			
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2015	1,35	0,64	0,64
Toelichting	Betreft % jeugdwerkloosheid Nederland: 1,52 Gelderland:1,35 Zevenaar:0,64			

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

6.1.1 Stimuleren en faciliteren initiatieven in de samenleving

Jaar realisatie

2022

Wij dagen onze inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld uit om zelf met goede ideeën te komen en te participeren bij beleidsvorming. Wij organiseren hiervoor rondetafelgesprekken. Wij gaan het zelf organiserend vermogen en de denkkraft in de stad, wijken en dorpen optimaliseren. Uitgangspunten die we hierbij hanteren zijn: bewoners als eerste aan zet, gelijkwaardige partners, alleen op verzoek, 'ja en' cultuur, benut wat er is, olievlek en gewoon doen. Deze uitgangspunten passen we toe in Het Krachtlokaal: hét Zevenaarse platform voor inwonersinitiatieven. Het burgerbudget maakt het mogelijk om samen met de inwoners projecten op te pakken en te realiseren. Deze activiteit is verbonden met activiteiten in het kader van burgerparticipatie en leefbaarheid in programma o.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Vanaf 1 juni 2018 zijn 3 medewerkers benoemd als contactpersonen voor de Zevenaarse dorpen en wijken.

In het vierde kwartaal van 2018 zijn we gestart met het nog meer betrekken van jongeren. We doen dit met de methode "adviesvangers". We hebben afspraken gemaakt met Caleidoz en Kuseema over de uitvoering hiervan. Verdere uitrol volgt in 2019.

6.1.2 Versterken samenwerking met en tussen maatschappelijke partners (zoals Caleidoz)

Jaar realisatie

2022

Voor het realiseren van de structuurversterking in het Sociaal Domein is een goede samenwerking met maatschappelijke partners relevant. Partners binnen (jeugd)gezondheidszorg, kinderopvang, onderwijs en bibliotheek hebben daarin een belangrijk rol. Ook Caleidoz is als lokale welzijnsorganisatie een belangrijke partner.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Versterken samenwerking met en tussen maatschappelijke partners (zoals Caleidoz) is een ontwikkellijn die is opgenomen staat in de beleidsnotitie jeugd en maatschappelijke ondersteuning. In de begroting 2018 en voortgangsrapportages 2018 staat opgenomen staat bij de planning jaar gereed 2018. Dit is per ongeluk zo opgenomen, het gaat hier om een doorgaande ontwikkeling voor de komende jaren, in ieder geval nog tot en met 2021.

We zijn in 2018 gestart om voor jeugdgezondheidszorg lokale coalities te vormen. Met de onderwijs partners hebben wij gesprekken gevoerd over hoe we, samen met hen, de beste zorg rondom een leerling vorm kunnen geven. Met Caleidoz hebben we gesproken over prestatie afspraken die passen binnen de prioriteiten en richting van ons beleid. Op het vlak van participatie werken wij nauw samen met de RSD, het UWV en WSP. Vanuit die samenwerking zijn we in 2018 de 'pilot samenwerking UWV' opgestart.

Zie voor meer informatie over de aanpak (jeugd)gezondheid programma volksgezondheid en duurzaamheid.
Zie voor meer informatie over de aanpak binnen het onderwijs programma Onderwijs.

6.1.3 Vergroten toegankelijkheid informatie, advies, ondersteuning en zorg

Het voeren van eigen regie door inwoners staat of valt met de toegankelijkheid van informatie, advies, ondersteuning en zorg. Wij stellen daarom alles in het werk om ervoor te zorgen dat iemand die iets nodig heeft de kortste en snelste weg weet te vinden. Of iemand nu het adres van de lokale voetbalclub zoekt of acuut intensieve zorg nodig heeft, de weg naar het antwoord moet snel gevonden worden, zonder omwegen of onnodig oponthoud. Dit vraagt om een slimme inrichting van het hele veld en om adequate informatie hierover voor iedereen die dit aangaat.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Onze gebiedsteams bieden onze inwoners informatie en passende ondersteuning. Niet alle voorzieningen zijn even bekend bij inwoners en samenwerkingspartners. Er zijn verschillende sociale kaarten beschikbaar. Wij hebben in 2018 gewerkt aan een nieuwe, toegankelijke en goed doorzoekbare (digitale) sociale kaart.

6.1.4 Vergroten grip op kosten

Meer grip op financiën is essentieel om goed in te (kunnen) spelen op (toenemende) ondersteunings- en zorgvragen. Tegelijkertijd is er de wens om in de aanpak meer flexibiliteit in te bouwen om bijvoorbeeld (tijdelijke) initiatieven te honoreren en om budget te reserveren voor de inzet van subsidies en innovatie. Ook is het wenselijk om de verschuiving te realiseren van individuele maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, waarbij we meer preventief en domeinoverstijgend te werk gaan: jeugd, maatschappelijke ontwikkeling, participatie en onderwijs.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Bijsturing raad

In 2018 is het actieplan Sociaal Domein in control opgesteld. De doelstelling van dit plan is in control komen. Als subdoelstellingen zijn opgenomen 1) financiën en monitoring en 2) opgavegericht werken. Bij financiën en monitoring willen wij komen tot een eenduidige opzet, waardoor het mogelijk is om tijdig stuur- en verantwoordingsinformatie op te stellen. Bij opgavegericht werken bepalen we de activiteiten die nodig zijn om de (meetbare) doelstellingen te realiseren. Om dit te realiseren voeren we een samenhangend pakket aan acties uit die eind 2018 zijn gestart.

6.1.5 Versterken tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen

Om de ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen, bij te sturen en te delen is het belangrijk instrumentarium te ontwikkelen om te monitoren. Het gaat hierbij onder andere om verhalen van inwoners, cliëntervaringen en kwantitatieve informatie.

Stand van zaken

2e VGR

Niet gestart

Jaarstukken

Volgens plan

In de beleidsnotitie 'Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder' is de richting aangegeven wat wij de komende jaren gaan doen op dit vlak vanuit de ontwikkellijn 'tellen, luisteren en vertellen'. We hebben in 2018 over 2017 een client ervarings onderzoek laten uitvoeren op het vlak van jeugdhulp en WMO.

We gaan deze ontwikkellijn verder uitbreiden naar het hele sociaal domein. Daarbij benutten we de cliënt ervaringsonderzoeken, de ervaringen met de pilot 'data gedreven sturing' en de opbrengsten van de intensivering van de samenwerking tussen de RSD, het UWV en WSP.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

6.2.1 Inkoop zorg en ondersteuning Jeugd en Wmo

Jeugdhulp en WMO zorg- en ondersteuningstrajecten (maatwerkvoorzieningen) zijn via de modulaire gemeenschappelijke regeling, module inkoop (MGR) en inkoop op bovenregionale- en landelijk schaal ingekocht. We zoeken hierbij continu naar mogelijkheden om de kosten te beheersen. Ook voor de komende periode is dit gezien de grote omvang in relatie tot de gemeentebegroting een belangrijk speerpunt.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

We hebben Jeugdhulp en maatschappelijk ondersteuning ingekocht (regionale maatwerk producten). In 2018 zijn de eerste stappen gezet voor de vereenvoudiging en verbetering van de regionale maatwerkproducten op jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

Volgens plan Volgens plan

Regionaal werken wij samen aan innovatie van inkoop jeugdhulp aan de hand van het regionale transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020. Hiervoor is in oktober 2018 vanuit de regio een aanvraag in voor landelijke innovatiegelden jeugd vanuit het landelijke actieprogramma 'zorg voor de jeugd' ingediend en gehonoreerd. Dit plan sluit aan op het reeds bestaande regionale innovatieplan jeugd.

6.2.2 Stimuleren en ontwikkelen van preventieve activiteiten

Jaar realisatie 2022

In de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning is veel aandacht voor preventieve activiteiten. Hiermee kunnen we inzet van duurdere zorg voorkomen en ook kostenbesparingen in maatwerkvoorzieningen realiseren.

De ontwikkelroutes gericht op preventie zijn:

- Vergroten van opgroeikansen
- Bevorderen gezonde leefstijl van inwoners
- Bevorderen regie woonsituatie van kwetsbare inwoners (beschermd wonen)
- Bevorderen zelfstandig wonen ouderen

Stand van zaken

2e VGR Jaarstukken
Volgens plan Volgens plan

Vergroten opgroei kansen

In het derde kwartaal van 2018 zijn de pilots praktijk ondersteuner Jeugd GGZ tussentijds geëvalueerd. In het vierde kwartaal van 2018 is met de deelnemers besloten dat deze pilots worden voortgezet tot en met eind 2019. Daarna zal het college van B&W een besluit nemen over structurele inbedding van de aanpak met POH-ers. We hebben onze aanpak op complexe scheidingen geïntensiveerd en ook vanuit de regio zijn hierop nieuwe initiatieven ontwikkeld. Dit zijn o.a. de scheidingscursus van de Raad voor de kindbescherming waarin met de lokale toegang wordt samen gewerkt. Eind 2018 hebben we met diverse activiteiten aangesloten bij de landelijke week van de pleegzorg.

Bevorderen gezonde levensstijl

De verantwoording van dit onderdeel vindt plaats op onderdeel 7.1.2. Versterken publieke gezondheid.

Beschermd thuis

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De uitvoering is nu nog belegd bij gemeente Arnhem, als centrumgemeente voor onze regio. Gestimuleerd door het rijk vindt een transformatie plaats van regionaal georganiseerde institutionele zorg naar lokaal georganiseerde zorg in de wijk. Wij geven dan grotendeels zelf uitvoering aan beschermd wonen. De transformatie bereiden wij voor in samenwerking met de gemeenten in onze regio.

Zelfstandig wonen ouderen

In 2018 is in samenwerking met ouderenorganisaties een hulpkaart opgesteld ter verspreiding onder inwoners. Dit is een invulkaart voor inwoners met hun persoonlijke gegevens en voor hun belangrijke gegevens van mantelzorgers en hulporganisaties. De kaart wordt in 2019 huis-aan-huis binnen onze gemeente verspreid. Deze kaart moet eraan bij dragen dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen.

6.2.3 Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid

Jaar realisatie 2022

Zorg en veiligheid liggen in de aanpak vaak in elkaars verlengde. Om goede ondersteuning en zorg tot stand te brengen en te handelen in het belang van de veiligheid en leefbaarheid, moeten (zorg)professionals goed samenwerken met hun veiligheidspartners. Ook is de ontwikkeling van een preventieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in samenwerking met de lokale toegang en zorg- en maatschappelijke partners belangrijk.

Stand van zaken

2e VGR Jaarstukken

In 2018 hebben wij gewerkt aan een programmatische aanpak voorkoming van escalatie (AVE). Doel hiervan is om de zorg- en veiligheidsketen beter op elkaar te laten aansluiten, zodat de samenwerking gestructureerd verloopt. Hierbij is het Veiligheidshuis betrokken wanneer er opgeschaald dient te worden. Aanleiding hiervoor is de eis die gesteld is voor een sluitende aanpak verwarde personen en de professionaliseringslag binnen Veilig Thuis. Deze AVE aanpak was gepland om af te ronden eind 2018. Door ziekte van een medewerker is dit nog niet geheel afgerond. In het eerste kwartaal van 2019 wordt het afgerond.

Volgens plan

Volgens plan

Veilig Thuis is in 2018 ondergebracht bij de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Met Veilig Thuis en de gebiedsteams hebben wij afspraken gemaakt over de samenwerking. Inwoners met zorgsignalen kunnen terecht bij Veilig Thuis. We werken in de regio volgens de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De kosten voor Veilig Thuis zijn in 2018 toegenomen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2018 van Veilig Thuis en ook voor 2019 wordt een stijging verwacht. Dit komt door reguliere ontwikkelingen binnen Veilig Thuis en door nieuwe wettelijke taken, onder andere rondom de aanscherping van de meldcode. Deze stijging is in de begroting van 2019 verwerkt.

Regionaal is er een visie én regionaal uitvoeringsprogramma huiselijk geweld en kindermishandeling 2015-2019. In het vierde kwartaal van 2018 zijn we in de regio gestart met het herzien van deze visie en aanpak. We verwachten dat deze medio 2019 gereed is.

6.2.4 Ondersteunen mantelzorgers

Jaar realisatie

2019

Wij zetten in op waardering en ondersteuning van mantelzorgers door het aanbieden van voorzieningen die de zorg van mantelzorgers moeten verlichten. Daarnaast zetten wij in op ondersteuning van de mantelzorger door zijn/haar omgeving: onderwijs, bedrijfsleven, zorginstellingen en verenigingsleven. Hiertoe realiseren wij een expertisecentrum mantelzorg. De bestaande budgetten mantelzorg zijn hiervoor toereikend.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Het knooppunt 'Mantelzorg Zevenaar' is van start gegaan. Inwoners weten deze voorziening steeds vaker te vinden voor informatie en ondersteuning. Het knooppunt heeft contacten gelegd met instellingen en bedrijven en deze met informatie en cursussen gestimuleerd de mantelzorgers onder hun klanten en personeel tegemoet te zien. Daarnaast voert welzijnsinstelling Caleidoz binnen haar reguliere contract activiteiten uit ter ondersteuning van mantelzorgers. De inwoners die hiervoor in aanmerking komen ontvangen in 2019 een mantelzorgcompliment over 2018.

6.2.5 Ondersteunen vrijwilligers

Jaar realisatie

2022

Wij ondersteunen vrijwilligers. Wij doen dit door maatregelen ter ondersteuning aan te bieden, in het bijzonder voor de vrijwilligersorganisaties die actief zijn en activiteiten organiseren die bijdragen aan de uitvoering van Wmo-taken. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheid de inzet van de lokale vrijwilligers te erkennen en een blijk van waardering te geven. Dit kan bijvoorbeeld door een vrijwilligersonderscheiding toe te kennen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In 2018 hebben meerdere vrijwilligersorganisaties een subsidie vanuit het welzijnsprogramma ontvangen.

In 2018 heeft de uitrol van Het Krachtlokaal plaatsgevonden op 't Gelders Eiland. Een van de verrichte acties was de postercampagne Galerij der Groten. Hierin zijn meerdere vrijwilligers op 't Gelders Eiland in het zonnetje gezet voor de manier waarop zij zich vrijwillig inzetten voor de inwoners van Zevenaar.

Wij hebben in 2018 nog geen onderzoek gedaan naar het instellen van een vrijwilligersprijs in afwachting van de benoeming van de nieuwe burgemeester.

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.1 Begeleiden mensen naar werk

Jaar realisatie

2019

Het beleid is er op gericht om zoveel mogelijk werkzoekenden aan een baan te helpen. Wij richten ons hierbij op de doelgroep: mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt én op het werk fit maken van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. De Regionale Sociale Dienst (RSD) is de netwerkorganisatie die in nauwe samenwerking met ondernemers, onderwijs en andere overheden (3 O's) invulling geeft aan ons beleid dat gericht is op een inclusieve arbeidsmarkt.

We starten een pilot met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) om te voorkomen dat mensen vanuit de Werkloosheidswet (WW) doorstromen naar de bijstand.

Stand van zaken

2e VGR

Niet geheel
volgens plan

Jaarstukken

Niet geheel
volgens plan

Nieuwe opdracht RSD 2018

In de raadsvergadering van 4 juli 2018 heeft u de RSD een nieuwe opdracht gegeven.

Deze opdracht ziet toe op het niet langer beperken van de doelgroep van bijstandsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, maar om ook de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt naar betaald werk te begeleiden. Daarnaast ziet de opdracht toe op het verbreden van de doelgroep met statushouders en mensen met een arbeidsbeperking en het omvormen van de RSD tot een netwerkorganisatie voor werk en participatie. Ook heeft de RSD nadrukkelijk de opdracht gekregen om de bijstandsgerechtigden te (leren) kennen. Voor het monitoren van deze opdracht zijn prestatieafspraken gemaakt. Feitelijk is op 1 oktober 2018 gestart met de nieuwe opdracht. Gevolg hiervan is dat de RSD in 2018 geen middelen voor de uitvoering van de nieuwe opdracht heeft gevraagd bij de gemeenten.

Aanvraag Vangnetuitkering 2017 voormalige gemeente Zevenaar

U heeft ingestemd met de juistheid van onze verklaring aangaande de interne en externe maatregelen die zijn genomen om het tekort op het BUIG te reduceren. Een aanvraag Vangnetuitkering is ingediend bij het ministerie van SZW. Door het ministerie is positief beslist op de ingediende aanvraag en in oktober 2018 heeft de gemeente Zevenaar een bedrag ontvangen van € 259.000.

Overdracht werkgeverschap SW-medewerkers (Presikhaaf Bedrijven) onder de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland

U heeft ons op 24 oktober 2018 toestemming gegeven voor het wijzigen van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein Centraal Gelderland. Dit heeft het mogelijk gemaakt om het formele werkgeverschap van gemeenten ten aanzien van de SW-medewerkers per 1 januari 2019 onder de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland te brengen.

Start Pilot UWV

De pilot is er op gericht om te voorkomen dat mensen vanuit de WW doorstromen naar de bijstand en om WW-ers zo snel mogelijk van de eventuele zorg te voorzien die nodig is. In samenspraak met het UWV is deze gezamenlijke pilot gestart. De uitvoerende medewerkers aan deze pilot bespreken op klantniveau de mogelijkheden die er zijn om te voorkomen dat mensen in de bijstand terechtkomen. De pilot is in het vierde kwartaal van 2018 gestart. De pilot heeft in 2018 tot resultaat gehad dat 1 persoon een baan heeft gekregen en daardoor geen bijstandsaanvraag heeft ingediend. De pilot loopt door in 2019.

6.3.2 Uitvoeren Agenda Economie en Participatie

Jaar realisatie

2019

Met de agenda Economie en Participatie willen wij kansen op de arbeidsmarkt voor inwoners stimuleren door te investeren in een stevigere verbinding tussen onderwijs, ondernemers en overheid. Hiervoor versterken wij het accounthouderschap, investeren wij in scholing, ontwikkelen wij leerwerkcentra, werken wij aan sociale impact en benutten wij de grensregio, samen met de ons omringende gemeenten, het onderwijs, ondernemers en andere overheden.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Op 1 mei 2018 hebben wij ingestemd met de doelstelling, thema's en vervolgstappen uit het eindrapport "Naar een agenda voor economie en werk". Uw raad is over deze agenda geïnformeerd, die bestaat uit 1) het

versterken van subregionaal accounthouderschap 2) Investeren in scholing 3) ontwikkelen van een leerwerkcentrum de Liemers 4) het ontwikkelen van social impact en 5) het verder benutten van de grensregio. In regionale afstemming hebben de portefeuillehouders van gemeente Duiven, Westervoort en Zevenaar overeenstemming bereikt om de agenda werk en economie vorm te geven in 1 integrale aanpak, die in 2018 onder de (werknaam) "Liemerse ambassade" bekend staat. Uiteraard in nauwe samenwerking met onze partners, zoals POA, LER, Liemers++ en andere betrokken actoren. Gemeenten Montferland en Doesburg volgen de ontwikkeling.

6.3.3 Inburgeringsbeleid

Jaar realisatie

2022

We zetten ons er voor in dat statushouders zo snel mogelijk kunnen beginnen met integreren en participeren. We doen dat samen met alle inwoners van onze gemeente. Integratie en participatie starten direct bij de huisvesting van de statushouder in onze gemeente.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Niet geheel
Volgens plan

In 2018 heeft de participatie en integratie van statushouders plaats gevonden in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners waaronder Vluchtelingenwerk, RSD en de woningcorporaties. We hebben ons ervoor ingezet om de statushouders snel te laten beginnen met integreren en participeren. Bij de RSD is hiervoor een functionaris begonnen die zich specifiek richt op statushouders. Hierdoor hebben wij meer zicht gekregen op de mogelijkheden voor begeleidingstrajecten voor statushouders.

Daarnaast zijn in 2018 door de minister van SZW de hoofdlijnen gepresenteerd van de nieuwe Wet inburgering. Aanpassingen van het inburgeringsstelsel moeten ervoor gaan zorgen dat gemeenten betere mogelijkheden krijgen om zoveel mogelijk nieuwkomers zo snel mogelijk aan het werk te krijgen en op het vereiste taalniveau te krijgen. De gemeente krijgt hierin de regierol. De nieuwe wet gaat volgens de huidige planning in per 2021. Eind 2018 zijn we begonnen met een verkenning van wat de nieuwe wet inhoudt en welke taken op ons afkomen. In 2018 hebben wij de taakstelling voor de huisvesting van statushouders niet gehaald. Dit betekent dat de opgelopen achterstand van 2018 in 2019 moet worden ingehaald. Samen met de woningcorporaties blijven wij ons sterk maken voor passende en tijdige huisvesting voor de statushouders die aan onze gemeente gekoppeld worden.

6.3.4 Uitvoeren Minimabeleid (inclusief schuldhelpverlening)

Jaar realisatie

2019

Het gemeentelijk minimabeleid is gericht op het voorkomen en bestrijden van armoede en schulden. Schuldhelpverlening wordt laagdrempelig aangeboden. Inkomensondersteuning is er voor onze inwoners die voor langere tijd zijn aangewezen op een laag inkomen. Onze inkomensondersteuning is er op gericht om onze inwoners te laten participeren in de samenleving. De beste weg uit armoede is werk. Extra zorg en aandacht gaat in ons beleid uit naar chronisch zieken, kinderen en ouderen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

In 2018 hebben wij samen met maatschappelijke partners gewerkt aan een nieuwe beleidsnota armoede en schuldhelpverlening. De kennis en ervaring van onze partners en de onderzoeksresultaten van de evaluatie van het minimabeleid hebben we meegenomen in de nieuwe nota. Daarnaast hebben we de input vanuit de informatiebijeenkomst met uw gemeenteraad gebruikt. Eind 2018 hebben we het kindpakket uitgebreid met huiswerkbegeleiding. Leerlingen uit het reguliere voortgezet onderwijs -waarvan ouders weinig te besteden hebben- komen in aanmerking. Als onderdeel van de pilot Schuldenvrij is het realiseren van een link waarmee maatschappelijke organisaties signalen van schulden door kunnen geven aan de gemeente in 2018 niet opgepakt.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	12.874	12.874	12.494	-380
Lasten	47.420	50.310	52.480	-2.170
Resultaat voor bestemming	-34.546	-37.436	-39.986	-2.550
Mutaties reserves				
Baten		896	908	12
Lasten	200	969	969	
Totaal mutaties reserves	-200	-74	-62	12
Resultaat na bestemming	-34.746	-37.509	-40.047	-2.538

Verschillenanalyse

6. Sociaal domein

0.10 Mutatie reserves -25.000 N I

Ter dekking van de kosten voor de "Pilot schuldenvrij Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat er geen gerealiseerde uitgaven in 2018 zijn geweest, hoeft er afgerond € 25.000 minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.

0.10 Mutatie reserves 37.000 V I

Voor de exploitatie van de exploitatiekosten voor de opvang en huisvesting van statushouders is een reserve van de voormalige gemeente Rijnwaarden beschikbaar. Vooraf is niet bekend welk bedrag zal worden onttrokken aan deze reserve dus was geen raming in 2018 opgenomen. In werkelijkheid is voor 2018 een bedrag van afgerond € 37.000 onttrokken aan deze reserve.

6.1, 6.6 en 6.72 Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN (Doelgroepenvervoer). -490.000 N S

De kosten met betrekking tot vervoersvoorzieningen in het kader van de Wmo en de jeugdzorg vallen hoger uit dan waarmee wij in de begroting rekening hebben gehouden. Van 2016 t/m 2018 is door de BVO DRAN gefactureerd op basis van bevoorschotting. Dit leidt tot een overschrijding van de begroting van € 490.000. Dit nadeel bedraagt bij de Wmo € 310.000 en bij de jeugdzorg € 180.000. In dit kader verwijzen wij ook naar de kosten van leerlingenvervoer, dat ook door deze gemeenschappelijke regeling wordt verzorgd (zie programma 4), waar de kosten achterblijven bij de raming. Dit gaat over een bedrag van € 201.000 in het voordeel van onze gemeente. In totaal zijn de kosten van het doelgroepenvervoer € 289.000 hoger dan begroot. Deze overschrijding doet zich in 2018 voor het eerst voor. De door de BVO DRAN voorziene kostenstijging is in 2018 niet in de gemeentebegroting verwerkt. Dit wordt in de 1e Voortgangsrapportage 2019 gecorrigeerd.

6.3 Bijzondere bijstand -150.000 N I

De grootste kostenstijging zit hier in het gebruik van de Gelrepas. In 2018 konden ook inwoners van Rijnwaarden voor het eerst gebruik maken van de Gelrepas. Daarnaast neemt de Gelrepas ook in bekendheid toe, sinds de start ervan in Zevenaar in 2016. Verder zien we dat de kosten voor de collectieve zorgverzekering niet in de pas lopen met de begroting. Het aantal verzekerden is in 2018 t.o.v. 2017 nagenoeg gelijk gebleven. Een andere stijging is te zien bij de kosten van zwemles diploma zwemmen (door instroom van inwoners uit de voormalige gemeente Rijnwaarden).

6.3 Inkomensvoorzieningen

220.000 V I

Het voordeel op dit product heeft enerzijds betrekking op de hoger vastgestelde definitieve bijdragen van het rijk (BUIG/Bbz).

Daarnaast zijn, als gevolg van de afname van het aantal uitkeringsgerechtigden, de uitkeringslasten gedaald.

6.6 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen

-320.000 N I

Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent en incasseert de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen. Zij keren deze - in verband met de privacy-bepalingen - zonder verdere toelichting aan ons uit. In 2018 zijn de bedragen achtergebleven bij de hiervoor in de begroting opgenomen ramingen.

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft

de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2018 is voor € 634.000 aan eigen bijdragen via het CAK verantwoord.

6.6 tot en met 6.82 - Zorgkosten

-1.950.000 N S

Wij hebben in december 2018 een prognose berekend voor de jeugdzorgkosten (JZ), Wmo Hulp bij het Huishouden (HbH) en WMO Begeleiding (BG). Hierover hebben wij u in de raadsinformatiebrief 2018-100 d.d. 18 december 2018 geïnformeerd.

Nagenoeg alle zorgaanbieders hebben in het begin van 2019 productieverantwoordingen ingediend. Deze productieverantwoordingen zijn de basis voor de boeking van de zorgkosten in de jaarrekening. Hieruit blijkt dat de totale zorgkosten met ca. € 2.350.000 zijn gestegen ten opzichte van 2017.

Omdat in de Voortgangsrapportage 2018 de raming 2018 al was aangepast aan de werkelijke uitgaven 2017, verhoogd met € 400.000, bedraagt de toename ten opzichte van die Voortgangsrapportage € 1.950.000. Het verschil ten opzichte van de prognose in de raadsinformatiebrief bedraagt ruim € 900.000. Ten opzichte van deze prognose wordt hieronder een verklaring voor de grootste afwijkingen gegeven.

De toename van de kosten van jeugdzorg doet zich met name voor in de maanden september tot en met november, terwijl de raadsinformatiebrief gebaseerd was op de declaraties tot en met juli 2018. De toename wordt veroorzaakt door 2 cliënten met hoge verblijfskosten (€ 0,2 miljoen) in combinatie met geestelijke gezondheidszorg. Daarnaast is een onverwachte kostenstijging waarneembaar bij de geestelijke gezondheidszorg in deze maanden van € 0,1 miljoen. Tenslotte blijkt de prognose met terugwerkende kracht te laag te zijn geweest voor circa € 0,4 miljoen. Belangrijkste oorzaak is dat we onder andere een significante toename zien in het aantal aanbieders welke relatief laat declareren en het aantal aanbieders dat niet of te laat declareert. Een groot gedeelte van de jeugdzorgverwijzingen loopt niet via de gemeente. Op deze drie punten zijn in 2018 de eerste verbeterpunten gestart.

De kosten van Wmo-Begeleiding stijgen met bijna € 300.000. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de prijzen in 2018 met 2,68% zijn gestegen. Verder is er met name in de maanden september, oktober en november sprake van hogere kosten dan de maanden ervoor.

6.6 Wmo - rolstoelvoorzieningen	230.000	V	I
De lasten op dit product vallen lager uit dan in de begroting nog was aangehouden. Dit is een gevolg van de gewijzigde administratie-methode, waarbij de kosten van de in 2018 aangeschafte rolstoelen worden geactiveerd en de hieruit voortvloeiende lasten over een periode van 7 jaar worden verdeeld.			
6.6 Wmo - woonvoorzieningen	180.000	V	I
De uitgaven met betrekking tot de woonvoorzieningen in het kader van de Wmo zijn in 2018 achtergebleven bij de daarvoor in de begroting opgenomen raming.			
6.71 Afwikkeling faillissement Diafaan.	-210.000	N	I
Zorgorganisatie Diafaan, een van onze leveranciers van Hulp bij het huishouden, ging in 2016 failliet. De curator van het faillissement vorderde een bedrag van ruim € 210.000 aan uitstaande facturen over de periode maart tot en met mei 2016. Na onderzoek blijkt deze claim rechtmatig te zijn. Het betaalde bedrag komt ten laste van de exploitatie over 2018.			
6.71 Nagekomen betalingen Hulp bij het Huishouden.	-100.000	N	I
Zorgaanbieders declareren regelmatig erg laat gedeclareerd. In 2018 hebben wij nog bedragen betaald over voorgaande jaren. Deze bedragen waren bij de afwikkeling van onze jaarrekening over die jaren nog niet bekend. Ze drukken daardoor op de exploitatie over 2018.			
Diverse kleine verschillen	40.050	V	I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	168	168	137	-31
6.2	Wijkteams			27	27
6.3	Inkomensregelingen	11.704	11.704	11.844	140
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.003	1.003	679	-324
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+			-16	-16
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-			-140	-140
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			-37	-37
Totaal baten		12.875	12.875	12.494	-381
Lasten					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.242	5.769	5.776	-7
6.2	Wijkteams	1.317	3.611	3.243	368
6.3	Inkomensregelingen	16.021	16.025	15.959	66
6.4	Begeleide participatie	5.423	5.708	5.667	41
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.715	1.441	1.013	428
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	8.045	8.889	8.495	394
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.874	8.108	10.697	-2.589
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	39	39	269	-230
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	744	721	1.361	-640
Totaal lasten		47.420	50.311	52.480	-2.169
Saldo voor bestemming					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-5.075	-5.601	-5.638	-37
6.2	Wijkteams	-1.317	-3.611	-3.216	395
6.3	Inkomensregelingen	-4.317	-4.321	-4.115	206
6.4	Begeleide participatie	-5.423	-5.708	-5.667	41
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-713	-438	-334	104
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.045	-8.889	-8.512	377
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-8.874	-8.108	-10.837	-2.729
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-39	-39	-269	-230
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-744	-721	-1.398	-677
Totaal saldo voor bestemming		-34.547	-37.436	-39.986	-2.550
0.10 Mutaties reserves					
Baten			896	908	12
Lasten		200	969	969	
Totaal mutaties reserves		-200	-74	-62	12
Resultaat na bestemming		-34.746	-37.509	-40.047	-2.538

Incidentele baten en lasten

Lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Programma 6					
Hulp bij het huishouden	Afwikkeling faillissement zorginstelling	0	211	211	
Baten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met lasten
Programma 6					
Kinderopvang	Opbrengst verhuur Rijnwaarden	24	24	0	
Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Ver- schil
Mutaties reserves Progr. 6	zie toelichting bij analyse reserves	-200	-74	-62	12

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Ottrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9010	Extra inzet op re-integratie	180	0	180	0

In de begroting 2016 heeft de raad van de gemeente Zevenaar besloten extra in te zetten op re-integratie. Hiervoor is voor de jaren 2016 en 2017 in totaal € 200.000 beschikbaar gesteld. Met dit budget is de RSD verzocht om extra inspanningen te verrichten om inwoners uit Zevenaar duurzaam uit te laten stromen naar de arbeidsmarkt.

Toevoeging

Ottrekking In de Nota reserves en voorzieningen 2018 is geconstateerd dat de raad om re-integratie een impuls te geven en uitstroom te bevorderen extra middelen beschikbaar heeft gesteld voor de uitvoering van de 'businesscase van de RSD'. Hierdoor is in extra inzet op re-integratie voorzien en is deze reserve overbodig geworden. Conform het besluit bij de Nota reserves en voorzieningen is € 179.595 toegevoegd aan de algemene reserve en is de reserve eind 2018 opgeheven.

9016	Innovaties Sociaal Domein	124	200	324	0
------	---------------------------	-----	-----	-----	---

Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2017-2020 heeft de raad van de voormalige gemeente Zevenaar een reserve met een totaalbedrag van € 500.000 beschikbaar gesteld voor innovaties in het sociaal domein. Deze reserve werd gevormd door het gebruiken van jaarbudgetten, die reeds voor hetzelfde doel beschikbaar waren: € 300.000 in 2017 en € 200.000 in 2018.

Toevoeging Conform de begroting is in 2018 € 200.000 uit het budget sociaal domein toegevoegd aan de reserve.

Ottrekking In 2018 is een bedrag van € 14.350 uitgegeven voor innovatiekosten sociaal domein. Voor innovatiekosten sociaal domein is in de Kadernota 2018-2022 met ingang van 2019 een structureel budget van € 400.000 beschikbaar gesteld (uitvoeringsagenda). Omdat voor innovaties nu vanaf 2019 een structureel budget beschikbaar is kan het restant van deze reserve van € 310.000 vervallen. Het bedrag is daarom eind 2018 naar de algemene reserve overgeboekt. De reserve is daarna opgeheven.

9046	Statushouders	117	0	37	80
------	---------------	-----	---	----	----

In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is een bedrag van € 37.016 onttrokken aan de reserve voor kosten van opvang en huisvesting statushouders.

Totaal bestemmingsreserves	421	200	541	80
----------------------------	-----	-----	-----	----

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
-------------	--------------------------	--------------------	---------------------	-------------------------

Toevoeging

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Vorzieningen

Nummer Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
-------------	--------------------------	--------------------	---------------------	-------------------------

Toevoeging

Onttrekking

Totaal voorzieningen

7.VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Duurzaamheid en milieu richten zich op energietransitie, CO₂ reductie, water (riolering), geluid, lucht, bodem en grond- en afvalstoffen. Ook gaat dit programma over de toezichthoudende en handhavende taken binnen deze beleidsvelden.

Wat willen we bereiken?

Behouden en bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving voor nu en de volgende generaties.

Beleidskaders

- [Routekaart ...op weg naar een energieneutraal Zevenaar 2016-2020](#)
- Regio visie publieke gezondheid Gelderland-Midden 2017-2020
- [Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar](#)
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- [Watertakenplan De Liemers 2017-2021](#)
- [Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder \(2018\)](#)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

7.1 Gezondheidszorg

We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO₂ reductie)

In 2020 is minimaal 20% van de benodigde energie voor onze hele gemeente duurzaam opgewekt. In 2040 is dit 100%.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2017	7,70	2,20		2,20	
Toelichting	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. In de begroting 2020 komen we hier op terug.					

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

In 2020 voldoen wij aan de doelstelling uit het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Die doelstelling is maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)	2017	130,00	141,00	130,00	141,00	11
Toelichting	In 2018 is de hoeveelheid niet gescheiden huishoudelijk afval per inwoner uitgekomen op 136 kg per inwoner. Dit is duidelijk lager dan het landelijk gemiddelde en iets boven het Gelderse gemiddelde van het laatst bekende jaar (2017). Het ligt ook iets boven onze eigen verwachting voor 2018. Een mogelijke oorzaak is de economische opleving.					

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

Wij willen de duurzaamheid in de buitenruimte bevorderen. Daarnaast hebben wij de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de grondwaterstand. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2017-2021.

7.5 Milieu

Wij willen een duurzame en gezonde omgeving om in te leven. Samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem zetten we ons daarom in voor een doelmatige uitvoering en handhaving van milieuwetgeving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

7.1 Gezondheidszorg

7.1.1 Uitvoeren programma Korte Voorzieningsketens

Jaar realisatie 2018

We willen het POP3 project Korte Ketens in het Liemers Landschap faciliteren. Hiermee bevorderen we voedselbewustwording en gezond eetgedrag onder onze inwoners.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

Het project startte succesvol in november 2017 met tal van activiteiten zoals bijvoorbeeld een smaakfestival, workshops voor producenten en gemeenten en het kookfestijn. In oktober 2018 hebben we een slotmanifestatie gehouden. Het project is succesvol afgerond. De eindverantwoording naar de Provincie in verband met de subsidie is ingediend.

Voorstel raad

Wij stellen u voor deze activiteit te sluiten.

7.1.2 Versterken publieke gezondheid

Jaar realisatie 2018

De publieke gezondheidszorg is direct verbonden met ontwikkelingen in bijvoorbeeld het sociaal domein en de Omgevingswet. Verschillende beleidsterreinen kunnen invloed uitoefenen op het stimuleren van een gezonde leefomgeving en leefstijl. Zo zijn het bevorderen van een gezonde leefstijl van inwoners en kansrijk opgroeien ontwikkellijnen in het beleidsplan Jeugd en Wmo.

De nadruk ligt op veerkracht, eigen regie en welbevinden van de inwoners. Er is een regiovisie opgesteld voor de periode 2017-2020. Ook worden activiteiten in het kader van jeugdgezondheidszorg uitgezet.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Gerealiseerd

Voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg en publieke gezondheidszorg is sprake van een gemeenschappelijke regeling. De GGD, onderdeel van de VGGM (veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland Midden), heeft in 2018 de reguliere taken uitgevoerd, betrekking hebbend op: jeugdgezondheidszorg 0-18 jarigen (waaronder consultatiebureaus voor 0-4 jarigen), infectieziekten en hygiëne, milieu en gezondheid, reizen en gezondheid, seks en gezondheid, openbare geestelijke gezondheidszorg, tuberculosebestrijding, inspecties (zoals voor kinderopvang), forensische geneeskunde, Wmo-toezicht (toezicht op de kwaliteit van voorzieningen) en onderzoek, informatie en advies. De verantwoording en resultaten van de uitgevoerde activiteiten vindt in 2019 plaats via de jaarstukken 2018.

Voorstel raad

Wij stellen u voor de activiteit af te sluiten.

7.1.3 Reguliere taken

Jaar realisatie 2022

Voor de periode 2017-2020 is door de gemeenten in Gelderland-Midden een regiovisie publieke gezondheid vastgesteld. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen met de nadruk op veerkracht, eigen regie en het welbevinden van de inwoners.

De publieke gezondheid is direct verbonden met ontwikkelingen in bijvoorbeeld het sociaal domein en de Omgevingswet. Verschillende beleidsterreinen oefenen invloed uit op het stimuleren van een gezonde leefomgeving en leefstijl. Zo zijn het bevorderen van een gezonde leefstijl van inwoners en kansrijk opgroeien ontwikkellijnen in het beleidsplan Jeugd en Wmo. Dit beleidsplan werken wij verder uit in een uitvoeringsagenda voor de komende jaren. Ook is er een directie relatie met activiteiten in het kader van

Volgens plan

Over de inzet van het budget voor publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg worden jaarlijks afspraken gemaakt door het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling GGD, de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM). Basis hiervoor is de vastgestelde begroting van de VGGM, die in 2017 aan u is voorgelegd. Conform deze begroting is voor beide onderdelen het voor de gemeente Zevenaar van toepassing zijnde bedrag betaald. De verantwoording over de inzet van de middelen vindt plaats in 2019, op basis van de jaarstukken 2018.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO₂ reductie)

7.2.1 Invoeren van circulaire economie in Zevenaar

Jaar realisatie

2023

Voor het slagen van de energietransitie is een ander economisch model nodig: de Circulaire Economie. Hiermee optimaliseren we hergebruik én minimaliseren we waardevernietiging. Het Rijk heeft hier het Rijksbrede programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' voor opgesteld. Wij vertalen dit concreet naar een:

- andere wijze van ontwerpen (planvorming, openbare ruimte e.d.)
- andere wijze van opdrachtverlening (aanpassen inkoop- en aanbestedingsbeleid e.d.)
- andere financiële afwegingen (zoals Total Cost of Ownership, het 'ontschotten' van potjes e.d.)
- een andere werkwijze van afval naar grondstof (in samenwerking met bedrijven, waterschap en gemeenten).

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Het circulair fietspad is gerealiseerd en op 28 mei 2018 met een minisymposium over circulair aanbesteden geopend. Hierbij was gedeputeerde Michiel Scheffer aanwezig.

Het fietspad bestaat uit grasfalt en betonplaten met olifantengras. De werkwijze van circulair aanbesteden krijgt waar mogelijk een vervolg. Landelijk is veel vraag naar de ervaringen van het circulair fietspad op het gebied van onder andere planvorming, opdrachtverlening en financiële afwegingen. We ontvingen de landelijke 'Koop Wijs Prijs' voor het innovatieve proces van het circulair fietspad.

De andere deelactiviteiten verlopen volgens planning.

7.2.2 Energie neutraal maken eigen organisatie

Jaar realisatie

2025

Wij streven in 2025 naar een energieneutrale eigen organisatie. Hiervoor voeren we projecten uit op het gebied van gebouwen en vastgoed, bedrijfsvoering en mobiliteit.

In één van de projecten voeren we een onderzoek uit naar de manier waarop we ons eigen wagenpark verduurzamen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Eind 2018 hebben we opdracht gegeven de mogelijkheden van het verduurzamen van het eigen wagenpark (werf en RDL) te onderzoeken.

7.2.3 Onderzoeken differentiatie bouwleges op basis van Energieprestatie coëfficiënt (EPC)

Jaar realisatie

2019

Wij gaan onderzoeken of het mogelijk is de gemeentelijke bouwleges bij nieuwbouwwoningen gedifferentieerd te heffen. Hierbij zal een relatie worden gelegd met de wettelijke energieprestatie-eisen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet gestart

Niet gestart

In de 2e VGR hebben wij aangegeven het onderzoek in het vierde kwartaal 2018 uit te voeren. Door de aantrekkende economie hebben we prioriteit gegeven aan de afwikkeling van de grote toestroom aan aanvragen omgevingsvergunningen

Voorstel raad

We passen de planning aan en voeren het onderzoek uit in het 2e kwartaal van 2019.

7.2.4 Onderzoeken mogelijkheden deelname campagne fairtrade

Jaar realisatie

2021

gemeente

'Fairtrade gemeente' is een predicaat dat vanuit 3 samenwerkende fairtrade organisaties kan worden toegekend als een gemeente op 6 criteria inzet toont voor fairtrade. Het gaat dan om gemeente in de zin van 'lokale gemeenschap', niet enkel 'gemeentelijke overheid'. Wij onderzoeken of er in de lokale samenleving animo is voor een werkgroep die fairtrade (en het behalen van het predicaat) wil oppakken.

Fairtrade nemen wij op in ons gemeentelijke inkoopbeleid, mogelijk onder het bredere vaandel van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Het facet fairtrade brengen wij periodiek onder de aandacht van inkoopende budgethouders en betrokken in de periodieke peiling rond het inkoopbeleid.

Stand van zaken

2e VGR

Niet gestart

Jaarstukken

Niet gestart

7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar

Jaar realisatie

2040

In 2019 is duidelijk hoe we onze gemeente aardgasvrij maken (warmtevisie en uitvoeringsprogramma). In twee wijken gaan we als 'proeftuin' aan de slag. Deze ervaringen en de regionale ontwikkelingen zoals de 'Wijk van de Toekomst' (Gelders Energieakkoord) gebruiken en volgen we. Bijvoorbeeld voor het opstellen van de warmtevisie en het uitvoeringsplan. In 2040 is Zevenaar van het aardgas af.

Het uitfaseren van aardgas is naast een technisch vraagstuk ook een sociaal en financieel vraagstuk dat de nodige inzet vergt.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

We zijn gestart met de voorbereidingen van de Warmtevisie en de warmtetransitieplannen per wijk of dorp. De 'Wijk van de Toekomst' aanpak (Gelders Energieakkoord) is hiervoor ingezet. Hiervoor hebben we overleggen met verschillende stakeholders gevoerd. De warmtevisie is in ontwikkeling en leggen we in 2019 ter besluitvorming aan u voor. We zijn eind 2018 gestart met de voorbereidingen voor de eerste proeftuin.

7.2.6 Uitvoeren 'Gelders Energieakkoord in uitvoering' (2018-2023)

Jaar realisatie

2023

Wij zetten extra in op het uitvoeren van het Gelders Energieakkoord (zoals de discussietafels Inkoop, Wijk van de Toekomst en Samenwerking). Voor deze extra inzet is extra capaciteit (externe ondersteuning) nodig.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Wij zijn ambtelijk aangesloten bij de tafel Wijk van de Toekomst en bestuurlijk bij de Borgingscommissie. In 2018 hebben we geen gebruik gemaakt van extra capaciteit, maar doen dit mogelijk in de komende periode.

7.2.7 Uitvoeren van de Routekaart ...op weg naar een energie neutraal Zevenaar (2016-2020)

Jaar realisatie

2040

De Routekaart is een uitvoeringsagenda met verschillende projecten die bijdragen aan de CO₂-reductie en om energieneutraal te worden. Wij streven er naar om al in 2040 energieneutraal te zijn. Dit doen we onder andere door het professionaliseren van het Liemers Energieloket om nog beter de inwoner te bereiken, maar ook door een duurzaamheidsfonds waar initiatieven van derden gebruik van kunnen maken.

Stand van zaken

2e VGR

Volgens plan

Jaarstukken

Volgens plan

Liemers Energieloket

We hebben gezamenlijk in Liemers verband geconstateerd dat we niet aan de voorwaarden van de provincie van cofinanciering kunnen voldoen. Hierdoor zijn alleen de eigen budgetten van de Liemerse gemeenten ingezet voor de professionalisering van het loket. Een actie die we hebben uitgevoerd is *Winst uit je Woning*. De actie *Winst uit je Woning* was in het voorjaar 2018 ook in Zevenaar. Ongeveer 500 personen bezochten de informatiebijeenkomst. Woningeigenaren hebben een advies om het eigen huis te verduurzamen gekregen.

7.2.8 Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen (2018-2023)

Jaar realisatie

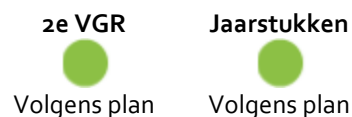
2023

Ook de Regio Arnhem Nijmegen staat voor een opgave (in 2050 energieneutraal). Dit is een opgave voor alle vier de bestaande Portefeuillehouders-overleggen (Duurzaamheid, Mobiliteit, Wonen en Economie). De

coördinatie is vanuit het portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid en wordt voorbereid via de regionale Icoongroep Slimme Duurzaamheid. Voor het halen van de opgave is het uitvoeringsprogramma opgesteld waarbij de focus van de regionale samenwerking ligt bij:

- Regionale Energiestrategie (RES)
- Energietransitie gebouwde omgeving
- Duurzame bedrijventerreinen
- Duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden

Stand van zaken

Regionaal Energie Strategie (RES)

Landelijk zijn er afspraken gemaakt (Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en Unie van Waterschappen (UvW)). Het portefeuillehouders- overleg duurzaamheid Regio Arnhem Nijmegen is opdrachtgever voor de regionale uitwerking. De RES heeft een horizon tot 2030 met een doorkijk naar 2050. En de *Energietransitie gebouwde omgeving* is een onderdeel van het RES geworden.

U bent in augustus 2018 voor het eerst geïnformeerd over de Regionale Energiestrategie en de (ruimtelijke) consequenties van de energietransitie (Raadsinformatiebrief nr. 2018-079).

In de regio zijn zes ruimtelijke ontwerp- en energieateliers georganiseerd die input geven voor het RES-traject.

Energietransitie gebouwde omgeving

De focus ligt op de professionele regionale energieloketten en de samenwerking tussen de loketten. Hiervoor hebben we een plan van aanpak opgesteld en zijn de behoeften geïnventariseerd.

Duurzame bedrijventerreinen

In regionaal verband is een plan van aanpak opgesteld waarbij wij rekening houden met lokale initiatieven. Hiervoor is geen geld uitgegeven.

Duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden

In regionaal verband zijn de mogelijkheden onderzocht voor een gezamenlijk leasecontract voor een gemeentelijk wagenpark waarin circulariteit en duurzaamheid centraal staan. Met de bedoeling om tot uniforme afspraken over circulariteit en duurzaamheid te komen wordt het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de regiogemeente doorgevoerd.

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

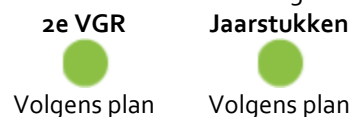
7.3.1 Verminderen restafval per inwoner (max. 100 kg)

Jaar realisatie 2020

Om deze doelstelling te realiseren willen wij de hoeveelheid gescheiden ingezameld GFT- en groenafval verhogen. Om dat te bereiken voeren wij een aparte GFT-container in die wij de inwoners gratis aanbieden. Ook kunnen inwoners groenafval op het aanbestedstation gratis aanbieden. Het aanbieden van restafval gaan wij ontmoedigen door dit minder vaak op te halen.

De aanvullende lasten dekken wij binnen de afvalbegroting en verrekenen we via de afvalstoffenheffing.

Stand van zaken

De raad heeft in 2018 een besluit genomen en krediet beschikbaar gesteld voor de aanschaf van de nieuwe containers. De aanbesteding is in 2018 afgerond. We zijn op 1 januari 2019 begonnen met het nieuwe inzamelsysteem met de gratis inzameling van GFT- en groenafval.

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

7.4.1 Uitvoeren duurzaamheidsmaatregelen Watertakenplan

Jaar realisatie 2019

Zoals in het Watertakenplan de Liemers 2017-2021 is opgenomen, wordt er serieus gefocust op duurzaamheid en klimaatverandering. Bij het ontwerpen en inrichten van zowel (afval)waterketen, watersysteem als openbare ruimte wordt hiermee rekening gehouden. Hierbij zoeken wij nadrukkelijk naar een integrale benadering bij grootonderhoud, reconstructie en nieuwbouw.

De volgende uitgangspunten hanteren wij bij alle plannen met betrekking tot afvalwaterketen, watersysteem

en openbare ruimte:

1. Klimaatbestendig inrichten betreffende water, hitte en droogte;
2. Vasthouden, bergen en afvoeren;
3. Beperken wateroverlast in stedelijk gebied;
4. Scheiden bij de bron van hemelwater en vuilwater;
5. Vuilwater wordt via de riolering afgevoerd naar de zuivering;
6. Hemelwater voert bij voorkeur zichtbaar bovengronds af naar oppervlaktewater of bodem;
7. Anticiperen op klimaatverandering door rekening te houden met de verwachte effecten bij het ontwerp en inrichting van (afval)waterketen, watersysteem en openbare ruimte;
8. Milieutechnisch functioneren en oppervlaktewaterkwaliteit mag niet verslechteren ten opzichte van de huidige situatie;
9. Particulieren stimuleren voor meer groen in de tuin, voor hitte en water. Bewoners moeten zich zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk voelen voor het verwerken van hemelwater op eigen terrein.

Wij gaan samen met andere Liemerse gemeenten en het waterschap dit jaar starten met het project 'Klimaatadaptatie De Liemers', zoals recent vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is voorgeschreven. Hiervoor zal een stresstest worden uitgevoerd om knelpunten en risico's op onder andere wateroverlast in kaart te brengen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Samen met andere Liemerse gemeenten en het waterschap zijn wij medio 2018 gestart met de aanbestedingsprocedure "Klimaat stresstest". Dit is in het kader van project 'Klimaatadaptatie De Liemers', zoals recent vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is voorgeschreven. De stresstest heeft de thema's: wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid (bijvoorbeeld risico op dijkdoorbraak). De knelpunten over de genoemde 4 thema's brengen wij in beeld. Het hanteren van de genoemde uitgangspunten is een continu proces.

Uitgevoerde rioolwerkzaamheden in 2018:

- Vervangen van enkele hoofdgemalen;
- Vervangen van ca. 20 minigemalen (drukpompen);
- Gestart met de voorbereiding Klimaat Stresstest de Liemers (in Liemers verband);
- Herinrichting Zonnemaat;
- Revitalisering Giesbeek;
- Herinrichtingsproject Halve Maan;
- Voorbereiding herinrichting BAT-terrein;
- Analyse en optimalisatie grondwatermeetnet Liemerse gemeenten (in Liemers verband);
- Uitbreiding Telemetrie (CARS) en pompbeheersysteem (PUB-DR).

7.5 Milieu

7.5.1 Door stimuleren en handhaven wordt energie bespaard in het bedrijfsleven

Jaar realisatie

2022

Het uitgangspunt is dat het bedrijfsleven per jaar minimaal 1,5 % energie bespaart met een tussendoel voor 2020 van 7,5%. Wij gaan dit stimuleren en handhaven.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Binnen de samenwerking met de 'Groene Allianties de Liemers' is er een aanpak (informerend, stimulerend) ontwikkeld. Daarnaast voert de Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) specifieke energiecontroles uit bij automotive- en onderwijsinstellingen.

In 2018 heeft de ODRA de 12 geplande energiecontroles uitgevoerd en afgerond. Bij 3 controles zijn overtredingen geconstateerd en zijn hercontroles uitgevoerd.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten	7.931	7.914	7.580	-334
Lasten	8.889	9.046	8.577	469
Resultaat voor bestemming	-959	-1.132	-998	134
Mutaties reserves				
Baten	4	573	436	-137
Lasten		135	256	-121
Totaal mutaties reserves	4	438	179	-259
Resultaat na bestemming	-955	-695	-818	-123

Verschillenanalyse

7. Volksgezondheid en milieu

0.10 Mutatie reserves - energietransitie -99.000 N I

Ter dekking van de kosten voor het "Gelders energieakkoord in uitvoering" maar ook voor de "routekaart...op weg naar een energie-neutraal Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat de gerealiseerde uitgaven in 2018 lager zijn, hoeft er ook minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.

0.10 Mutatie reserves - overig -22.000 N I

Ter dekking van diverse uitgaven zijn onttrekkingen geraamd uit de algemene reserve. Omdat de gerealiseerde kosten lager zijn in 2018 hoeft er ook minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.

0.10 Mutatie reserves - Riolering -120.000 N I

In 2018 is er per saldo een voordelig resultaat gerealiseerd met betrekking tot het product riolering. Omdat de kosten voor riolering worden gedekt door inkomsten uit heffingen, moet het positieve saldo worden gestort in de bestemmingsreserve Riolering. Op deze manier blijft de door de burgers betaalde heffing beschikbaar voor het beoogde doel.

0.10 Mutatie reserves - warmtetransitie -16.000 N I

Ter dekking van de kosten voor het "Aardgasvrij maken van Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat de gerealiseerde uitgaven in 2018 lager zijn, hoeft er afgerond € 16.000 minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.

7.1. Volksgezondheid en jeugdgezondheidszorg 104.000 V I

Er is een voordeel ontstaan omdat er geen extra bijdrage aan de GR-VGGM is verstrekt op het gebied van het lokaal zorgnetwerk. Ook zijn een aantal beoogde lasten niet van toepassing gebleken of zijn deze bekostigd uit andere budgetten. Herschikking van de budgetten en de structurele effecten worden meegenomen in het project 'Financiële basis op orde'.

7.2. Riolering - Rioolheffing -122.000 N I

Er is in 2018 voor € 122.000 minder aan afvalstoffenheffing binnen gekomen dan begroot.

7.2. Riolering 105.000 V I

De kosten van riolering zijn € 105.000 lager dan begroot. Het grootste verschil hiervan wordt verklaard door het niet geïmplementeerde beheersysteem "Kikker" voor € 65.000. Deze activiteit is doorgeschoven naar 2019. Verder is er voor € 40.000 aan andere voordelen binnen de diverse onderdelen van riolering gerealiseerd.

Na het toerekenen van extracomptabele kosten als rente, de compensabele BTW en overhead en het meenemen van het nadeel op de heffingsinkomsten resteert er een voordeel van € 120.000. Dit wordt gestort in de Reserve riolering.

7.3. Afval - Afvalstoffenheffing	-169.000	N	I
Er is in 2018 voor 49.000 minder aan afvalstoffenheffing binnen gekomen dan begroot. Ook is er voor 120.000 minder aan overige opbrengsten binnen gehaald. Dit heeft met name te maken met een lagere opbrengst op de inzamelvergoeding voor Plastic Metalen en drankkartons (PMD).			
7.3. Afval	-16.000	N	I
Voor het taakveld afval is op de directe kosten een nadeel behaald van € 16.000 in 2018. Na het toerekenen van extracomptabele kosten als rente, compensabele BTW en overhead, resteert er in 2018 een nadeel op het taakveld afval van € 112.000. In de voortgangsrapportage is reeds rekening gehouden met een verlies en daarom is de reserve afval ingezet voor € 55.000, waarnaar deze volledig leeg is. Dit betekent dat er een nadeel in de jaarrekening is van € 57.000.			
7.4 Milieubeheer - energietransitie	163.000	V	I
In het kader van de energietransitie zijn middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn de volgende activiteiten uitgevoerd: een onderzoek naar het verduurzamen van het eigen wagenpark; een warmtevisie met bijgaand onderzoek; bijdrage aan de uitvoering regionale routekaart. Een deel van de beschikbare middelen zijn vanwege prioritering getemporeerd (uitvoering Gelders Energie Akkoord en projecten uit eigen routekaart ...op weg naar een energieneutraal Zevenaar).			
7.4. Milieubeleid en uitvoering en toezicht milieu	47.000	V	I
Overige uitgaven, inhuur derden, bijdragen overige instellingen, leveringen diensten derden, juridische advieskosten			
7.5. Begraafplaatsen	-43.000	N	I
Er is voor 43.000 minder opgehaald aan begraafrechten dan begroot. Dit heeft er mee te maken dat tegenwoordig eerder gekozen wordt voor cremieren. Vanwege het feit dat de opbrengsten worden genomen in het jaar dat de dienst plaats vindt kunnen er schommelingen zijn op deze post begrote baten.			
7.5. Begraafplaatsen	29.000	V	I
Er is een 29.000 minder aan kosten besteed aan de begraafplaatsen dan begroot. Dit is in grote mate toe te wijzen aan minder huurkosten goederen en materiaalkosten			
Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.			
	24.000	V	I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten					
7.2	Riolering	4.402	4.402	4.293	-109
7.3	Afval	3.386	3.365	3.186	-179
7.4	Milieubeheer		4	2	-2
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	143	143	99	-44
Totaal baten		7.931	7.914	7.580	-334
Lasten					
7.1	Volksgezondheid	1.547	1.410	1.270	140
7.2	Riolering	3.309	3.079	2.988	91
7.3	Afval	2.803	3.003	3.007	-4
7.4	Milieubeheer	1.050	1.369	1.157	212
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	181	185	155	30
Totaal lasten		8.889	9.046	8.577	469
Saldo voor bestemming					
7.1	Volksgezondheid	-1.547	-1.410	-1.270	140
7.2	Riolering	1.093	1.323	1.305	-18
7.3	Afval	583	361	179	-182
7.4	Milieubeheer	-1.050	-1.365	-1.155	210
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	38	-42	-57	-15
Totaal saldo voor bestemming		-959	-1.133	-998	135
0.10 Mutaties reserves					
Baten		4	573	436	-137
Lasten			135	256	-121
Totaal mutaties reserves		4	438	179	-259
Resultaat na bestemming		-955	-695	-818	-123

Incidentele baten en lasten

Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Mutaties reserves Progr. 7	zie toelichting bij analyse reserves	4	438	179	-258

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer Naam		Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9017	Afval	115	0	115	0

Egalisatiereserve bedoeld om schommelingen in de uitgaven/inkomsten van afvalverwijdering te egaliseren en zo wisselende tarieven te voorkomen.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 hebben wij conform raadsbesluit van 12 februari 2018 € 33.604 aan de reserve onttrokken voor kosten van aanpassing van de subsidieverordening oud papier. Daarnaast is € 27.000 onttrokken voor de eenmalige afschrijving van chips in de containers van Rijnwaarden. Het restant van de reserve (€ 54.565) is gebruikt ter egalisatie van een deel van het tekort op de exploitatie van afval in 2018.

9018	Riolering	71	121	0	192
------	-----------	----	-----	---	-----

De egalisatiereserve is bedoeld om schommelingen in de jaarlijkse exploitatiekosten van riolering te egaliseren en zo wisselende tarieven te voorkomen.

Toevoeging In 2018 is op de jaarlijkse exploitatiekosten riolering € 121.188 minder uitgegeven dan begroot. Conform het doel van deze reserve is dit bedrag in de egalisatiereserve riolering gestort.

Onttrekking

9026	Duurzaamheidsleningen	135	0	135	0
------	-----------------------	-----	---	-----	---

Deze reserve is in 2017 ingesteld door de voormalige gemeente Rijnwaarden en is bedoeld ter dekking van kosten en risico's van het verstrekken van duurzaamheidsleningen.

Toevoeging

Onttrekking In de Nota reserves en voorzieningen is geconstateerd dat voor duurzaamheidsleningen geen aparte reserve noodzakelijk is. Conform het besluit bij de Nota reserves en voorzieningen is het saldo van de reserve (€ 135.000) eind 2018 overgeboekt naar de algemene reserve. De reserve is daarna opgeheven.

Totaal bestemmingsreserves		321	121	250	192
----------------------------	--	-----	-----	-----	-----

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018

Toevoeging

Onttrekking

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten				
---	--	--	--	--

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
	Afval	0			

Voordelen op afschrijvingslasten die ontstaan zijn door het later investeren moeten volgens het BBV verplicht worden toegevoegd aan een voorziening.

Toevoeging

Onttrekking

8009	Begraafplaatsen	41	9	0	50
------	-----------------	----	---	---	----

Deze voorziening is gevormd in de voormalige gemeente Zevenaar. De voorziening is voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in een meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging In 2018 hebben wij conform begroting en conform het meerjarenonderhoudsplan € 8.926 toegevoegd aan de voorziening.

Onttrekking

8010	Riolering	5.169	424	1.634	3.960
------	-----------	-------	-----	-------	-------

Voorziening voor toekomstige vervangingen van riolering.

Toevoeging Op basis van het watertakenplan is een bedrag van € 424.000 toegevoegd aan de voorziening.

Onttrekking In 2019 is in totaal een bedrag van € 1.634.000 onttrokken aan de voorziening riolering. Een deel van deze onttrekking is conform het watertakenplan gebruikt om investeringen direct af te boeken. Daarmee worden toekomstige kapitaallasten beperkt waardoor de tarieven beter geëgaliseerd worden.

Totaal voorzieningen		5.210	433	1.634	4.010
----------------------	--	-------	-----	-------	-------

8.VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we bereiken?

Wij willen een gemeente zijn waar het aantrekkelijk wonen, werken en leven is.

Beleidskaders

- [Structuurvisie Zevenaar 2012-2030](#)
- [Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030](#)
- [Woonvisie Zevenaar](#)
- [Woonvisie Gelders Eiland \(2018\)](#)
- [Nota Vastgoedbeleid](#)

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Verschil
Demografische druk (%)	2018	73,10	79,10	79,10	79,10	0
Toelichting	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde. Dit heeft vooral te maken met de aanwezigheid van een relatief hoog aantal bejaardenhuizen/woonzorgcomplexen in Zevenaar.					
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	2018	649,00	604,00	604,00	604,00	0
Toelichting	Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing) betaald. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid, voor OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	2018	721,00	715,00	715,00	715,00	0
Toelichting	De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing) verschuldigd is. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid, voor OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)	2018	230,00	185,00	185,00	185,00	0
Toelichting	De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat: 2018 --> 2019 +8% 2019 --> 2020 +5% 2020 --> 2021 +2% 2021 --> 2022 +2%					
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2016	9,00	5,90	7,40	5,90	1,5
Toelichting	De woningmarkt is aangetrokken. Het aantal nieuwbouwwoningen dat wordt opgeleverd neemt sinds 2015 jaarlijks toe. We zetten in op toevoeging van woningen, waar op lange termijn behoefte aan is. Het aantal opleveringen in 2018 baseren wij op het aantal toegevoegde wooneenheden in de BAG-registratie over het jaar 2018. We verwachten een lichte toename van het aantal opleveringen in 2019 ten opzichte van 2018 en verwachten dat dit aantal gehandhaafd wordt in de jaren daarna.					

8.4 Handhaving

Beschermen van de kwaliteit van de (leef-)omgeving door toezicht en handhaving.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

8.1 Ruimtelijke Ordening

8.1.1 Invoeren Omgevingswet

Jaar realisatie

2021

Voor 2021 zijn wij gereed voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij stellen hiervoor een route vast in het procesplan implementatie Omgevingswet. Wij passen ons instrumentarium aan de nieuwe wettelijke vereisten aan. Hierbij is digitalisering van gegevens en het eenvoudig kunnen benaderen van die gegevens een belangrijk onderdeel. Wij zetten in op participatie van inwoners, ondernemers en instanties. Intern kijken wij naar de gevolgen voor de organisatie op het gebied van functies, cultuur, competenties en integraliteit. De Omgevingswet raakt de gehele organisatie.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Niet geheel
volgens plan

Niet geheel
volgens plan

We hebben in 2018 aangesloten bij de processen van participatie en cultuurverandering (Zevenaar Verbindt). Participatie is ingezet bij ruimtelijke procedures. Zevenaar Verbindt is verder uitgerold en vanuit de invoering Omgevingswet is hierop aangehaakt. Daarnaast hebben in regionaal verband overleggen plaatsgevonden. We zijn in 2018 gestart met het in beeld brengen van het bestaand beleid in relatie tot de Omgevingswet. Ook op het gebied van opleiden en werken met de Omgevingswet zijn trajecten gestart en doorlopen. Aangegeven is dat wij u in het vierde kwartaal van 2018 zouden informeren over de voortgang. Deze termijn is niet gehaald. De nieuwe projectleider is gestart op 1 januari 2019. De gestelde termijn is dus opgeschoven.

Voorstel raad

Wij informeren u in het tweede kwartaal 2019 over de implementatie van de Omgevingswet. Dit zal zijn in een informatieve bijeenkomst.

8.2 Stedelijke vernieuwing

8.2.1 Herinrichten BAT-terrein

Jaar realisatie

2019

In 2018 zijn wij gestart met de herinrichting van het BAT-terrein. Het betreft een herstructurering van een bedrijventerrein. Dit biedt een kans om woningbouw te realiseren op een strategische plek bij de binnenstad, het treinstation en aan het landgoed. Met de huidige invulling is het gebied niet toegankelijk en vormt het een barrière in de stad. Door de herontwikkeling wordt het gebied toegankelijk en zo komt er onder meer een verbinding tussen het centrum en het landgoed en de groene wig. Met de eigenaar stemmen wij de stedenbouwkundige opzet van de woonblokken en de openbare ruimte af. Uitgangspunt daarbij is dat het industriële karakter zoveel mogelijk behouden blijft.

Wij hebben begin 2018 het voorterrein aangekocht, een deel van de gronden achter Huis Rijck en rondom Hal

12. Hiermee kunnen wij versneld uitvoering geven aan de inrichting van het voorterrein voor Hal 12 en gemeentehuis. De herinrichting van het voorterrein betekent een kwaliteitsslag voor onze gemeentelijke panden en een upgrade van de Kerkstraat. Het terrein achter Huis Rijck wordt deels ingezet voor de verkoop van Huis Rijck. Het overige deel vullen wij in met (fiets)parkeren en andere voorzieningen ten behoeve van Hal 12 en gemeentehuis. Voor de herinrichting van deze gronden moeten wij bovengronds en ondergronds maatregelen treffen.

Stand van zaken

2e VGR	Jaarstukken
	
Volgens plan	Niet geheel volgens plan

Het betreft hier een totaalbedrag van € 1,1 miljoen voor het herinrichten voorterrein en terrein achter Huize Rijck en deels rondom Hal 12 in verband met de aankoop van deze gronden in 2018.

In 2018 is gestart met de uitvoering van fase 1 van de herinrichting van het BAT-terrein. Middels een concreet raadsvoorstel heeft de gemeenteraad op 24 oktober 2018 ingestemd met een krediet van € 526.000,- voor de uitvoering van fase 1 en de voorbereiding van fase 2 ten behoeve van de herinrichting BAT-terrein:

Fase 1

- Het plaatsen van een nieuwe fietsenstalling en herinrichten van het terrein achter Huis Rijck
- Een bovengrondse afvalvoorziening mogelijk maken voor het afval van Hal 12 en het gemeentehuis
- Starten met het proces om te komen tot voor de herinrichting van het voorterrein

Fase 2:

- Uitvoering geven aan de planvorming voor het voorterrein en eventuele daarmee samenhangende uitvoeringswerkzaamheden

Fase 1 zou in 2018 zijn afgerond en fase 2 in 2019.

Er is een start gemaakt met het proces om te komen tot de herinrichting van het voorterrein. De overige werkzaamheden van fase 1 worden maart/ april 2019 opgeleverd.

Voorstel raad

Wij zullen fase 1 afronden eind kwartaal 1/ begin kwartaal 2 van 2019.

8.3 Wonen en bouwen

8.3.1 Herontwikkelen Vestersbos Zevenaar

Jaar realisatie 2020

Herontwikkelen van de locatie van de voormalige schoolgebouwen van het Liemers College aan het Vestersbos in Zevenaar.

Stand van zaken

2e VGR	Jaarstukken
	
Volgens plan	Niet geheel volgens plan

In 2018 is een uitvraag aan de markt voorbereid voor herontwikkeling van deze voormalige schoollocatie naar woningbouw. Voordat dit zijn beslag kreeg, is de locatie deel gaan uitmaken van het onderzoek naar een Integraal Kind Centrum als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan. Als in dat kader straks een besluit over het programma op de locatie bekend is, wordt dit als ruimtelijk project voortgezet.

Voorstel raad

Voorgesteld wordt om de resultaten van het onderzoek naar een IKC af te wachten en op basis van de resultaten het ruimtelijk project voort te zetten.

8.3.2 Regie op woningbouwprogramma

Jaar realisatie 2019

Op basis van de Liemerse Woonagenda voor de periode 2017-2027 stellen wij uitgangspunten vast voor het woningbouwprogramma. Op basis van die uitgangspunten stellen wij een flexibele woningbouwprogrammering vast met maatwerk per kern. Om nieuwe kansrijke initiatieven mogelijk te maken brengen wij de capaciteit van woningbouwlocaties, die niet aansluiten bij de vraag op lange termijn, terug.

Stand van zaken

2e VGR	Jaarstukken
	
Volgens plan	Volgens plan

Er ligt een concept kwalitatief afwegingskader woningbouw waarmee wij meer flexibel kunnen programmeren. Hiermee kunnen wij uitvoering geven aan de Woonvisie en de Liemerse Woonagenda. Dit afwegingskader is tot stand gekomen na analyse van woningmarktonderzoeken en individuele gesprekken en een bijeenkomst met betrokken partijen uit het woonveld, zoals corporaties, ontwikkelaars en makelaars. De uitkomsten van deze gesprekken zijn verwerkt in het afwegingskader.

8.3.3 Verbeteren kwaliteit Dorpsplein Lobith

Jaar realisatie

2020

Om te komen tot een herinrichting van het Dorpsplein en een deel van de aangrenzende gebouwen worden voorbereidingskosten gemaakt. Hierbij moet u denken aan het bepalen van de scope van de opgave, de uitwerking van de opgave en mogelijk daarmee samenhangende onderzoeken en overleg met betrokkenen/omgeving. In het kader van de subsidie Sterk Bestuur ontvangen wij in 2018 een bijdrage van € 500.000 voor fysieke investeringen en/of proceskosten.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De genoemde voorbereidingskosten zijn gedekt uit de eerder verkregen subsidie Sterk Bestuur (cofinanciering) én een aanvullende subsidie van SteenGoedBenutten van bijna € 35.000.

De onderzoeken naar de parkeersituatie en de waterproblematiek in het centrum van Lobith zijn gestart. De uitkomsten worden meegenomen in de ruimtelijke modellen.

In het 1e kwartaal van 2019 wordt gesproken met stakeholders in het gebied en wordt een informatieavond voor alle inwoners van Lobith georganiseerd om de problemen en kansen in het gebied en hun wensen te inventariseren.

8.3.4 Ontwikkelen bouwgrondexploitaties

Jaar realisatie

2025

De woningbouwlocatie Groot Holthuizen is in ontwikkeling, waarbij oorspronkelijk werd uitgegaan van een uitgifte van 30 kavels per jaar. In 2016 en 2017 zijn verkoop en financiële doelstellingen ruimschoots gehaald wat aanleiding was om de uitgifte te versnellen. Voor de jaren 2018 en 2019 wordt uitgegaan van een uitgifte van respectievelijk 65 en 55 kavels per jaar en de jaren daarna 40 stuks.

Op 4 juli 2018 heeft u besloten om de grondexploitatie Zevenaar Oost uit te breiden door het toevoegen van 155 woningen. Deze worden gerealiseerd in het buurtschap De Stede waarbij de deelexploitatie Het Hof is afgesloten waarmee 40 woningen zijn vervallen. Netto gaat het dus om een uitbreiding van 115 woningen.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

De Tol

Wij hebben in 2018 overeenstemming bereikt met partijen voor een nieuwe verkaveling voor de resterende gronden in de Tol1. Dit deel van de Tol kunnen wij dan ook afronden. Ook hebben we hier extra vrije kavels aangeboden om aan de groeiende vraag te voldoen, deze zijn allemaal verkocht. De projectmatige woningen gaan in 2019 in de verkoop. Het woonrijp maken (dus het definitief maken) van het openbaar gebied van een groot deel van de Tol is gereed.

De Bem

In de Bem is in 2018 gestart met het laatste grotere projectmatige plan. Ook de verkoop van vrije kavels loopt zeer voorspoedig. Het noordelijk deel van de Bem is woonrijp gemaakt. Na realisatie van het project van Reinbouw (begin 2019) wordt ook de zuidzijde woonrijp gemaakt. Daarmee is de Bem grotendeels gereed.

De Stede

De eerste fasen in het derde buurtschap (De Stede) zijn geheel geleverd. Het betreft hier in totaal 86 woningen in een divers aanbod. Voor de volgende fasen zijn afspraken gemaakt met ontwikkelaars. Hier is ook ruimte voor andere doelgroepen (starters, eenpersoonshuishoudens, senioren). De uitwerkingsplannen voor de volgende fasen van de Stede zijn in procedure en worden begin 2019 vastgesteld.

In 2018 zijn 124 kavels geleverd. Dit is ruim boven de (reeds bijgestelde) doelstelling van 93 kavels in de Koersrapportage Zevenaar Oost van mei 2018 en de 2e voortgangsrapportage.

Middag Oost

In het woningbouwplan Middag Oost zijn 14 woningen geleverd. Hier zal in 2019 gestart worden met de bouw.

8.4 Handhaving

8.4.1 Uitvoeren doortastend handhavingsbeleid

Jaar realisatie

2019

Uitvoeren doortastend handhavingsbeleid.

Stand van zaken

2e VGR

Jaarstukken

Volgens plan

Volgens plan

Het handhavingsbeleid is door u vastgesteld in de raadsvergadering van 24 oktober 2018. We hebben ons inwonerpanel betrokken bij het bepalen van de speerpunten voor het programma handhaving 2019. In het vierde kwartaal van 2018 hebben we invulling gegeven aan de vacatureruimte zodat we actief gaan handhaven volgens het nieuwe vastgestelde beleid. Het jaarverslag handhaving 2018 sturen wij u toe in het derde kwartaal van 2019.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	3.151	9.898	19.156	9.258
Lasten	4.298	8.527	13.996	-5.469
Resultaat voor bestemming	-1.147	1.371	5.160	3.789
Mutaties reserves				
Baten	16	114	25	-89
Lasten		2.583	2.583	
Totaal mutaties reserves	16	-2.469	-2.558	-89
Resultaat na bestemming	-1.131	-1.097	2.602	3.699

Verschillenanalyse

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

0.10 Mutaties reserves - Bestemmingsplan buitengebied -89.000 N I

Voor het bestemmingsplan buitengebied Rijnwaarden is een bedrag uit de algemene reserve beschikbaar gesteld van € 95.000. In 2018 is afgerond € 6.000 ten laste van de algemene reserve gebracht omdat dit overeenkomt met de werkelijk gemaakte kosten.

8.1 Ruimtelijke ordening - Bestemmingsplannen 89.000 V I

Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van het bestemmingsplan buitengebied Rijnwaarden. Begin 2018 was € 95.000 beschikbaar. Hiervan is afgerond € 6.000 gebruikt in 2018. Hierdoor is een voordeel ontstaan ten opzichte van de geraamde uitgaven van € 89.000. Omdat dekking plaats vindt uit de algemene reserve is het per saldo budgettair neutraal, omdat er nu ook minder wordt onttrokken aan de algemene reserve.

8.1 Ruimtelijke ordening - invoeren omgevingswet 169.000 V I

Er wordt regionaal samengewerkt met onze partners in de voorbereiding op de omgevingswet. Wij zijn in 2018 nog niet gestart met een pilotproject. Er zijn diverse werkgroepen samengesteld, maar het proces om concreet aan de slag te gaan met de Omgevingswet is naar achteren geschoven in verband met het zoeken naar een nieuwe projectleider. Er zijn daarom minder kosten gemaakt dan waarmee rekening was gehouden.

8.2 Grondexploitatie - Middag Oost en Zwanenwaay 563.000 V I

Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft voor deze grondexploitatie een integrale doorrekening plaatsgevonden. Ten opzichte van de situatie in de jaarrekening 2017 is dit een verbetering van het resultaat van € 563.000 Netto Contante Waarde waarmee de reeds gevormde verliesvoorziening kan komen vrij te vallen. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. Voor de Middag Oost hebben we medewerking verleend voor de realisatie van 14 woningen. Deze zijn inmiddels allemaal verkocht en de kavels zijn geleverd. Met de grondopbrengsten was in de grondexploitatie geen rekening gehouden vanwege de matige marktomstandigheden van de afgelopen jaren.
2. Door de uitbreiding van het aantal woningen in de Middag Oost dient er ook extra budget te worden opgenomen voor het woonrijp maken. Dit is ook in de grondexploitatie verwerkt wat een nadelig effect heeft voor het resultaat.
3. De gunstige verkoop heeft ook een positief effect voor de rentekosten.
4. Omdat de ontwikkeling van de Zwanenwaay achterblijft bij de verwachtingen is de

gronduitgifte verder uitgefaseerd. Dit heeft nadelige (rente)gevolgen voor dit deelplan.

8.2 Grondexploitatie Centrumplan

49.000 V I

In 2018 is de grond geleverd voor de ontwikkeling van de Bommersheufsestraat. Dit plan is inmiddels in aanbouw. Met de ontwikkelaar is de afspraak gemaakt dat deze het bouw- en woonrijp maken voor zijn rekening neemt waarvan de kosten zijn verdisconteerd met de grondprijs.

Dit plan kan worden afgesloten waarbij een vrijval kan worden ingeboekt voor kosten van bouw- en woonrijp maken. Dit geldt ook voor de plankosten.

8.2 Grondexploitatie -Zevenaar Oost Wonen

2.613.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 19 maart 2019 door het college is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de bovengenoemde uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2018. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar Oost Wonen becijferd op € 34.973.000 negatief, op basis van Netto Contante Waarde per 01-01-2019. Ten opzichte van de situatie in de Voortgangsrapportage 2018 is dit een verbetering van het resultaat van € 2.613.000.000 Netto Contante Waarde waarmee de reeds gevormde verliesvoorziening kan komen vrij te vallen. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De gehanteerde rente is van 2,42% naar 2,28% verlaagd. Voor de deelgrondexploitaties met een hoge boekwaarde betekent deze verlaging een aanzienlijke reductie in de rentekosten gedurende de resterende looptijd. Dit heeft een voordelig effect. Bovendien leidt de snellere uitgifte van kavels (124 in plaats van 65 stuks) tot aanmerkelijke rentevoordelen.
2. De vrij-op-naam prijzen van de door de ontwikkelaars verkochte woningen bleken in de eerste fasen van De Stede beduidend hoger te liggen dan (uit voorzichtigheidsprincipe) in geschat. Omdat we met een grondquote werken profiteert de gemeente mee waardoor er hogere grondprijzen werden ontvangen. Dit gaf tevens aanleiding om de grondprijzen voor de toekomstige fasen naar boven bij te stellen zodat ook hier een voordeel kan worden ingeboekt.
3. Als gevolg van de marktontwikkelingen in - met name de grond-, weg en waterbouw- is het noodzakelijk om het prijspeil van de beschikbare budgetten naar omhoog bij te stellen. Omdat de druk op de grondprijzen als gevolg van de huidige markt toeneemt (bouwkosten stijgen immers ook aanmerkelijk) is terughoudend omgegaan met toekomstige opbrengststijgingen. Beiden hebben een nadelig effect op het resultaat.

8.3 Wonen en bouwen - omgevingsvergunningen

350.000 V I

In 2018 is een bedrag geraamd voor 'bouwleges' van afgerond € 900.000. In werkelijkheid is aan bouwleges een bedrag van € 1.250.000 ontvangen. Een voordeel van € 350.000. Deze meeropbrengst wordt met name veroorzaakt door meer en grotere complexe bouwprojecten (bijvoorbeeld seriebouw) dan verwacht.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.

-44.000 N I

Baten en lasten per taakveld

Exploitatie per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Baten					
8.1	Ruimtelijke ordening	15	30	54	24
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.515	8.843	17.726	8.883
8.3	Wonen en bouwen	621	1.026	1.376	350
Totaal baten		3.151	9.899	19.156	9.257
Lasten					
8.1	Ruimtelijke ordening	717	930	755	175
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.488	6.243	11.903	-5.660
8.3	Wonen en bouwen	1.093	1.354	1.339	15
Totaal lasten		4.298	8.527	13.997	-5.470
Saldo voor bestemming					
8.1	Ruimtelijke ordening	-701	-900	-701	199
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	27	2.600	5.823	3.223
8.3	Wonen en bouwen	-472	-329	38	367
Totaal saldo voor bestemming		-1.146	1.371	5.160	3.789
o.10 Mutaties reserves					
Baten		16	114	25	-89
Lasten			2.583	2.583	
Totaal mutaties reserves		16	-2.469	-2.558	-89
Resultaat na bestemming		-1.131	-1.097	2.602	3.699

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand 01-01-2018	Toevoeging 2018	Onttrekking 2018	Eindstand 31-12-2018
9001	Versnelling woningbouw	509	0	509	0

Deze bestemmingsreserve is gevormd vanuit de middelen die zijn ontvangen voor de versnelling van woningbouw. Een groot deel van deze bestemmingsreserve (€ 400.000) was bedoeld voor het afdekken van incidentele risico's met betrekking tot de duurzaamheidsleningen (raadsbesluit 2016). Het restant was bedoeld voor risico's van verstrekte startersleningen. In de Nota reserves en voorzieningen 2018 is geconstateerd dat de risico's en kosten van duurzaamheids- en startersleningen zeer gering zijn en er daarom geen reden meer is om deze reserve in stand te houden.

Toevoeging

Onttrekking Conform besluitvorming bij de Nota reserves en voorzieningen is het saldo van deze reserve in 2018 overgeboekt naar de algemene reserve. De reserve is eind 2018 opgeheven.

9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	0	115
------	------------------------------------	-----	---	---	-----

Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.

Toevoeging

Onttrekking

9030	Volkshuisvesting	22	0	22	0
------	------------------	----	---	----	---

Deze reserve is ingesteld om kosten ten behoeve van additionele voorzieningen en verbetering in de leefomgeving van sociale woningbouwcomplexen te kunnen dekken.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is conform de begroting € 5.700 onttrokken aan voor kosten vanwege overdracht van leningen aan Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Het restant van de reserve is overgeboekt naar de reserve wegen voor inrichting van de openbare ruimte rondom de woningbouwlocatie Graaf Reinaldstraat in Lobith.

9031	Bestemmingsplannen	202	0	6	196
------	--------------------	-----	---	---	-----

De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Toevoeging

Onttrekking In 2018 is € 5.900 uitgegeven aan actualisatie bestemmingsplannen buitengebied en onttrokken aan de reserve. Het restant van het in 2018 geplande uitgaven (€ 89.100) verwachten wij in 2019 te doen.

Totaal bestemmingsreserves		848	0	537	311
----------------------------	--	-----	---	-----	-----

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

ALGEMEEN

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel (grootweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende heffingen. De heffingen bestaan uit algemene heffingen en bestemmingsheffingen (retributies). De opbrengsten van de algemene heffingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting, hondenbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid

U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2018 golden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, begrafenisrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en begrafenisrechten, zien wij af van volledige kostendekking;
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2018 was 1,4% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.

Beleidskaders

De beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen

Er zijn op het gebied van de lokale heffingen geen bijzondere algemene ontwikkelingen te melden. Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen of heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen. Een voorbeeld hiervan is het vervallen van de precariobelasting op kabels en leidingen per 1 januari 2022.

OPBRENGSTEN

Belastingen en heffingen (x € 1.000)				
Belasting	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Hondenbelasting	304	304	300	-4
Onroerende zaakbelasting woningen	6.132	6.221	6.266	45
Onroerende zaakbelasting niet woningen	3.841	3.457	3.392	-65
Precariobelasting	2.210	32	39	7
Precariobelasting kabels en leidingen	0	2.178	2.178	0

Reclamebelasting	113	113	112	-1
Toeristenbelasting	382	382	381	-1
Parkeerbelasting - parkeergelden	1.130	1.130	1.197	67
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	93	93	69	-24
Totaal belasting	14.205	13.910	13.934	24

Heffingen	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Leges - burgerzaken	184	184	110	-74
Leges - paspoorten en rijbewijzen	598	598	663	65
Leges - opstellen en handhaven APV	56	56	53	-3
Marktgelden	37	37	34	-3
Afvalstoffenheffing	2.648	2.648	2.597	-51
Lijkbezorgingsrechten	143	143	99	-44
Leges - omgevingsvergunningen	581	907	1.258	351
Leges - ruimtelijke ordening	15	30	36	6
Leges - welstand	40	40	82	42
Rioolheffing	4.415	4.415	4.293	-122
Totaal heffingen	8.717	9.058	9.225	167

Totaal belastingen en heffingen	22.922	22.968	23.159	191
--	---------------	---------------	---------------	------------

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners, en dus niet voor bedrijven.

Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de [Provincie Gelderland](#), het [Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden \(COELO\)](#) en op [Waar staat je gemeente](#). Met ingang van 2019 is onze informatie ook weer via de [Lokale Lastenmeter](#) beschikbaar.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden.

Belastingsoort	2017	2018	2019
Afvalstoffenheffing	154	176	
OZB eigendom woning	307	312	
Rioolheffing	214	223	

KWIJTSCHELDING

Inleiding

Burgers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid

Uw raad is hierbij gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (onder meer de Invorderingswet 1990). De gemeente heeft slechts een beperkte beleidsvrijheid.

De gemeenteraad bepaalt voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder kwijtschelding plaatsvindt. Binnen die beleidsvrijheid maakt de gemeente gebruik van de mogelijkheid het percentage van kosten van bestaan op 100% te stellen. Dit betekent dat belastingsschuldigen met een inkomen gelijk aan of lager dan 100% van het minimuminkomen (volgens de bijstandsnorm) in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Over de kwijtschelding per belasting is in het vierde kwartaal van 2018 u bij de vaststelling van de verordening een voorstel gedaan.

In 2018 hebben 548 inwoners geautomatiseerd kwijtschelding ontvangen. Daarnaast zijn er 482 kwijtscheldingsverzoeken per post binnengekomen en behandeld. Daarvan is ongeveer 55% toegewezen.

Hondenbelasting

Inleiding

De hondenbelasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. De hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid

Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied, geldt een vast tarief. Vrijstelling van hondenbelasting is mogelijk in bijzondere gevallen, zoals voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven. De tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar waren in 2018 nog verschillend. Deze zijn per 2019 geharmoniseerd. Daartoe hebben wij eind 2018 bij de vaststelling van de verordening een voorstel gedaan. Deze is door uw raad vastgesteld.

Beleidskaders

Verordening hondenbelasting:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Onroerende zaakbelasting

Inleiding

De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag

De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet Woz). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. In 2018 heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag 2018. De waardepeildatum is 1 januari 2017.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingssstelsel

Vanaf 1 oktober 2015 heeft de Woz-waarde een grotere invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingssstelsel gaat een groter aantal punten baseren

op de WOZ-waarde van de woning.

Met deze wijziging per 1 oktober 2015 hebben veel huurders van woningen vanaf 2016 weer een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers vanaf 2016 kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de Woz-waarde en zij zullen dus eveneens een Woz-beschikking ontvangen.

Beleid

Opbrengst

Bij de raming van de OZB-opbrengst 2018 hebben wij rekening gehouden met een verhoging van de OZB tarieven met 1,4%. Conform het amendement van 21 maart 2018 over de OZB, is structureel € 355.000 verdisconteerd in de OZB niet-woningen en eenmalig € 245.000 uit de Algemene reserve onttrokken. Dit heeft gezorgd voor een "zachte landing" van de harmonisatie.

OZB en gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.

Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven

De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-afrekening' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-afrekening worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

Beleidskaders

[Verordening Onroerende zaakbelastingen](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Parkeerbelasting

Inleiding

Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid

De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is gemaximeerd.

Beleidskaders

Verordening parkeerbelasting <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2017-233788.html>.

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Precariobelasting

Inleiding

De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeenteground.

Beleid

De voormalige gemeente Zevenaar kende al langere tijd een tarief voor terrassen en standplaatsen (anders dan de weekmarkt) op gemeenteground. In 2015 (Zevenaar) en in 2014 (Rijnwaarden) is ook precariobelasting ingevoerd voor het houden van kabels en leidingen in de grond.

Vanaf 2016 geldt voor de voormalige gemeente Zevenaar een tarief precario kabels en leidingen van € 2,25 per strekkende meter en voor de voormalige gemeente Rijnwaarden een tarief van € 3,00 per strekkende meter.

Beleidskaders

Verordeningen precariobelastingen:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)
- [Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting ter zake van buizen, kabels, draden of leidingen 2017 \(Zevenaar\)](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Op basis van recente wetgeving mogen gemeenten tot 1 januari 2022 precario op kabels en leidingen heffen, waarbij het tarief vanaf 2016 wettelijk niet verhoogd mag worden.

Reclamebelasting

Inleiding

Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid

De opbrengsten betalen wij, onder aftrek van € 7.500 voor perceptiekosten, door aan de Stichting Ondernemersfonds Zevenaar. Dit ter financiering van centrumpromotieactiviteiten.

Beleidskaders

[Verordening reclamebelasting](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Toeristenbelasting

Inleiding

Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid

Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt. De tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden (€ 0,90) en Zevenaar (€ 1,10) waren in 2018 nog verschillend. Deze tarieven zijn in 2018 per 2019 geharmoniseerd naar € 1,05. Wij hebben uw raad daartoe in december 2018 een voorstel gedaan. Deze verordening is door uw raad vastgesteld.

Beleidskaders

Verordeningen toeristenbelasting:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Afvalstoffenheffing

Inleiding

Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid

De heffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij naast een vast bedrag per huishouden een bedrag per lediging van de afvalcontainer in rekening brengen. Van huishoudens die gebruik maken van een verzamelcontainer (bij hoogbouw) heffen wij een vast bedrag. De tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar waren in 2018 nog verschillend. Deze zijn in 2018 per 2019 geharmoniseerd. Daartoe hebben wij u in december 2018 een voorstel gedaan. Deze verordening is door uw raad vastgesteld.

Beleidskaders

Verordeningen afvalstoffenheffing:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Lijkbezorgingsrechten

Inleiding

Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid

De tarieven van voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar waren in 2018 nog verschillend. Deze gaan wij in 2019 harmoniseren. Daartoe doen wij u een voorstel bij de vaststelling van de verordening.

Beleidskaders

Verordeningen:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Leges

Inleiding

Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.

Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid

De tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar waren in 2018 nog verschillend. Deze zijn eind 2018 per 2019 geharmoniseerd. Daartoe hebben wij u bij de vaststelling van de verordening een voorstel gedaan. Deze verordening is door uw raad vastgesteld.

Beleidskaders

Legesverordeningen:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Marktgelden

Inleiding

Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende tijd dat het markt is.

Beleid

Marktgeld heffen wij van degene, die de goederen of koopwaren uitstalt. Hiervoor geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt. De tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar waren in 2018 nog verschillend. Deze zijn eind 2018 per 2019 geharmoniseerd. Daartoe hebben wij u eind 2018 een voorstel gedaan bij de vaststelling van de verordening. Deze verordening is door uw raad vastgesteld.

Beleidskaders

Verordeningen marktgelden:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Rioolheffing

Inleiding

De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid

Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het Watertakenplan De Liemers (per 1-1-2017 vastgesteld). De tarieven van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar waren in 2018 nog verschillend. Deze zijn eind 2018 per 2019 geharmonieerd. Daartoe hebben wij u eind 2018 bij de vaststelling van de verordening een voorstel gedaan. Deze verordening is door uw raad vastgesteld.

Beleidskaders

Verordeningen rioolheffing:

- [Rijnwaarden](#)
- [Zevenaar](#)

Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.

De Gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze jaarrekening zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

nr	Risico	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
Bedragen x € 1.000			
1	Niet realiseren geraamde opbrengst- waarde grondexploitaties (Zevenaar Oost, Babberich en Centrumplan)	*1	9.907
2	Sociaal domein / Jeugd / WMO	90%	1.000
3	Tekort op het I-deel (BUIG)	50%	1.000
4	Verbonden Partijen / Gemeenschappelijke regelingen	50%	1.000
5	Wachtgeld wethouders	30%	1.400
6	Verbouw HAL12	*1	503
7	Exploitatie HAL 12	*1	219
8	Vervangen essen in verband met schimmel	30%	1.000
9	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	500

Toelichting op risico's

Grondexploitatie

Uit de meest recente risicoanalyse van de grondexploitaties (Zevenaar-Oost, Babberich, Centrumplan, Rijnark

Lobith en Uuleveld Pannerden) blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 9.907.000. Ten opzichte van het risico in de meerjarenbegroting 2019-2022 betekent dit een afname van € 2.496.000. In de paragraaf Grondbeleid is een specificatie van de cijfers in tabelvorm opgenomen. Ook is daar een toelichting op de verschillen opgenomen waarvan de belangrijkste zijn:

- Het risico in het kader van het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) is bijgesteld op basis van een actuele kaart van de provincie Gelderland welke was toegevoegd aan de zgn. Ruimtelijke Uitwerking. Dit betekende een verlaging van het aantal te schrappen vierkante meters. Gelet op de interesse voor het businesspark 7Poort wordt het RPW-risico bovendien lager ingeschat.
- Omdat we de grondopbrengsten voor de Landeweer, in het kader van de waardering van de grondexploitaties, naar beneden hebben bijgesteld neemt het risico wat we in de vorige risicoanalyse hadden opgenomen, af.
- De ontwikkeling van het Outletcenter komt steeds dichterbij waarmee het risico op het niet-ontwikkelen afneemt.
- Het risico op vertraging van de gronduitgifte en hogere kosten voor civieltechnisch werk neemt af door verkorting van de looptijd van een aantal deelgrexen en doordat kosten inmiddels zijn gerealiseerd.
- Het renterisico heeft een grotere impact op deelgrondexploitaties met een hogere boekwaarde waardoor op dit punt een hoger risico ontstaat.

Sociaal domein

De prognose voor het toekomstige gebruik van jeugdzorg en Wmo is nog steeds moeilijk te maken. De gemeente is hierbij van tal factoren afhankelijk die buiten de invloed sfeer van de gemeente liggen. In de voortgangsrapportage 2019 en kadernota 2020-2023 zijn als gevolg van de realisatie in het verleden en in het kader van realistisch begroten de budgetten voor het sociaal domein fors bijgesteld. Hierdoor zal het risico ten opzichte van de deze inventarisatie dalen, maar er zal altijd nog een risico blijven bestaan. Het huidige risico is gebaseerd op het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar. Dit omvat een bedrag van € 1 miljoen (RIB 2018-100), waarbij de kans van voordoen wordt gesteld op 90%. Naast het risico op deze onderdelen van het sociaal domein zijn ook nog risico's voor de andere onderdelen bepaald. Gedurende 2019 zal deze risico-inventarisatie verder worden verfijnd.

Tekort op het I-deel / BUIG

In de Businesscase heeft de RSD de opdracht gekregen om zich verder te ontwikkelen tot een netwerkorganisatie. De effecten van de Businesscase zijn verwerkt in de begroting. Een belangrijke besparing in de businesscase is de daling van het aantal bijstandsgerechtigden. Het risico bestaat dat de veronderstelde daling niet wordt gerealiseerd, waardoor een nadeel ontstaat bij het I-deel. Dit risico in combinatie met de schommeling in de BUIG geeft aanleiding een risico op te nemen in de weerstandsparagraaf. Het risico wordt op basis van recente cijfers van de RSD ingeschat op maximaal € 1 miljoen.

Verbonden Partijen

De begrote jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan Verbonden partijen is ongeveer 20 miljoen. Het risico bestaat dat Verbonden Partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. We gaan voor de inschatting van het risico uit van maximaal 5% van de totale jaarlijkse bijdrage. In deze begroting is een algemeen risico op de verbonden partijen opgenomen.

Wachtgeld wethouders

Om de wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de

pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet. Omdat dit risico omvangrijk kan zijn wordt dit meegenomen bij het bepalen van het weerstandsvermogen.

Verbouw en exploitatie HAL 12

Het totale risicoprofiel in voorliggende jaarrekening is onder te verdelen in een bouwrisico van € 503.000,- en een exploitatierisico van € 219.000.

De risico's met betrekking tot de bouw zijn gerelateerd aan het bouwkrediet (incidenteel). De exploitatierisico's hebben betrekking op de meerjarenbegroting en de bedragen die hiervoor (structureel) zijn opgenomen.

Het risicoprofiel ten aanzien van de bouw bedroeg in de meerjarenbegroting 2019-2022 € 355.000 en dat van de exploitatie € 308.000. Het bouwrisico is dus met € 148.000 toegenomen. Met betrekking tot de exploitatie is sprake van een afname van € 89.000.

HAL12 wordt gebouwd in een moeizame markt, waarin overduidelijk sprake is van een hoogconjunctuur. Personeel is schaars, materialen zijn duur en er is werk in overvloed. De gemiddelde bouwkosten in Nederland zijn in 2018 dan ook hard gestegen, met maar liefst 8,5 procent.¹ Dit is ook bij de ontwikkeling van HAL12 duidelijk merkbaar. In combinatie met het gekozen aanbestedingsconstruct van engineer en build maakt dit het lastig strak op het budget te kunnen sturen.

De hogere bouwkosten (€ 200.000) komen met name voort uit tijdens de engineersfase geconstateerde noodzakelijke aanpassingen vanwege (brand)veiligheidsvoorschriften. De constructies van een aantal compartimenten dienen zwaarder uitgevoerd te worden om voldoende draagkracht te realiseren. Het gaat hierbij om vloeren en staalconstructies. Vanwege brandweervoorschriften zijn aanpassingen aan brandbestendige scheidingen noodzakelijk.

Ook is er sprake van hogere advieskosten. Deze zijn onder meer gerelateerd aan de -tijdens de engineersfase uitgevoerde- additionele werkzaamheden. Hierin zijn ook kosten die de gemeentelijke organisatie voor het project maakt meegerekend.

Ten aanzien van de hogere bouw- en advieskosten is daarom een raadsvoorstel aan u voorgelegd ter behandeling in de raadsvergadering van 15-05-2019. In dit voorstel is enerzijds extra budget gevraagd en zijn anderzijds voorstellen gedaan omtrent bezuinigingen binnen het project. Omdat deze bezuinigingen vergaande gevolgen hebben voor het project en deze in feite onwenselijk zijn, is in voorliggend risicoprofiel rekening gehouden met hogere kosten, zonder rekening te houden met deze bezuinigingen.

Indien u mocht besluiten tot het verstrekken van extra krediet al dan niet in combinatie met bezuinigingen, dan kan het risicoprofiel van Hal 12 in een volgend P&C document (meerjarenbegroting 2020-2023) naar beneden kunnen worden bijgesteld.

De afname van het risicoprofiel met betrekking tot de exploitatie van Hal12 is toe te schrijven aan het feit dat het project verder gevorderd is en steeds meer inzichtelijk is hoe de toekomstige exploitatie er uit ziet. Omdat de exploitatie nog moet starten blijven er echter onzekerheden bestaan waarvan op dit moment niet zeker is of deze volledig binnen de gemeentelijke begroting kunnen worden opgevangen.

Vervangen essen in verband met schimmel

In de gemeente Zevenaar staan ongeveer 5.000 essen. Landelijk gaan veel essen dood als gevolg van het vals essenvlieskelkje, een schimmel uit Azië waar onze inlandse essen niet tegen kunnen. Ook in Zevenaar is reeds

¹ Artikel "Stijging bouwkosten: alles wat u moet weten", uit Cobouw, vakblad voor de bouw, 28 mei 2018: <https://bit.ly/2FotEQ2>

een aanzienlijk deel van de essen aangetast. Naar verwachting zal op termijn 25% van de essenpopulatie moeten worden vervangen door andere boomsoorten.

Algemene uitkering

De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. Het gemeentefonds ontwikkelt zich evenredig aan de rijksuitgaven. Nemen de rijksuitgaven toe, dan neemt ook de algemene uitkering toe. Bij een afname van de rijksuitgaven geldt het omgekeerde. De hoogte van de algemene uitkering is hierdoor afhankelijk van omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeenten liggen.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risicosimulatie heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 12 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2018 € 28 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{28.000.000}{12.000.000} = 2,3$$

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	$2,0 \leq x$	Uitstekend
B	$1,4 \leq x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 \leq x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 \leq x < 1,0$	Matig
E	$0,6 \leq x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Zevenaar valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken. De ruimte in het weerstandsvermogen zal aangewend worden om de begroting 2020-2023 sluitend te krijgen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve per 31-12-2018 (35,7 mln), het resultaat 2018 (3,8 mln), het verwachte negatieve resultaat 2019 op basis van de 1ste voortgangsrapportage (7,1 mln) en claims (4 mln).

FINANCIËLE KENGETALLEN

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
1.a Netto schuldquote	105%	103%	94%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	95%	88%	85%
2. Solvabiliteitsratio	21%	21%	24%
3. Structurele exploitatieruimte	- 2,7%	2,0%	0,1%
4. Grondexploitatie	37%	38%	33%
5. Belastingcapaciteit	88%	99%	99,5%

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

- netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen).

Voor onze gemeente bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2018 94% (peildatum 31-12-2018) en wijkt af met 9% ten opzichte van de begroting 2018 (peildatum 1-1-2018). In 2018 is werkelijk een bedrag van € 15,3 miljoen afgelost en € 15 miljoen aangetrokken. In de begroting 2018 is rekening gehouden met het aantrekken van € 10 miljoen en is de aflossing van 2018 niet meegenomen.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we een stabiele solvabiliteitsratio van gemiddeld 22%. De ontwikkeling van de solvabiliteit blijft een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren en hangt sterk samen met de ontwikkeling van de grondexploitaties en de toename van investeringen.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzicht van de totale baten.

In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die grotendeels bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost en Babberich. De boekwaarde (exclusief de verliesvoorziening) is in 2018 als gevolg van verkopen afgenomen, waardoor het risico daalt.

De grondexploitaties hebben een forse impact op de financiële positie van onze gemeente. Wij hebben als gemeente leningen afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) woningbouwprojecten en hebben een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden

afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of een grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin. Onze gemeente zit met 99 % onder het landelijk gemiddelde. Er is ruimte om een negatieve structurele exploitatieruimte aan te vullen met structurele baten.

CONCLUSIE

Op basis van de ontwikkeling van de verschillende kengetallen kan geconcludeerd worden dat het risicoprofiel van de gemeente overwegend positief is. Aandachtspunt is de structurele exploitatieruimte en het financieel gezond maken van het meerjarig financieel meerjarenperspectief. De ratio van het weerstandsvermogen is vergeleken met de vorige jaarrekening 2017 gestegen (1,9).

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding

De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is van groot belang voor het functioneren van de gemeente op vele terreinen. Vanwege het belang hiervan is het onderhoud van kapitaalgoederen grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per onderwerp ingegaan op deze plannen waarin het beleid is opgenomen, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid

Per 1 januari 2018 is het onderhoud van de kapitaalgoederen voor de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar samengevoegd. Voorafgaand aan de fusie is op een aantal onderdelen zoals riolering en water al samen gewerkt aan een geharmoniseerd beleid ten aanzien van de kapitaalgoederen. Wij hebben een beeldkwaliteitsplan opgesteld voor het integrale beheer en onderhoud van de openbare ruimte (IBOR). Op basis hiervan stellen wij een geharmoniseerd meerjarenbeleid op.

Beleidskaders

- Integraal Beheer Openbare Ruimte (2018)

GEBOUWEN

Beleid

Het beleid voor de gemeentelijke gebouwen is vastgesteld op 26 januari 2017 in de nota vastgoedbeleid Zevenaar. Hierin is opgenomen dat de gemeente op termijn alleen nog eigenaar wil zijn van:

- de panden die zij zelf gebruikt;
- panden die vanwege een bepaald maatschappelijk belang of afbreukrisico niet bij marktpartijen kunnen worden ondergebracht;
- multifunctionele accommodaties

In 2019 wordt een integraal huisvestingsplan opgesteld. Hierin wordt een strategisch vastgoedplan opgenomen, dat voorziet in de huisvestingsbehoefte van de doelgroepen van beleid. Het plan is tevens de onderlegger voor het verder verduurzamen van het vastgoed.

In 2018 is het meerjarenonderhoudsplan voor de nieuwe gemeente Zevenaar herzien. Alle panden van voormalig Rijnwaarden en Zevenaar zijn hierin opgenomen.

Beleidskaders

[Nota Vastgoedbeleid \(2017\)](#)

Kwaliteitsnormen

Het vaststellen van het onderhoudsniveau van de gemeentelijke panden wordt gebaseerd op NEN 2767, niveau 3 (redelijke conditie). Voor maatschappelijke en/of publieksfunctie wordt niveau 2 (goede conditie) aangehouden voor de gevels en specifieke ruimten.

Onderhoudsniveau 3 houdt in dat het verouderingsproces over de gehele linie duidelijk op gang is gekomen. Plaatselijk kunnen zich ernstige gebreken voordoen zonder dat deze resulteren in functionele gebreken.

In het geval dat panden tijdelijk onderdeel uitmaken van de vastgoedportefeuille en/of op termijn afgestoten of gesloopt worden, kan worden afgeweken van de onderhoudsnormering. Uitgangspunt in deze situatie zal niveau 4 (matige conditie) zijn. Deze onderhoudsactiviteiten zijn gericht op het wind- en waterdicht houden van het object, op veiligheid en tijdelijke verhuurbaarheid.

Onderhoud

De actuele staat van onderhoud in het algemeen is conform het uitgangspunt conditieniveau 3 "redelijk". Conform dit niveau is in 2018 onderhoud uitgevoerd.

Voor het pand van de brandweer in Zevenaar is een energiescan gemaakt. Hieruit volgt dat het gebouw niet valt onder de categorie kantoren die voor 2023 dienen te voldoen aan een energielabel van minimaal C. Echter het huidige gebouw heeft een energielabel E. Om in 2040 te komen tot de doelstelling om CO₂ neutraal te zijn, is het nu een natuurlijk moment om zonnepanelen aan te brengen. De werkzaamheden zullen worden gecombineerd met groot onderhoud aan het dak en het aanbrengen van dakvalbeveiliging. Met het aanbrengen van zonnepanelen zal het huidige energielabel E stijgen naar een A label. Het aanbrengen van de zonnepanelen zal worden uitgevoerd indien hiervoor in 2020 geld beschikbaar wordt gesteld.

Van de gebouwen die naar verwachting op termijn gesloopt / vervangen worden, is het onderhoud aangepast naar een lager niveau.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	2018 begroot	2018 realisatie	Vershil
Belastingen	124	102	23
Doorbelastingen	171	176	-4
Dotatie voorziening	133	135	-1
Huisvestingslasten	241	214	26
Leveringen diensten en goederen	139	26	113
Onderhoud gebouwen	294	208	86
Overige lasten	11	10	2
Totaal	1.114	870	245

De kosten voor het beheer en onderhoud van de gebouwen zijn in 2018 lager uitgevallen dan begroot.

Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat het Integraal Accommodatie Plan (IAP) nog niet is opgesteld en dat het opstellen van de energielabels voordeliger is uitgevoerd dan begroot. Door preventief onderhoud uit te voeren hebben wij ook kosten kunnen besparen op het dagelijks onderhoud van de gebouwen.

GROEN

Beleid

Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen is een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Het plan heeft betrekking op de kwaliteit van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Kwaliteitsnormen

Voor de openbare ruimte en daarmee ook voor het openbaar groen zijn de volgende kwaliteitsnormen op basis van de CROW beeldkwaliteitssystematiek vastgesteld:

Beeldkwaliteit hoog: centrum, hoofdwegen en begraafplaatsen en accentplekken;

Beeldkwaliteit basis: woonwijken, parken en industrieterreinen en buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgend niveau van de openbare ruimte.

Onderhoud

Het onderhoud van het groen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd. Daarnaast is een deel van het onderhoud van het groen uitbesteed aan derden. Voor het groen in eigen beheer en uitbesteed aan derden worden nieuwe beeldkwaliteitsbestekken gemaakt.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	2018 begroot	2018 realisatie	Vershil
Bestekken onderhoud groen	546	507	40
Doorbelastingen	896	747	149
Leveringen diensten en goederen	512	521	-10
Onderhoud groen	160	153	7
Onkruidbestrijding	78	78	0
Overige lasten	256	339	-83
Totaal	2.449	2.345	104

Er is een voordeel van € 104.000 behaald op het openbaar groen in 2018. Dit heeft te maken met een behaald voordeel op de aanbestede bestekken en een voordeel op de doorbelasting van andere afdelingen. Daarentegen is er een nadeel op de materiaalkosten / overige lasten te zien.

OPENBARE VERLICHTING

Beleid

Voor de openbare verlichting is een beleidsplan vastgesteld in 2016 voor een periode van 10 jaar. Het beheer van de openbare verlichting is onderdeel van het beeldkwaliteitsplan. Het plan heeft betrekking op de kwaliteit van het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. Op basis van de vastgestelde beeldkwaliteit wordt het beleidsplan openbare verlichting nog geactualiseerd.

Beleidskaders

- Beleidsplan openbare verlichting 2016 - 2025 Zevenaar
- Beleidsplan Openbare verlichting 2015 - 2023 Rijnwaarden

Kwaliteitsnormen

De kwaliteitsnormen zijn nu vastgelegd in het beleidsplan openbare verlichting 2016-2025 en vertaald in een werkbested. In het overgangsjaar 2018 zijn de bestaande kwaliteitsnormen van beide voormalige gemeenten gehanteerd, in afwachting van het nieuwe beleidsplan openbare verlichting.

Onderhoud

Beheer en onderhoud van de openbare verlichting is Europees aanbesteed voor de periode 2018-2019 met de optie om nog een jaar te verlengen. Hiervoor is een raamcontract afgesloten waarin deelopdrachten kunnen worden uitgezet. Deze bestekken zullen in onderdelen te zijner tijd worden omgezet in beeldkwaliteitsbestekken.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	2018 begroot	2018 realisatie	Vershil
Elektriciteit	203	173	30
Leveringen diensten	64	75	-11
Doorbelastingen	61	62	0
Dotatie voorziening	26	26	0
Overige lasten	20	14	6
Totaal	375	350	24

Er is een voordeel behaald van € 24.000 op het product openbare verlichting.

Het grootste voordeel te verklaren door een voordeel op de elektriciteit. Er wordt steeds meer verlichting in LED aangebracht. In de toekomst verwachten we hier dan ook meer te kunnen besparen. We houden hier voorzichtig rekening mee in onze begroting.

RIOLERING EN WATER

Beleid

Als verbreding van het GRP 2012-2016 heeft de gemeente in samenwerking met drie Liemerse gemeenten en het waterschap Rijn en IJssel het "Watertakenplan De Liemers 2017-2021" opgesteld. Dit beleidskader verwoordt de gezamenlijke visie van de Liemers op zowel de afvalwaterketen als het stedelijk water. Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de afvalwaterketen en het stedelijk water. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit Watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:

- Klaar voor de toekomst;
- Landelijke Bestuursakkoord Water;
- Invoering van de Omgevingswet;
- De burger centraal.

In 2018 is gestart met het harmoniseren van werkzaamheden die voortvloeien uit de watertakenplannen van de twee voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden.

Beleidskaders

[Watertakenplan De Liemers 2017-2021 \(2016\)](#)

Kwaliteitsnormen

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "Watertakenplan De Liemers 2017-2021".

Onderhoud

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.

Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.

In 2018 zijn twee grote projecten gestart waarin voor een integrale gebiedsaanpak is gekozen. Dit betreft de herinrichting Zonnemaat en revitalisering Giesbeek. Deze projecten worden bekostigd uit de voorziening riolering, welke gebaseerd is op het watertakenplan. Daarnaast is er voor deze projecten geld beschikbaar gesteld uit de voorziening wegen.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	2018 begroot	2018 realisatie	Vershil
Beheersystemen en IT	121	30	91
Doorbelaastingen	741	721	19
Dotatie voorziening	424	438	-14
Onderhoud en reparaties	554	554	0

Onderzoeken	202	90	112
Overige lasten	205	247	-42
Totaal	2.247	2.080	168

Er is een voordeel behaald van € 168.000 in 2018 op de lasten voor riolering.

Het beheersysteem Kikker is nog niet geheel gevuld, dit staat nu gepland voor 2019.

Daarnaast is er in 2019 minder besteed aan onderzoeken. Dit wordt in 2019 ingehaald.

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid

Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen worden projecten integraal aangepakt. Het actualiseren van het huidige beleidsplan wegen zal in het 2020 plaatsvinden. Daarin worden de onderhoudsplannen voor de aankomende jaren uiteengezet.

Beleidskaders

- Wegenbeleidsplan Zevenaar en Rijnwaarden

Kwaliteitsnormen

Openbare wegen en bruggen zijn een onderdeel van de openbare ruimte. Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor de openbare wegen en bruggen is een beeldkwaliteitsplan vastgesteld. Het plan heeft betrekking op de kwaliteit van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van het vastgestelde beeldkwaliteit zal vervolgens het beleidsplan wegen worden geactualiseerd. De landelijke CROW beeldkwaliteit systematiek vormt hiervoor de basis.

Onderhoud

Het klein onderhoud van de wegen en bruggen wordt in eigen beheer uitgevoerd. Ook is een deel van het onderhoud uitbesteed aan derden. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn bestekken gemaakt.

In 2018 hebben wij 40 kilometer aan slijtlagen aangebracht om de wegen weer veilig te maken. Daarnaast zijn wij gestart met asfalteringswerkzaamheden. Er zijn enkele grotere (integraal aangepakte) projecten in uitvoering. Bijvoorbeeld de herinrichting van Zonnemaat, de revitalisering Giesbeek, de Graaf Ottoweg en de Transeedijk / Boterdijk in Lobith.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	2018 begroot	2018 realisatie	Vershil
Doorbelastingen	845	844	1
Dotatie voorziening	1499	1499	0
Leveringen diensten en goederen	247	135	111
Overige lasten	140	154	-14
Totaal	2.731	2.632	99

Er is een voordeel behaald op de beheer- en onderhoudslasten van wegen en bruggen van € 99.000.

Grotendeels is dit te wijten aan een voordeel van € 111.000 op de inhuur van derden en goederen. In de kadernota 2018-2022 is € 400.000 beschikbaar gesteld voor de jaren 2018 en 2019, ten behoeve van het wegwerken van achterstanden in het onderhoud van wegen.

Conclusie

Na de gemeentelijke herindeling is er in het jaar 2018 veel energie gestoken om de staat van de kapitaalgoederen te bepalen. In het voorjaar van 2018 is het integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR) vastgesteld waarin de beleidskaders zijn vastgesteld ten aanzien van de openbare ruimte en met name het onderhoud van de kapitaalgoederen. Op basis hiervan zijn en worden er nieuwe beheersplannen opgesteld voor de verschillende kapitaalgoederen binnen de openbare ruimte. Daarmee ligt er een basis van waaruit de

gemeente Zevenaar kan werken om de kapitaalgoederen kwalitatief op het gewenste niveau te brengen en te houden.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen ten opzichte van de begroting 2018.

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	2018 begroot	2018 realisatie	Vershil
Gebouwen	1.114	870	245
Wegen en bruggen	2.731	2.632	99
Openbare verlichting	375	350	24
Groen	2.449	2.345	104
Riolering	2.247	2.080	168
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	8.916	8.277	640

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van € 8,9 miljoen benodigd voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar. Op basis van nog vast te stellen beleidsplannen zal dit bedrag in de komende jaren mogelijk nog wijzigen. Het voordeel dat in 2018 behaald is, is met name incidenteel van aard. De structurele effecten zijn meegenomen in de P&C documenten en het project financiële basis op orde.

FINANCIERING

Inleiding

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:

Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid

Het treasurybeleid is gericht op het minimaliseren van financiële risico's en het binnen de geldende kaders realiseren van een zo optimaal mogelijk rendement.

De uitvoering van de financieringsfunctie heeft in 2018 uitsluitend de publieke taak gediend, en het beheer is prudent geweest.

Beleidskaders

Treasurystatuut gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte

In onderstaand overzicht is het verloop van de afgesloten langlopende geldleningen op de balansdatum weergegeven.

Bedragen x € 1.000			
Jaar	Stand 31-12	Rentebedrag	Rente %
2018	117.698	3.146	2,5%
2019	101.862	2.881	2,4%
2020	96.300	2.367	2,4%
2021	90.779	2.195	2,3%

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de betaalde rente gedeeld door de schuldrestant aan het einde van het jaar. Dit kan als indicator worden afgezet tegen de huidige en verwachte rentestand. De huidige rente (zie ontwikkelingen) ligt onder het gemiddelde percentage. Dit percentage volgt daarmee de dalende lijn die zichtbaar is. Wij verwachten gezien de looptijd van de huidige leningen (tegen een lage interest) en de huidige renteontwikkelingen dat het risico van stijgende rentelasten komende jaren beperkt van invloed zal zijn op de begroting.

Met name door de toenemende verkoop van gronden, zal de behoefte om nieuwe leningen af te sluiten de komende jaren verder afnemen. De ontwikkelingen met betrekking tot het doortrekken van de A15 naar de A12 zijn nog niet in deze behoefte verwerkt, maar de verwachting is dat deze uit de dan beschikbare middelen kunnen worden betaald.

RISICOBEBEER

Risicobeleer

Risicobeleer is een van de centrale doelstellingen van de Wet fido. Hierbij worden de volgende risico's onderscheiden:

- renterisico's;
- kredietrisico's;
- risico's bij het liquiditeitsbeheer en debiteurenrisico's.

In het financieringsstatuut is aangegeven dat voor het uitzetten van middelen alleen gebruik wordt gemaakt van financiële instellingen met minimaal een AA - rating, d.w.z. zeer kredietwaardige partijen. Uitlenen van gelden aan bedrijven en beleggen in aandelen is niet toegestaan gelet op de risico's die daaraan verbonden zijn.

Bij het verstrekken van leningen voor de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.

RENTE EN RENTERISICO'S

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten worden hieronder nader toegelicht.

1) De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich brengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.

De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2018 was berekend op 9 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang van 106 miljoen.

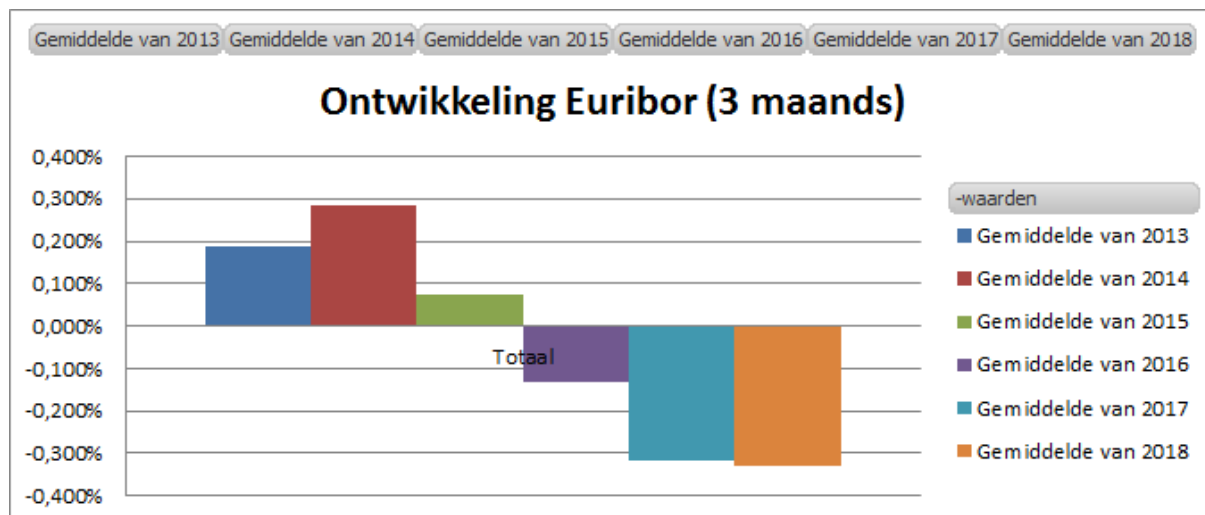
Overzicht kasgeldlimiet in 2018 (x€ 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Berekend kasgeldlimiet 2018	9.000	9.000	9.000	9.000
Omvang netto-vlottende schuld	2.418	9.568	1.377	4.144
Ruimte binnen kasgeldlimiet	11.418	18.568	10.377	13.144
Overschrijding van het kasgeldlimiet	0	0	0	0

In 2018 is het kasgeldlimiet niet overschreden.

Gelet op het tarief voor kort geld op dit moment, waarbij we voor het aantrekken van een kasgeldlening rente ontvangen, maken we gebruik van de ruimte die de wet Fido ons geeft. Dit Treasurybeleid betekent naast een besparing ook een opbrengst qua rente. Uiteraard blijven we de kapitaalmarkt nauwlettend volgen zodat bij een stijgende rente op de kapitaalmarkt overgaan kan worden tot het consolideren (omzetten van een kortlopende schuld in een langlopende schuld).

Renterisico kort geld

De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande grafiek is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren weergegeven.

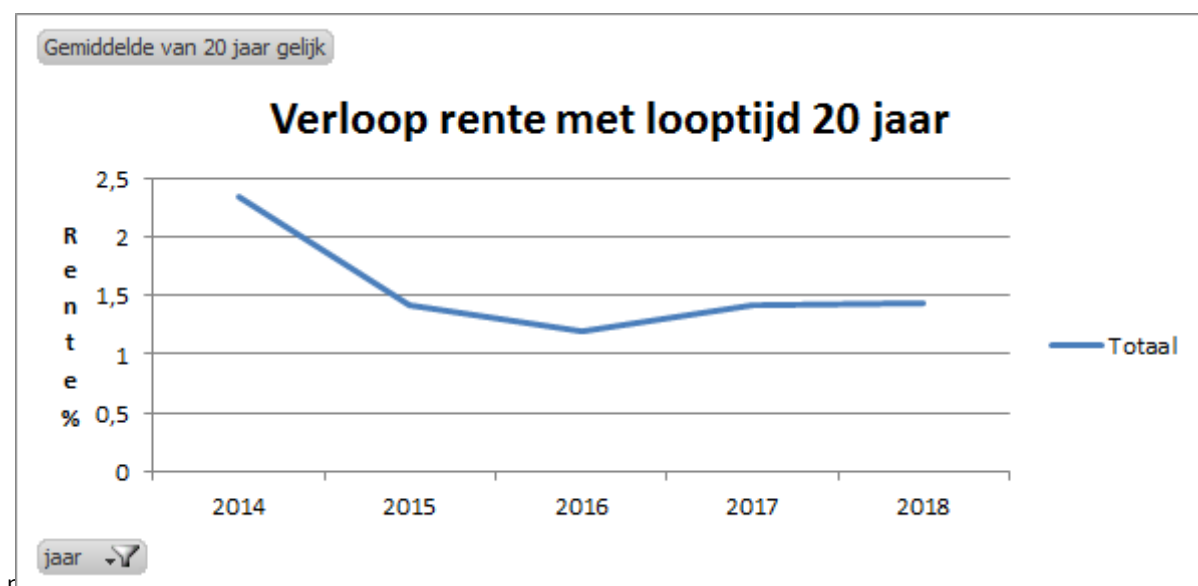

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt bevond het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich het volledige afgelopen jaar onder de 0%. Ofwel: een negatieve rente. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Dit beleid draagt er aan bij dat de geldmarkttarieven negatief zijn. De gemeente Zevenaar profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Door de negatieve rente krijgt de gemeente namelijk geld toe als zij kortlopend leent.

Renterisico lang geld

De gemeente Zevenaar gaat uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wordt met name aangewend om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar worden activa lineair afgeschreven en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.

Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen.

De lange rente heeft in 2018 een stabiele trend laten zien. Gegeven de zwakke bbp-groeivoorzichten en de verwachting dat de ECB zal vasthouden aan lage officiële rentetarieven, is het waarschijnlijk dat de lange rente voorlopig laag zal blijven.

2. Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening. Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2018 niet is overschreden.

	Berekening renterisico-norm (x € 1.000)	Begroting 2018	Werkelijk 2018
1.	Renteherzieningen	0	0
2.	Netto renteherziening op vaste schuld	0	0
3a.	Nieuw aangetrokken vaste schuld	10.000	15.000
3b.	Nieuw verstrekte leningen	0	391
4.	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld	10.000	15.391
5.	Betaalde aflossing	15.300	15.313
6.	Herfinanciering (laagste 4 en 5)	10.000	15.313
7.	Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	10.000	15.313
8.	<i>Totaal begroting/jaarstukken</i>	118.000	149.270
9.	<i>Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage</i>	20%	20%
10.	<i>Renterisiconorm (8 x 9)</i>	23.600	29.854
7.	Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	10.000	15.313
11.	Ruimte onder risico-norm (10-7)	13.600	14.541

KREDIETRISICO'S

De gemeente loopt kredietrisico op door de gemeente verstrekte gelden. Het risico doet zich voor bij het op beleidsmatige gronden verstrekken van leningen (publieke taak). Het risico bestaat dat leningen niet, niet volledig en/of niet tijdig worden terugbetaald (rentekosten).

Onderstaand volgt een overzicht van de uitgezette gelden per type instelling.

Risicogroep	M/Z*	Restant schuld	
		Bedrag (x € 1.000)	Percentage van het totaal (%)
Leningen aan stichtingen en sportaccommodaties	Z	365	3,14
Lening aan een woningbouwvereniging	M	105	0,90
Leningen aan deelnemingen (Vitens)	Z	465	4,01
Hypothecaire leningen ambtenaren	M	9.782	84,26
Sociale kredieten aan inwoners via Kredietbank	Z	71	0,61
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN):			
Leningen voor verzakte woningen	M	135	1,16
Startersleningen koophuizen	M	142	1,22
Duurzaamheidsleningen	M	544	4,69
Totaal		11.609	100%

* Met (M) of zonder (Z) hypothecaire zekerheid

Leningen aan stichtingen sportaccommodaties

Het betreft leningen aan stichtingen, sportaccommodaties en woonwagendbewoners. De aflossing verloopt zoals is overeengekomen. Het kredietrisico voor de gemeente wordt als gering geschat.

Woningbouwvereniging

Op 1-1-2019 resteert nog een lening aan de toegelaten instelling St. Plavei (voorheenLaris) voor een woningbouwproject. Het risico is minimaal omdat Plavei onder financieel toezicht staat van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (W.S.W.).

Deelnemingen (Vitens)

Waterbedrijf Vitens heeft de preferente aandelen welke in bezit waren van onze gemeente ingekocht. De koopsom van € 2.327.300 is daarbij omgezet in een achtergestelde lening. Deze wordt in 15 jaar afgelost. Het kredietrisico voor de gemeente wordt als gering geschat.

Hypothecaire leningen ambtenaren

Tot 1 januari 2009 zijn aan personeelsleden, onder een aantal voorwaarden, hypothecaire geldleningen verstrekt. Met ingang van 2009 is het door de wijziging van de Wet FIDO niet meer mogelijk om hypothecaire geldleningen te verstrekken aan personeelsleden. De verstrekte geldleningen tot 1 januari 2009 blijven bestaan en worden afgelost zoals overeengekomen. Bij het beëindigen van het dienstverband dient tot aflossing van de gehele lening te worden overgegaan. Het restant van de leningen zal door deze wijziging elk jaar afnemen.

Gelet op de hypothecaire zekerheidstelling worden de risico's als gering geschat.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN)

In het kader van de Verordening Stimulering Verzakkingsherstel zijn leningen verstrekt aan eigenaren van verzakte woning. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.

Op grond van de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar kan voor de aankoop van een woning op "Groot Holthuizen" via de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten een starterslening worden verstrekt van maximaal € 22.500. De helft van dit bedrag wordt door het rijk verstrekt. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.

In 2017 zijn voor het eerst duurzaamheidsleningen via het SVN verstrekt. De risico's worden als gering ingeschat.

Ook zijn via het SVN duurzaamheidsleningen verstrekt. De risico's worden als gering ingeschat.

RISICO'S LIQUIDITEITSBEHEER EN DEBITEUREN

De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en wijzigingen in het tempo van uitvoering van voorgenomen investeringen, waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen, worden zoveel als mogelijk beheerst.

Met betrekking tot het risico van debiteuren wordt opgemerkt, dat het beleid gericht is op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

SCHATKISTBANKIEREN

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het totaal € 153.754 indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen zoals in onze gemeente. Bij het berekenen van het genoemd totaal zijn de totalen van de gemeenschappelijke regelingen 2018, het Streekarchivariaat en de Reinigingsdienst de Liemers (RDL) meegenomen. Dit is conform de regeling van het schatkistbankieren aangezien deze administraties door onze gemeente worden gevoerd en ook de treasury.

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag. In onderstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) Gemeente Zevenaar					
		Verslagjaar	2018		
(1)	Drempelbedrag	1.153			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	290	412	344
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	980	863	741	809
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar	2018		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	153.754			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	153.754			

(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-
------	--	---

(1) = (4b)*0,0075 +
 (4c)*0,002 met een minimum van €250.000

Drempelbedrag 1.153

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.540	26.424	37.890	31.684
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	173	290	412	344

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening

In de begroting en deze jaarrekening zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (juli 2017) verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

		Bedragen x € 1.000		
Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		3.321	3.139	3.094
b. Externe rentebaten	-/-	407	224	231
Totaal door te rekenen externe rente		2.914	2.915	2.863
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	2.201	1.962	1.971
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	754	590	585
	-/-	2.955	2.552	2.556
d. Saldo door te rekenen rente		-41	363	307
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		-41	363	307
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	-	-	-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		41	-363	-307

Een voordeel van € 56.000 ten opzichte van de raming na wijziging.

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie grondexploitaties 2016 gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

Toelichting

- a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.
- c) Over de boekwaarde op 1 januari 2019 van de Bouwgrond in exploitatie (BIE) mag alleen het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Dit percentage is basis van de werkelijke balansbedragen 2017 berekend op 2,28.
- c) Rente projectfinanciering: Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden.
- d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) meer te berekenen.
- f) Het renteresultaat van € 307.000 is niet omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2018 van meer dan € 134 miljoen. De afwijking ten opzichte van de raming na wijziging is kleiner dan 25%.

BEDRIJFSVOERING

PERSONEEL & ORGANISATIE

Personeel

De samenleving verandert in hoog tempo en met een grote flexibiliteit. Dit betekent dat de gemeente en zijn medewerkers mee veranderen. Als gevolg hiervan en om grip te houden op de ontwikkelingen binnen de samenleving en de organisatie hebben we een concept kadernota HR opgesteld. In de kadernota HR geven we richting aan de wijze waarop het personeelsbeleid is ingericht. Voor de uitvoering leggen we in 2019 financiële voorstellen via de P&C-cyclus aan u voor.

Ziekteverzuim

Binnen onze organisatie werken we volgens het eigen regiemodel. Dit houdt in dat we als organisatie zelf de volledige regie hebben over de verzuimbegeleiding van de medewerkers. Voor de medische advisering werken we sinds 1 januari 2018 samen met een bedrijfsarts van het Verzuim Expertise Bureau (VEB). In 2018 is het verzuimbeleid "eigen regie" geactualiseerd. We hebben – net als voorgaand jaar – aandacht gegeven aan preventie en begeleiding van arbeidsongeschikte medewerkers. Het gemiddelde verzuimpercentage in onze organisatie over 2018 is 5,13%. Hiermee zitten we onder het landelijk gemiddelde van 2018 bij gemeenten van 5,30%. De doelstelling om het ziekteverzuim van onze medewerkers voor 2018 onder de 4% te krijgen is niet gerealiseerd, met name het langdurig verzuim heeft het percentage verhoogd.

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Werkelijk 2018
%Ziekteverzuim	4,83	4,34	4,00	5,13

Organisatie

De gemeente Zevenaar is een klantgerichte organisatie waarin de inwoner centraal staat. De organisatie is daarvoor ingericht volgens een vraaggericht concept. De dienstverlening is gebaseerd op 3 focuspunten:

- Service op maat
- Verbindend
- Gastvrij

De inrichting en ontwikkeling van onze organisatie en bedrijfsvoering zijn gericht op het realiseren van de visie van de gemeente Zevenaar binnen de rolopvatting van een verbindende overheid. Dit heeft zijn vertaling gekregen in alle aspecten van de gemeentelijke organisatie: het organisatiemodel, de werkwijze, de werkprocessen en de bedrijfsvoering.

Het Programma Zevenaar Verbindt bestaat uit drie pijlers van verbinding (inwoner, bestuur en organisatie) en is een speerpunt voor de organisatie. In 2018 hebben we het Programma Zevenaar Verbindt opgesteld en zijn gestart met het uitvoeren van het programma onder leiding van een programmamanager. Binnen de pijler Organisatie zijn in 2018 diverse activiteiten uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn het starten met de Zevenaar Academie (een opleidingsprogramma van, voor en door de eigen medewerkers van de gemeente) om kennis en vaardigheden aan te sterken of te ontwikkelen. Daarnaast hebben alle afdelingen in 2018 een teambuildingstraject doorlopen om onze kernwaarde 'samenwerken' te versterken en om elkaar beter te leren kennen.

Onderstaand overzicht geeft de vastgestelde formatie per afdeling aan per 31-12-2018.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/S&B/P&P	8,50
Griffie	2,67
Maatschappelijke Ontwikkeling	21,29
Maatschappelijke Dienstverlening	40,24
Publiekszaken	20,58
Openbare Werken	64,88
Beheer Openbare Ruimte	27,88
Ruimtelijke Ontwikkeling	22,16

Vergunning, toezicht en handhaving	24,35
Bedrijfsvoering	28,39
Financiën	18,50
Informatiebeheer	31,11
Totaal	310,54

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Informatievoorziening

Gemeenten maken deel uit van een sterk veranderende samenleving, waarin de steeds verdere digitalisering van de informatievoorziening één van de belangrijkste ontwikkelingen is. We hebben, voor een groot deel in RID-verband (gezamenlijke Liemerse ICT-dienst), gezorgd voor het afronden van de herindeling en het voldoen aan wettelijke voorschriften en landelijke afspraken. Het meest opvallend is de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Voor de informatievoorziening rond de Omgevingswet wachten we op landelijke ontwikkelingen rond het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Met name op het gebied van digitale dienstverlening zijn stappen gezet. Dat blijven we ook in 2019 doen.

Datagedreven sturen

Landelijk blijkt dat datagedreven sturing de meerwaarde vergroot die gemeenten hebben voor inwoners, bedrijven en instellingen. Door de voortschrijdende technische ontwikkelingen is datagedreven sturing steeds beter bruikbaar voor gemeenten en verwachten wij er veel van (of evt "kunnen we niet meer om deze ontwikkeling heen"). In 2018 hebben we ervaringen opgedaan door de uitvoering van pilots, hebben we inspiratiebijeenkomsten gehouden en zijn we gestart met ontwikkeling van dashboards (onder ander rond zorggebruik, HRM en dienstverlening). Ook stelden we een plan van aanpak op om de gemeentelijke organisatie die datagedreven stuurt systematisch vorm te geven. Hierbij hebben we leerervaringen uit de pilots betrokken. Ons college heeft in het plan van aanpak bepaald dat we de positie innemen van de slimme volger. In het organisatieplan (in concept gereed) besteden we ook aandacht aan de vraag hoe we omgaan met ethische vraagstukken bij het verzamelen en gebruik van data.

Privacy en informatieveiligheid

In onze informatiesamenleving draait alles om data. Als gemeente zijn we schatbewaarder van een breed scala van data, zowel van inwoners als van ondernemers en andere organisaties. Het is de verplichting voor de bedrijfsvoering van de gemeente Zevenaar om de ambities in evenwicht te (blijven) houden met de individuele (privacy)grondrechten van onze inwoners. Vanaf 25 mei 2018 zijn de aangescherpte Europese privacy normen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht en van belang voor dit evenwicht. Bij het voldoen aan de AVG gaat Zevenaar voor een integrale en goede dienstverlening met respect voor privacy en bescherming van de persoonsgegevens. Door het hanteren en implementeren van kernprincipes (zoals corrigeerbaarheid) en uitgangspunten (zoals doelbinding) voor privacy en gebruik van persoonsgegevens, wordt voldaan aan de AVG.

Omdat privacy en informatieveiligheid een integraal onderdeel is van het werk, is veel aandacht besteed aan bewustzijn bij medewerkers. Zo zijn er diverse presentaties gegeven op afdelingen en is gekozen om de opleiding informatiebeveiliging als verplicht onderdeel binnen de Zevenaar Academie op te nemen. In 2018 zijn 3 AVG-inzageverzoeken in de verwerking van persoonsgegevens ontvangen. Er zijn 14 datalekken geregistreerd. Dit gaf aanleiding om werkprocessen aan te passen. Geen van de incidenten had ernstige gevolgen.

Daarnaast komen er meer kritische vragen over het verwerken van persoonsgegevens, wat ons als organisatie ook alert houdt in het borgen van de individuele (privacy)grondrechten.

Behalve Europese regelgeving gelden in Nederland ook de eisen uit de normenkaders op het gebied van de elementen privacy en informatiebeveiliging voor de diverse basisregistraties en domeinen. Een van de belangrijkste is de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten. Het project om dit binnen Zevenaar en de andere samenwerkende Liemerse gemeenten in te voeren is in 2018 afgerond.

Digitaal archiefbeheer

In de komende jaren moet ook het behouden van de digitale informatie meer nadruk krijgen. Het onderwerp "Digitaal archiefbeheer" is landelijk (en internationaal) nog in ontwikkeling onder de noemer "e-depot". Deze ontwikkeling wordt opgepakt in samenwerking met het Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg. De

verwachting is dat vanaf 2020 hier investeringen benodigd zijn om voor de toekomst een volwaardig digitaal archiefbeheer te kunnen garanderen. Daarbij wordt nadrukkelijk aansluiting gezocht bij samenwerkingsprojecten op dit gebied in de regio.

PLANNING & CONTROL

De planning en control cyclus

De vastgestelde cyclus van onze nieuwe gemeente lijkt veel op de cyclus van beide voormalige gemeenten. Wij starten met een kadernota, als voorloper van de meerjarenprogrammabegroting. De kadernota heeft een richtinggevend karakter. U geeft het college dan de opdracht om de kadernota te verwerken in de meerjarenprogrammabegroting. Besluitvorming over de begroting zelf vindt plaats in uw vergadering van november. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken.

2018 was een bijzonder jaar; in januari 2018 is de beleidsarme 1 + 1 begroting vastgesteld. In een bijzondere kadernota is deze begroting voor het lopende jaar 2018 beleidsrijk gemaakt door het vaststellen van het beleid met daarbij behorende middelen. Er is een start gemaakt met het digitaliseren van de P&C-producten. Wij verbeteren deze producten nog verder, waarbij we de feedback van u zoveel mogelijk betrekken.

De documenten van de planning & control-cyclus zijn in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal. De 6 thema's uit het collegeprogramma zijn een vast onderdeel in de producten. De vernieuwde cyclus heeft een andere manier van verantwoorden. Deze verantwoordingssystematiek richt zich meer op de voortgang van beleid en de mate waarin wij de doelstellingen uit het collegeprogramma, de kadernota en begroting realiseren door de uitvoering van activiteiten.

COMMUNICATIE

Om verbinding met en tevredenheid over de gemeente te krijgen, hebben we ingezet op herkenbaarheid en een hogere waardering van de communicatie. Een aantal projecten is stevig ondersteund; hierbij valt te denken aan de infrastructurele projecten (zoals A15/A12, het onderliggend wegennet en de spoorverbetering Zevenaar-Didam, Zevenaar Verbindt, HAL12, Korte Ketens in het Liemers landschap, circulaire economie en Zevenaar-Oost (Groot Holthuizen, 7Poort en Factory Outlet Zevenaar).

De volledige implementatie online en offline van de nieuwe huisstijl is gerealiseerd. Daarnaast hebben we tools geïmplementeerd om de huisstijltoepassing te vereenvoudigen en te zorgen voor huisstijlbeheer. Het meetinstrumentarium, om inzicht te krijgen in de bereikte resultaten, is momenteel beperkt tot de aspecten die uit de monitor dienstverlening komen. De website en het facebook-account zijn op basis van o.a. gebruikersinzichten en trends aangepast en blijven onder de aandacht om aan te sluiten op de wensen en behoeften van inwoners. Om inzicht te geven in wat inwoners zich bezighoudt, wordt structureel wekelijks een online omgevingsbeeld beschikbaar gesteld op intranet. Daarnaast is er de mogelijkheid voor medewerkers om zich te abonneren en deze telkens in hun mailbox te ontvangen. Er is voor het eerst een communicatiekalender, met jaarlijkse items en mogelijke aanhaakitems, opgesteld.

INKOOP EN AANBESTEDING

De Liemerse gemeenten hebben een gemeenschappelijk inkoopbeleid. Dit is in 2017 opnieuw vastgesteld. Het bevat algemene spelregels voor inkoop, mede om te voldoen aan (Europese) wetgeving. Daarnaast zijn enkele lokale accenten opgenomen:

- social return: bij opdrachten met een bepaalde opdrachtwaarde stimuleren of verplichten de gemeenten opdrachtnemers om kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt te betrekken bij de uitvoering van de opdracht. Doel is om voor deze groepen meer werkgelegenheid en werkervaringsplaatsen te creëren.
- kansen voor regionale bedrijven door het voeren van een uitnodigingsbeleid: instrument hiervoor is de inkoop app die bedrijven en de gemeentelijke opdrachtgevers bij elkaar brengt. Op de website www.inkoopapp-deliemers.nl kunnen (regionale) bedrijven zich presenteren en aangeven in aanmerking te

willen komen voor inkoopopdrachten. Gemeentelijke inkopers gebruiken de website bij het aanvragen van offertes.

· maatschappelijk verantwoord inkopen: naast op de prijs van de producten, diensten of werken letten we ook op de effecten van de inkoop op milieu en sociale aspecten.

Naast dit Liemerse beleid kunnen specifieke regels van belang zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om inhuur van personeel. Dat soort regels wordt uiteraard bij inkooptrajecten ook in acht genomen.

Medio 2018 zijn via een raadsinformatiebrief stappen aangekondigd om de bekendheid van het inkoopbeleid bij gemeentelijke inkopers te versterken. Dat is gebeurd. Inmiddels is op de website www.inkoopapp-deliemers.nl een lijst van verwachte onderhandse aanbestedingen gepubliceerd. Regionale ondernemers kunnen hun belangstelling voor zo'n aanbesteding kenbaar maken.

JURIDISCHE ZAKEN

We hebben het afgelopen jaar activiteiten uitgevoerd om de juridische kwaliteit, juridische control en juridisch risicobeheer structureel te verbeteren. Het doel van juridische kwaliteitszorg is een verbetering van de juridische kwaliteit van gemeentelijke diensten en producten. Dat is het afgelopen jaar bereikt door onder meer het contracteren van een vaste huisadvocaat, het geven van trainingen aan collega's, het organiseren van een juridisch vakberaad en het bieden van ondersteuning bij het harmonisatietraject vanwege de herindeling. Hiermee is ingezet op het verhogen en uitwisselen van kennis over dit onderwerp binnen de organisatie.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren, of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving

Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.

Beleid

Bestuurders en ambtelijke organisatie hebben behoefte aan regie en grip op gemeenschappelijke regelingen. Met regie op verbonden partijen wil de gemeente in de kern bereiken dat de belangen van Zevenaar worden behartigd en dat de overeengekomen opdracht wordt gerealiseerd binnen de afgesproken beleidsinhoudelijke en financiële kaders.

Het is van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording voldoende informatie krijgt om de bijdrage van de verbonden partijen aan de realisatie van doelstellingen en risico's te kunnen laten meewegen. De invloed van de gemeente op haar verbonden partijen is het grootst aan de "voorkant". Hiermee wordt bedoeld dat beïnvloeding in een (politiek) besluitvormingsproces aan de voorkant het meeste kans van slagen heeft. De ervaring leert dat stukken die eenmaal in het dagelijks of algemeen bestuur komen, niet snel meer gewijzigd worden.

In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2018	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2018	Vreemd vermogen 2018	Resultaat 2018
Alliander N.V.			4.129.000	4.216.000	334.000
Ataro B.V.	1.774	100	649	2.678	328
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			4.257.000		337.000

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.364	12		5.950	
Euregio Rijn-Waal	11		1.331	2.424	
Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem-Nijmegen	66	5			81
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	1.030	45	862		-134
Leisurelands (R.G.V. Holding B.V.)		3	56.276	22.014	-1.280
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	470	9		2.449	
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	592	8	783	4.883	12
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	1.635	55			-186
Samenwerking De Liemers	4.662	52			
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	124	48			
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	3.280	6	8.239	14.157	1.400
Vitens N.V.		1	525.700	1.223.900	13.000
Totaal verbonden partijen	15.008		8.979.840	5.494.455	684.221

Alliander N.V.

Omschrijving	Alliander N.V. is een nutsbedrijf dat voortgekomen is uit Nuon en zorgt voor de levering van energie. Alliander bestaat uit de onderdelen Liander en Liandon. Het bedrijf telt 5,7 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschappen
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Aandeel in %	0,45
	Zevenaar is deelnemer van het Nuval platform. Het gaat hierbij om een platform dat de belangen van de aangesloten gemeenten uit Flevoland en Gelderland behartigt voor wat betreft het aandeelhouderschap in Nuon/ Alliander en Vitens. De gemeenten die zich verenigd hebben in het Nuval-platform hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Alliander en Vitens. Een vertegenwoordiger van het platform neemt ook deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.
Prestaties	De dividenduitkering over 2017 bedroeg afgerond € 412.000. Dit bedrag is verantwoord in de jaarrekening 2018 van de gemeente Zevenaar.
Website	Website Alliander

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente				
Resultaat partij	203.000		334.000	
Eigen vermogen	3.942.000		4.129.000	
Vreemd vermogen	4.127.000		4.216.000	
Toelichting				
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.			
Programma	o. Bestuur en ondersteuning			

Ataro B.V.

Omschrijving	
Juridische vorm	Vennootschappen
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro wordt uitgeoefend door de wethouder van Dellen.
Aandeel in %	100
	Vanwege de gewijzigde sportvrijstelling zijn we in gesprek met Ataro over mogelijke oplossingsrichtingen.
Prestaties	Prestatie afspraken moeten nog nader ontwikkeld worden.
Website	Website Ataro

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	1.749	1.779	1.774	
Resultaat partij	82		328	
Eigen vermogen	320		649	
Vreemd vermogen	2.809		2.678	
Toelichting				
Risico's	De gemeente blijft als enig aandeelhouder bij tegenvallende exploitatieresultaten uiteindelijk financieel verantwoordelijk.			
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie			

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	De B.N.G. is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Aandeel in %	0,02

Prestaties De dividenduitkering is tijdens de aandeelhoudersvergadering in 2019 verhoogd van 37,5% naar 50%. Het dividend over 2018 bedraagt € 36.860.
Website De dividenduitkering over 2017 bedroeg € 32.700.

Website [Website BNG](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
-----------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------------

Bijdrage gemeente

Resultaat partij 393.000 337.000

Eigen vermogen 4.200.000 4.257.000

Vreemd vermogen

Toelichting

Risico's Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Programma o. Bestuur en ondersteuning

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Omschrijving Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.

Juridische vorm Gemeenschappelijke regelingen

Vestigingsplaats Arnhem

Partijen Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.

Beleidskaders
-Raadsbesluit Wijziging Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (gemeente Zevenaar en gemeente Rijnwaarden 2017)
-Raadsbesluit Vaststellen Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (gemeente Zevenaar en gemeente Rijnwaarden 2016)
-Verordening Leerlingenvervoer (gemeente Zevenaar 2018)
-Verordening Maatschappelijke Ondersteuning (gemeente Zevenaar 2016 en gemeente Rijnwaarden 2015)

Openbaar belang en doel De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.

Bestuurlijk belang Deelname bestuur door portefeuillehouder.

Aandeel in % 12

Prestaties Door de deelnemende gemeenten is de sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer bij de vervoersorganisatie neergelegd. Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de vervoersorganisatie een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin wordt overeengekomen dat de vervoersorganisatie de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Website [Website vervoersorganisatie](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
-----------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------------

Bijdrage gemeente 1.305 1.364

Resultaat partij 91

Eigen vermogen

Vreemd vermogen	5.950	5.950
Toelichting	Afgerond op basis begroting 2016/2020	
Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.	
Programma	6. Sociaal domein	

Euregio Rijn-Waal

Omschrijving	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	29 Nederlandse gemeenten en 20 Duitse gemeenten
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Deelname Algemeen Bestuur/Dagelijks bestuur door respectievelijk een door de raad en college aangewezen lid.
Aandeel in %	Een viertal INTERREG projecten is gestart, waardoor de komende jaren voor € 21,2 miljoen naar de Euregio Rijn Waal vloeit.

Prestaties

Website [Website Euregio Rijn-Waal](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	11	11	11	
Resultaat partij	2			
Eigen vermogen			1.331	
Vreemd vermogen			2.424	
Toelichting				
Risico's	Het algemene financiële beheer van de Euregio Rijn - Waal wordt bij begroting, jaarrekening en begrotingswijziging van de Euregio getoetst en beoordeeld door de commissie financiën en projecten en de Euregioraad. Op dit moment is met in aanmerking nemend het eigen vermogen geen sprake van grote actuele risico 's .			

Programma o. Bestuur en ondersteuning

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	Het gemeenschappelijk orgaan is een samenwerkingsverband dat de belangen behartigt van de deelnemende gemeenten in de regio. Dit kunnen individuele belangen zijn, maar ook regionale. Daarnaast voeren zij gemeenschappelijke taken uit voor de gemeenten in de regio.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	

Openbaar belang en doel Orgaan voor de gemeenten in de regio Arnhem en Nijmegen voor overleg en afstemming op de beleidsterreinen economie, mobiliteit en wonen. Voor de stimulering van de economische ontwikkelingen van de regio is een triple helix samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden opgericht in de vorm van de Stichting Economic Board.

Bestuurlijk belang Het Bestuurlijk Overleg bestaat uit 18 leden; van iedere gemeente de burgemeester.

Aandeel in % 5,42

Vanuit de Pfo's zijn verschillende ambities geformuleerd, die om extra budget vragen, ook voor de ondersteuning door de Pfo's.

Prestaties

Website [Website Regio AN](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	66	66	66	
Resultaat partij	-11		81	
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Toelichting				
Risico's	Het GO is een overlegorgaan. Het heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan niet op eigen naam rechtshandelingen aangaan. De risico's zijn daarom zeer beperkt.			
Programma	o. Bestuur en ondersteuning			

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving

Juridische vorm Gemeenschappelijke regelingen

Vestigingsplaats Zevenaar

Partijen Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.

Beleidskaders

Openbaar belang en doel Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.

Bestuurlijk belang De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het Algemeen Bestuur.

Aandeel in % 45

Aanpassingen Gemeenschappelijke Regeling in verband met de Wet Gemeenschappelijke Regelingen worden voorzien.

Prestaties

Website

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	1.096	1.030	1.030	
Resultaat partij	-40		-134	
Eigen vermogen	996		862	
Vreemd vermogen				
Toelichting				
Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.			

Programma 4. Onderwijs

Leisurelands (R.G.V. Holding B.V.)

Omschrijving	
Juridische vorm	Vennootschappen
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen, Zevenaar en RAL B.V.
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht algemene leden vergadering
Aandeel in %	2,84 In 2016 is de aandeelhoudersovereenkomst verlengd met 5 jaar. Leisurelands heeft sterk de ambitie om in een concurrerende en snel veranderende markt een toonaangevende rol te spelen en verder uit te groeien tot een nog slagvaardiger en ambitieuzer recreatiebedrijf. Hierbij zijn een duurzame leefomgeving en maatschappelijke rendement belangrijke pijlers.
Prestaties	Beheer van terrein Rhederlaag dat grotendeels openbaar toegankelijk is.
Website	Website Leisurelands

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente				
Resultaat partij	1.277		-1.280	
Eigen vermogen	57.556		56.276	
Vreemd vermogen	21.679		22.014	
Toelichting				
Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein.			
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie			

MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Er wordt deelgenomen aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP) en Regionaal Bureau Leerplicht.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.
Beleidskaders	

Openbaar belang en doel Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.

De doelstelling van de MGR verschilt per module. Zo willen gemeenten samenwerken binnen de inkoop van het sociaal domein:

- Samen sterker staan in de transformatie van het sociaal domein;
- Samenwerking moet leiden tot verhoging van de kwaliteit van zorg, efficiency in de uitvoering van taken, lastendrukverlaging bij aanbieders door eenduidige uitvoering en versnelling van de transformatie door bundeling van kennis en inkoopkracht.

Samenwerking bij Onderwijszaken is gericht op:

- Op eenduidige wijze uitvoeren van de Leerplichtwet;
- Uitvoering geven aan de regionale RMC-taak (regionale meld- en coördinatiefunctie) op het gebied van voortijdig schoolverlaten;

Vanuit de module Onderwijszaken wordt samengewerkt met scholen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, sociale wijkteams, jeugdzorg en het Openbaar Ministerie met als doel de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren te optimaliseren.

Samenwerking bij het WSP heeft als slogan: 'samen werken aan werk'.

- Er is sprake van een regionale arbeidsmarkt die voorbij de grenzen van gemeenten gaat;
- Het vanuit één servicepunt samen met UWV benaderen van werkgevers en het matchen zodat er werkplekken ontstaan voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, levert voor inwoners van gemeenten nieuwe kansen op om hun inkomenspositie en leefomstandigheden te verbeteren.

Bestuurlijk belang Aandeel in % Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies. 9,40

Prestaties

Website [Website MGR](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
-----------------------	------------------	-------------------	------------------	-------------------------

Bijdrage gemeente	295	295	470	
-------------------	-----	-----	-----	--

Resultaat partij	81			
------------------	----	--	--	--

Eigen vermogen				
----------------	--	--	--	--

Vreemd vermogen	1.612		2.449	
-----------------	-------	--	-------	--

Toelichting				
-------------	--	--	--	--

Risico's	Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de MGR. Ten behoeve van de MGR is de 'open einde' systematiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.
----------	--

Programma	6. Sociaal domein
-----------	-------------------

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
--------------	---

Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
-----------------	-------------------------------

Vestigingsplaats	Arnhem
------------------	--------

Partijen Gemeente Arnhem, Gemeente Doesburg, Gemeente Duiven, Gemeente Lingewaard, Gemeente Overbetuwe, Gemeente Renkum, Gemeente Rheden, Gemeente Rozendaal, Gemeente Westervoort, Gemeente Zevenaar en de Provincie Gelderland.

Beleidskaders De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.

Openbaar belang en doel Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.

Bestuurlijk belang Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.

Aandeel in % 7,80

De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk Wabo-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of het Europese niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit).

In de voorbereiding naar de begroting 2019 heeft de ODRA met de partners afgesproken dat de begroting 2019 in twee stappen tot stand komt. Een initiële begroting 2019 opgesteld door extrapolatie van de begroting en realisatie van de voorafgaande jaren.

Voor de aangepaste begroting 2019 hanteert de ODRA een andere werkwijze door meer trendmatig te gaan begroten. Dit houdt in dat er op productgroep / productniveau samen met de partners de trends worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit model sluit aan bij de gewenste vorm van outputsturing en mogelijk outputfinanciering welke in 2020 zal worden ingevoerd.

Prestaties Er is uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma ODRA 2018. Alle geplande werkzaamheden zijn gerealiseerd in 2018. Door de economische groei is 108 % van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd.

Website [Website ODRA](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	491	599	592	
Resultaat partij	-83		12	
Eigen vermogen	771		783	
Vreemd vermogen	3.122		4.883	

Toelichting De werkzaamheden van ODRA worden nu betaald door middel van de zogenaamde inputfinanciering. Hierbij brengen de deelnemers de financiële middelen in voor vergunningverlening en handhaving. In 2017 worden de werkprogramma's beschouwd als een begroting op basis van outputfinanciering. Er zal worden gerapporteerd op basis van input maar ook op basis van geleverde producten en daaraan verbonden kosten.

Risico's Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is nog positief. De impact van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging bouwen is nog niet in te schatten.

Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	In 2018 zijn in overleg met de gemeente Montferland voorbereidingen getroffen om de GR Reinigingsdienst De Liemers als gevolg van de herindeling en nieuwe regelgeving over GR's opnieuw vast te stellen in 2019.
Openbaar belang en doel	De RDL voert voor de deelnemende gemeenten taken uit op het gebied van reiniging en afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Namens onze gemeente maken drie raadsleden en één wethouder deel uit van het algemeen bestuur. De wethouder maakt ook deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	55 RDL heeft in 2018 voorbereidingen getroffen voor de inzameling in de gehele gemeente Zevenaar. Het betreft daarbij de inzameling van GFT, restafval, PMD en papier. In 2018 was de inzameling in de voormalige gemeente Rijnwaarden nog uitbesteed aan een derde partij. In 2018 heeft RDL al wel de bemensing van het aanbiedstation in Lobith op zich genomen.
Prestaties	Inzameling van diverse afvalstromen, exploitatie van aanbiedstations in Zevenaar en Lobith, straatvegen en leegmaken van prullenbakken.

Website

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	1.442	1.366	1.635	
Resultaat partij	-77		-186	
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Toelichting				
Risico's	Er is geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de RDL. Voor de taken van de RDL is de 'open einde' systematiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.			
Programma	7. Volksgezondheid en milieu			

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit een vertegenwoordiger van elk van die colleges, bij voorkeur de burgemeester.
Aandeel in %	52

Zowel bij de RSD als de RID zijn uitbreidingen in de personeelsformatie opgenomen vanwege informatieveiligheid, hetgeen de afgelopen jaren in hoog tempo omvangrijker is geworden. Verder hebben gemeenten en samenwerkingsverbanden te maken met een veelheid aan digitale ontwikkelingen; Big Data, social media, drones, robotisering en dergelijke. De snelheid van de digitale ontwikkelingen samen met nieuwe wetgeving zorgt er voor dat gemeenten hun visie op dienstverlening, bedrijfsvoering en informatie regelmatig tegen het licht houden.

Bij de RSD heeft in juli 2018 besluitvorming plaatsgevonden over de businesscase, de omvorming van de RSD tot de netwerkorganisatie voor Werk en Participatie binnen de Liemers. Ontwikkelingen bij Werk en Inkomen zijn de veranderende arbeidsmarkt, krimp op de beschikbare financiële middelen als gevolg van bezuinigingen door het Rijk, regionale samenwerking (gemeenten regio Arnhem, UWV en Scalabor en de ontwikkeling van de sociale teams binnen de Liemers.

Prestaties

Website [Website RSD De Liemers](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	4.181	4.780	4.662	
Resultaat partij	551			
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Toelichting				
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.			
Programma	o. Bestuur en ondersteuning			

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regelingen
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Algemeen Bestuur.
Aandeel in %	48
	Gewerkt wordt aan de verhuizing van het streekarchivariaat naar Hal 12 en het opzetten van een kenniscentrum in samenwerking met Liemers museum. Er wordt gewerkt aan het vernieuwen van de huidige gemeenschappelijke regeling. De recente ontwikkelingen in het archiefbeheer (e-depot) worden gevolgd.

Prestaties

Website [Website Streekarchivariaat](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Bijdrage gemeente	121	120	124
Resultaat partij			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			

Toelichting

Risico's Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op gering geschat.

Programma o. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.

Juridische vorm Gemeenschappelijke regelingen

Vestigingsplaats Arnhem

Partijen Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden werkt in opdracht van de gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.

Beleidskaders

Openbaar belang en doel De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de zestien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.

Bestuurlijk belang Deelname Algemeen Bestuur door burgemeester.

Aandeel in % 6,43

De begroting 2019 van de VGGM is relatief beleidsarm, omdat er nog onvoldoende zicht is op het beleid van het Rijk en nieuwe beleidsinitiatieven van de gemeenten op basis van de college-akkoorden voor 2018-2022. In het najaar van 2019 komt de VGGM met een nieuw meerjarig perspectief, dat tot een wijziging van de begroting 2019 kan leiden.

Prestaties

Website [Website VGGM](#)

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente	3.351	3.594	3.280	
Resultaat partij	2.788		1.400	
Eigen vermogen	7.368		8.239	
Vreemd vermogen	11.740		14.157	

Toelichting De bijdrage van de gemeente aan VGGM bestaat uit een brandweerdeel en volksgezondheidsdeel.

Risico's VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken.

Programma 1. Veiligheid

Vitens N.V.

Omschrijving Vitens levert leidingwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk.

Juridische vorm Vennootschappen

Vestigingsplaats Utrecht

Partijen De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.

Beleidskaders

Openbaar belang en Waarborgen van de kwaliteit van drinkwater en grondwater.

doel	
Bestuurlijk belang	Via stemrecht algemene leden vergadering.
Aandeel in %	0,60
	Zevenaar is deelnemer van bij het Nuval platform. Het gaat hierbij om een platform dat de belangen van de aangesloten gemeenten uit Flevoland en Gelderland behartigt voor wat betreft het aandeelhouderschap in Nuon/ Alliander en Vitens. De gemeenten die zich verenigd hebben in het Nuval-platform hebben afgesproken in een aantal onderwerpen met één stem op te treden tijdens de aandeelhoudersvergaderingen van Alliander en Vitens.
Prestaties	De dividenduitkering over 2017 bedroeg € 114.500.
Website	Website Vitens

Financiële informatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	(Bedragen x € 1.000)
Bijdrage gemeente				
Resultaat partij	47.700		13.000	
Eigen vermogen	526.300		525.700	
Vreemd vermogen	1.223.800		1.223.900	
Toelichting				
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.			
Programma	o. Bestuur en ondersteuning			

GRONDBELEID

Inleiding

Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een paragraaf Grondbeleid deel uit te maken van de programmabegroting en het jaarverslag.

Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid

Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid van de voormalige gemeente Zevenaar die in februari 2012 door de gemeenteraad is vastgesteld en in het grondexploitatieplan van de voormalige gemeente Rijnwaarden welke in 2013 is vastgesteld. In de nota's wordt uitwerking gegeven aan de manier waarop de grondpositie en het grondbeleid worden ingezet voor de ruimtelijke ontwikkeling. Daarnaast is een strategie opgesteld voor het beheer van strategisch grondbezit van Zevenaar (aankoop, exploitatie en uitgifte). Ook de relatie met het exploitatieplan in de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro), gericht op publiekrechtelijk kostenverhaal, is ingevuld.

Naast de nota's grondbeleid en strategie beheer van strategisch grondbezit is ook een grondprijbsbrief 2018 vastgesteld. Dit is in de collegevergadering van 27 maart 2018 gebeurd. Jaarlijks wordt deze grondprijbsbrief geactualiseerd.

Het grondbeleid toen en nu

Het actief exploiteren van bouwgronden is een bedrijfsmatig proces, dat zich over meerdere jaren voltrekt. De gemeente Zevenaar heeft in het verleden voor een actieve grondpolitiek gekozen. Bouwgrond is economisch gezien een schaars goed. Een gemeente gebruikt grond om de lange termijnontwikkeling van wonen, werken en recreëren te sturen. De gemeente koopt in dat geval grond van derden, maakt deze bouwrijp en geeft deze grond uit aan bijvoorbeeld een projectontwikkelaar.

In de Nota Grondbeleid is gekozen voor een facilitair grondbeleid waarin grondverwerving niet meer centraal staat. Er wordt in dat geval meer samenwerking gezocht met private partijen. Een facilitair grondbeleid sluit aan op de ontwikkelingen van Zevenaar tot 2030, die in de structuurvisie zijn genoemd.

De nog lopende grondexploitaties dateren nog uit de tijd dat de gemeente een actieve grondpolitiek voerde.

Naast de nota's grondbeleid wordt jaarlijks ook een grondprijbsbrief vastgesteld. De meest recente betreft de grondprijbsbrief 2019. Deze is in de collegevergadering van 19 februari 2019 vastgesteld.

Op basis van de Liemerse Woonagenda voor de periode 2017-2027 stellen wij uitgangspunten vast voor het woningbouwprogramma. Hiermee realiseren wij een flexibele woningbouwprogrammering voor alle doelgroepen (jongeren, jonge gezinnen, senioren) met maatwerk per kern. We bouwen zoveel mogelijk levensloopbestendig, zodat mensen er gedurende verschillende fasen van hun leven in kunnen (blijven) wonen. Om nieuwe kansrijke initiatieven mogelijk te maken brengen wij de capaciteit van woningbouwlocaties, die niet aansluiten bij de vraag op lange termijn, terug.

Beleidskaders

Nota grondbeleid gemeente Zevenaar januari 2012

Grondexploitatieplan gemeente Rijnwaarden 2013

Grondprijbsbrief gemeente Zevenaar 2018

Ontwikkelingen

Het herstel van de economie in het algemeen en de woningmarkt in het bijzonder heeft tot op heden een positieve invloed op de gemeentelijke grondexploitaties. De kavelafzet in Groot Holthuizen is in 2018 boven verwachting verlopen waardoor er ruimte is ontstaan voor de ontwikkeling van de gehele ontwikkeling van het 3e buurtschap De Stede. Hieraan is in 2018 uitvoering gegeven op basis van uw besluit van 04-07-2018 (Z/18/305181/836622).

Ook is er meer interesse voor het project Middag Oost in Babberich waar eind 2018 grond is geleverd ten behoeve van projectmatige ontwikkeling. Ten behoeve van het project Bommersheufsestraat in Zevenaar

leverden we in juni 2018 de grond aan een ontwikkelaar ten behoeve van de realisatie van 9 appartementen. Deze zijn momenteel in aanbouw.

Om het hoofd te bieden aan de dreiging van de uitwerking van het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) zijn in 2017 voor Businesspark 7Poort versnellingsmaatregelen genomen om hier een versnelde verkoop te stimuleren. Deze maatregelen zijn in 2018 verder uitgewerkt door onder meer de aanleg van een hoofdontsluitingsweg en intensieve Marketing & Acquisitieactiviteiten. Begin 2019 is er een koopovereenkomst gesloten voor de levering van 19 hectare op dit businesspark.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

7Poort:

Voor het bedrijventerrein 7Poort is in de grondexploitatie een jaarlijkse grondafzet van 2 hectare begroot. Voor 2018 is de oorspronkelijke verwachting echter bijgesteld. In totaal is er 0,3 hectare uitgegeven in 2018. Voor 2019 gaan we voor een grondafzet van minimaal 21 hectare omdat we op 19 februari 2019 een overeenkomst hebben gesloten met Zevenaar DC XXL B.V. voor de levering van 19 hectare. Daarnaast wordt de "reguliere" afzet van 2 hectare gehandhaafd. We zijn in 2018, en uiteraard ook nu nog, volop met gesprekken en onderhandelingen bezig. Begin 2019 heeft dit geleid tot overeenstemming over de uitgifte van de 19 ha kavel. Afgelopen jaar zijn de voorbereidingen gestart voor de aanpak van de Wal Masqué, de waterpartijen en de aanleg van de resterende infrastructuur. De realisatie hiervan start medio 2019 en zal doorlopen tot medio 2020. Daarnaast zal het bestemmingsplan voor de realisatie van het tweede viaduct over het spoor medio 2019 ter visie worden gelegd. De realisatie kan dan in 2020 starten.

Spoorallee:

Nadat in 2017 het bestemmingsplan is vastgesteld en de koopovereenkomst met de ontwikkelaar is getekend zijn afgelopen jaar de plannen voor de Fashion Outlet verder uitgewerkt. Begin 2019 heeft de ontwikkelcombi de aanvraag omgevingsvergunning ingediend. De verwachting is dat de ontwikkelcombi in de tweede helft van 2019 gaat starten met de realisatie. Dan wordt ook de grond afgenomen.

Zevenaar Oost - Wonen

Door middel van de 2-maandelijksse rapportages bent u op de hoogte gesteld van de voortgang van de gronduitgifte voor het woningbouwgebied Groot Holthuizen. Ook heeft u op 14-06-2018 een Koersrapportage Zevenaar Oost per 01-05-2018 ontvangen. Op 24-04-2019 hebben wij u de Koersrapportage Zevenaar Oost per 01-01-2019 toegezonden waarin de (financiële) ontwikkelingen van 2018 zijn opgenomen en toegelicht. De verkoop van de kavels voor woningbouw is in 2018 boven verwachting verlopen. Het uitgangspunt voor 2018 in de grex was, dat er 65 kavels werden uitgegeven. Dit is in de koersrapportage van mei 2018 bijgesteld naar 93 kavels. Uiteindelijk zijn 124 kavels geleverd. Dit kan worden onderverdeeld in 108 projectmatige en 16 vrije kavels.

De gunstige ontwikkelingen in de woningbouw vormden in 2018 aanleiding om de grondexploitatie Zevenaar Oost uit te breiden. Deze uitbreiding is verankerd in uw besluit Z/18/305181/836622 d.d. 04-07-2018. De deelgrondexploitatie De Stede is daarbij met 155 woningen uitgebreid waarbij Het Hof werd afgesloten en 40 woningen uit het (financiële) programma zijn vervallen. Netto gaat het dus om 115 woningen extra. Het resultaat verbeterde hierdoor met € 2,6 miljoen Netto Contante Waarde wat verwerkt is in de Voortgangsrapportage 2018 (raadsbehandeling 24-10-2018).

De Tol

Wij hebben in 2018 overeenstemming bereikt met partijen voor een nieuwe verkaveling voor de resterende gronden in de Tol1. Dit deel van de Tol kunnen wij dan ook afronden. Ook hebben we hier extra vrije kavels aangeboden om aan de groeiende vraag te voldoen, deze zijn allemaal verkocht. De projectmatige woningen gaan in 2019 in de verkoop. Het woonrijp maken (dus het definitief maken) van het openbaar gebied van een groot deel van de Tol is gereed.

De Bem

In de Bem is in 2018 gestart met het laatste grotere projectmatige plan. Ook de verkoop van vrije kavels loopt zeer voorspoedig. Het noordelijk deel van de Bem is woonrijp gemaakt. Na realisatie van het project van Reinbouw (maart 2019) wordt ook de zuidzijde woonrijp gemaakt. Daarmee is de Bem grotendeels gereed.

De Stede

De eerste fasen in het derde buurtschap (De Stede) zijn geheel geleverd. Het betreft hier in totaal 86 woningen in een divers aanbod. Voor de volgende fasen zijn afspraken gemaakt met ontwikkelaars. Hier is ook ruimte voor andere doelgroepen dan doorstromers op de huizenmarkt (denk hierbij aan starters, eenpersoonshuishoudens, senioren). De uitwerkingsplannen voor de volgende fasen van de Stede zijn vastgesteld.

Middag Oost & Zwanenwaay

Sinds de economische crisis was er amper animo voor deze woningbouwplannen. Voor de locatie Middag Oost is in 2017 echter een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar. Dit heeft eind 2018 geleid tot de levering van 9 kavels. Daarnaast leverden we een kavel aan een particulier. Begin 2019 droegen we nog eens 4 kavels over aan de ontwikkelaar die momenteel bezig is met de bouw.

In het kader van de ontwikkeling van Zwanenwaay zijn momenteel geen ontwikkelingen te melden. De nadruk ligt momenteel bij de Middag Oost zodat dit plan eerst wordt afgemaakt.

Mercurion

In 2018 heeft de levering plaatsgevonden van een kavel binnen dit plan van 3.861 m². Er zijn nu nog 2 kavels beschikbaar.

Centrumplan

Een enkel onderdeel van het Centrumplan diende nog te worden uitgevoerd. Het betrof de nieuwbouwontwikkeling aan de Bommersheufsestraat.

Nadat het bestemmingsplan eind 2017 onherroepelijk was geworden kon worden overgegaan tot levering van de grond en start bouw van 9 appartementen door de ontwikkelaar. Dit is in 2018 gebeurd en de oplevering van de appartementen vindt in het najaar van 2019 plaats. Bij de verkoop hebben we tevens afgesproken dat de ontwikkelaar zorg draagt voor de inrichting van het openbaar gebied waarna deze wordt terug geleverd aan de gemeente.

Omdat we hier geen kosten of opbrengsten meer verwachten, kan de grondexploitatie daarom worden afgesloten.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkoop in 2018 en een prognose voor de komende vier jaren. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2016 t/m 2017 eveneens opgenomen. De geprognosticeerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de grondexploitaties per 01-01-2019 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/hectares kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)							
Naam complex	Jaren						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7Poort en Landeweer	0,72	1,41	0,26	21,00	2,00	2,00	2,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	0,00	3,00	3,00	0,00	1,00
Mercurion	0,00	0,21	0,39	0,00	0,00	0,51	0,31
Totaal Bedrijven	0,72	1,62	0,65	24,00	5,00	2,51	3,31

Wonen (in aantallen kavels/woningen)

Groot Holthuizen	55,00	79,00	124,00	55,00	40,00	40,00	40,00
Middag Oost & Zwanenwaay		1,00	10,00	5,00	1,00	1,00	2,00
Centrumplan	0,00	0,00	9,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal Wonen	55,00	80,00	143,00	60,00	41,00	41,00	42,00

De mogelijke afzetbeperking voor bedrijfskavels in het kader van het RPW vanaf 2021 is verwerkt in de risicoanalyse van de grondexploitatie.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "Netto contante waarde" methode.

Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Deze worden - ingevolge de voorschriften - op eindwaarde gepresenteerd. Hierbij is tevens aangegeven welke eindwaarde van toepassing is. Aangezien de verschillende grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2019 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn herzien per 1 januari 2019. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2018 welke u hebt vastgesteld in de vergadering van 3 juli 2019. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarrekening 2018.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Financiële resultaten actieve grondexploitaties januari 2018 en januari 2019 (bedragen x € 1.000,-)							
Naam grondexploitatie	Eind-datum exploitatie	Resultaat eind-waarde	Resultaat herziene grex NCW per 01-01-2018	Resultaat 01-01-2018 NCW per 01-01-2019	Resultaat herziene grex NCW per 01-01-2019	Verschil	Afwij-king in %
Zevenaar Oost - bedrijven	31-12-2030	181	-2.069	-2.111	-80	2.031	98,2%
Zevenaar Oost – wonen	31-12-2025	-38.998	-36.822	-37.586	-34.973	2.613	7,1%
Totaal Zevenaar Oost	31-12-2030	-38.817	-38.891	-39.697	-35.053	4.644	11,9%
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2029	5.898	-5.527	-5.637	-5.074	563	10,2%
Mercurion	31-12-2022	311	287	287	287	0	0,0%
Centrumplan	31-12-2018	-429	-467	-478	-429	49	10,5%
TOTAAL GRONDEXPLOITATIES	31-12-2031	-44.833	-44.598	-45.525	-40.269	5.256	11,8%

In zijn totaliteit is er sprake van een verbetering van het resultaat van € 5.256.000 NCW per 01-01-2019. Voor wat betreft de grondexploitaties Zevenaar Oost - Bedrijven wordt in de jaarrekening, programma 3, een toelichting verstrekt op de verschillen. Voor de grondexploitaties Zevenaar Oost - Wonen, Middag Oost & Zwanenwaay en Centrumplan is de verschillenanalyse terug te vinden in programma 8 van de programmarekening.

De grondexploitatie Centrumplan wordt per 31-12-2018 afgesloten omdat er voor de gemeente geen kosten of baten meer zijn te verwachten. De afsluiting van dit plan is geformaliseerd in de eerdergenoemde Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2018.

WINST- EN VERLIESNEMING

Ten opzichte van de Voortgangsrapportage 2018 (vastgesteld in de raadsvergadering van 24-10-2018) is het geprognosticeerde resultaat van de grondexploitaties verbeterd met € 5.256.000. Omdat de BBV-voorschriften eisen dat de grondexploitaties m.b.t. wonen en bedrijven tot verschillende taakvelden behoren, zijn de gevolgen voor "bedrijven" in de jaarrekening verantwoord binnen programma 3 (Economie) en "wonen" in programma 8 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing).

Effecten op jaarrekeningresultaat 2018	
(afgerond op € 1.000,--)	
Grondexploitatie	Effect
Zevenaar-Oost Wonen (progr. 8)	€ 2.613
Zevenaar-Oost Bedrijven (progr. 3)	€ 2.031
Middag-Oost & Zwanenwaay (progr. 8)	€ 563
Centrumplan (progr. 8)	€ 49
Totaal	€ 5.256

Voor het totaalbedrag valt de bestaande verliesvoorziening vrij. Dit bedrag is ten gunste gebracht van het rekeningresultaat 2018.

Behoudens deze vrijval is er geen sprake van andere tussentijdse winstnemingen.

RESERVE, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

Eventuele winsten uit de grondexploitaties voegen wij toe aan de algemene reserve, een en ander zoals bepaald in de Nota Grondbeleid 2012.

Voor verlieslatende grondexploitaties wordt een verliesvoorziening getroffen, zoals voorgeschreven in het BBV. Voor winstgevende grondexploitaties zijn sinds 2017 gewijzigde BBV-regels van toepassing waarbij aansluiting is gezocht bij algemeen aanvaardbare methodes in het bedrijfsleven en bij fiscale regelgeving. Hierbij is -ten aanzien van tussentijdse winstneming- de zogenaamde Poc-methode van toepassing (Percentage of completion). Deze methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft opbrengsten als de kosten, verkeert. Hiermee kan op basis van een deel (percentage) van de realisatie van een project tussentijdse winst worden toegevoegd aan de algemene middelen (voorheen werd uitsluitend winst genomen indien het project in zijn geheel gereed was). Concreet is deze methode uitsluitend op de grondexploitatie Mercurion van toepassing omdat deze als enige winstgevend is. In de jaarrekening 2017 is op basis hiervan tussentijdse winst genomen. Gelet op de laatste ontwikkelingen geldt dit niet voor het jaar 2018.

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt per 31-12-2018 volgens voorliggende jaarrekening € 39.099.000.

Ten behoeve van de voorliggende jaarrekening hebben wij de risico's geactualiseerd. Het risicoprofiel van de grondexploitaties kent de volgende ontwikkeling:

Risicoprofiel grondexploitaties 01-09-2018 en 01-01-2019				
Naam grondexploitatie	Risicoprofiel per 01-09-2018	Risicoprofiel per 01-01-2019	Vershil jan. 2019 - sept. 2018	Afwijking in%
Zevenaar Oost - bedrijven	11.231	8.587	2.644	23,5%
Zevenaar Oost – wonen	928	896	32	3,4%
Totaal Zevenaar Oost	12.159	9.483	2.676	22,0%
Middag Oost & Zwanenwaay	157	284	-127	-80,9%
Rijnark Lobith	36	96	-60	-166,7%
Uuleveld Pannerden	30	18	12	39,0%
Centrumplan Zevenaar	21	26	-5	-23,8%
Totaal Overige complexen	244	424	-180	-73,9%
Totaal Risico's	12.403	9.907	2.496	20,1%

We zien een verbetering van het risicoprofiel van € 2.496.000 waarvoor de volgende oorzaken zijn aan te wijzen:

Zevenaar Oost - Bedrijven:

1. Het risico in het kader van het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) blijft aanwezig. Omtrent dit onderwerp bent u de afgelopen periode diverse malen geïnformeerd. Voor het laatst op 12 maart 2019. De ruimtelijke uitwerking van het RPW bevat een kaart van de bedrijventerreinen met de daarop mogelijk te schrappen gebieden in 2021. Deze kaart is vertaald in de risicoanalyse en dat betekende een verlaging van het aantal te schrappen vierkante meters. Gelet op de interesse voor het businesspark 7Poort wordt het RPW-risico bovendien lager ingeschat.
2. Omdat we de grondopbrengsten voor de Landeweer, in het kader van de waardering van de grondexploitaties, naar beneden hebben bijgesteld neemt het risico wat we in de vorige risicoanalyse hadden opgenomen, af.
3. Omdat de ontwikkeling van het Outletcenter steeds dichterbij komt (er is inmiddels een omgevingsvergunning aangevraagd) wordt het risico op het niet-ontwikkelen daarvan lager.
4. Het risico op vertraging van de gronduitgifte neemt af door verkorting van de looptijd van een aantal deelgrexten.
5. Doordat een deel van de civieltechnische werkzaamheden is uitgevoerd, wordt de impact als gevolg van kostenstijgingen lager.

Zevenaar Oost - Wonen:

1. Het risico op vertraging van de gronduitgifte neemt af door verkorting van de looptijd van de deelgrexten Tol en Stede
2. Doordat een groot deel van de civieltechnische werkzaamheden is uitgevoerd, wordt de impact als gevolg van kostenstijgingen lager.
3. Het renterisico heeft een grotere impact op deelgrondexploitaties met een hogere boekwaarde (Wonen Algemeen).

Middag Oost & Zwanenwaay:

Doordat de ontwikkeling van de Zwanenwaay voor de korte termijn niet wordt verwacht nemen de risico's m.b.t. rente- en kostenstijgingen en vertraging toe.

Rijnark Lobith:

Aan de ontwikkeling van deze locatie wordt momenteel geen prioriteit gegeven, noch is er belangstelling vanuit de markt. De kans op het afwaarderen ervan wordt hiermee groter.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen gaan wij nader in op de grootste risico's en de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het gemeentebrede risicoprofiel.

JAARREKENING

FINANCIËN

RESULTAAT

FINANCIEEL OVERZICHT EN TOELICHTING OP HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel)

De jaarstukken 2018 sluiten met een voordelig resultaat van € 3.782.000. Het geraamde voordelige resultaat na wijziging is € 207.000, waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 3.575.000.

Verloop resultaat in begroting 2018	Bedrag (x € 1.000)
Primitieve begroting 2018	1.979
Kadernota 2018-2022	-1.653
Wijzigingen tot 2e Voortgangsrapportage (VGR)	-14
Wijzigingen door 2e VGR	-144
Wijzigingen na 2e VGR	39
Totaal begrotingsresultaat na wijziging	207

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	109.827	143.354	153.046	9.691
Lasten	107.850	143.147	149.263	-6.116
Resultaat 2018	1.979	207	3.783	3.575

Toelichting op hoofdlijnen

Om de leesbaarheid te bevorderen zijn alleen de afwijkingen die budgettaire gevolgen hebben voor het resultaat van meer dan € 200.000 opgenomen.

Progr.	Omschrijving	bedrag x € 1.000
0	Informatisering & Automatisering	-238
3	Fysiek bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar Oost: Bedrijven	2.030
4	Onderwijs - Leerlingenvervoer	201
4	Peuterspeelzalen - Subsidie	372
6	Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN (Doelgroepenvervoer).	-490
6	Inkomensvoorzieningen	220
6	Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen	-320
6	Jeugdzorgkosten (JZ), Wmo Hulp bij het Huishouden (HbH) en WMO Begeleiding (BG)	-1.950
6	Rolstoelvoorzieningen	230
6	Afwikkeling faillissement Diafaan	-210
8	Wonen en bouwen - omgevingsvergunningen	350
8	Grondexploitatie -Zevenaar Oost Wonen	2.613
8	Grondexploitatie - Middag Oost en Zwanenwaay	563

Door de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties en de integrale doorrekening kunnen de gevormde verliesvoorzieningen voor de grondexploitaties vrijvallen voor een totaalbedrag van € 5,2 miljoen incidenteel te weten € 2,0 miljoen op programma 3 "bedrijven" en € 3,2 miljoen op programma 8 "wonen".

De zorgkosten voor de Jeugd, WMO hulp in het huishouden en WMO begeleiding geven ten opzichte van de raming een nadeel van in totaal bijna € 2,0 miljoen structureel. De vervoersvoorzieningen in het kader van de

WMO en de jeugdzorg geven een nadeel te zien van € 0,5 miljoen structureel. Ook het totaal van de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen aan het Centraal Administratiekantoor (CAK) en die wij vervolgens uitgekeerd krijgen geeft een incidenteel nadeel van ruim € 0,32 miljoen.

Door meer en grotere complexe bouwprojecten en door het aantrekken van de bouwmarkt is € 0,35 miljoen incidenteel meer aan leges voor omgevingsvergunningen ontvangen. Een structureel nadeel van € 0,24 miljoen voor hogere personeelslasten voor informatiebeveiliging, applicatiebeheer en kosten van zogenaamde maatwerkprojecten.

Lagere aangevraagde subsidies voor de opvang van peuters door de peuterspeelzalen geeft een incidenteel voordeel van € 0,37 miljoen. De kosten voor het doelgroepenvervoer, ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling BVO DRAN voor het onderdeel leerlingenvervoer, en het vervoer in natura zijn lager en geeft een incidenteel voordeel van € 0,2 miljoen. De afname van het aantal uitkeringsgerechtigden en hogere vastgestelde definitieve bijdragen van het Rijk geeft een incidenteel voordeel van € 0,22 miljoen. De afwikkeling van het faillissement van Zorgorganisatie Diafaan voor facturen voor verleende hulp in de huishouden in 2016 betekent een incidenteel nadeel van € 0,21 miljoen.

ANALYSE PER PROGRAMMA

Inleiding

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	57.744	59.298	58.818	-480
1. Veiligheid	-2.789	-2.875	-2.838	36
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-4.326	-4.540	-4.253	287
3. Economie	-1.000	-131	1.882	2.012
4. Onderwijs	-5.029	-4.940	-4.290	650
5. Sport, cultuur en recreatie	-5.786	-7.304	-7.273	31
6. Sociaal domein	-34.746	-37.509	-40.047	-2.538
7. Volksgezondheid en milieu	-958	-695	-818	-124
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.131	-1.097	2.602	3.700
Resultaat 2018	1.979	207	3.783	3.575

Toelichting per programma

0. Bestuur en ondersteuning

0.11 Resultaat 207.000 V I

Door wijziging van de BBV voorschriften wordt het resultaat van de baten en lasten onder dit programma opgenomen. Na wijziging resteert een begroot voordelig saldo van € 207.000. Het werkelijk voordelige resultaat van de jaarstukken 2018 bedraagt € 3.782.604 zodat een bedrag resteert van € 3.575.604 om te verklaren in de programma's 0 tot en met 8.

0.4 Afschrijvingen -268.000 N I

Hogere afschrijvingslasten van investeringen leiden tot een nadeel van € 268.000. Een verschil van € 298.000 heeft geen effect op het resultaat van deze jaarstukken. Het betreft de volgende afwijkingen waar respectievelijk herindelingsgelden voor worden ontvangen van het rijk (Arhi-gelden) en een onttrekking uit een reserve tegenover staat (zie analyse afschrijvingen):

- ICT-plan herindeling (uit ARHI-gelden) € 272 N
 - ICT-Samenwerking Liemers € 26 N

Overige kleine verschillen die wel een effect resulteren op het saldo € 30 V

0.4 Overhead	76.000		
Doorbelastingen hebben binnen dit programma een voordelig effect van € 76.000. Echter elders in de jaarrekening hebben de doorbelastingen een tegengesteld nadelig effect, dus per saldo geen effect.			
0.4 overhead	-189.000	N	I
Personeelslasten en inhuur derden resulteren binnen dit programma in een nadeel van € 189.000. De totale afwijking over alle programma's van de personeelslasten komt uit op een voordeel van € 112.000. De toelichting vindt u centraal bij het onderdeel Financiën, Resultaat, Analyse personeelslasten.			
0.5 Treasury	58.000	V	I
Het renteresultaat op Treasury is € 56.000 voordelig ten opzichte van de raming na wijziging. Het betreft het verschil van de per saldo berekende door te rekenen rente aan de taakvelden en de werkelijke rente. Het restant betreft overige kleine verschillen.			
Voordeel in de directe lasten op dit programma is per saldo € 59.000	59.000	V	I
De toelichting van deze afwijking van € 59.000 is als volgt:			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden			
Gemeentelijke gebouwen € 77.000 V			
Als gevolg van de relatief zachte winter is minder gas verbruikt. Door preventief onderhoud uit te voeren, zijn de kosten voor het dagelijks onderhoud van de gemeentelijke gebouwen lager. Het opstellen van de energielabels is voordeliger uitgevoerd dan begroot.			
Beheer gemeentelijke gronden € 108.000 V			
Het grootste deel van de afwijking is het gevolg van eenmalige vergoedingen voor vestiging recht van opstal Liander in verband met het verleggen kabels en leidingen als gevolg van de verbreding A12. Verder is € 25.000 bedoeld voor aanschaf GIS-apparaten niet uitgegeven in 2018. De aanschaf vindt plaats in 2019. Er is meer voorbereidingstijd nodig om hierin de juiste keuze te maken.			
0.8 overige baten en lasten			
Post voor onvoorziene uitgaven voordeel € 116.500 V			
De raming voor onvoorziene uitgaven in de gemeentelijke begroting is niet volledig ingezet. Daarom is een voordeel zichtbaar van € 116.500.			
0.4 overhead			
Advieskosten juridisch - € 65.000 N			
In de voortgangsrapportage 2018 is al aangegeven dat een overschrijding werd verwacht. Deze hield verband met de afhandeling van een aantal oude personeelsdossiers met een juridische procedure, af te handelen WOB-verzoeken en juridisch advies			
Onderwijshuisvesting aan de Platanenlaan. Het budget is in de voortgangsrapportage 2018 verhoogd van € 60.000 naar € 100.000. Opnieuw melden wij een overschrijding van € 65.000, toe te rekenen aan de procedures Onderwijshuisvesting, Aanbestedingsprocedure revitalisering Giesbeek, De Boskuul en Stichting Popmuziek.			
Informatisering & Automatisering - € 238.000 N			
Er zijn kosten verantwoord van zogenaamde Maatwerkprojecten, van Squit en Burgerzaken. In eerdere jaren zijn de (project)kosten op kredieten geboekt die nog beschikbaar waren. Vanaf 2018 komen de kosten echter in de exploitatie terecht, zodat we in 2019 en verder de structurele kosten moeten bijramen. Er zijn hogere personele lasten bij de RID gemaakt, met name voortkomend uit een aantal noodzakelijke uitbreidingen ten behoeve van informatiebeveiliging en applicatiebeheer die in de begroting 2019 en verder structureel zijn aangevraagd en geraamd. Echter nu in 2018 leiden de uitbreidingen tot een incidenteel financieel nadeel. Verder is sprake van een			

stijging van het onderhoud van de applicaties. De raming voor I&A in de begroting 2018 van de nieuwe gemeente Zevenaar is een samengevoegde 1+1 raming. Destijds was er nog niet voldoende onderbouwing om de begroting te verhogen.

0.7 Algemene uitkering nadeel - € 77.000 N

De belangrijkste oorzaken voor het nadeel zijn enerzijds een daling van het accres doordat het Rijk in 2018 minder heeft uitgegeven door lagere loon- en prijsontwikkelingen dan aanvankelijk werd geraamd. Daarnaast treedt echter ook een aanzienlijke daling van het accres op doordat gemeenten meer gebruik maken van de mogelijkheid om BTW te compenseren dan eerder verwacht; de hiervoor aangewende rijksmiddelen worden verrekend met het gemeentefonds. Anderzijds ontvangen we een hogere rijksbijdrage ten behoeve van het sociaal domein. Het ministerie geeft helaas geen nadere toelichting op deze aanpassing. Uit onderliggende gegevens kan echter worden afgeleid dat deze verhoging waarschijnlijk een gevolg is van een stijging van het aantal huishoudens – en daarbinnen met name een hoger aantal ouderen – met een laag inkomen in onze gemeente.

Overige diverse verschillen € 7.500 V

0.10 Mutatie reserves

-52.000 N I

Betreft een toevoeging aan de algemene reserve van de niet bestede gelden in 2018 voor Hal12. In 2019 zal dit bedrag weer worden onttrokken.

0.10 Mutaties reserves

-163.000 N I

Betreft een lagere onttrekking aan de Algemene Reserve door het verschuiven naar 2019 van:

Budget € 54.000 voor het invoeren van de Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren;

Budget € 25.000 voor de aanschaf van GIS apparatuur

Resterend budget van € 108.000 voor het invoeren van de Omgevingswet

Het restant betreft overige kleine verschillen.

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

30.000 V I

Op het product "preventieve maatregelen" is de raming voor onderhoud brandkranen niet ingezet hetgeen in een voordeel resulteert op het programma Veiligheid.

1.2 Openbare orde en veiligheid

20.000 V I

Op het product integraal veiligheidsbeleid is het integraal veiligheidsbudget niet volledig nodig gebleken. Het overschot heeft te maken met het budget van de Veiligheidsmonitor. De Monitor is vervroegd in 2017 uitgevoerd, als opmaat naar de herindeling. Daarnaast is het budget voor advieskosten voor het bestrijden van ondermijning, waarmee we in september 2018 zijn gestart, niet volledig ingezet.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht

-13.770 N I

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1. Verkeer en vervoer - Openbare verlichting

23.000 V I

Voordeel op de lasten van € 23.000 wordt verklaard door een voordeel op de kosten aan elektriciteit en dat er minder is uitgegeven aan innovatiekosten dan begroot wegens het geven van prioriteit aan achterstallig onderhoud.

2.1. Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid

De gemeentelijke eigen bijdrage voor de subsidieaanvraag kwaliteitsverbetering Openbaar Vervoer is door vertraging van werkzaamheden niet uitgegeven. De werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd. Dit betekent een voordeel van € 21.000 in 2018.

2.1. Verkeer en vervoer - Verkeersmaatregelen

40.000 V I

Er is een voordeel behaald op de kosten van verkeersmaatregelen van € 40.000. Dit is met name toe te wijzen aan het feit dat de kosten voor klein onderhoud in dit jaar zijn meegevallen.

2.1. Verkeer en vervoer - Wegen BOR

145.000 V I

Op het product wegen is een voordeel behaald van € 145.000. Dit is met name te wijten aan een voordeel van € 100.000 op uitbestede diensten en op een voordeel op de afschrijvingslasten van € 70.000 wegens uitgestelde investeringen. Er staan wat kleine diverse nadelen tegenover voor zo'n € 25.000.

2.2 Parkeren - Parkeerbeheer

17.000 V I

Parkeerbeheer laat een voordeel zien van € 17.000 op de begrote lasten. Dit is voornamelijk toe te wijzen aan twee factoren.

Er zijn in 2018 voor € 20.000 meer kosten gemaakt voor het onderhoud van de parkeerautomaten dan begroot. Deze parkeerautomaten worden in 2019 vervangen. In de begroting zijn de huurkosten van het parkeerterrein van de NS voor een heel jaar opgenomen. De huur is echter pas per 1 november 2018 ingegaan. Hierdoor zijn de kosten eenmalig € 33.000 lager

2.2. Parkeren - Parkeergarage

21.000 V I

De parkeergarage Masiusplein heeft een voordeel van € 21.000 op de begrote lasten. Het voordeel komt voort uit een besparing op klein onderhoud en electriciteitskosten in 2018.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.

20.000 V I

0.10 Mutaties reserves - Actualisatie nota reserves

N I

Op basis van de nota Reserves en voorzieningen is er een mutatie voorgesteld binnen de reserve wegen. Per saldo is deze budgettair neutraal. De mutatie geeft een negatief saldo bij de toevoegingen en een positief saldo bij de onttrekkingen van € 16.500. Per saldo is dit € 0,-

3. Economie

3.2 Fysiek bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Zevenaar Oost: Bedrijven

2.030.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke in 2019 door het college is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2018. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar Oost Bedrijven becijferd op € 80.000 negatief, op basis van Netto Contante Waarde per 01-01-2019. Ten opzichte van de situatie in de jaarrekening 2017 is dit een verbetering van het resultaat van € 2.030.000 Netto Contante Waarde waarmee de reeds gevormde verliesvoorziening kan komen vrij te vallen. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. In februari 2019 is een koopovereenkomst gesloten met een ontwikkelaar voor de

levering van 19 hectare bedrijventerrein. Deze kavel zal naar verwachting in de 2e helft van 2019 in erfpacht worden uitgegeven. Deze levering levert - ten opzichte van de tot heden vigerende gronduitgifte van 2 hectare per jaar - een aanzienlijk rentevoordeel op. De looptijd van de grondexploitatie wordt hierdoor immers korter. In de overeenkomst omtrent deze kavel zijn ook rentebetalingen en erfpachtvergoedingen overeen gekomen welke niet waren geraamd.

2. Toekomstige geraamde opbrengststijgingen zijn naar beneden bijgesteld hoofdzakelijk doordat de uitgifte van de 19 hectare-kavel een snellere uitgifte betekent waardoor de opbrengststijgingen wegvallen. Dit heeft een nadelig effect. Het omgekeerde geldt voor toekomstige kostenstijgingen. Door verkorting van de looptijd worden deze lager wat een voordelig gevolg heeft.

3. De gehanteerde rente is van 2,42% naar 2,28% verlaagd. Voor de deelgrondexploitaties met een hoge boekwaarde betekent deze verlaging een reductie in de rentekosten gedurende de resterende looptijd. Dit heeft een voordelig effect.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.	-60.000	N	I
---	---------	---	---

0.10 Mutaties reserves - economie	42.000	N	I
-----------------------------------	--------	---	---

In programma 3 Economie zijn een aantal onttrekkingen uit de algemene reserve geraamd om exploitatiekosten te dekken. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven voor de invulling van het Raadhuisplein, het opstellen van een Economische visie Liemers, ontwikkeling van de Fashion Outlet op 7Poort. In 2018 zijn de kosten lager uitgevallen, waardoor er ook minder uit de algemene reserve wordt onttrokken.

4. Onderwijs

4.2 Onderwijs - huisvesting primair onderwijs	50.000	V	I
---	--------	---	---

In 2018 zijn weinig kosten gemaakt voor het herstel van schades als gevolg van vandalisme, weersinvloeden e.d. (1x kosten als gevolg van schade door vandalisme en 1x kosten door stormschade).

4.3 Onderwijs - Leerlingenvervoer	201.000	V	I
-----------------------------------	---------	---	---

De kosten voor het Doelgroepenvervoer, ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling BVO DRAN voor het onderdeel leerlingenvervoer, en het vervoer in natura zijn beduidend lager. Voor de kosten van de gemeenschappelijke regeling, voor het vervoer in het kader van de wmo, jeugdzorg en begeleiding, wordt verwezen naar de verschillenanalyse onder programma 6 'Sociaal Domein'.

4.3 Onderwijs - Onderwijsachterstandenbeleid/Lokaal onderwijsbeleid	35.000	V	I
---	--------	---	---

Een deel van de kosten voor het lokaal onderwijsbeleid/gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (voor de onafhankelijk voorzitter LEA en de extra doelgroepplaatsen) die opgenomen zijn in het gemeentelijk budget voor onderwijsbegeleiding, zijn ondergebracht bij de specifieke regeling onderwijsachterstanden (middelen van het rijk).

4.3 Peuterspeelzalen - Subsidie	372.000	V	I
---------------------------------	---------	---	---

Er is minder subsidie aangevraagd dan begroot. We halen nog niet de uitgesproken ambitie om 100% van alle peuters te bereiken. Hierop investeren wij opnieuw in 2019 in samenspraak met alle kinderopvangorganisaties, het consultatiebureau en basisscholen. Screening van 2 jarigen en verbetering van de communicatie worden ingezet als nieuwe activiteiten.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.	-7.600	N	I
---	--------	---	---

5. Sport, cultuur en recreatie

5.2 Sportaccommodaties - Overige baten	-63.000	N	S
--	---------	---	---

De dienstverleningsovereenkomst tussen gemeente en het Sportbedrijf Ataro B.V. is beëindigd. In 2018 zijn door Ataro nog maar een beperkt aantal diensten (ureninzet van personeel in dienst van de gemeente t.b.v. Ataro) afgenomen bij de de gemeente.

5.7 Sport, cultuur en recreatie - Onderhoud groen	40.000	V	I
---	--------	---	---

Afgelopen najaar zijn er minder bomen gesnoeid en zijn er minder bomen vervangen. Dit is veroorzaakt doordat de visuele boomcontrole nog niet was uitgevoerd. Dit kon niet eerder omdat de gegevens in het beheersysteem 'Kikker' nog niet beschikbaar waren. Daarnaast zijn de kosten voor het maaien van de bermen in het Gelders Eiland lager uitgevallen doordat een deel door eigen dienst is uitgevoerd.

5.7 Sport, cultuur en recreatie - Speelvoorzieningen	34.000	V	I
--	--------	---	---

In 2018 zijn minder speeltoestellen vervangen. De inspecties gaven hiertoe geen noodzaak. In 2018 is de herinrichting van enkele speelplaatsen opgestart. De uitvoering hiervan is gepland in 2019.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.	20.007	V	I
---	--------	---	---

6. Sociaal domein

0.10 Mutatie reserves	-25.000	N	I
-----------------------	---------	---	---

Ter dekking van de kosten voor de "Pilot schuldenvrij Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat er geen gerealiseerde uitgaven in 2018 zijn geweest, hoeft er afgerond € 25.000 minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.

0.10 Mutatie reserves	37.000	V	I
-----------------------	--------	---	---

Voor de exploitatie van de exploitatiekosten voor de opvang en huisvesting van statushouders is een reserve van de voormalige gemeente Rijnwaarden beschikbaar. Vooraf is niet bekend welk bedrag zal worden onttrokken aan deze reserve dus was geen raming in 2018 opgenomen. In werkelijkheid is voor 2018 een bedrag van afgerond € 37.000 onttrokken aan deze reserve.

6.1, 6.6 en 6.72 Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN (Doelgroepenvervoer).	-490.000	N	S
---	----------	---	---

De kosten met betrekking tot vervoersvoorzieningen in het kader van de Wmo en de jeugdzorg vallen hoger uit dan waarmee wij in de begroting rekening hebben gehouden. Van 2016 t/m 2018 is door de BVO DRAN gefactureerd op basis van bevoorschotting. Dit leidt tot een overschrijding van de begroting van € 490.000. Dit nadeel bedraagt bij de Wmo € 310.000 en bij de jeugdzorg € 180.000. In dit kader verwijzen wij ook naar de kosten van leerlingenvervoer, dat ook door deze gemeenschappelijke regeling wordt verzorgd (zie programma 4), waar de kosten achterblijven bij de raming. Dit gaat over een bedrag van € 201.000 in het voordeel van onze gemeente. In totaal zijn de kosten van het doelgroepenvervoer € 289.000 hoger dan begroot. Deze overschrijding doet zich in 2018 voor het eerst voor. De door de BVO DRAN voorziene kostenstijging is in 2018 niet in de gemeentebegroting verwerkt. Dit wordt in de 1e Voortgangsrapportage 2019 gecorrigeerd.

6.3 Bijzondere bijstand

De grootste kostenstijging zit hier in het gebruik van de Gelrepas. In 2018 konden ook inwoners van Rijnwaarden voor het eerst gebruik maken van de Gelrepas. Daarnaast neemt de Gelrepas ook in bekendheid toe, sinds de start ervan in Zevenaar in 2016. Verder zien we dat de kosten voor de collectieve zorgverzekering niet in de pas lopen met de begroting. Het aantal verzekerden is in 2018 t.o.v. 2017 nagenoeg gelijk gebleven. Een andere stijging is te zien bij de kosten van zwemles diploma zwemmen (door instroom van inwoners uit de voormalige gemeente Rijnwaarden).

6.3 Inkomensvoorzieningen

220.000 V I

Het voordeel op dit product heeft enerzijds betrekking op de hoger vastgestelde definitieve bijdragen van het rijk (BUIG/Bbz).

Daarnaast zijn, als gevolg van de afname van het aantal uitkeringsgerechtigden, de uitkeringslasten gedaald.

6.6 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen

-320.000 N I

Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent en incasseert de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen. Zij keren deze - in verband met de privacy-bepalingen - zonder verdere toelichting aan ons uit. In 2018 zijn de bedragen achtergebleven bij de hiervoor in de begroting opgenomen ramingen.

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft

de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2018 is voor € 634.000 aan eigen bijdragen via het CAK verantwoord.

6.6 tot en met 6.82 - Zorgkosten

-1.950.000 N S

Wij hebben in december 2018 een prognose berekend voor de jeugdzorgkosten (JZ), Wmo Hulp bij het Huishouden (HbH) en WMO Begeleiding (BG). Hierover hebben wij u in de raadsinformatiebrief 2018-100 d.d. 18 december 2018 geïnformeerd.

Nagenoeg alle zorgaanbieders hebben in het begin van 2019 productieverantwoordingen ingediend. Deze productieverantwoordingen zijn de basis voor de boeking van de zorgkosten in de jaarrekening. Hieruit blijkt dat de totale zorgkosten met ca. € 2.350.000 zijn gestegen ten opzichte van 2017.

Omdat in de Voortgangsrapportage 2018 de raming 2018 al was aangepast aan de werkelijke uitgaven 2017, verhoogd met € 400.000, bedraagt de toename ten opzichte van die Voortgangsrapportage € 1.950.000. Het verschil ten opzichte van de prognose in de raadsinformatiebrief bedraagt ruim € 900.000. Ten opzichte van deze prognose wordt hieronder een verklaring voor de grootste afwijkingen gegeven.

De toename van de kosten van jeugdzorg doet zich met name voor in de maanden september tot en met november, terwijl de raadsinformatiebrief gebaseerd was op de declaraties tot en met juli 2018. De toename wordt veroorzaakt door 2 cliënten met hoge verblijfskosten (€ 0,2 miljoen) in combinatie met geestelijke gezondheidszorg. Daarnaast is een onverwachte kostenstijging waarneembaar bij de geestelijke gezondheidszorg in deze maanden van € 0,1 miljoen. Tenslotte blijkt de prognose met terugwerkende kracht

te laag te zijn geweest voor circa € 0,4 miljoen. Belangrijkste oorzaak is dat we onder andere een significante toename zien in het aantal aanbieders welke relatief laat declareren en het aantal aanbieders dat niet of te laat declareert. Een groot gedeelte van de jeugdzorgverwijzingen loopt niet via de gemeente. Op deze drie punten zijn in 2018 de eerste verbeterpunten gestart.

De kosten van Wmo-Begeleiding stijgen met bijna € 300.000. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de prijzen in 2018 met 2,68% zijn gestegen. Verder is er met name in de maanden september, oktober en november sprake van hogere kosten dan de maanden ervoor.

6.6 Wmo - rolstoelvoorzieningen 230.000 V I

De lasten op dit product vallen lager uit dan in de begroting nog was aangehouden. Dit is een gevolg van de gewijzigde administratie-methode, waarbij de kosten van de in 2018 aangeschafte rolstoelen worden geactiveerd en de hieruit voortvloeiende lasten over een periode van 7 jaar worden verdeeld.

6.6 Wmo - woonvoorzieningen 180.000 V I

De uitgaven met betrekking tot de woonvoorzieningen in het kader van de Wmo zijn in 2018 achtergebleven bij de daarvoor in de begroting opgenomen raming.

6.71 Afwikkeling faillissement Diafaan. -210.000 N I

Zorgorganisatie Diafaan, een van onze leveranciers van Hulp bij het huishouden, ging in 2016 failliet. De curator van het faillissement vorderde een bedrag van ruim € 210.000 aan uitstaande facturen over de periode maart tot en met mei 2016. Na onderzoek blijkt deze claim rechtmatig te zijn. Het betaalde bedrag komt ten laste van de exploitatie over 2018.

6.71 Nagekomen betalingen Hulp bij het Huishouden. -100.000 N I

Zorgaanbieders declareren regelmatig erg laat gedeclareerd. In 2018 hebben wij nog bedragen betaald over voorgaande jaren. Deze bedragen waren bij de afwikkeling van onze jaarrekening over die jaren nog niet bekend. Ze drukken daardoor op de exploitatie over 2018.

Diverse kleine verschillen 40.050 V I

7. Volksgezondheid en milieu

7.1. Volksgezondheid en jeugdgezondheidszorg 104.000 V I

Er is een voordeel ontstaan omdat er geen extra bijdrage aan de GR-VGGM is verstrekt op het gebied van het lokaal zorgnetwerk. Ook zijn een aantal beoogde lasten niet van toepassing gebleken of zijn deze bekostigd uit andere budgetten. Herschikking van de budgetten en de structurele effecten worden meegenomen in het project 'Financiële basis op orde'.

7.2. Riolering - Rioolheffing -122.000 N I

Er is in 2018 voor € 122.000 minder aan afvalstoffenheffing binnen gekomen dan begroot.

7.2. Riolering 105.000 V I

De kosten van riolering zijn € 105.000 lager dan begroot. Het grootste verschil hiervan wordt verklaard door het niet geïmplementeerde beheersysteem "Kikker" voor € 65.000. Deze activiteit is doorgeschoven naar 2019. Verder is er voor € 40.000 aan andere voordelen binnen de diverse onderdelen van riolering gerealiseerd.

Na het toerekenen van extracomptabele kosten als rente, de compensabele BTW en overhead en het meenemen van het nadeel op de heffingsinkomsten resteert er een voordeel van € 120.000. Dit wordt gestort in de Reserve riolering.

7.3. Afval - Afvalstoffenheffing	-169.000	N	I
Er is in 2018 voor 49.000 minder aan afvalstoffenheffing binnen gekomen dan begroot. Ook is er voor 120.000 minder aan overige opbrengsten binnen gehaald. Dit heeft met name te maken met een lagere opbrengt op de inzamelvergoeding voor Plastic Metalen en drankkartons (PMD).			
7.3. Afval	-16.000	N	I
Voor het taakveld afval is op de directe kosten een nadeel behaald van € 16.000 in 2018. Na het toerekenen van extracomptabele kosten als rente, compensabele BTW en overhead, resteert er in 2018 een nadeel op het taakveld afval van € 112.000. In de voortgangsrapportage is reeds rekening gehouden met een verlies en daarom is de reserve afval ingezet voor € 55.000, waarnaar deze volledig leeg is. Dit betekent dat er een nadeel in de jaarrekening is van € 57.000.			
7.4 Milieubeheer - energietransitie	163.000	V	I
In het kader van de energietransitie zijn middelen beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn de volgende activiteiten uitgevoerd: een onderzoek naar het verduurzamen van het eigen wagenpark; een warmtevisie met bijgaand onderzoek; bijdrage aan de uitvoering regionale routekaart. Een deel van de beschikbare middelen zijn vanwege prioritering getemporeerd (uitvoering Gelders Energie Akkoord en projecten uit eigen routekaart ...op weg naar een energieneutraal Zevenaar).			
7.4. Milieubeleid en uitvoering en toezicht milieu	47.000	V	I
Overige uitgaven, inhuur derden, bijdragen overige instellingen, leveringen diensten derden, juridische advieskosten			
7.5. Begraafplaatsen	-43.000	N	I
Er is voor 43.000 minder opgehaald aan begraafrechten dan begroot. Dit heeft er mee te maken dat tegenwoordig eerder gekozen wordt voor cremieren. Vanwege het feit dat de opbrengsten worden genomen in het jaar dat de dienst plaats vindt kunnen er schommelingen zijn op deze post begrote baten.			
7.5. Begraafplaatsen	29.000	V	I
Er is een 29.000 minder aan kosten besteed aan de begraafplaatsen dan begroot. Dit is in grote mate toe te wijzen aan minder huurkosten goederen en materiaalkosten			
Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.	24.000	V	I
0.10 Mutatie reserves - energietransitie	-99.000	N	I
Ter dekking van de kosten voor het "Gelders energieakkoord in uitvoering" maar ook voor de "routekaart...op weg naar een energie-neutraal Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat de gerealiseerde uitgaven in 2018 lager zijn, hoeft er ook minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.			
0.10 Mutatie reserves - overig	-22.000	N	I
Ter dekking van diverse uitgaven zijn onttrekkingen geraamd uit de algemene reserve. Omdat de gerealiseerde kosten lager zijn in 2018 hoeft er ook minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.			

0.10 Mutatie reserves - Riolering

In 2018 is er per saldo een voordelig resultaat gerealiseerd met betrekking tot het product riolering. Omdat de kosten voor riolering worden gedekt door inkomsten uit heffingen, moet het positieve saldo worden gestort in de bestemmingsreserve Riolering. Op deze manier blijft de door de burgers betaalde heffing beschikbaar voor het beoogde doel.

0.10 Mutatie reserves - warmtetransitie

-16.000 N I

Ter dekking van de kosten voor het "Aardgasvrij maken van Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat de gerealiseerde uitgaven in 2018 lager zijn, hoeft er afgerond € 16.000 minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimtelijke ordening - Bestemmingsplannen

89.000 V I

Er zijn middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van het bestemmingsplan buitengebied Rijnwaarden. Begin 2018 was € 95.000 beschikbaar. Hiervan is afgerond € 6.000 gebruikt in 2018. Hierdoor is een voordeel ontstaan ten opzichte van de geraamde uitgaven van € 89.000. Omdat dekking plaats vindt uit de algemene reserve is het per saldo budgettair neutraal, omdat er nu ook minder wordt onttrokken aan de algemene reserve.

8.1 Ruimtelijke ordening - invoeren omgevingswet

169.000 V I

Er wordt regionaal samengewerkt met onze partners in de voorbereiding op de omgevingswet. Wij zijn in 2018 nog niet gestart met een pilotproject. Er zijn diverse werkgroepen samengesteld, maar het proces om concreet aan de slag te gaan met de Omgevingswet is naar achteren geschoven in verband met het zoeken naar een nieuwe projectleider. Er zijn daarom minder kosten gemaakt dan waarmee rekening was gehouden.

8.2 Grondexploitatie - Middag Oost en Zwanenwaay

563.000 V I

Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft voor deze grondexploitatie een integrale doorrekening plaatsgevonden. Ten opzichte van de situatie in de jaarrekening 2017 is dit een verbetering van het resultaat van € 563.000 Netto Contante Waarde waarmee de reeds gevormde verliesvoorziening kan komen vrij te vallen. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. Voor de Middag Oost hebben we medewerking verleend voor de realisatie van 14 woningen. Deze zijn inmiddels allemaal verkocht en de kavels zijn geleverd. Met de grondopbrengsten was in de grondexploitatie geen rekening gehouden vanwege de matige marktomstandigheden van de afgelopen jaren.
2. Door de uitbreiding van het aantal woningen in de Middag Oost dient er ook extra budget te worden opgenomen voor het woonrijp maken. Dit is ook in de grondexploitatie verwerkt wat een nadelig effect heeft voor het resultaat.
3. De gunstige verkoop heeft ook een positief effect voor de rentekosten.
4. Omdat de ontwikkeling van de Zwanenwaay achterblijft bij de verwachtingen is de gronduitgifte verder uitgefaseerd. Dit heeft nadelige (rente)gevolgen voor dit deelplan.

8.2 Grondexploitatie Centrumplan

49.000 V I

In 2018 is de grond geleverd voor de ontwikkeling van de Bommersheufsestraat. Dit plan is inmiddels in aanbouw. Met de ontwikkelaar is de afspraak gemaakt dat deze het bouw- en woonrijp maken voor zijn rekening neemt waarvan de kosten zijn verdisconteerd met de grondprijs.

Dit plan kan worden afgesloten waarbij een vrijval kan worden ingeboekt voor kosten van

bouw- en woonrijp maken. Dit geldt ook voor de plankosten.

8.2 Grondexploitatie -Zevenaar Oost Wonen

2.613.000 V I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een uitgangspuntennotitie welke op 19 maart 2019 door het college is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de bovengenoemde uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2018. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar Oost Wonen becijferd op € 34.973.000 negatief, op basis van Netto Contante Waarde per 01-01-2019. Ten opzichte van de situatie in de Voortgangsrapportage 2018 is dit een verbetering van het resultaat van € 2.613.000.000 Netto Contante Waarde waarmee de reeds gevormde verliesvoorziening kan komen vrij te vallen. Voor deze verbetering kunnen de volgende oorzaken worden aangewezen:

1. De gehanteerde rente is van 2,42% naar 2,28% verlaagd. Voor de deelgrondexploitaties met een hoge boekwaarde betekent deze verlaging een aanzienlijke reductie in de rentekosten gedurende de resterende looptijd. Dit heeft een voordelig effect. Bovendien leidt de snellere uitgifte van kavels (124 in plaats van 65 stuks) tot aanmerkelijke rentevoordelen.
2. De vrij-op-naam prijzen van de door de ontwikkelaars verkochte woningen bleken in de eerste fasen van De Stede beduidend hoger te liggen dan (uit voorzichtigheidsprincipe) in geschat. Omdat we met een grondquote werken profiteert de gemeente mee waardoor er hogere grondprijzen werden ontvangen. Dit gaf tevens aanleiding om de grondprijzen voor de toekomstige fasen naar boven bij te stellen zodat ook hier een voordeel kan worden ingeboekt.
3. Als gevolg van de marktontwikkelingen in - met name de grond-, weg en waterbouw- is het noodzakelijk om het prijspeil van de beschikbare budgetten naar omhoog bij te stellen. Omdat de druk op de grondprijzen als gevolg van de huidige markt toeneemt (bouwkosten stijgen immers ook aanmerkelijk) is terughoudend omgegaan met toekomstige opbrengststijgingen. Beiden hebben een nadelig effect op het resultaat.

8.3 Wonen en bouwen - omgevingsvergunningen

350.000 V I

In 2018 is een bedrag geraamd voor 'bouwleges' van afgerond € 900.000. In werkelijkheid is aan bouwleges een bedrag van € 1.250.000 ontvangen. Een voordeel van € 350.000. Deze meeropbrengst wordt met name veroorzaakt door meer en grotere complexe bouwprojecten (bijvoorbeeld seriebouw) dan verwacht.

Diverse kleine verschillen, worden niet nader toegelicht.

-44.000 N I

0.10 Mutaties reserves - Bestemmingsplan buitengebied

-89.000 N I

Voor het bestemmingsplan buitengebied Rijnwaarden is een bedrag uit de algemene reserve beschikbaar gesteld van € 95.000. In 2018 is afgerond € 6.000 ten laste van de algemene reserve gebracht omdat dit overeenkomt met de werkelijk gemaakte kosten.

ANALYSE PERSONEELSLASTEN

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)	begroot	realisatie	saldo
inhuur derden	5.849	6.103	-254
inhuur derden wegens ziekte	420	427	-7
salarissen, incl. vergoeding voor personeel	14.984	14.373	582
overwerk	0	92	-92
reiskosten	60	33	27
voormalig - en bovenformatief personeel	394	537	-143
Totaal	21.707	21.566	112

Het saldo van personeelslasten en inhuur derden over 2018 komt in totaal uit op € 112.000 voordelig. De ruimte binnen de salarisbudgetten voor niet ingevulde vacatures is grotendeels ingezet voor inhuur derden. Op de posten van voormalig - en bovenformatief personeel is een nadeel zichtbaar van € 143.000. Dit houdt verband met kosten Sociaal plan Ataro, lasten van enkele medewerkers die in 2018 boventallig staan en bovenwettelijke WW-lasten.

ANALYSE RENTE EN AFSCHRIJVING

Bespaarde rente

Met ingang van 2018 is besloten geen "bespaarde" rente meer te berekenen. Bespaarde rente is de rente die berekend wordt over de reserves (eigen vermogen) en voorzieningen om zo de omvang van deze "spaarpotjes" te laten groeien, zodat deze meegroeien met de kostenontwikkeling. Bespaarde rente is geen uitgave, maar een administratieve methode om rente door te belasten via investeringen aan de exploitatie en ten gunste van het eigen vermogen of voorzieningen te brengen. Dit is onafhankelijk van de wijze van financiering (met eigen of met vreemd vermogen).

Werkelijke rente

De werkelijke rente is de rente die we betalen voor de aangetrokken vaste geldleningen aan financiële instellingen waar we deze leningen hebben afgenomen.

Rente aan de grondexploitatie

Over de boekwaarde van de complexen wordt elk jaar rente berekend en bijgeschreven op de boekwaarde. Volgens de voorschriften is het verplicht om rente over de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) te berekenen en toe te rekenen (mede in relatie met de vennootschapsbelasting). Het percentage voor de nieuwe gemeente is maximaal het gewogen gemiddelde van de rente die de gemeente werkelijk betaald over het vreemde vermogen zijn, waarbij de verhouding van de totalen van het vreemde en totale vermogen moet worden betrokken. Voor 2018 is dit percentage 2,28. In totaal is in 2018 € 1.970.963 aan rente toegerekend aan de grondexploitaties.

Afschrijvingen

Afschrijven is het boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van uitgaven, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, genaamd investeringen of kapitaalgoederen. Het afschrijvingsbedrag vormt een kostenpost op de taakvelden van de exploitatie. De afschrijvingskosten worden bepaald door de aanschafwaarde te delen door de technische of economische levensduur. In onze gemeente wordt volgens de lineaire methode (vast bedrag per jaar) afgeschreven.

De vertraging of versnelling van voorgenomen investeringen leidt tot onvermijdelijke afwijkingen in de afschrijvingen. Voor de verschillen in de investeringsbedragen verwijzen wij u naar het kredietoverzicht dat als bijlage in deze jaarrekening is opgenomen.

Niet alle afwijkingen van de afschrijvingen leiden tot een resultaat door een relatie met een reserve of verhaal via een rijks subsidie zoals de herindelingsgelden. Hieronder is aangegeven welke afwijkingen een effect hebben op het rekeningssaldo.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Afschrijvingen	-4.869	-5.303	-5.528	-225
Resultaat 2018	-4.869	-5.303	-5.528	-225

Afschrijvingen

1. Afwijkingen per programma van afschrijvingen **zonder** effecten op het rekeningssaldo na winstbestemming:

Programma	Omschrijving investering	bedrag (x € 1.000)
0	ICT-plan herindeling (uit ARHI-gelden)	-272
0	ICT-Samenwerking Liemers	-26
2	Advies en planvorming A15 en A12 (project ViA15)	-1
7	Investeringen riolering	6
8	Vorbereiding nieuwe omgevingswet	-48
Totaal afwijking zonder budgettaire gevolgen		-341

Tegenover dit nadeel totaal staat tot hetzelfde bedrag een voordeel door reservemutaties. (zie hiervoor het overzicht "mutaties in de reserves" in deze resultaatanalyse).

2. Afwijkingen per programma van kapitaallasten **met** effecten op het rekeningssaldo na winstbestemming:

Programma	Omschrijving investering	bedrag (x € 1.000)
	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	116

Rente

Door de wijziging van de voorschriften is met ingang van 2018 onder het programma 0 bestuur en ondersteuning een apart taakveld Treasury opgenomen. Onder dit taakveld behoren de volgende activiteiten van de treasury-functie:

- rente van financiering en beleggingen en dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven;
- schenkingen en legaten.

Voor deze analyse nemen we alleen de rentecomponenten van het taakveld Treasury mee waarbij we aansluiting hebben gezocht bij het verplichte renteschema in de paragraaf Financiering.

Uit dit schema blijkt een voordeel van afgerond € 56.000 ten opzichte van de raming na wijziging. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere werkelijk rente voor afgesloten langlopende geldleningen.

Renteschema (Bedragen x € 1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	3.321	3.139	3.094
b. Externe rentebaten	-/- 407	224	231
Totaal door te rekenen externe rente	2.914	2.915	2.863
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/- 2.201	1.962	1.971
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- 754	590	585
	-/- 2.955	2.552	2.556

d. Saldo door te rekenen rente	-41	363	307
d1 Rente over eigen vermogen	-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	-41	363	307
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	-	-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	41	-363	-307

Een voordeel van € 56.000 ten opzichte van de raming na wijziging.

ANALYSE RESERVES

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Mutaties reserves Progr. 0	-1.491	-1.054	-1.269	-215
Mutaties reserves Progr. 2	1	467	467	
Mutaties reserves Progr. 3		122	80	-42
Mutaties reserves Progr. 4	36	54	54	
Mutaties reserves Progr. 5		531	494	-38
Mutaties reserves Progr. 6	-200	-74	-62	12
Mutaties reserves Progr. 7	4	438	179	-258
Mutaties reserves Progr. 8	16	-2.469	-2.558	-89
Resultaat 2018	-1.636	-1.984	-2.614	-631

Pr.	Omschrijving	verschil
0	Toevoeging aan de algemene reserve van de niet bestede gelden in 2018 voor Hal12. In 2019 zal dit bedrag weer worden onttrokken	-52
	<i>Lagere onttrekking aan de Algemene Reserve door het verschuiven naar 2019 van:</i>	
0	Budget € 54.000 voor het invoeren van de Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren;	-54
0	Budget € 25.000 voor de aanschaf van GIS apparatuur	-25
0	Resterend budget van € 108.000 voor het invoeren van de Omgevingswet	-108
0	Overige kleine verschillen	14
	Totaal Programma 0	-215
3	Het betreft een aantal onttrekkingen uit de algemene reserve geraamd om exploitatiekosten te dekken. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven voor de invulling van het Raadhuisplein, het opstellen van een Economische visie Liemers, ontwikkeling van de Fashion Outlet op 7Poort. In 2018 zijn de kosten lager uitgevallen, waardoor er ook minder uit de algemene reserve wordt onttrokken	-42
5	De aanleg van het Bike-park in Babberich zal in 2019 plaats vinden waardoor het bedrag van € 30.000 niet is onttrokken aan de Algemene reserve. Het restant betreft kleine afwijkingen.	-38
6	Ter dekking van de kosten voor de "Pilot schuldenvrij Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat er geen gerealiseerde uitgaven in 2018 zijn geweest, hoeft er afgerond € 25.000 minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.	-25
6	Voor de exploitatie van de exploitatiekosten voor de opvang en huisvesting van statushouders is een reserve van de voormalige gemeente Rijnwaarden beschikbaar. Vooraf is niet bekend welk bedrag zal worden onttrokken aan deze reserve dus was geen raming in 2018 opgenomen. In werkelijkheid is voor 2018 een bedrag van afgerond € 37.000 onttrokken aan deze reserve.	37
	Totaal Programma 6	12
7	Ter dekking van de kosten voor het "Gelders energieakkoord in uitvoering" maar ook	

	voor de "routekaart...op weg naar een energie-neutraal Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat de gerealiseerde uitgaven in 2018 lager zijn, hoeft er ook minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.	-99
7	In 2018 is er per saldo een voordelig resultaat gerealiseerd met betrekking tot het product riolering. Omdat de kosten voor riolering worden gedekt door inkomsten uit heffingen, moet het positieve saldo worden gestort in de bestemmingsreserve Riolering. Op deze manier blijft de door de burgers betaalde heffing beschikbaar voor het beoogde doel	-121
7	Ter dekking van diverse uitgaven zijn onttrekkingen geraamd uit de algemene reserve. Omdat de gerealiseerde kosten lager zijn in 2018 hoeft er ook minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.	-22
7	Ter dekking van de kosten voor het "Aardgasvrij maken van Zevenaar" is een onttrekking uit de algemene reserve geraamd. Omdat de gerealiseerde uitgaven in 2018 lager zijn, hoeft er afgerond € 16.000 minder te worden onttrokken aan de algemene reserve.	-16
	Totaal Programma 7	-258
8	Voor het bestemmingsplan buitengebied Rijnwaarden is een bedrag uit de algemene reserve beschikbaar gesteld van € 95.000. In 2018 is afgerond € 6.000 ten laste van de algemene reserve gebracht omdat dit overeenkomt met de werkelijk gemaakte kosten	-89
	Resultaat reserves 2018	-631

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	81.074	85.765	85.768	4
1. Veiligheid	72	72	66	-6
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	52	64	264	200
3. Economie	3.150	1.145	2.998	1.854
4. Onderwijs	251	324	473	149
5. Sport, cultuur en recreatie	1.103	1.636	1.046	-591
6. Sociaal domein	12.874	12.874	12.494	-380
7. Volksgezondheid en milieu	7.931	7.914	7.580	-334
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.151	9.898	19.156	9.258
Totaal baten	109.658	119.692	129.846	10.154
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	21.840	25.413	25.681	-268
1. Veiligheid	2.861	2.946	2.905	41
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.378	5.071	4.984	87
3. Economie	4.151	1.397	1.196	201
4. Onderwijs	5.316	5.340	4.817	523
5. Sport, cultuur en recreatie	6.889	9.472	8.812	660
6. Sociaal domein	47.420	50.310	52.480	-2.170
7. Volksgezondheid en milieu	8.892	9.046	8.577	469
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.298	8.527	13.996	-5.469
Totaal lasten	106.045	117.522	123.448	-5.926

Saldo voor bestemming				
0. Bestuur en ondersteuning	59.235	60.352	60.087	-265
1. Veiligheid	-2.789	-2.875	-2.838	36
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-4.326	-5.007	-4.720	287
3. Economie	-1.000	-253	1.802	2.055
4. Onderwijs	-5.065	-5.017	-4.344	672
5. Sport, cultuur en recreatie	-5.786	-7.835	-7.767	69
6. Sociaal domein	-34.546	-37.436	-39.986	-2.550
7. Volksgezondheid en milieu	-962	-1.132	-998	135
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.147	1.371	5.160	3.789
Totaal saldo voor bestemming	3.614	2.170	6.397	4.228
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	-1.491	-1.054	-1.269	-215
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1	467	467	
3. Economie		122	80	-42
4. Onderwijs	36	76	54	-22
5. Sport, cultuur en recreatie		531	494	-38
6. Sociaal domein	-200	-74	-62	12
7. Volksgezondheid en milieu	4	438	179	-258
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	16	-2.469	-2.558	-89
Totaal mutaties reserves	-1.636	-1.962	-2.614	-652
Saldo na bestemming	1.979	207	3.783	3.575

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur		1.795	2.068	273
0.10	Mutaties reserves	110	17.995	17.831	-164
0.2	Burgerzaken	782	782	772	-10
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	391	1.435	1.471	36
0.4	Overhead	3.072	2.017	1.897	-120
0.5	Treasury	912	740	753	13
0.61	OZB woningen	6.132	6.221	6.266	45
0.62	OZB niet-woningen	3.841	3.457	3.392	-65
0.63	Parkeerbelasting	1.221	1.221	1.269	48
0.64	Belastingen overig	2.700	2.700	2.701	1
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.763	64.545	64.467	-78
0.8	Overige baten en lasten	260	851	712	-139
Totaal programma		81.184	103.759	103.599	-160
Veiligheid					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	16	16	13	-3
1.2	Openbare orde en veiligheid	56	56	53	-3
Totaal programma		72	72	66	-6
Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	1	958	975	17
2.1	Verkeer en vervoer	51	64	264	200
Totaal programma		52	1.022	1.239	217
Economie					
0.10	Mutaties reserves		122	80	-42
3.1	Economische ontwikkeling	62	62	62	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.589	590	2.453	1.863
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	44	39	-5
3.4	Economische promotie	454	448	444	-4
Totaal programma		3.150	1.266	3.078	1.812
Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	38	2.366	2.344	-22
4.2	Onderwijshuisvesting	1	1		-1
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	250	323	473	150
Totaal programma		289	2.690	2.817	127
Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves		639	601	-38
5.2	Sportaccommodaties	675	610	555	-55
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	347	347	344	-3
5.4	Musea	34	34	35	1

5.5	Cultureel erfgoed	20	20	18	-2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	28	626	94	-532
Totaal programma		1.104	2.276	1.647	-629

Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves		896	908	12
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	168	168	137	-31
6.2	Wijkteams			27	27
6.3	Inkomensregelingen	11.704	11.704	11.844	140
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.003	1.003	679	-324
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+			-16	-16
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-			-140	-140
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			-37	-37
Totaal programma		12.875	13.771	13.402	-369

Volksgesondheid en milieu

0.10	Mutaties reserves	4	573	436	-137
7.2	Riolering	4.402	4.402	4.293	-109
7.3	Afval	3.386	3.365	3.186	-179
7.4	Milieubeheer		4	2	-2
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	143	143	99	-44
Totaal programma		7.935	8.487	8.016	-471

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

0.10	Mutaties reserves	16	114	25	-89
8.1	Ruimtelijke ordening	15	30	54	24
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.515	8.843	17.726	8.883
8.3	Wonen en bouwen	621	1.026	1.376	350
Totaal programma		3.167	10.013	19.181	9.168
Totaal baten		109.827	143.356	153.045	9.689

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Vershil
o. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	1.988	4.096	4.347	-251
0.10	Mutaties reserves	1.602	19.049	19.101	-52
0.2	Burgerzaken	816	794	836	-42
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.341	1.866	1.597	269
0.4	Overhead	15.440	13.853	14.190	-337
0.5	Treasury	1.327	1.545	1.495	50
0.61	OZB woningen	358	369	365	4
0.62	OZB niet-woningen			5	-5
0.63	Parkeerbelasting	-1	-1	3	-4
0.64	Belastingen overig	227	313	326	-13
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-11			

0.8	Overige baten en lasten	355	2.578	2.516	62
Totaal programma0.		23.442	44.462	44.781	-319
1.	Veiligheid				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.472	2.394	2.354	40
1.2	Openbare orde en veiligheid	372	552	551	1
Totaal programma1.		2.844	2.946	2.905	41
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat				
0.10	Mutaties reserves		491	508	-17
2.1	Verkeer en vervoer	3.391	4.043	3.998	45
2.2	Parkeren	968	1.010	972	38
2.5	Openbaar vervoer	18	17	14	3
Totaal programma2.		4.377	5.561	5.492	69
3.	Economie				
3.1	Economische ontwikkeling	218	440	410	30
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.613	590	423	167
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	123	133	117	16
3.4	Economische promotie	218	234	246	-12
Totaal programma3.		4.152	1.397	1.196	201
4.	Onderwijs				
0.10	Mutaties reserves	3	2.290	2.290	
4.1	Openbaar basisonderwijs	3	9	9	
4.2	Onderwijshuisvesting	2.910	2.902	2.854	48
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.402	2.430	1.955	475
Totaal programma4.		5.318	7.631	7.108	523
5.	Sport, cultuur en recreatie				
0.10	Mutaties reserves		107	107	
5.1	Sportbeleid en activering	495	906	909	-3
5.2	Sportaccommodaties	2.436	2.504	2.490	14
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.270	1.318	1.304	14
5.4	Musea	195	222	234	-12
5.5	Cultureel erfgoed	122	112	106	6
5.6	Media	585	590	593	-3
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.785	3.819	3.176	643
Totaal programma5.		6.888	9.578	8.919	659
6.	Sociaal domein				
0.10	Mutaties reserves	200	969	969	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.242	5.769	5.776	-7
6.2	Wijkteams	1.317	3.611	3.243	368
6.3	Inkomensregelingen	16.021	16.025	15.959	66
6.4	Begeleide participatie	5.423	5.708	5.667	41
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.715	1.441	1.013	428
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	8.045	8.889	8.495	394

6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.874	8.108	10.697	-2.589
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	39	39	269	-230
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	744	721	1.361	-640
Totaal programma6.		47.620	51.280	53.449	-2.169
7.	Volksgezondheid en milieu				
0.10	Mutaties reserves		135	256	-121
7.1	Volksgezondheid	1.547	1.410	1.270	140
7.2	Riolering	3.309	3.079	2.988	91
7.3	Afval	2.803	3.003	3.007	-4
7.4	Milieubeheer	1.050	1.369	1.157	212
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	184	185	155	30
Totaal programma7.		8.893	9.181	8.833	348
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
0.10	Mutaties reserves		2.583	2.583	
8.1	Ruimtelijke ordening	717	930	755	175
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.488	6.243	11.903	-5.660
8.3	Wonen en bouwen	1.093	1.354	1.339	15
Totaal programma8.		4.298	11.110	16.580	-5.470
Totaal lasten		107.848	143.146	149.263	-6.117

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0.	Bestuur en ondersteuning				
0.1	Bestuur	-1.988	-2.301	-2.280	21
0.10	Mutaties reserves	-1.491	-1.054	-1.269	-215
0.2	Burgerzaken	-34	-12	-63	-51
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-951	-431	-126	305
0.4	Overhead	-12.368	-11.836	-12.293	-457
0.5	Treasury	-415	-805	-743	62
0.61	OZB woningen	5.774	5.853	5.901	48
0.62	OZB niet-woningen	3.841	3.457	3.387	-70
0.63	Parkeerbelasting	1.222	1.222	1.266	44
0.64	Belastingen overig	2.473	2.387	2.375	-12
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.774	64.545	64.467	-78
0.8	Overige baten en lasten	-95	-1.727	-1.804	-77
Totaal programma0.		57.742	59.298	58.818	-480
1.	Veiligheid				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.473	-2.378	-2.340	38
1.2	Openbare orde en veiligheid	-316	-496	-498	-2
Totaal programma1.		-2.789	-2.874	-2.838	36
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat				
0.10	Mutaties reserves	1	467	467	

2.1	Verkeer en vervoer	-2.759	-3.979	-3.734	245
2.2	Parkeren	-968	-1.010	-972	38
2.5	Openbaar vervoer	-18	-17	-14	3
Totaal programma2.		-3.744	-4.539	-4.253	286
3.	Economie				
0.10	Mutaties reserves		122	80	-42
3.1	Economische ontwikkeling	-155	-378	-347	31
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.023		2.030	2.030
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-78	-89	-78	11
3.4	Economische promotie	257	214	198	-16
Totaal programma3.		-1.000	-131	1.883	2.014
4.	Onderwijs				
0.10	Mutaties reserves	36	76	54	-22
4.1	Openbaar basisonderwijs	-3	-9	-9	
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.909	-2.900	-2.854	46
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.152	-2.108	-1.482	626
Totaal programma4.		-5.028	-4.941	-4.291	650
5.	Sport, cultuur en recreatie				
0.10	Mutaties reserves		531	494	-37
5.1	Sportbeleid en activering	-495	-906	-909	-3
5.2	Sportaccommodaties	-1.761	-1.894	-1.935	-41
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-923	-971	-960	11
5.4	Musea	-162	-188	-199	-11
5.5	Cultureel erfgoed	-102	-92	-88	4
5.6	Media	-585	-590	-593	-3
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.757	-3.193	-3.082	111
Totaal programma5.		-5.786	-7.303	-7.272	31
6.	Sociaal domein				
0.10	Mutaties reserves	-200	-74	-62	12
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-5.075	-5.601	-5.638	-37
6.2	Wijkteams	-1.317	-3.611	-3.216	395
6.3	Inkomensregelingen	-4.317	-4.321	-4.115	206
6.4	Begeleide participatie	-5.423	-5.708	-5.667	41
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-713	-438	-334	104
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.045	-8.889	-8.512	377
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-8.874	-8.108	-10.837	-2.729
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-39	-39	-269	-230
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-744	-721	-1.398	-677
Totaal programma6.		-34.747	-37.510	-40.048	-2.538
7.	Volksgezondheid en milieu				
0.10	Mutaties reserves	4	438	179	-259
7.1	Volksgezondheid	-1.547	-1.410	-1.270	140

7.2	Riolering	1.093	1.323	1.305	-18
7.3	Afval	583	361	179	-182
7.4	Milieubeheer	-1.050	-1.365	-1.155	210
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-41	-42	-57	-15
Totaal programma7.		-959	-695	-819	-124
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	16	-2.469	-2.558	-89
8.1	Ruimtelijke ordening	-701	-900	-701	199
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	27	2.600	5.823	3.223
8.3	Wonen en bouwen	-472	-329	38	367
Totaal programma8.		-1.130	-1.098	2.602	3.700
Totaal saldo		1.979	207	3.782	3.575

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Onder algemene dekkingsmiddelen vallen voor onze gemeente de volgende onderdelen:

- Algemene uitkeringen;
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie.

Onder dividend dat onder het taakveld Treasury wordt opgenomen is het totaalbedrag van de dividendgelden van Alliander, het waterbedrijf Vitens en de Bank voor Nederlandse gemeenten te zien.

Het saldo van de financieringsfunctie betreft alle betaalde rentelasten over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en de ontvangen baten over de uitzettingen. Deze posten vallen eveneens onder het taakveld Treasury.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Begroting 2018	Vershil
Algemene uitkering	42.922	43.436	-514
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	3.387	3.457	-70
Belasting op eigendom woningen	6.266	6.221	45
Hondenbelasting	300	304	-4
Precariobelasting	39	30	9
Uitkering sociaal domein	21.546	21.109	437
Totaal algemene dekkingsmiddelen	74.460	74.557	-97

Algemene dekkingsmiddelen dividend	Rekening 2018	Begroting 2018	Vershil
Treasury	559	559	

Algemene dekkingsmiddelen saldo van de financieringsfunctie	Rekening 2018	Begroting 2018	Vershil
Treasury	-1.302	-1.360	58

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.

Uit een inventarisatie van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie blijken in onze gemeente geen Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. Ook de activiteiten op het gebied van de grondexploitatie zijn niet Vpb-plichtig. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt namelijk niet voldaan.

De gemeente Zevenaar is dus niet belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Er is dan ook geen bedrag hiervoor in de jaarstukken opgenomen.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0 Bestuur en ondersteuning is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. Voor 2018 en volgende jaren is een raming van € 126.000 beschikbaar.

U heeft op 5 juli 2018 tijdens de behandeling van de kadernota een motie aangenomen waarin ons college is opgedragen de Muziekstad in 2018 en 2019 door een garantiesubsidie extra financieel te ondersteunen. Dit bedrag is ten laste van het post onvoorzien gebracht.

Het verloop van het post onvoorzien in de ze jaarrekening is als volgt:

Raming in de primitieve begroting 2018	126
AF: garantiesubsidie Muziekstad 2018	-10
Totaal op 31-1-2-2018	116

OVERHEAD

Om meer inzicht te geven wordt een apart overzicht opgenomen met de totale kosten van overhead. De term overhead wordt gedefinieerd als "alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces". Het betreffen in hoofdzaak ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product en de loonkosten in geval van sturende taken die worden vervuld door hiërarchisch leidinggevenden.

Bedragen x € 1.000			
	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie
Totaal overhead	-12.368	-11.836	-12.293

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Het is van groot belang voor de interne toezichthouders (provinciale staten/gemeenteraad) als voor de externe toezichthouders (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties/Provincies) helder inzicht bestaat in de financiële positie op korte en langere termijn. Zo is in de BBV artikelen 19- c en 28-c bepaald dat in de toelichting op het overzicht van baten en lasten bij de begroting en bij de jaarrekening, een overzicht van incidentele baten en lasten wordt gevoegd. In de toelichting bij het BBV staat dat voor een nadere invulling van het begrip incidenteel kan worden gedacht aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Het gaat er bij de bedoelde voorschriften echter vooral om inzicht te krijgen in de variabele posten in de begroting en meerjarenraming. In dat kader kunnen tijdelijke geldstromen die (nog) langer lopen dan drie jaar dus ook relevant zijn.

Het verschil tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht.

Deze gegevens zijn ontleend aan de Notitie van 2012.

De nieuwe notitie structurele en incidentele baten en lasten geldt vanaf 2019 en verduidelijkt het onderscheid tussen de incidentele en structurele baten en lasten. De opzet van het overzicht zal anders zijn door "stellige uitspraken" die leidend zijn en "aanbevelingen" die steun en richting geven voor een transparant inzicht in de financiële positie.

De incidentele lasten en baten zijn toegelicht op de programma's. De toelichtingen van de afwijkingen op de reserves zijn vermeld bij de analyse van de reserves onder resultaat.

Incidentele lasten (x € 1.000)	Omschrijving	Primi- tieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met baten
Voorziening pensioenen wethouders	Toevoeging aan de voorziening voor de pensioenen	71	100	154	
Voorziening wachtgelden vm wethouders	Toevoeging aan de voorziening voor wachtgelden	210	210	210	
Raadsondersteuning	Rekenkameronderzoek	0	6	6	
Herindelingsbudgetten	Hiervoor wordt een rijksuitkering ontvangen	0	2.068	2.068	ja
Suppletie belastingdienst 2017	Betreft suppletie voorm. gemeente Rijnwaarden	0	0	92	ja
Dotatie aan voorziening dubieuze debiteuren	Betreft dubieuze debiteuren 2016 t/m 2018	0	777	777	
Integraal veiligheidsbeleid	Uitvoeren Veiligheidsmonitor	9	9	11	
Economische zaken	Plan van aanpak opwaardering openbare ruimte	0	8	8	
Economische zaken	Uitgaven centrummanagement	0	35	35	ja uit reserve
Huisvesting primair onderwijs	Onderhoud leegstaande onderwijslocaties	50	50	41	
Openbaar groen	Privatisering De Breuly	0	16	16	
Hulp bij het huishouden	Afwikkeling faillissement zorginstelling	0	211	211	
Ruimtelijke ordening	Voorbereiding nieuwe omgevingswet	0	14	14	

Totaal	340	3.504	3.643
--------	-----	-------	-------

Incidentele baten (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	relatie met lasten
Verkoop gem eigendom	Verkoop van Huize Rijk	0	350	350	
Verkoop gem eigendom	Verkoop Dorstraat	0	120	120	
Verkoop gem eigendom	Verkoop voormalig gemeentehuis Rijnwaarden	0	540	541	
Suppletie belastingdienst	Betreft suppleties 2013 t/m 2016	0	485	463	ja
Afdeling Ruimtelijke ontwikkeling	Provinciale subsidie JOGG 2018	3	3	0	
Herindelingsbudgetten	Betreft Rijksuitkering (ARHI-gelden)	0	2.068	2.068	ja
Economische zaken	Zandwinning Carvium	63	63	63	
Economische zaken	Zevenaar- Oost : Bedrijven	0	0	2.030	
Sportbedrijf	Dienstverleningsovereenkomst Technische dienst	54	54	6	
Kinderopvang	Opbrengst verhuur Rijnwaarden	24	24	0	
Ruimtelijke ordening	Zevenaar Oost: Woningen	0	0	4.680	
Totaal		144	3.707	10.321	

Gesaldeerde mutaties reserves (x € 1.000)	Omschrijving	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Ver-schil
Mutaties reserves Progr. 0	zie toelichting bij analyse reserves	-1.491	-1.054	-1.269	-215
Mutaties reserves Progr. 1	zie toelichting bij analyse reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves Progr. 2	zie toelichting bij analyse reserves	1	467	467	
Mutaties reserves Progr. 3	zie toelichting bij analyse reserves		122	80	-42
Mutaties reserves Progr. 4	zie toelichting bij analyse reserves	36	54	54	
Mutaties reserves Progr. 5	zie toelichting bij analyse reserves		531	494	-38
Mutaties reserves Progr. 6	zie toelichting bij analyse reserves	-200	-74	-62	12
Mutaties reserves Progr. 7	zie toelichting bij analyse reserves	4	438	179	-258
Mutaties reserves Progr. 8	zie toelichting bij analyse reserves	16	-2.469	-2.558	-89

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Bij de begrotingsrechtmatigheid wordt nagegaan of de lasten zijn gerealiseerd binnen de door de raad geautoriseerde programma's. Een overschrijding kan als onrechtmatig worden beoordeeld. In veel gevallen is echter sprake van uitgaven die binnen het door de raad vastgestelde beleid zijn gebleven.

In dit hoofdstuk worden de begrotingsafwijkingen gepresenteerd en voorzien van een oorzaak. De oorzaak kan worden onderverdeeld in zeven categorieën die worden gepresenteerd in onderstaande tabel. De kolom 'R' staat voor Rechtmatig (telt niet mee in het oordeel van de accountant) en 'O' voor onrechtmatig (telt mee in het oordeel van de accountant).

	Categorie begrotingsafwijking:	R	O
1	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen bestaand beleid en waarvoor geen voorstel tot begrotingsaanpassing is ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2	Budgetoverschrijdingen die passen binnen bestaand beleid, maar waarbij ondubbelzinnig is vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
7	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

EXPLOITATIE LASTEN

Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	25.413	25.681	-268
1. Veiligheid	2.946	2.905	42

2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.071	4.984	87
3. Economie	1.397	1.196	201
4. Onderwijs	5.340	4.817	523
5. Sport, cultuur en recreatie	9.472	8.812	659
6. Sociaal domein	50.310	52.480	-2.169
7. Volksgezondheid en milieu	9.046	8.577	469
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.527	13.996	-5.469
Totaal exploitatielasten	117.522	123.449	-5.927

Op de programma's 0, 6 en 8 is sprake van een overschrijding van de geraamde lasten.

0. Bestuur en ondersteuning:

Op dit programma wordt de overschrijding met name veroorzaakt door juridische advieskosten (€ 65.000) en op het gebied van informatisering en automatisering (€ 238.000).

In de voortgangsrapportage 2018 was het budget voor rechtskundig advies al opgenomen, echter was deze inschatting nog te laag gezien de overschrijding bij de jaarrekening (financiële toelichting, programma 1: voortgangsrapportage en jaarrekening).

Ten aanzien van I&A zijn de kosten voor de RID hoger dan begroot. Dit komt mede doordat tussentijds geen begrotingswijzigingen worden aangeleverd door de RID. Daarnaast was de raming voor I&A in de begroting 2018 van de nieuwe gemeente Zevenaar gebaseerd op de samengevoegde 1+1 raming. Destijds was er nog niet voldoende onderbouwing om de begroting te verhogen (financiële toelichting, programma 1: jaarrekening).

Toelichting

Beide overschrijdingen maken onderdeel uit van bestaand beleid en budgetten. Tussentijds zijn deze bijgesteld op basis van de toen aanwezige informatie. Bij de jaarrekening is echter gebleken dat de beschikbare budgetten onvoldoende waren.

6. Sociaal domein:

Binnen het sociaal domein is sprake van een overschrijding van de uitgaven, hoofdzakelijk de directe zorgkosten (€ 1.950.000) en het doelgroepenvervoer (€ 490.000).

Toelichting

De overschrijding betreft een overschrijding uit categorie 4, zijnde een open-einde regeling.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing:

Binnen programma 8 is een forse overschrijding gepresenteerd. Deze wordt veroorzaakt door lasten binnen de verschillende grondexploitaties. Deze worden meer dan gecompenseerd door extra baten en een verlaging van de risicovoorziening.

Toelichting

De hogere kosten worden gecompenseerd door hogere opbrengsten (categorie 3) in de bouwgronden.

TOEVOEGINGEN AAN RESERVES			
Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	19.049	19.101	-52
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	491	508	-16
3. Economie	0	0	0
4. Onderwijs	2.290	2.290	0
5. Sport, cultuur en recreatie	107	107	0
6. Sociaal domein	969	969	0
7. Volksgezondheid en milieu	135	256	-121
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.583	2.583	0
Totaal toevoegingen aan reserves	25.625	25.814	-190

Binnen enkele programma's is meer toegevoegd aan de reserves dan geraamd.

0. Bestuur en ondersteuning:

De overschrijding betreft een toevoeging van € 52.000 aan de algemene reserve. Dit zijn door de raad toegekende middelen voor Hal12 die in 2019 worden ingezet.

Toelichting

De kosten worden gecompenseerd door een lagere onttrekking (categorie 3).

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Er is een toevoeging aan de reserves geboekt van € 16.000 op programma 2. Dit levert een overschrijding van de lasten op. Hier tegenover staan een gelijke onttrekking. beide hebben te maken met een overboeking naar de voorziening wegen.

Toelichting

De kosten worden gecompenseerd door een lagere onttrekking (categorie 3).

7. Volksgezondheid en milieu

Op het product riolering is een voordeel ontstaan van € 120.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve riolering. Hiermee blijven de door de burger betaalde heffingen beschikbaar voor het beoogde doel.

Toelichting

De hogere toevoeging wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten (categorie 3) in de rioolheffing.

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister welk bedrag voor 2018 € 189.000 bedraagt. Dit is wettelijk vastgelegd en wordt de Wet normering van topinkomens genoemd (WNT).

Met ingang van 1 januari 2018 is deze wet gewijzigd en is het begrip "gewezen topfunctionarissen" komen te vervallen en worden vanaf 2018 niet meer in deze WNT-verantwoording opgenomen. De overige wijzigingen met ingang van 1 januari 2018 hebben geen effect op onze verantwoording.

Naam	J.M. Tromp	Geldorp E.M.
Beloning	111.140	83.961
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	139	310
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	17.895	13.598
Totaal bezoldiging 2018	€ 129.174	€ 97.869
Bezoldigingsmaximum 2018 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.	€ 189.000	
Functie of functies	Secretaris	Griffier
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Duur en einde functievervulling in 2018	1-1 t/m 31-12-2018	1-1 t/m 31-12-2018
Omvang dienstverband (als deeltijd-factor in fte)	1,0 fte	1,0 fte
In het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
Naam en functie of functies die tijdens het dienstverband zijn bekleed	n.v.t.	n.v.t.
Jaar waarin het dienstverband is geëindigd	n.v.t.	n.v.t.
Motivering van de verantwoordelijke in de jaarrekening, de overschrijding van de maximale bezoldiging of het totaal van de uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	n.v.t.	n.v.t.
De openbaarmakingsverplichting is op grond van, artikel 4.1 lid 2 WNT, ook van toepassing op topfunctionarissen die op andere grond dan een arbeidsovereenkomst of aanstelling werkzaam zijn (externe inhuur) ongeacht de duur van de werkzaamheden	n.v.t.	n.v.t.
Overzicht van 2017		
Duur en omvang van het dienstverband in 2017	n.v.t.	1-12 t/m 31-12 1,0 fte
Beloning	n.v.t.	6.885
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	n.v.t.	0
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	987
Totaal bezoldiging 2017		€ 7.872
Bezoldigingsmaximum 2017 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.	€ 181.000	

BALANS EN DE TOELICHTING

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING VAN DE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV)

Grondslagen baten en lasten

In de programmarekening worden de baten en de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten). Het vereiste van toerekenen houdt in dat de gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen in de administratie worden geboekt en in de jaarrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen of waarop zij betrekking hebben (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald).

Als baten en lasten worden niet aangemerkt de neutrale uitgaven en inkomsten, zoals BTW, ingehouden en af te dragen loonbelasting.

Uitzondering op de toepassing van het stelsel van baten en lasten vormen de ontvangen dividenden. Deze worden conform de richtlijnen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegerekend aan het jaar waarin ze ontvangen worden (kasstelsel).

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden voor de jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Grondslagen voor waardering balansposten

In de financiële verordening gemeente Zevenaar 2018, artikel 9, is opgenomen dat het beleid inzake activeren en afschrijven nader zal worden beschreven in de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Deze nota dient voor de nadere uitwerking van het beleid ten aanzien van deze aspecten. Op 31 januari 2018 is de nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018 door de raad vastgesteld.

Bij het opstellen van de begroting 2019 is geconstateerd dat door de vereenvoudigde en gecomprimeerde samenstelling van de afschrijvingstabel, behorend bij de nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018, onvoldoende aangesloten kan worden bij de situatie van de voormalige gemeente Zevenaar. Om dit te herstellen is de afschrijvingstabel van de nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018 geactualiseerd. Voor deze nota en de geactualiseerde afschrijvingstabel verwijzen wij naar de [nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018](#).

Waardering

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), teneinde een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende

kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In Zevenaar worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs exclusief toegerekende uren gemeentelijk apparaat en overige indirecte kosten (overhead). Rente wordt niet geactiveerd.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

In de loop der tijd kan de waarde van een actief zijn veranderd ten opzichte van de boekwaarde ervan op de balans. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn bijzondere waardeverminderingen wel toegestaan of verplicht. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het vastgoed. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans middels een extra afschrijving. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat. Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buiten gebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Bij vervanging van een niet afgeschreven investering, wordt de restant boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Desinvestering activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bv. verkoop bedrijfsauto of sluiting kantoor), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Het verrekenen is niet toegestaan op grond van het BBV.

Componentenbenadering

Investerings in de openbare ruimte worden vaak gelijktijdig uitgevoerd (wegenonderhoud, inrichting groen, vervanging riool, aanleg openbare verlichting, aanleg parkeerplaatsen). Zowel de aanvraag voor het investeringsbudget als de uitbesteding gebeurt veelal in één krediet. Vooraf wordt de verdeelsleutel vastgelegd inzake de kosten. De werkelijke uitgaven worden met dezelfde verdeelsleutel verantwoord. In geval van substantieel meerwerk is extra budget nodig. Bij de aanvraag voor extra budget wordt aangegeven naar welke component(en) het meerwerk wordt toegerekend. Het BBV kent geen voorschriften voor Componentenbenadering.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BALANSPOSTEN

Algemeen

Vanaf 1 januari 2018 zijn de activa op basis van de nieuwe nota activerings- en afschrijvingsbeleid (31 januari 2018) verwerkt. Het uitgangspunt is dat alle activa lineair worden afgeschreven. Het effect van de nieuwe nota is een hogere afschrijving van ongeveer € 150.000.

VASTE ACTIVA

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) onderscheidt de volgende soorten vaste activa:

1. Immateriële vaste activa;
2. Materiële vaste activa;
3. Financiële vaste activa.

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden onderverdeeld in:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdragen aan vaste activa in eigendom van derden.

De gemeente heeft besloten, de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio van geldleningen niet te activeren.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling te verbinden aan een bepaald actief worden geactiveerd als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. De afschrijvingstermijn is dan maximaal 5 jaar. Activering is niet dwingend voorgeschreven. De kosten kunnen eventueel volledig ten laste van de rekening van baten en lasten van het desbetreffende jaar worden gebracht.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen is;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, als de derde in gebrek blijft of onze gemeente recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

De immateriële en materiële worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals opgenomen in de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Een saldo voor agio of disagio wordt lineair in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn stoffelijk van aard. Een uitzondering hierop is software. Op grond van de 'notitie software' van de commissie BBV valt dit ook onder de materiële vaste activa.

Investeringsbijdragen van derden met een direct aantoonbare relatie en geen specifieke terugbetalingsverplichting worden in mindering gebracht op de uitgaven voor de betreffende investering.

Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Een **investering met economisch nut**:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

Op investeringen met economisch nut wordt afgeschreven volgens afschrijvingstermijnen opgenomen in de [nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018](#).

In erfpacht uitgegeven percelen behoren tot de investeringen met een economisch nut en zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Een **investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut**:

Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, is in de nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen met ingang van 2017 gelijk getrokken. Dit betekent dat alle investeringen met een maatschappelijk nut, evenals de investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte levensduur worden afgeschreven.

Een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

- vervult een publieke taak;
- genereert geen middelen;
- moet met ingang van 2017 geactiveerd worden.

2017 is voor onze gemeente een overgangsjaar (laatste jaar voor samenvoeging met de gemeente Rijnwaarden) waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de wijzigingen in de BBV maar diverse investeringen, waartoe voor 2017 en wijziging van de BBV is besloten, zijn afgewikkeld qua afschrijving op de wijze voor de BBV wijziging.

In onze gemeente vindt de afschrijving op de materiële vaste activa plaats in het jaar na gereedmelding. Concreet betekent dit dat wordt gestart met afschrijven op het moment dat sprake is van een boekwaarde per 1 januari van een jaar.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De onder financiële vaste activa opgenomen leningen zijn onder te verdelen in verstrekte leningen aan woningbouwcoöperaties en overige verstrekte leningen. De leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen. De aflossingen van de leningen vinden plaats op basis van annuïteiten of op lineaire basis.

Tevens worden onder de financiële vaste activa verantwoord de bijdragen aan activa in eigendom van derden, zoals bijdragen in restauratiekosten, bijdragen achterpad verlichting, bijdragen in investeringen van sportverenigingen e.d. De voorwaarden die ervoor gelden om te mogen activeren zijn opgenomen in artikel 61 van het BBV. Belangrijk is dat de bijdrage teruggevorderd moet kunnen worden als de derde in gebreke blijft.

Vlottende activa

Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente, zoals de onze, een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende

projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).

De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.

Daarnaast is met ingang van 2016 de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Dit rentepercentage voor 2018 is gebaseerd op de balansbedragen in de jaarrekening 2017 en is 2,28.

Vorderingen

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene reserves en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijk is in te schatten. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies (artikel 44 – BBV). Een uitzondering is de pensioenvoorziening. De pensioenvoorziening betreft de in eigen beheer opgebouwde verplichting voor (gewezen) wethouders. De pensioenvoorziening is berekend volgens de actuariële methode.

Voor een nadere toelichting per voorziening verwijzen wij naar het overzicht van voorzieningen die na de toelichting op de balans is opgenomen.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden zijn begrepen schulden met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer. De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen.

Onder de langlopende schulden worden tevens opgenomen de door derden bij de gemeente belegde gelden.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder vlottende passiva worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Buiten de balans opgenomen Borg- en Garantstellingen

De door de gemeente gewaarborgde geldleningen zijn voor het totaal waarvoor de gemeente garant staat per einde boekjaar opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen die na de toelichting op de balans is opgenomen.

BALANS

Balans per 31-12-2018 activa

		Bedragen x € 1.000	
Nr.	Omschrijving	Ultimo 2018	Ultimo 2017
1	Vaste activa		
1.1	Immateriële vaste activa:		
1.1.1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
1.1.2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	180	145
1.1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	215	232
1.2	Materiële vaste activa:		
1.2.1	Investerings met economisch nut	91.672	92.238
1.2.2	Investerings met maatschappelijk nut	6.320	3.218
1.2.3	Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	23.739	24.218
1.3	Financiële vaste activa:		
1.3.1	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	35	35
1.3.2	Leningen aan woningbouwcorporaties	106	137
1.3.3	Leningen aan deelnemingen	465	621
1.3.4	Overige langlopende geldleningen	11.040	13.185
1.3.5	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of langer	0	0
Totaal vaste activa		133.772	134.029
3	Vlottende activa		
3.1	Voorraden:		
3.1.1	Grond- en hulpstoffen	0	0
3.1.2	Onderhanden werk, waaronder bouw-gronden in exploitatie	42.329	39.080
3.2	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
3.2.1	Vorderingen op openbare lichamen	11.803	8.150
3.2.2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	581	1.267
3.2.3	Overige vorderingen	4.932	1.835
3.3	Liquide middelen:		
3.3.1	Kas-, bank- en girosaldi	0	0
3.4	Overlopende activa		
	Voorschotten overheidslichamen	87	0
	Overige nog te ontvangen bedragen	6.378	3.950
Totaal vlottende activa		66.110	54.282
TOTAAL ACTIVA		199.882	188.311

Balans per 31-12-2018 passiva

		Bedragen x € 1.000	
Nr.	Omschrijving	Ultimo 2018	Ultimo 2017
2 Vaste passiva			
2.1	Eigen vermogen:		
2.1.1	Algemene Reserve	35.723	17.573
2.1.2	Bestemmingsreserves	7.535	23.147
2.1.3	Resultaat	3.783	-76
2.2	Voorzieningen	7.441	8.830
2.3	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:		
2.3.1	Onderhandse leningen	117.698	118.011
2.3.2	Door derden belegde gelden	898	1.037
2.3.3	Waarborgsommen	0	10
Totaal vaste passiva		173.078	168.532
4 Vlottende passiva			
4.1	Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar		
4.1.1	Bank- en giroaldi	5.144	3.417
4.1.2	Overige schulden	5.606	4.668
4.1.3	kasgeldlening	0	2.500
4.2	Overlopende passiva		
	Vooruit ontvangen bedragen van overige overheid	3.389	0
	Overige overlopende passiva	9.679	9.194
Totaal vlottende passiva		26.804	19.779
TOTAAL PASSIVA		199.882	188.311
Bedrag aan borgstellingen of garantiestellingen aan natuurlijke en rechtspersonen		114.404	162.279

TOELICHTING BALANS

Een balans bestaat zowel uit bezittingen oftewel activa en uit het vermogen oftewel passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd.

Financiering heeft betrekking op de wijze waarop de geld- en kapitaalmarkt of via onderhandse leningen in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.

Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen..

Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording. (BBV).

In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.

In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000,- opgenomen.

De balansstanden per 1-1-2018 van de oude gemeente Zevenaar en Rijnwaarden zijn samengevoegd. In verband met de verplichte harmonisatie van de soortgelijke activa hebben verschuivingen plaats gevonden tussen de verschillende materiële vaste activa.

(Bedragen x € 1.000)

Door het afronden per € 1.000 kunnen verschillen voorkomen.

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Boekwaarde per 1 januari 2018	145
BIJ: Investeringsgedurende het jaar	160
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	118
AF: Bijdragen van derden	7
Boekwaarde per 31 december 2018	180

De onderzoek- en ontwikkelkosten (verantwoord onder investeringen) hebben betrekking op:

- Advies en planvorming A15 en A12 (project ViA15);

1.1.3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Boekwaarde per 1 januari 2018	232
BIJ: Nieuwe bijdragen gedurende het jaar	--
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	17
Boekwaarde per 31 december 2018	215

Deze subsidiebijdragen in activa van derden etc. zijn opgenomen in de Staat van activa en bestaan uit o.a. subsidiebijdragen in achterpadverlichting, mechanisatie trekkenwand, tegelpad ,Jongerencentrum, aanleg tennisbanen en huisvesting peuterspeelzaal.

Materiële vaste activa

1.2.1 Investerings met economisch nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon- ruimten	Bedrijfsge- bouwen	Grond- weg- en water- bouw- kundige werken	Vervoer- middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	9.819	70	79.344	16.274	1.783	5.973	9.632	122.895
Cumulatieve afschrijving	645	34	22.561	2.675	893	1.552	2.296	30.656
Boekwaarde 1-1-2018	9.174	36	56.783	13.599	890	4.421	7.336	92.239
Investerings 2018	-369	0	2.070	141	580	1.490	88	4.000
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	40	18	2.729	335	183	309	754	4.368
Bijdragen van derden	0	0	175	0	0	0	25	200
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2018	8.765	18	55.949	13.405	1.287	5.602	6.645	91.671

ALGEMEEN

In de volgende activa met economisch nut zitten de volgende bedragen in de boekwaarden waarvan de gemeente juridisch eigenaar is:

Soort activa	Boekwaarde
Bedrijfsgebouwen (activa 616, 738 en 739)	1.253
Machines, apparaten en installaties (activa 695)	130
Overige materiële vaste activa (activa 557, 702, 696 en 1183)	473
Totaal boekwaarde per 31 december 2018	1.856

Het betreffen de boekwaarden van investeringen in de per 1 januari 2016 door de gemeente Zevenaar in het beheer en onderhoud gegeven gemeentelijke sportlocaties aan ATARO BV. Het betreft een voor 100% verzelfstandigd gemeentelijk bedrijf. Ataro is een acroniem van advies, toezicht, aanleg, renovatie en onderhoud. De toename van de boekwaarde betreft het realiseren van een beachveld in 2018.

Gronden en terreinen

Op grond van artikel 35 van de BBV wordt aangegeven welke gronden/terreinen in erfpacht zijn uitgegeven. In de boekwaarde per 31-12-2018 zit een bedrag van in totaal € 123 wegens in erfpacht uitgegeven grond te weten:

voor grond op 7Poort (activa 645)	109
voor grond in Babberich op het adres Dorpstraat 46 (activa 141)	14

De boekwaarde van de zogenaamde ruilgronden (buitenplanse gronden) is verlaagd met € 369. De reden hiervan is dat de boekwaarde van deze gronden opnieuw zijn ingebracht in de grondexploitatie voor de realisatie van de uitbreiding van deelplan De Stede zoals door u besloten op 4 juli 2018.

Bedrijfsgebouwen

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen :

Hal 12 bouwkosten	1.230
Dorpscentrum de Cirkel/De Duim 1 en 2	706
Tijdelijke huisvesting basisschool De Bem	100

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering :
Parkeervoorziening gemeentehuis/Hal 12 128

Vervoermiddelen

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering :
WMO hulpmiddelen 580

Machines, apparaten en installaties

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:
Hal 12 installaties en inrichting 1.474

Overige materiële vaste activa

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering :
Realiseren beachveld 51

1.2.2. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsge- bouwen	Grond- weg- en water- bouw- kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	0	5.324	669	30	6.023
Cumulatieve afschrijving	0	0	2.108	667	30	2.805
Boekwaarde 1-1-2018	0	0	3.216	2	0	3.218
Investerings 2018	0	0	4.953	70	0	5.023
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	102	2	0	104
Bijdragen van derden	0	0	1.818	0	0	1.818
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2018	0	0	6.249	70	0	6.319

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen :

Snelfietsroute F12	*691
Fietspad Witte Kruis/Maatjesweg	*208
Vervanging BOV 2016-2025 masten en armaturen	168
Fietsinfrastructuur Platanenlaan	*123
Vorbereiding reconstructie Arnhemseweg	*514
Vorbereiding Reconstructie weg Hengelder	*470
Rehabilitatie wegen Rijnwaarden	408
Kop van Tolkamer Rijnstraat en Engelse tuin	84
Reconstructie Graaf Ottoweg	763
Reconstructie Transeedijk/Boterdijk	836
Reconstructie fietspaden Hoogweg Pannerden	258
Herinrichten BAT-terrein - uitvoering Fase 1	51
Verbeteren en verduurzamen armaturen en masten OV	300

Voor de investeringen met een * zijn bijdragen van derden en of subsidies ontvangen.

Machines, apparaten en installaties

De toename van de boekwaarde in 2018 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende investering :

Speelvoorziening voor kinderen met een beperking

70

Overige materiële vaste activa

In 2018 zijn er geen investeringen gedaan.

1.2.3. Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon- ruimten	Bedrijfsge- bouwen	Grond- weg- en water- bouw- kundige werken	Vervoer- middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	14	0	18	30.698	0	115	712	31.557
Cumulatieve afschrijving	0	0	7	7.123	0	36	173	7.339
Boekwaarde 1-1-2018	14	0	11	23.575	0	79	539	24.218
Investerings 2018	0	0	0	74	0	0	368	442
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	1	829	0	7	84	921
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12- 2018	14	0	10	22.820	0	72	823	23.739

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen :

Bouwkundig deel gemaal Huygenslaan

57

Mechanisch deel gemaal Huygenslaan

67

Gemalen mech/elek en mini-gemalen

104

Correctie boekwaarde 2017 Revitalisering Giesbeek en

Reconstructie Keurbeek (uit voorziening riolering)

-213

Overige materiele vaste activa

De toename van de boekwaarde in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering :

Aanschaf gft-containers 2018

368

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2018

35

BIJ: Kapitaalverstrekking gedurende het jaar

-

AF: Aflossingen gedurende het jaar

-

Boekwaarde per 31 december 2018

35

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van de volgende aandelen:

Vitens	34.717	aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	12.934	aandelen
Alliander	616.132	aandelen

Per 1 januari 2018 zijn de inschrijvingen in het aandeelhoudersregister van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten aangepast. Het aantal aandelen bedraagt nu 12.934 (4.914 uit de vm gemeente Rijnwaarden en 8.020 uit de vm gemeente Zevenaar). Het totaal van het aantal aandelen Alliander is per 1-1-2018 616.132 (151.801 uit vm gemeente Rijnwaarden en 464.331 uit de vm gemeente Zevenaar.)

1.3.2. Leningen aan woningbouwcorporaties

Boekwaarde per 1 januari 2018	137
BIJ: Verstrekte leningen gedurende het jaar	-
AF: Aflossingen gedurende het jaar	32
Boekwaarde per 31 december 2018	105

Het betreft een verstrekte vaste geldlening aan Stichting Plavei (voorheen Laris Wonen en Diensten)

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2018	620
BIJ: Verstrekte leningen gedurende het jaar	-
AF: Aflossingen gedurende het jaar	155
Boekwaarde per 31 december 2018	465

Het betreft een achtergestelde geldlening aan Vitens van 2.327.300,-- die in 15 jaar zal worden afgelost. De daling in 2018 met € 155.154 wordt veroorzaakt door de aflossing van Vitens.

1.3.4. Overige langlopende geldleningen

De overige langlopende leningen bestaan uit:

a. Hypothecaire geldleningen personeel	9.782
b. Deelname personeel aan cafetariamodel	2
c. Verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.	365
d. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Nederland (SVN):	
1. Leningen verzakte woningen	135
2. Verstrekte startersleningen	142
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	544
e. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank	71
Boekwaarde per 31 december 2018	11.041

a. Toelichting hypothecaire geldleningen personeel

Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheke te verstrekken aan het personeel. De aflossing in 2018 was in totaal € 1.152.724.

Boekwaarde per 1 januari 2018	12.145
AF: Aflossingen gedurende het jaar	2.363
Boekwaarde per 31 december 2018	9.782

b. Toelichting deelname personeel aan cafetariamodel

Met behulp van het gemeentelijk cafetariamodel kan een medewerker vakantie-uren kopen of verkopen. Aanvullend aan deze twee ruilmogelijkheden kan de werkgever lokaal nog meer ruilmogelijkheden creëren zoals de fietsregeling of de vakbondscontributie.

Voor de fietsregeling wordt een lening verstrekt die in maximaal 3 jaar via een maandelijkse inhouding op het salaris kan worden afgelost.

Met ingang van 2017 vallen deze mogelijkheden onder het Individuele keuze budget (IKB)

Boekwaarde per 1 januari 2018	7
AF: Aflossingen gedurende het jaar	5
Boekwaarde per 31 december 2018	2

c. Toelichting verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.

Het betreft verstrekte geldleningen aan Stichting Ontmoetingscentrum Zonnemaat, sportverenigingen en buurthuizen en voor woonwagens. De geldlening aan Stichting Ontmoetingscentrum Zonnemaat is in 2018 volledig afgelost.

Boekwaarde per 1 januari 2018	408
AF: Aflossingen gedurende het jaar	43
Boekwaarde per 31 december 2018	365

d1. Verstrekte leningen via SVN voor verzakte woningen

Via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn leningen verstrekt aan particulieren voor de verbetering van de kwaliteit van de volkshuisvesting en de stedelijke vernieuwing in brede zin. Er resteren 3 leningen. In 2018 is een bedrag van € 10.000 extra afgelost.

Boekwaarde per 1 januari 2018	151
AF: Aflossingen gedurende het jaar	16
Boekwaarde per 31 december 2018	135

d2. Verstrekte startersleningen via SVN

Tot 1 februari 2017 was het mogelijk voor de kopers in de nieuwbouwwijk Groot Holthuizen een starterslening aan te vragen. Het SVN was belast met de uitvoering. In totaal kon de starterslening maximaal € 22.500 bedragen. De eerste drie jaren zijn de leningen aflossingsvrij.

In 2016 is de laatste starterslening verstrekt. In totaal zijn er 15 leningen verstrekt.

Door inwerkingtreding van Verordening Duurzaamheidslening gemeente Zevenaar per 1 februari 2017 zijn de Koperspremie (collectief) particulier opdrachtgeverschap Groot Holthuizen en de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar ingetrokken. In 2018 zijn 3 leningen afgelost. Er resteren nog 12 leningen.

Boekwaarde per 1 januari 2018	189
AF: Aflossingen gedurende het jaar	47
Boekwaarde per 31 december 2018	142

d3. Verstrekte duurzaamheidsleningen via SVN

Bij raadsbesluit op 25 januari 2017 is de verordening Duurzaamheidslening Zevenaar vastgesteld. De duurzaamheidslening is een stimulans om een financiële impuls te geven aan de energiebesparing in de bestaande woningvoorraad en daarmee ook de kwaliteit van de bestaande voorraad te verhogen.

De duurzaamheidslening wordt ingezet voor de particuliere woningvoorraad met een bouwjaar van ouder dan 1980 en een WOZ-waarde van minder dan € 200.000.

In juni 2019 wordt uw raad voorgesteld om:

1. de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland, Gemeente Zevenaar vast te stellen;
2. gelijktijdig met het vaststellen van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar, de Verordening Duurzaamheidslening 2019 in te trekken en het bijbehorende revolverend fonds (totaal 1.020.000 euro) over te hevelen naar de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland,

gemeente Zevenaar;

3. het revolverend fonds met een bedrag van 500.000 euro te verhogen tot een totaalbedrag van 1.520.000 euro voor de uitvoering van de Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Zevenaar.

In 2018 zijn in totaal 34 duurzaamheidsleningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 320.096.

Boekwaarde per 1 januari 2018	270
BIJ: Verstrekte duurzaamheidsleningen	320
AF: Aflossingen gedurende het jaar	47
Boekwaarde per 31 december 2018	544

e. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank

Boekwaarde per 1 januari 2018	--
BIJ: Verstrekte duurzaamheidsleningen	123
AF: Aflossingen gedurende het jaar	52
Boekwaarde per 31 december 2018	71

Op grond van de dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland zijn in 2018 54 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 123.274 waarvan op 31-12-2018 na aflossingen een bedrag van € 70.593 resteert.

Flottende activa

De vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling:

- Voorraden;
- Uitzettingen met de looptijd korter dan 1 jaar;
- Liquide middelen;
- Overlopende activa.

3.1 Voorraden

Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).

De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.

Met ingang van 2016 is de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Zoals in de 2e Voortgangsrapportage 2018 is aangegeven is dit percentage 2,28.

Algemene toelichting over methodiek marktwaarde en verliesvoorziening

Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarde de marktwaarde van de grond overstijgt. Is hier sprake van dan is het verplicht hiervoor een verliesvoorziening te treffen die als een waardecorrectie moet worden gezien. De afgelopen jaren zijn aanvankelijk winstgevend prognoses van een grondexploitatiebegroting omgeslagen

naar verliesgevende. De tot dan toe geactiveerde grondexploitatie krijgt dan een lagere waarde. Die lagere waarde kan in de jaarrekening op twee manieren worden gepresenteerd, namelijk:

- via een (niet-herstelbare) afboeking of;
- via het treffen van een verliesvoorziening.

De ingezette beleidslijn om te kiezen voor het treffen van een verliesvoorziening als correctie wordt voortgezet. Deze correctie wordt in mindering gebracht op de boekwaarde in de balans analoog aan de wijze zoals bij de dubieuze debiteuren. In deze jaarrekening is de verliesvoorziening verlaagd op de bouwgronden in exploitatie (BIE)

In totaal bedraagt de verliesvoorziening op 31-12-2018 voor onderhanden werken waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE) €39.099.494.

Het verloop van deze verliesvoorziening ten opzichte van 2017 is als volgt: (x € 1.000)

	Per 31-12-2018	Per 31-12-2017
Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	5.074	5.527
Centrumplan	--	467
Zevenaar-Oost bedrijven	79	2.068
Zevenaar-Oost woningen	33.946	39.407
Totaal verliesvoorziening grondexploitaties	39.099	47.469

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde (NCW)

3.1.2. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE)

Op 1-1-2018 is de boekwaarde excl. verliesvoorziening (x € 1.000) 86.550

Mutaties 2018:

Grondverkopen	-9.463
Grondaankopen	369
Afwaardering boekwaarde	-1.028
Tussentijdse winstneming Mercurion	2
Overige lasten grondexploitatie	6.249
Overige exploitatieopbrengsten	-822
Afsluiting complex Centrumplan	-429
Boekwaarde per 31 december 2018 excl. verliesvoorziening	81.428
Verliesvoorziening per 31 december 2018	-39.099
Boekwaarde per 31 december 2018 incl. verliesvoorziening	42.329

De boekwaarde op 31 december 2018 per complex voor onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE):

Mercurion	--
Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	1.182
Centrumplan	--
Zevenaar-Oost bedrijven	36.586
Zevenaar-Oost woningen	4.561
Boekwaarde per 31 december 2018	42.329

Nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten per Bouwgrond in Exploitatie

Bestemmingsplan	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten
Onderhanden werken:		
Mercurion	5.286	6.256
Zevenaar-Oost bedrijven	78.630	95.716
Zevenaar-Oost woningen	75.814	59.357
Middag Oost & Zwanenwaay	7.528	4.886
Centrumplan	-	-
Totaal onderhanden werken	167.258	166.215

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen openbare lichamen is als volgt samengesteld:

Afrekening met de belastingdienst	8.576
Afrekening Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	876
Afrekening Regionale Sociale Dienst (RSD)	45
Afrekening Ministeries	2.211
Diverse omliggende gemeenten	95
Totaal	11.803

Per medio april 2019 was van debiteuren "overheden" nog een bedrag van € 10 miljoen te vorderen. Het betreft voornamelijk de BTW uit het BTW-compensatiefonds die op 1 juli 2019 wordt ontvangen.

3.2.2 Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

De boekwaarde per 1 januari 2018 is als volgt samengesteld:

Rek. courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN):	
1. Leningen verzakte woningen	13
2. Startersleningen	2
3. Duurzaamheidsleningen	-13
Totaal SVN leningen	2
Regionale Sociale Dienst	-
Reinigingsdienst de Liemers	-
Kredietbank Nederland	579
Schatkistbankieren	--
Boekwaarde per 31 december 2018	581

Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN)

Voor een toelichting verwijzen wij naar balanspost 1.3.4. *Overige langlopende geldleningen*.

De bedragen onder deze balanspost betreffen de bedragen in rekening courant bij de SVN waarvoor nog geen leningen zijn verstrekt c.q. de ontvangen rente en aflossing die de SVN heeft ontvangen voor de leningen en nog niet met de gemeente zijn afgerekend. De gelden onder 1 en 2 worden overgeheveld naar de duurzaamheidsleningen.

Rekening courant Regionale Sociale Dienst (RSD) en Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Door de harmonisatie van de beide balansen van de voormalige gemeenten zijn deze rekening courant verhoudingen komen te vervallen. De balansposten van de RSD zijn bruto opgenomen onder de balansposten vorderingen op openbare lichamen en de correctie hierop van de Dubieuze debiteuren en overlopende passiva.

Kredietbank Nederland

Op 29 november 2017 is door de gemeenteraad besloten om een dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland aan te gaan. Er is in totaal € 650.000 (€ 500.000 voormalige gemeente Zevenaar in 2017 en € 150.000 in 2018 voormalige gemeente Rijnwaarden) verstrekt als werkkapitaal. Om vanaf 1-1-2018 sociale kredieten te verstrekken aan inwoners van de gemeente Zevenaar. Er zijn in 2018 54 sociale kredieten verstrekt voor een totaalbedrag van € 123.274 waarvan op 31-12-2018 na aflossingen een bedrag van € 70.593 resteert. Dit betekent dat de Kredietbank een restant werkkapitaal van € 579.406 heeft op 31-12-2018 voor het verstrekken van sociale kredieten aan inwoners.

Schatkistbankieren

In het kader van de eind 2013 van kracht geworden Regeling Schatkistbankieren is elke gemeente verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, die voor onze gemeente in 2018 € 860.000 is, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Op de balansdatum was geen saldo bij de schatkist ondergebracht.

3.2.3 Overige vorderingen

De overige vorderingen zijn als volgt samengesteld:

Diverse belastingen	2.890
Debiteuren algemeen	1.732
AF: Voorziening dubieuze debiteuren van de algemene dienst en belastingen	-1.098
Debiteuren RSD (vorderingen op burgers)	2.355
AF: Voorziening dubieuze debiteuren RSD	-947
Boekwaarde per 31 december 2018	4.932

Toelichting Voorziening dubieuze debiteuren:

Diverse belastingen	150
Algemene dienst	<u>159</u>
Saldo per 1 januari 2018	309
Mutaties in 2018:	
Onttrekkingen/bestedingen algemene dienst	1
Onttrekkingen/bestedingen belastingen	69
Toevoegingen algemene dienst	780
Toevoegingen belastingen	79
Saldo per 31 december 2018	1.098

Per medio juni 2019 was aan Debiteuren "algemeen" een bedrag van afgerond € 2.470.000 nog te vorderen waarvan € 1.287.000 van het Rijk.

Liquide middelen

3.3.1 Kas-bank- en girosaldi

Het totaal is per saldo negatief dus geen tegoed (vordering). De schuld is verantwoord aan de passivazijde van deze balans bij het onderdeel 4.1.

Overlopende activa

3.4. Onder de overlopende activa vallen de volgende posten:

- a) de van Nederlandse en Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;
- b) de overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. Zoals nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur/aanslag/declaratie is uitgegaan maar de grondslag voor de "vordering" voor de balansdatum is ontstaan. En ultimo het boekjaar geleverde maar nog niet gefactureerde prestaties.
- c)

a) De specificatie van het balansbedrag nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen

Provinciale subsidie SteenGoedBenutten voor aanpak markt Lobith	35
Provinciale subsidie Sterk bestuur	40
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ivm subsidie zonnepanelen	12
Boekwaarde per 31-12-2018	87

b) De specificatie van het balansbedrag per 31-12-2018 van de overige nog te ontvangen bedragen van boven de € 20.000 (afgerond en weergegeven per € 1.000);

Overige nog te ontvangen bedragen

Afrekening afvalstromen	68
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Inkomensvoorzieningen	724
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Participatiebudget/ Reïntegratie	163
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Uitvoeringskosten sociaal domein	92
Afrekening Persoonsgebonden budgetten (PGB) WMO en jeugd	86
Afrekening straatwerkbonnen	123
Bijdrage Nieuwpoort Anterieure overeenkomst Bijlandse Waard	90
Nog op te leggen aanslagen gemeentelijke belastingen	4.442
Afrekening huren	28
Afrekening energiekosten	23
Totaal bedragen onder de € 20.000	82
Aparte balansposten (kas en legesaftochten)	6
Boekwaarde per 31-12-2018	5.926

Vooruitbetaalde bedragen

Contributie en voorschot 1e kwartaal 2019	452
Boekwaarde per 31-12-2018	452
Totaal overlopende activa	6.378

VASTE PASSIVA

Vaste passiva kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Eigen vermogen;
- Voorzieningen;
- Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:

- 2.1.1. Algemene reserve;
- 2.1.2. bestemmingsreserves;
- 2.1.3. Het resultaat.

Inleiding reserves

Op 19 december 2018 is door uw raad de nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Dit heeft geleid tot het samenvoegen en opheffen van reserves en voorzieningen.

In deze jaarrekening zijn deze mutaties verwerkt en zijn alleen de bedragen van € 50.000 of hoger in de mutatieoverzichten opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)

2.1 Eigen vermogen

2.1.1 Algemene Reserve

Algemene Reserve

Saldo 1-1-2018	17.573
Toevoegingen	22.065
Onttrekkingen	-3.915
Boekwaarde per 31 december 2018	35.723

Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:

Opbrengst verkoop Huize Rijck	51
Storting precariogelden conform begroting	1.243
Storting i.v.m. uitbreiding grondexploitatie Zevenaar-Oost	2.583
Gealloceerde middelen Hal12	108
Opheffen reserve extra inzet op re-integratie	180
Opheffen reserve versnellingsgelden woningbouw	509
Opheffen reserve risico's	16.681
Opheffen reserve duurzaamheidsleningen	135
Overheveling van reserve kapitaallasten snelfietsroute F12	162
Opheffen restant reserve investeringen sociaal domein	310
Overige toevoegingen kleiner dan € 50.000	103
Totaal toevoegingen	22.065

Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:

Jaarrekeningresultaat 2017 (Rijnwaarden en Zevenaar)	68
Voor het aanvullen van de reserve kapitaallasten Dorpshuis De Cirkel/De Duim	561
Voor het wegenbeleidsplan ivm achterstand onderhoud wegen	430
Voor start project 'Op weg naar een aardgas loos Zevenaar	84
Voor de kosten invoering Omgevingswet	83

Voor het amendement zachte OZB landing voor niet-woningen	245
Voor de aanvulling van de reserve kapitaallasten nieuwbouw 't- Scathe	1.738
Voor de aanvulling van de reserve kapitaallasten onderzoek Randweg nabij A15	150
Voor de aanvulling van de reserve kapitaallasten Onderwijshuisvesting	249
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	307
<i>Totale onttrekkingen</i>	<i>3.915</i>

2.1.2. Opgeheven bestemmingsreserves door vaststelling Nota reserves en voorzieningen

Naam reserve	Saldo 1-1-2018 (x € 1.000)	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vrijval naar Alg. reserve	Saldo 1-1-2019
Reserve Versnelling woningbouw	509	0	0	509	0
Reserve Extra inzet op re-integratie	180	0	0	180	0
Reserve Risico's	16.681	0	0	16.681	0
Reserve Investerings Sociaal Domein	124	200	0	324	0
Opleiding personeel	12	0	0	12	0
Reserve Collegeprogramma	91	0	91	0	0
Reserve Duurzaamheidsleningen	135	0	0	135	0
Reserve Volkshuisvesting	22	0	22	0	0
Organisatieontwikkeling	7	0	0	7	0
Reserve inrichtingskosten jeugdsoos de Duim	8	0	8	0	0
Besteding jaarrekeningresultaat	282	0	282	0	0
Onderzoekscommissie P&O-beleid	35	0	0	35	0
Aanpassing patio activa	31	0	31	0	0
Privatisering sportaccommodaties	397	0	397	0	0
Extra kosten herindeling	17	0	0	17	0
Rekenkameronderzoek informatieveiligheid	7	0	7	0	0
Boekwaarde 31-12-2018	18.538	200	838	17.900	0

2.1.2. Verloop bestemmingsreserves

Naam reserve	Saldo 1-1-2018 (x € 1.000)	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering afschrijvingen activa	Saldo 1-1-2019
Bestemmingsreserves					
Reserve Betaald parkeren	182	0	0	0	182
Reserve Visie en planvorming station Zevenpoort	32	0	0	0	32
Reserve Centrummanagement	140	0	35	0	105
Reserve Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	0	500
Reserve Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	0	505
Reserve Verhuizing peuterspeelzaalwerk	24	0	0	0	24
Reserve Fricties bezuinigingen/vernieuwingskosten	503	0	0	0	503
Reserve Nazorg diverse complexen grondexpl.	115	0	0	0	115
Reserve Reiniging	115	0	115	0	0

Reserve Riolering	71	121	0	0	192
Reserve Onderzoek randweg nabij A15	0	150	0	0	150
Reserve Automatisering	152	0	25	0	127
Reserve Bestemmingsplannen	202	0	6	0	196
Reserve Wegen	387	375	0	0	762
Statushouders	117	0	37	0	80
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	108	0	0	0	108
SUBTOTAAL Bestemmingsreserves	3.153	646	218	0	3.581
Reserves Afschrijvingslasten					
Reserve kap.Istn. Plankosten en voorber. A15/A12	67	24	0	12	79
Reserve kap.Istn. Snelfietsroute F12	383	0	161	1	221
Reserve kap.Istn. Balansverkorting	230	0	10	17	203
Reserve kap.Istn. Onderwijshuisvesting	84	249	0	14	319
Reserve kap.Istn. Basisschool 't Scathe	512	1.738	0	63	2.187
Reserve kap.Istn. De Cirkel/De Duim	41	562	0	0	603
Reserve kap.Istn. sportvelden RPSC	120	7	0	25	102
Reserve kap.Istn. Fietspad Geitenwaard	0	100	0	0	100
Reserve kap.Istn. herinrichting Tengnagelwaard	0	55	0	0	55
Reserve kap.Istn. speelvoorz kinderen met beperking	0	85	0	0	85
Reserve kap.Istn. ICT-SDL	26	0	0	26	0
SUBTOTAAL Reserves afschrijvingslasten	1.463	2.820	171	158	3.954
Boekwaarde 31-12-2018	4.616	3.466	389	158	7.535

2.1.3. Gerealiseerd resultaat

Het batig exploitatiesaldo over 2018 bedraagt € 3.782.604.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2018 wordt hieronder weergegeven.

2.2. Voorzieningen

Naam voorziening	Saldo 1-1-2018 (x € 1.000)	Toevoegingen	ten gunste van de expl. vrijgevallen bedragen	Aanwendungen	Saldo 31-12-2018
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening WW verplichtingen	166	0	0	166	0
Voorziening pensioenen wethouders	1.905	154	0	92	1.967
Voorziening wachtgelden vm wethouders	294	210	0	283	221
subtotaal	2.365	364	0	541	2.188
Voor onderhoud					
Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	595	245	50	95	695
Voorziening ANWB-bewegwijzering	9	0	9	0	0
Voorziening openbare verlichting	158	26	0	0	184
Voorziening Groot onderhoud wegen	301	1.716	0	1.804	213
Voorziening Groot onderhoud bruggen	52	18	0	37	33
Voorziening Onderhoud begraafplaats	41	9	0	0	50
subtotaal	1.156	2.014	59	1.936	1.175
Voorziening van derden geormerkte gelden					
Voorziening Gem. Onderwijsachterstandenbeleid	22	0	22	0	0
Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.	117	2	0	0	119
subtotaal	139	2	22	0	119
Voorz vervangingsinv. waarvoor heffing (riolering)					
Voorziening Vervanging riolering	5.169	424	0	1634	3.959
Boekwaarde 31-12-2018	8.829	2.804	81	4.111	7.441

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

- obligatieleningen;
- onderhandse leningen;
- door derden belegde gelden;
- waarborgsommen.

a. Onze gemeente heeft geen obligatieleningen.

b. Het overzicht van onderhandse geldleningen in 2018:

Vaste schulden 2018 door onderhandse geldleningen (x € 1.000)							
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Jaar van (laatste) aflossing	Rente-percentage	Restant-bedrag van de geldlening aan het begin	Opgenomen geldlening	Rente-bedrag	Aflossing	Restant van de geldlening
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen							
7.500	2041	1,210	7.200		85	300	6.900
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
476	2021	5,220	137		6	32	105
5.899	2019	4,860	590		22	295	295
5.000	2029	3,989	2.400		96	200	2.200
4.000	2025	3,610	1.600		58	200	1.400
9.000	2031	4,398	5.040		212	360	4.680
5.000	2018	4,310	5.000		54	5.000	-
12.000	2038	4,450	8.100		352	400	7.700
6.000	2038	5,200	4.200		214	200	4.000
10.000	2019	3,405	10.000		341	0	10.000
5.000	2018	3,670	5.000		60	5.000	-
15.000	2033	3,100	12.000		349	750	11.250
10.000	2029	2,324	7.500		166	667	6.833
10.000	2030	1,340	8.667		112	667	8.000
10.000	2040	1,525	9.200		138	400	8.800
10.000	2026	0,914	10.000		91	0	10.000
7.500	2022	0,345	7.500		26	0	7.500
49	2019	5,100	7		0	4	4
6.353	2031	5,765	4.244		240	205	4.039
2.000	2022	5,350	709		34	127	581
2.000	2032	4,810	1.000		48	67	933
2.000	2033	4,890	1.403		67	60	1.344
2.000	2028	4,750	880		42	80	800
1.000	2020	3,560	200		7	67	133
2.000	2036	3,900	1.267		47	67	1.200
2.500	2041	4,100	2.000		82	83	1.917
2.500	2043	3,270	2.167		70	83	2.083
5.000	2023	0,460	0	5.000	19	0	5.000
			110.811	5.000	2.952	15.013	100.798
Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.							
10.000	2038	1,330	0	10.000	109	0	10.000
Totaal generaal			118.011	15.000	3.146	15.313	117.698

2.3.1 Totaal onderhandse leningen

Saldo per 1 januari 2018	118.011
BIJ: Aangetrokken nieuwe geldleningen	15.000
AF: Aflossingen	15.313
Saldo per 31 december 2018	117.698

De totale rentelast voor het jaar 2018 bedraagt € 3.146

In 2018 zijn twee fixe-leningen van € 5 miljoen afgelost. Er zijn in 2018 twee nieuwe onderhandse geldleningen aangetrokken. Een fixe-lening van € 5 miljoen met een looptijd van 5 jaar en een vaste geldlening van € 10 miljoen met een looptijd van 25 jaar.

2.3.2 Door derden belegde gelden

Deze balanspost bestaat uit de volgende gelden:

a. Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers	862
b. Stichting burgemeester van Bastelaarfonds	17
c. Plattelandshuis de Liemers en Achterhoek	18
Totaal	897

a. Verloop gelden Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers

Saldo per 1 januari 2018	996
BIJ: Rente	11
AF: afrekening deelnemende gemeenten 2017	48
AF: voorschotten voor huisvesting VO De Liemers	-193
Saldo per 31 december 2018	862

b. Verloop gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Saldo per 1 januari 2018	19
BIJ: Rente	1
AF: Prijs en uitgaven voor de uitreiking van Bastelaarsprijs	-3
Saldo per 31 december 2018	17

c. Verloop gelden LiemERS++ (voorheen Plattelandshuis de Liemers en Achterhoek)

Saldo per 1 januari 2018	23
AF: Uitgaven in 2018	-5
Saldo per 31 december 2018	18

a. Toelichting op gelden Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers

In december 1995 hebben de raden van de (voormalige) gemeenten Didam, Duiven en Zevenaar de Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers vastgesteld.

De verdeling van de optredende lasten over de gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar is ingaande 2007 geheel gerelateerd aan het aantal leerlingen dat gebruik maakt van die huisvesting binnen de afzonderlijke gemeenten. Hiermee is aansluiting gehouden bij het systeem van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.

De verrekening van de werkelijke kosten met het door de afzonderlijke gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar verschuldigde bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling vindt plaats via de centraal aangehouden "reserve huisvesting VO" bij de gemeente Zevenaar.

De verrekening is als volgt:

a. de berekende bijdrage in het begrotingsjaar volgens de begroting, zijnde de verschuldigde bijdrage minus de te maken geraamde kosten per gemeente;

b. de definitieve bijdrage na afloop van het begrotingsjaar, zijnde de in de begroting bepaalde berekende bijdrage, minus de verschillen tussen de geraamde kosten en de werkelijke kosten per gemeente.

b. Toelichting op uitreiking Burgemeester van Bastelaarfonds:

Deze prijs wordt sinds 1987 eens in de twee jaar uitgekeerd aan een instelling of persoon, die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het culturele leven in de gemeente Zevenaar.

In 2018 is de prijs uitgereikt aan Stichting Muziekstad omdat de stichting zich al vele jaren op uitstekende wijze inzet voor culturele en muzikale leven in Zevenaar. Door het toekennen van de prijs wordt de algemene waardering voor de stichting Zevenaar Muziekstad tot uitdrukking gebracht met de hoop dat de toekenning ervaren wordt als een stimulans voor de toekomst.

c. Toelichting op LiemERS++ (voorheen Plattelandshuis de Liemers en de Achterhoek))

In LiemERS++ werken overheden en private partijen samen aan het behoud van een leefbaar platteland. De Liemerse gemeenten, het waterschap Rijn en IJssel en de private partijen in het landelijk gebied (LTO Liemers Montferland, Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland, Gelders Particulier Grondbezit, Liemers Trots en Vereniging Streekbeheer Rijnstrangen) werken nauw samen om met name opgaven en wensen op sociaal – en economisch terrein te stimuleren en vooral te realiseren. Als eerste heeft LiemERS++ gebiedsinitiatieven rond leefbaarheid ingediend bij de provincie. Met de ontvangen subsidies wordt er in Rijnwaarden gewerkt aan krachtige kernen en is de Stichting Vrienden van de Breuly opgericht, een samenwerking tussen de Sterrenwacht, dorpsraad Ooij, de Hengelsportvereniging, Leefklimaat Zevenaar en Imkersvereniging de Liemers. Deze stichting is in samenwerking met de gemeente Zevenaar aan de gang met kleinschalige ontwikkeling en beheer van de Breuly. In 2017 is het geld van de voormalige Plattelandshuizen De Liemers en de Achterhoek samengevoegd.

2.3.3 Waarborgsommen

Saldo per 1 januari 2018	10
Mutaties in 2018	-10
Saldo per 31 december 2018	--

Toelichting waarborgsommen

In 2018 is een huurovereenkomst vervangen door een erfpachtovereenkomst en het vestigen van het recht van opstal en is de betaalde waarborgsom van € 5.000 verrekend met de koopsom. De overige waarborgsommen zijn in de loop van 2018 afgewikkeld.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva.

Hieronder vallen:

- e. banksaldi;
- f. overige schulden;
- g. kasgeldleningen.

4.1.1. Banksaldi

Het saldo op 31-12-2018 van alle bankrekeningnummers bij de BNG

5.144

4.1.2. Overige schulden

Het saldo op 31-12-2018 van de crediteuren

5.606

4.1.3. Kasgeldleningen

Op de balansdatum hadden we geen kasgeldlening.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn:

- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede, voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
- verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (transitoria);
- vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren.

Overlopende passiva (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2018
a. De van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel voor dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	3.389	4.780
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgend jaar tot betaling komen	9.320	11.040
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten gunste van het volgend begrotingsjaar komen	359	233
Totaal	13.068	16.053

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1 januari 2018	Toevoe- gingen in 2018	Vrijval in 2018	Saldo op 31 december 2018
Voorschot rijk VVE / GOA 2011-2015	151	-	146	5
Rijksvoorschot subsidie monumenten (BRIM)	11	-	-	11
Provincievoorschot onderhoud en restauratie gem. Monumenten	4	-	-	4
Provinciale subsidie Fietspad Witte Kruis/Maatjesweg (1334)	71	-	71	-
Provinciale subsidie Jongeren Op gezond Gewicht (JOGG)	46	-	-	46
Provinciale subsidie Sterk Bestuur	1.115	1.040	27	2.128
Rijkssubsidie participatiebudget	18		18	-
Rijkssubsidie Onderwijs achterstand	133		-	133
Provinciale subsidie Ontwikkeling Klompenpaden	34	-	6	28
Provinciale subsidie Landschapsbeleidsplan	38	23	61	-
Provinciale subsidie project de Cirkel/De Duim	3	-	-	3
Provinciale subsidie Monumenten	6	-		6
Provinciale subsidie Fietsinfrastr. Platanenlaan	49	-	49	-
Provinciale subsidie LV tunnel	1	-	1	-
Provinciale subsidie Snelfietsroute F12	34	-	34	-

Provinciale subsidie Reconstr. Arnhemseweg	736	-	514	222
Provinciale subsidie Reconstr. weg Hengelder	757	-	470	287
Provinciale subsidie Bouwkosten Hal 12	175	-	175	-
Provinciale subsidie Arnhemseweg/Hengelder	-	1.500	-	1.500
Terugbetalingsverplichting Ministerie debiteuren RSD	7	435	35	407
Totaal	3.389	2.998	1.607	4.780

4.2.b. Als transitoria verantwoorde bedragen

Transitoria zijn opbrengsten en kosten waarvan de daadwerkelijke ontvangsten respectievelijke betalingen niet plaatsvinden in de periode waarop deze betrekking hebben. Door het afsluiten van het digitale factuurproces eind januari 2019 zijn er meer posten (kosten) opgenomen als "transitoria" en minder via crediteuren.

De specificatie van dit deel van het totaal van het balansbedrag per 31-12-2018 van "Nog te betalen" van boven de € 20.000: (x € 1.000)

Afrekening huishoudelijk afval en zwerfafval	163
Afrekening met Ataro	42
Afrekening Omgevingsdienst regio Arnhem	77
Afrekening openbaar groen	47
Afrekening met de reinigingsdienst de Liemers (RDL)	31
Afrekening met de belastingdienst	2.533
Afrekening Ministerie BIZA van de Algemene Uitkering	226
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) ICT plan	27
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) DVO	188
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Ambulante jeugdhulp	1.287
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Armoede-preventie	72
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Begeleiding (WMO)	503
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Individuele vervoersvoorzieningen	34
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Jeugdbescherming	1.085
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) en overige instellingen Jeugdzorg alg	1.315
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) Bijzondere bijstand	386
Afrekening Samenwerking de Liemers (SDL) en derden voor Woonvoorzieningen	183
Afrekening uitvoeringskosten sociaal domein	57
Afrekening verkeersbeleid	82
Afrekening leerlingenvervoer	211
Afrekening met 1stroom opstellen en handhaven APV	33
Afrekening collectieve vervoersvoorzieningen	20
Afrekening rolstoelvoorzieningen	111
Afrekening gemeente Arnhem beschermd wonen	181
Afrekening parkeerbelasting	66
Afrekening GG net subsidie	38
Afrekening div. instellingen Hulp bij het huishouden	565
Nog te betalen rente langlopende geldleningen	1.148
Diverse overige posten onder de € 20.000	329
Totaal transitoria	11.040

4.2.c vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren

In 2016 is een exploitatieovereenkomst gesloten voor de inbreidingsplannen van het Fico terrein in Herwen. Er is een exploitatiebijdrage en subsidie ontvangen waardoor de boekwaarde op de passiva-zijde van de balans als vooruit ontvangen opgenomen. Gelet op de bouwactiviteiten op genoemd terrein verwachten we in de loop van 2019 duidelijkheid te krijgen over de afwikkeling.

Vooruit ontvangen bedrag Fico terrein 233

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Volgens de BBV wordt in deze toelichting op de balans de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten

Alleen de verplichtingen zijn opgenomen van € 50.000 en afgerond. (bedragen x € 1.000)

Woonrijp maken deelplan De Bem en Pakkebierhofstraat De Tol	115
Voorbereiden en initiëren verlegging kabels/leidingen Arnhemseweg en Weg	89
Hengelder waaronder bodemkundige onderzoeken en plan infrastructuur	
Aanpassing gasnet	101
Advieswerkzaamheden (stedenbouwkundig, verkeerskundig en overige)	130
Overig advies etc. voor A15/A12 en onderliggend wegennet	224
Maaien bermen en kruidenstroken conform bestek	122
Totaal verplichtingen	781

Rechtmatigheid

In 2018 is in totaal voor een bedrag van € 1.860.000 aan rechtmatigheidsfouten geconstateerd in het kader van de Europese Aanbestedingsvereisten. Deze zijn voornamelijk te relateren aan langlopende inhuurcontracten. Bovenstaande bestaat uit een bedrag van € 1.815.825 aan geconstateerde fouten, waarbij nog een bedrag van € 45.240 aan verplichtingen bestaat.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn in 2018 geen gebeurtenissen na de balansdatum.

BIJLAGEN

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Sociale structuur			
Inwoners 0-19 jaar	9.357	8.970	8.970
Inwoners 20-64 jaar	25.177	24.962	23.227
Inwoners 65 jaar en ouder	9.656	9.939	10.205
Totaal aantal inwoners	44.190	44.183	43.402
Bijstandsgerechtigden	943	904	899
Tewerkgestelden SW	215	207	192
Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente (ha)		9.253	10.610
- waarvan binnenwater (ha)		1.358	1.354
Woonruimten		19.650	19.849

KREDIETOVERZICHT

Omschrijving status									
De investering is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning									
De investering loopt op schema binnen de gestelde kaders									
Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing is noodzakelijk									
De investering loopt uit de pas, corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk									
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten									
bedragen x € 1.000									
Omschrijving	Totaal begrote uitgaven	Totaal begrote inkomsten	Totaal t/m 2017 uitgaven	Totaal t/m 2017 inkomsten	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Restant uitgaven 31-12-2018	Restant inkomsten 31-12-2018	Status
Werkzaamheden gemeentehuis De uitvoering zal in 2019 worden afgerond.	505	0	1	0	0	0	504	0	
4e verdieping bouwkosten Er moeten nog enkele knelpunten opgelost worden waarvoor dit krediet nog ingezet moet worden	105	0	68	0	15	0	22	0	
4e verdieping, installaties, inrichting etc. Er moeten nog enkele knelpunten opgelost worden waarvoor dit krediet nog ingezet moet worden	265	0	187	0	17	0	62	0	
4e verdieping - verhuizing- projectleiding Er moeten nog enkele knelpunten opgelost worden waarvoor dit krediet nog ingezet moet worden. Krediet samen met 7003 en 7004	135	135	50	50	38	25	47	59	
Hal 12 - inrichting en installaties De verbouw van Hal 12 verloopt voorspoedig. De bibliotheek is sinds april in Hal 12 gehuisvest en naar verwachting zullen de overige partners na het zomerreces volgen. Aan uw raad is in de vergadering van 8 mei om extra financiële middelen gevraagd, omdat er zich een aantal ontwikkelingen heeft voorgedaan (met name bouwkundig en m.b.t. de advieskosten) die om meer middelen vroegen dan waarmee in het	4.517	0	297	0	1.474	0	2.746	0	

oorspronkelijke krediet rekening is gehouden.									
Hal 12 bouwkundig Zie de toelichting hierboven onder Hal 12 - inrichting en installaties	4.009	1.469	294	294	1.230	175	2.485	1.000	
Advies en planvorming A15 en A12 De minister van I&M heeft in het voorjaar van 2017 het tracébesluit genomen. Het is wachten op de uitspraak van de Raad van State. Vooruitlopend hierop is gestart met de voorbereiding van de aanbesteding door Rijkswaterstaat. Wij zijn bezig met de voorbereiding en uitvoering van de Arnhemseweg en weg Hengelder. Er is subsidie aangevraagd voor de uitvoering en realisatie van beide wegen. Deze subsidie is in 2018 toegekend.	260	0	169	0	61	0	29	0	
Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Het provinciaal Inpassingsplan (PIP) is onherroepelijk geworden. Wij hebben een verkeers- en onttrekkingsbesluit genomen voor de spoorwegovergang Babberichseweg. Deze is afgerond. De voorbereiding voor de realisatie van de spoorverdubbeling is door ProRail opgestart en de aannemer is geselecteerd.	25	0	19	0	3	0	4	0	

Snelfietsroute F12 Fase 1 De gemeente Zevenaar legt samen met de gemeenten Duiven en Westervoort de snelfietsroute F12 aan in nauwe samenwerking met de provincie Gelderland. Binnen de drie gemeenten zijn in de afgelopen periode de eerste delen aangelegd van de fietsroute. Binnen onze gemeente Zevenaar is in het afgelopen jaar begonnen met de aanleg van het westelijke deel van de route die loopt via de Roodwilligenstraat, de Huvenerseweide, de Reisenakker en de Hunneveldweg richting Doesburgseweg. Het 1e deel van dit westelijke deel is in samenhang met de Platanenlaan in 2017 gerealiseerd. De aannemer die dit heeft uitgevoerd heeft opdracht om het tweede deel Roodwilligenstraat, Huvenerseweide en Reisenakker in het voorjaar van dit jaar uit te voeren. Bij de Doesburgseweg komt een oversteek van de snelfietsroute die het westelijke en oostelijke deel van de route binnen Zevenaar met elkaar verbindt. De uitwerking hiervan wordt gekoppeld aan de planuitwerking van de hoofdwegenstructuur in dit deel van Zevenaar. Voor het traject snelfietsroute langs de Edisonstraat hebben wij recent de beschikking ontvangen van de provincie Gelderland. In de komende periode zullen wij dit deel in detail uit gaan werken ook weer in samenhang met de overige ontwikkelingen in het oostelijke deel van Zevenaar. Aan het einde van de Edisonstraat zal het nieuw te maken snelfietspad aansluiten op de fietsstructuur langs de Hengelderweg. De verbinding wordt gemaakt door middel van een fietstunnel die wordt aangelegd door Rijkswaterstaat bij de uitwerking van de plannen voor de A12 en A15. Op dit moment zijn wij in nauw overleg met Rijkswaterstaat om de laatste details daarvoor in te vullen. De werkzaamheden zijn in 2018 afgerond en het subsidietraject wordt in 2019 afgesloten voor deze fase	874	874	244	0	635	0	-5	874	
Fietspad Witte Kruis/Maatjesweg Voor de realisatie van dit fietspad loopt een subsidietraject met de Provincie Gelderland. Wegens prioritering van werkzaamheden is voor deze subsidie uitstel verleend. In 2017 is dit project verder opgepakt.	210	210	17	17	208	193	-15	0	

Vervangen BOV armaturen 2016-2025 De prioriteit voor vervangingen ligt in 2018 op het voormalig grondgebied van Rijnwaarden. Dit betreft krediet voor voormalig gemeente Zevenaar, een deel wordt uitgevoerd in 2018. Er zal een deel van het krediet benodigd zijn in 2019.	342	0	213	0	130	0	0	0	
Vervanging BOV masten 2016-2025 deel 1 (k) De prioriteit voor vervangingen ligt in 2018 op het voormalig grondgebied van Rijnwaarden. Dit betreft krediet voor voormalig gemeente Zevenaar, een deel wordt uitgevoerd in 2018. Er zal een deel van het krediet benodigd zijn in 2019.	38	0	0	0	38	0	0	0	
Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12) Een goede verbinding van het Gelders Eiland met de A12 is van essentieel belang voor de bereikbaarheid, economische en toeristische ontwikkeling en leefbaarheid van het gebied. Samen met de provincie hebben wij een Plan van Aanpak opgesteld.	500	500	12	0	2	0	486	500	
Fietsinfrastructuur Platanenlaan De aanleg van het vrijliggende fietspad en het versmallen van de rijbaan aan de Platanenlaan zijn afgerond. Er zijn nog een paar onderdelen die uitgevoerd moeten worden, dit is mede veroorzaakt door de weersomstandigheden in de afgelopen periode. • Verbreden rijbaan en aanbrengen midden geleider bij het parkeerterrein nabij de school • Planten van de bomen • Inzaaien van de bermen Het project is afgerond in 2018	280	230	153	153	123	49	4	28	
Reconstructie weg Hengelder Wij hebben subsidie ontvangen van de provincie voor de voorbereiding van de reconstructie. De voorbereidende werkzaamheden zijn opgestart. De subsidie voor de uitvoering is aangevraagd en toegekend.	1.000	1.000	43	43	470	470	487	487	
Reconstructie Arnhemseweg Wij hebben subsidie ontvangen van de provincie voor de voorbereiding van de reconstructie. De voorbereidende werkzaamheden zijn opgestart. De subsidie voor uitvoering is aangevraagd en toegekend.	1.000	1.000	64	64	514	514	422	422	
Snelfietsroute F12 traject 7&9 Zie SFroute fase 1. I.v.m. meerdere subsidie sporen kredieten gesplitst.	1.584	1.394	1	245	56	591	1.527	558	
Onderzoek randweg nabij A 15 Er is een Verkeersvisie opgesteld om de noodzaak van een noordelijk randweg te onderbouwen.	100	0	0	0	14	0	86	0	

Hoofdentree park Gimbornhof Is aangepast en krediet kan worden afgesloten	36	0	32	0	7	0	-3	0	
Sprookjespoel Gimbornhof Wordt opgeschoond en is opnieuw onder profiel gebracht. Eind 2019 wordt beplanting aangebracht	25	0	2	0	5	0	18	0	
Gimbornhof Hangt mede samen met de ontwikkeling van het Juvenaat. Heeft te maken met dunningen die de komende jaren worden uitgevoerd.	117	0	4	0	10	0	102	0	
Platanen vervangen Lentemorgen en Platanenlaan Dit krediet is reeds door de raad beschikbaar gesteld voor het project Fietsinfrastructuur Platanenlaan. De uitvoering is gereed en krediet kan worden afgesloten.	30	0	25	0	0	0	5	0	
Bouwkundig deel gemaal Huygenslaan Werzaamheden zijn nog niet volledig afgerond	62	0	9	0	57	0	-4	0	
Mechanisch deel gemaal Huygenslaan Werzaamheden zijn nog niet volledig afgerond	62	0	0	0	67	0	-5	0	
Bouwkundig deel gemaal Bingerdensedijk Werzaamheden zijn afgerond krediet kan worden afgesloten	12	0	13	0	0	0	-1	0	
Mechanisch deel gemaal Bingerdensedijk Werzaamheden zijn afgerond krediet kan worden afgesloten	12	0	11	0	0	0	1	0	
Mechanisch deel BBL Witte Kruis Nog niet afgerond, krediet nog niet afsluiten	31	0	0	0	0	0	31	0	
Vervanging bouwkundig deel gemalen Methen We zijn nog in afwachting vd resultaten van het onderzoek afvalwater structuurplan.	118	0	0	0	0	0	118	0	
Vervanging bouwkundig deel gemalen Edisonstr/O.Steeg Gemaal RG Edisonstraat is klaar, maar Oude Steeg nog niet. Dit laatste is afhankelijk van verlegging persleiding door waterschap.	96	0	13	0	7	0	76	0	
Vervanging mechanisch deel gemalen Edisonstr/O.Steeg Gemaal RG Edisonstraat is klaar, maar Oude Steeg nog niet. Dit laatste is afhankelijk van verlegging persleiding door waterschap.	63	0	11	0	17	0	35	0	
Gemalen bouwkundig Algemeen krediet	141	0	0	0	0	0	141	0	

Gemalen mech/elek en mini-gemalen Geplande vervanging van ca 20 mini gemalen vd voormalige gem Zevenaar 2017 & 2018 is klaar. Maar voor de voormalige gem Rijnwaarden nog niet.	512	0	1	0	104	0	406	0	
Riolering Zonnemaat De kolken en inspectieputten zijn vervangen. In 2017 en 2018 wordt een deel van de riolering afgekoppeld. Er wordt gestreefd om het regenwater zichtbaar af te voeren. Dit project wordt ook in fasen uitgevoerd, er worden nu voorbereidingen getroffen voor fase 4.	1.100	0	513	0	0	0	587	0	
Pilot afkoppeling/infiltratie regenwater Zonnemaat In 2017 en 2018 wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de afvoer van het regenwater op Zonnemaat. Loopt mee in project riolering Zonnemaat.	135	0	0	0	0	0	135	0	
Revitalisering Giesbeek Het definitieve inrichtingsplan is inmiddels aan de bewoners gepresenteerd en positief ontvangen. Op dit moment zijn de tekeningen en het bestek gereed en heeft er een aanbesteding plaatsgevonden. Het werk is voorlopig gegund aan KWS. Begin september zal de definitieve planning plaatsvinden. Daarna zullen de werkzaamheden starten. De uitvoeringsperiode betreft ca. 1,5 jaar. Om een goede afwatering te kunnen garanderen is een extra pompgemaal geplaatst en kan het nieuwe rioleringssysteem hoger worden aangelegd. De grondwaterfluctuatie in het projectgebied, dat sterk wordt beïnvloed door de IJssel, zal de uitvoeringsperiode sterk bepalen. Er wordt nog onderzocht of bronnering verantwoord mogelijk is. Naar verwachting zal het project eind 2020 worden afgerond.	5.043	543	206	0	990	0	3.847	543	
Korte ketens in Liemers Landschap De Provincie Gelderland heeft de gemeente Zevenaar een subsidie van € 72.942,- toegekend in het kader van het programma POP3 'Samenwerking voor innovaties op lokaal niveau – korte voorzieningsketens' op basis van het projectplan 'Korte Ketens in Liemers Landschap'. De gemeente Zevenaar treedt hierbij op als penvoerder van een Samenwerkingsverband van 7 partijen. De gemeente Zevenaar financiert als penvoerder het project voor.	73	73	33	0	40	0	0	73	

Project stedelijke herverkaveling In november 2016 is de gemeenteraad geïnformeerd over het proefproject stedelijke herverkaveling. Voor het maken van het businessplan is een krediet van € 40.000 beschikbaar gesteld. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu zal een stimuleringsbijdrage aan de gemeente beschikbaar stellen ter hoogte van € 16.500. Ook de provincie Gelderland heeft € 16.500 beschikbaar gesteld. Naar verwachting zal het restantkrediet in 2019 nog worden besteed.	40	33	36	17	1	8	3	9	
1e inrichting en o/p Brede School Groot Holthuizen In maart 2015 een deel beschikbaar gesteld. Resterende gedeelte wordt in 2019 beschikbaar gesteld.	86	0	72	0	0	0	14	0	
Ontwikkeling Brede School locatie Platanenlaan De Raad heeft 25 november 2015 besloten om de hoogte van het krediet vast te stellen op € 3.000.000. In de raadsvergadering van 5 juli 2017 is een aanvullend krediet, groot € 2.036.921 toegekend.	5.037	0	42	0	0	0	4.995	0	
Rehabilitatie wegen Rijnwaarden Betreft achterstallig onderhoud wegen Rijnwaarden, waaronder slijtlagen. Wordt in 2019 afgesloten	648	0	0	0	408	0	239	0	
Reconstructie Keurbeek Rijnwaarden Wij vervangen de riolering door een gescheiden rioolstelsel en koppelen het regenwater af. Daarnaast worden de verhardingen vervangen en het openbaar groen gerenoveerd. Project eindigt in 2019	493	493	0	0	410	0	83	493	
Reconstructie Halve Maan Rijnwaarden In dit project realiseren wij een fietspad en vervangen wij ook alle verhardingen en renoveren wij het grootste gedeelte van het openbaar groen. Het project is in 2018 opgestart.	25	0	0	0	25	0	0	0	
Reconstructie Graaf Ottoweg Rijnwaarden De weginrichting is aangepast en het rioolstelsel is aangepast naar een gescheiden stelsel. De werkzaamheden zijn afgerond in 2018	763	0	0	0	763	0	0	0	
Reconstructie Transeendijk/Boterdijk Rijnwaarden De verkeerskundige knelpunten zijn aangepakt en de verlichting en riolering zijn hierbij ook meegenomen. De werkzaamheden zijn afgerond in 2018	833	0	0	0	836	0	-3	0	
Reconstructie fietspaden Hoogeweg Pannerden Het fietscomfort en de veiligheid is middels de herinrichting verbeterd. De werkzaamheden zijn afgerond in 2018	258	0	0	0	258	0	0	0	

WMO hulpmiddelen 2018 De uitvoering is in 2018 afgerond en het krediet kan worden afgesloten.	580	0	0	0	580	0	0	0	
Vrijverval riolen 2018 (60 jaar) Rijnwaarden Betreft krediet voor uitvoering watertakenplan Rijnwaarden voor investeringen aan vrijverval riolen	190	0	0	0	30	0	160	0	
Gemalen mechanisch 2018 (15 jaar) Rijnwaarden Betreft krediet voor uitvoering watertakenplan Rijnwaarden voor investeringen aan mechanische gemalen	77	0	0	0	0	0	77	0	
Drukriolering mechanisch 2018 Rijnwaarden Betreft krediet voor uitvoering watertakenplan Rijnwaarden voor investeringen aan mechanische drukriolering	75	0	0	0	3	0	72	0	
Drukriolering bouwkundig 2018 Rijnwaarden Betreft krediet voor uitvoering watertakenplan Rijnwaarden voor investeringen aan bouwkundige drukriolering	75	0	0	0	3	0	72	0	
Investering Dorpscentrum De Cirkel/De Duim In 2019 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Hierna zal de subsidieafrekening met de provincie plaatsvinden en de verrekening met de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. Uw raad zal hierover apart worden geïnformeerd.	637	33	0	0	714	8	-77	26	
Veiligheidsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen In 2018 zijn er RI&E's opgesteld voor de daken van de gebouwen van de gemeente. In 2019 zal n.a.v. de resultaten uit de RI&E verder uitvoering gegeven worden om dakvalbeveiliging aan te brengen in combinatie met het vervangen van de dakbedekking. Voor de Cirkel in Pannerden is in 2018 dakvalbeveiliging aangebracht. Het krediet loopt door naar 2019.	100	0	0	0	18	0	82	0	
ICT Samenwerking Liemers Krediet was oorspronkelijk bedoeld voor de projectkosten van de Regionale ICT Dienst (RID), in totaal geraamd op € 693.000. In 2018 is het restant ingezet voor de bekostiging van maatwerkprojecten vanuit de RID. Krediet kan worden afgesloten.	250	0	224	0	26	0	0	0	
Kop van Tolkamer Driehoekig Plein Deelproject kop van Tolkamer. Is gerealiseerd	14	0	0	0	14	0	0	0	
Kop van Tolkamer Rijnstraat en Engelse Tuin Deelproject kop van Tolkamer. Is gerealiseerd	84	0	0	0	84	0	0	0	

Speelvoorziening voor kinderen met beperking De uitvoering zal in 2019 worden afgerond.	85	0	0	0	70	0	15	0	
Fietspad Geitenwaard De uitvoering zal in 2019 worden gestart en afgerond.	100	0	0	0	0	0	100	0	
Herinrichting Tengenelwaard De uitvoering zal in 2019 worden gestart en afgerond.	55	0	0	0	1	0	54	0	
Snelfietsroute F12 overige percelen Betreft overige percelen snelfietsroute. Werkzaamheden zijn nog niet gestart	652	642	0	0	0	0	652	642	
Aanschaf gift-containers 2018 Containers zijn aangeschaft in 2018. Restant krediet kan vrijvallen.	457	0	0	0	368	0	89	0	
Aanleg lichtinstallatie Atletiekbaan Er is overleg met Ataro B.V. over de uitvoering. Daarbij wordt in beeld gebracht wat de werkelijke kosten zijn voor vervanging van de verlichting. De uitvoering zal naar verwachting in het 3e of 4e kwartaal 2019 plaatsvinden.	70	0	0	0	0	0	70	0	
Aanleg parkeervoorziening gemeentehuis/Hal 12 Ten tijde van het raadsvoorstel voor het beschikbaar stellen van het krediet voor het inrichten van een deel van de NS gronden als parkeerterrein, was het uitgangspunt dat het te huren terrein van NS bereikbaar zou zijn vanuit het Stationsplein. Bij de uitvoering bleek dit vanuit ProRail niet mogelijk. Ontsluiten via Stationsplein leverde gevaarlijke situaties op voor het spoor (te kort bij de spoorwegovergang) en dit was met fysieke maatregelen ter plaatse niet op te lossen. Dit had tot gevolg dat er op een andere wijze ontsloten moest worden. Te weten via de Babberichseweg. Deze ontsluiting heeft extra onvoorziene kosten met zich meegebracht die hebben geleid tot een overschrijding.	110	0	0	0	128	0	-18	0	
Beachveld realiseren De Zwaluwen (korfbal), OBW (handbal) en Labyllow hebben samen met Ataro B.V. bij de accommodatie van korfbalvereniging De Zwaluwen een multifunctioneel beachveld van 33 x 44 meter aangelegd. Het veld voldoet hiermee aan de A-status. Met deze afmetingen is het mogelijk om verschillende beachsporten op competitieniveau te spelen. Het plan is gerealiseerd en het veld aangelegd.	51	0	0	0	51	0	0	0	

Vervangen parkeerautomaten. De aanbesteding van de vervanging van de parkeerautomaten is in 2018 gestart. Het krediet van € 200.000 is toegekend in 2019 en de vervanging van de parkeerautomaten is ook voor 2019 gepland.	0	0	0	0	13	0	-13	0	
Toyota Pick-Up met kraan Deze investering is uitgesteld	68	0	0	0	0	0	68	0	
Ford Transit pick-up Deze investering is uitgesteld	68	0	0	0	0	0	68	0	
Herinrichting BAT terrein - voorbereiding Fase 1 en 2 Werkzaamheden zijn gestart eind 2018	66	0	0	0	6	0	60	0	
Herinrichting BAT terrein - uitvoering Fase 1 De werkzaamheden zijn in 2018 opgestart	460	0	0	0	51	0	409	0	
Bruisend maken centrum Zevenaar (o.a. straten etc) In 2018 hebben we gehandhaafd op uitstallingen en reclamebeleid. Tevens is een start gemaakt met de vergroening in het centrum en zijn overtollige paaltjes opgeruimd. Er zijn inventarisaties gedaan om de overtollige verkeersborden op te ruimen en het fietsparkeerplan op te stellen.	58	0	0	0	5	0	53	0	
Vervanging BOV armaturen 2016-2025 deel 2018 De uitvoering zal in 2019 worden gestart en afgerond.	270	0	0	0	0	0	270	0	
Vervanging BOV masten 2016-2025 deel 2018. De uitvoering zal in 2019 worden gestart en afgerond.	211	0	0	0	0	0	211	0	
Vervanging masten (voormalig Rijnwaarden) 2018. De uitvoering zal in 2019 worden gestart en afgerond.	55	0	0	0	0	0	55	0	
Vervanging armaturen (voormalig Rijnwaarden) 2018. De uitvoering zal in 2019 worden afgerond.	85	0	0	0	12	0	73	0	
Herinrichten Raadhuisplein In 2018 zijn we gestart met de voorbereidingen om te komen tot een ontwerp met kostencalculatie wat we de raad voorleggen. Hier gaat een uitgebreid participatietraject met ondernemers, gebruikers, omwonenden en overige belanghebbenden aan vooraf. We hebben individuele interviews en brede bijeenkomsten georganiseerd waar we ideeën, wensen en eisen hebben opgehaald.	40	0	0	0	0	0	40	0	
Uitvoering reconstructie Hengelder Wij hebben subsidie ontvangen van de provincie voor de uitvoering. De voorbereiding van de uitvoering is gestart.	0	0	0	0	0	0	0	0	

Uitvoering reconstructie Arnhemseweg Wij hebben subsidie ontvangen van de provincie voor de uitvoering. De voorbereiding hiervan is gestart.	8.375	8.375	0	0	0	0	8.375	8.375	
Tijdelijke huisvesting basisschool De Bem Het bedrag is in 2018 beschikbaar gesteld aan het schoolbestuur en de tijdelijke huisvesting is gerealiseerd.	100	0	0	0	100	0	0	0	
Herontwikkeling Vestersbos In 2018 is een uitvraag aan de markt voorbereid voor herontwikkeling van deze voormalige schoollocatie naar woningbouw. Voordat dit zijn beslag kreeg, is de locatie deel gaan uitmaken van het onderzoek naar een Integraal Kind Centrum als onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan. Als in dat kader straks een besluit over het programma op de locatie bekend is, wordt dit als ruimtelijk project voortgezet.	80	0	0	0	7	0	73	0	
Verbeteren en verduurzamen masten OV De uitvoering zal in 2019 worden afgerond.	200	0	0	0	100	0	100	0	
Verbeteren en verduurzamen armaturen OV In 2018 is de uitvoering afgerond en het krediet kan worden afgesloten.	200	0	0	0	200	0	0	0	

OVERZICHT RESERVES

Naam reserve	Saldo 1-1-2018 (x € 1.000)	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering afschrijvingen activa	Saldo 1-1-2019
Algemene reserve	17.573	22.065	3.915	0	35.723
Bestemmingsreserves					
Reserve Betaald parkeren	182	0	0	0	182
Reserve Visie en planvorming station Zevenpoort	32	0	0	0	32
Reserve Centrummanagement	140	0	35	0	105
Reserve Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	0	500
Reserve Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	0	505
Reserve Verhuizing peuterspeelzaalwerk	24	0	0	0	24
Reserve Fricities bezuinigingen/vernieuwingskosten	503	0	0	0	503
Reserve Nazorg diverse complexen grondexpl.	115	0	0	0	115
Reserve Reiniging	115	0	115	0	0
Reserve Riolerig	71	121	0	0	192
Reserve Onderzoek randweg nabij A15	0	150	0	0	150
Reserve Automatisering	152	0	25	0	127
Reserve Bestemmingsplannen	202	0	6	0	196
Reserve Wegen	387	375	0	0	762
Statushouders	117	0	37	0	80
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	108	0	0	0	108
SUBTOTAAL Bestemmingsreserves	3.153	646	218	0	3.581
Reserves Afschrijvingslasten					
Reserve kap.Istn. Plankosten en voorber. A15/A12	67	24	0	12	79
Reserve kap.Istn. Snelfietsroute F12	383	0	161	1	221
Reserve kap.Istn. Balansverkorting	230	0	10	17	203
Reserve kap.Istn. Onderwijshuisvesting	84	249	0	14	319
Reserve kap.Istn. Basisschool 't Scathe	512	1.738	0	63	2.187
Reserve kap.Istn. De Cirkel/De Duim	41	562	0	0	603
Reserve kap.Istn. sportvelden RPSC	120	7	0	25	102
Reserve kap.Istn. Fietspad Geitenwaard	0	100	0	0	100
Reserve kap.Istn. herinrichting Tengenagelwaard	0	55	0	0	55
Reserve kap.Istn. speelvoorz kinderen met beperking	0	85	0	0	85
Reserve kap.Istn. ICT-SDL	26	0	0	26	0
SUBTOTAAL Reserves afschrijvingslasten	1.463	2.820	171	158	3.954
Boekwaarde 31-12-2018	22.189	25.531	4.304	158	43.258

OVERZICHT VOORZIENINGEN

Naam voorziening	Saldo 1-1-2018 (x € 1.000)	Toevoegingen	ten gunste van de expl. vrijgevallen bedragen	Aanwendungen	Saldo 31-12-2018
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening WW verplichtingen	166	0	0	166	0
Voorziening pensioenen wethouders	1.905	154	0	92	1.967
Voorziening wachtgeld v.w. wethouders	294	210	0	283	221
subtotaal	2.365	364	0	541	2.188
Voor onderhoud					
Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	595	245	50	95	695
Voorziening ANWB-bewegwijzering	9	0	9	0	0
Voorziening openbare verlichting	158	26	0	0	184
Voorziening Groot onderhoud wegen	301	1.716	0	1.804	213
Voorziening Groot onderhoud bruggen	52	18	0	37	33
Voorziening Onderhoud begraafplaats	41	9	0	0	50
subtotaal	1.156	2.014	59	1.936	1.175
Voorziening van derden geormerkte gelden					
Voorziening Gem. Onderwijsachterstandenbeleid	22	0	22	0	0
Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.	117	2	0	0	119
subtotaal	139	2	22	0	119
Voorz. vervangingsinv. waarvoor heffing (riolering)					
Voorziening Vervanging riolering	5.169	424	0	1634	3.959
Boekwaarde 31-12-2018	8.829	2.804	81	4.111	7.441

OVERZICHT LANGLOPENDE GELDLENINGEN

Vaste schulden 2018 door onderhandse geldleningen (x € 1.000)								
Nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Jaar van (laatste) aflossing	Rente-percentage	Restant-bedrag van de geldlening aan het begin	Opgenomen geldlening	Rente-bedrag	Aflossing	Restant van de geldlening
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen								
179Z	7.500	2041	1,210	7.200		85	300	6.900
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen								
153A	476	2021	5,220	137		6	32	105
157A	5.899	2019	4,860	590		22	295	295
159Z	5.000	2029	3,989	2.400		96	200	2.200
160Z	4.000	2025	3,610	1.600		58	200	1.400
161Z	9.000	2031	4,398	5.040		212	360	4.680
163Z	5.000	2018	4,310	5.000		54	5.000	-
168Z	12.000	2038	4,450	8.100		352	400	7.700
170Z	6.000	2038	5,200	4.200		214	200	4.000
172Z	10.000	2019	3,405	10.000		341	0	10.000
174Z	5.000	2018	3,670	5.000		60	5.000	-
175Z	15.000	2033	3,100	12.000		349	750	11.250
176Z	10.000	2029	2,324	7.500		166	667	6.833
177Z	10.000	2030	1,340	8.667		112	667	8.000
178Z	10.000	2040	1,525	9.200		138	400	8.800
180Z	10.000	2026	0,914	10.000		91	0	10.000
181Z	7.500	2022	0,345	7.500		26	0	7.500
182R	49	2019	5,100	7		0	4	4
183R	6.353	2031	5,765	4.244		240	205	4.039
184R	2.000	2022	5,350	709		34	127	581
185R	2.000	2032	4,810	1.000		48	67	933
186R	2.000	2033	4,890	1.403		67	60	1.344
187R	2.000	2028	4,750	880		42	80	800
188R	1.000	2020	3,560	200		7	67	133
189R	2.000	2036	3,900	1.267		47	67	1.200
190R	2.500	2041	4,100	2.000		82	83	1.917
191R	2.500	2043	3,270	2.167		70	83	2.083
192Z	5.000	2023	0,460	0	5.000	19	0	5.000
				110.811	5.000	2.952	15.013	100.798
Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.								
193Z	10.000	2038	1,330	0	10.000	109	0	10.000
	Totaal generaal			118.011	15.000	3.146	15.313	117.698

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES

Overzicht boekwaarden complexen (x € 1.000)

Bestemmings- plan onderhanden werken	Boek- waarde1- 1-'18	Grond- aanko- pen	Sloop- en milieu- kosten	Bouw- /woon rijpma- ken en kunst- werken	Rente- aan- deel	VUT- en plan- instal- laties	aandeel alg. en zake- lijke lasten	grond- verkoop incl. overige opbreng- sten	afwaar- dering boek- waarde	Overige overige expl. opbr. minus kosten	Afslui- ting com- plex	Tussen- tijdse winst- neming	Boek- waarde 31-12- 2018 excl. Verlies- voorz.	Verlies- voorz. 31- 12-2018	Boekwaar- de 31-12- 2018 incl. verlies- voorz. ning
Mercurion	407	-	-	3	3	11	-	-425	-	-	-	2	0	-	0
Zevenaar-Oost bedrijven	35.004	-	24	565	816	679	1	-410	-	-13	-	-	36.666	-80	36.586
Zevenaar-Oost woningen	43.801	369	24	2.264	987	653	17	-7.771	-1.028	-809	-	-	38.507	-33.946	4.561
Middag Oost & Zwanenwaay	6.690	-	2	2	153	20	13	-624	-	-	-	-	6.256	-5.074	1.182
Centrumplan	648	-	-	-	12	1	-	-232	-	-	-429	-	-0	-	0
Totaal	86.550	369	50	2.834	1.971	1.365	31	-9.463	-1.028	-822	-429	2	81.429	-39.099	42.329

OVERZICHT GEWAARBORGDE GELDLENINGEN

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen.

Staat van gewaARBORGDE geldleningen en andere garantieverplichtingen

Naam van de geldnemer	Omschrijving doel van de uitkering	Garantiebedrag per 31-12-2018 (x € 1.000)
Waterbedrijf		
Vitens (Z)	drinkwatervoorziening	233
Woningbouwverenigingen		
Baston	woningbouwfinanciering	69.639
Stichting Plavei	woningbouwfinanciering	1.270
Woonzorg Nederland	woningbouwfinanciering	147
Woonstichting Vryleve	woningbouwfinanciering	42.374
SUBTOTAAL Woningbouwverenigingen		113.430
Stichtingen en verenigingen		
Stichting Dorsphuis Angerlo	Verbouw Dorpshuis	31
Stichting Kunstgras Zevenaar	aanleg kunstgrasveld	11
Stichting Tennispark Hengelder	ombouw gravelbanen	20
Stichting Tennispark Hengelder	herfinanciering Deutsche Bank	15
Stichting RAZV (Wip-Inn)	nieuwbouw verenigingsgebouw	32
Stichting JAZ / Caleidoz	realisering accommodatie	182
TV de Rackets	realisering sportaccommodatie	13
Stichting Kunstgras Zevenaar/HVZ	aanleg kunstgrasveld	40
Scouting Abel Tasman	realiseren nieuw clubhuis	43
Sportvereniging DCS	renovatie/verb accommodatie	129
Stichting De Liemers Breedtesport	nieuw clubhuis/kleedaccommodatie	225
SUBTOTAAL Stichtingen en verenigingen		0 741
Boekwaarde 31-12-2018		0 114.404

SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA)

Specifieke uitkeringen worden verantwoord via SiSa volgens de Financiële Verhoudingswet. De informatie wordt hiervoor in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

 Ministerie van Binnenland Koninkrijksrelaties 							
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019							
OCW	D9	Onderwijsachterstandbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandbeleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	
			€ 114.450	€ 89.887	€ 197.666	€ 292.457	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Eindverantwoording Ja/Nee	
			<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 09</i>	
		1					Nee	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensu bsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornumm er: G2 / 11</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornumm er: G2 / 12</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 06</i>
		1	060196 Gemeente Rijnwaarden	€ 3.152.311	€ 66.047	€ 292.157	€ 4.229	€ 78.356
		2	060299 Gemeente Zevenaar	€ 8.221.184	€ 179.121	€ 922.355	€ 6.527	€ 61.755

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 07</i>	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 08</i>	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 09</i>	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 10</i>	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 11</i>	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 12</i>
1	060196 Gemeente Rijnwaarden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 56.496		
2	060299 Gemeente Zevenaar	€ 0	€ 10.843	€ 1.243	€ 0	€ 123.551		
	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i>	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i>						

			Indicatornummer: G2A / 13	Indicatornummer: G2A / 14				
			1 060196 Gemeente Rijnwaarden	€ 0				
			2 060299 Gemeente Zevenaar	€ 0				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor matie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: G3A / 01</i>	<i>Indicatornummer: G3A / 02</i>	<i>Indicatornummer: G3A / 03</i>	<i>Indicatornummer: G3A / 04</i>	<i>Indicatornummer: G3A / 05</i>	<i>Indicatornummer: G3A / 06</i>
			1 060196 Gemeente Rijnwaarden	€ 11.188	€ 0	€ 165	€ 10.151	€ 4.108
			2 060299 Gemeente Zevenaar	€ 42.672	€ 6.000	€ 2.224	€ 36.988	€ 12.910

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3A / 07</i>	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 08</i>	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 09</i>	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 10</i>
1		060196 Gemeente Rijnwaarden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2		060299 Gemeente Zevenaar	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0